

ΕΓ. Η. ΣΑΚΕΛΑΡΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΤΤΙΚΗ
ГРАММАТИКΗ

ΙΡΟΙ ΧΡΗΣΙΜ
ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΔΡΑΧΜΑΙ 2.40

ΕΝ ΑΘΗΝΑΣΙΩ
ΕΚδότης ΜΙΧΑΗΛ ΙΑΝΤΖΕΔΕΛΑΚΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2800

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΓΕΩΡ. Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ-42 ΦΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ-42

ΣΠ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
Καθηγητοῦ τῆς Λατίν. Φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΠΡΩΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΜΕΤΑ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΝ

Ἡ μόνη ἔγκεκριμένη κατὰ τὸν νόμον ΓΣΑ' διὰ τὴν
τετραετίαν 1913—1917

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ ΜΙΧΑΗΑ ΜΑΝΤΖΕΒΕΛΑΚΗΣ
1913

18271
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ λατινικὴ γλῶσσα, συγγενῆς τῆς ἑλληνικῆς, εἶνε ἡ γλῶσσα ἦν ὅμιλουν οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι. Περιωρισμένη οὖσα κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ Λάτιον τῆς μέσης Ἰταλίας ἐπεκράτησεν ἔπειτα, διὰ τῆς ὑπερισχύσεως τῶν Ῥωμαίων, ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις ἂς οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ὑποτάξῃ. Ωμιλεῖτο δὲ μέχρι τοῦ 5^{ου} περίπου αἰώνος μ. Χ., ὅτε ἥρχισε νὰ ἐκλείσῃ ἐνεκα τῆς ἐπικρατή εως τῶν βαρβάρων ἐθνῶν ἀτινα κατέβαλον τὸ ὁριακὸν κράτος. Ἐξ αὐτῆς παρήχθησαν αἱ νεώτεραι λατινογενεῖς λεγόμεναι γλῶσσαι, ἡ Ἰταλική, ἡ γαλλική, ἡ ἰσπανική, ἡ πορτογαλική καὶ ἄλλαι, αὐτὴ δὲ ἡ λατινικὴ ἐνεργώθη μέν, ἀλλ' ἐξηκολούθησεν ὑφισταμένη ως γλῶσσα τῆς ἐπιστήμης καὶ ως ἐπίσημος γλῶσσα τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸν μακρὸν αὐτῆς βίον ἔπαθεν οὐκ ὀλίγας μεταβολάς, ἀλλ' ἐν τῇ γραμματικῇ ταύτῃ θὰ πραγματευθῶμεν τὴν λατινικὴν γλῶσσαν, ὅπως αὕτη ἐγράφετο κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς λατινικῆς πεζογραφίας, κατὰ τοὺς χρόνους δηλαδὴ τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Κικέρωνος.

legimus	legimus
scimus	scimus
scrimos	scrimos
scrimam	scrimam
scimma	scimma
scimia	scimia

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. Τὰ γράμματα (litterae) τοῦ λατινικοῦ ἀλφαριθήτου εἰνε τὰ ἑξῆς 25.

A	a	ă	N	n	ĕ
B	b	(μ)πὲ	O	o	ǒ
C	c	τσὲ	P	p	ń
D	d	(ν)τὲ	Q	q	ꝫ
E	e	ě	R	r	ěρ
F	f	ěφ	S	s	ěſ
G	g	γκѣ	T	t	Ń
H	h	(χ)χ	U	u	ѹ
I	i	ি	(V)	v	ڦ
(J)	j	ڃوڌا	X	x	ڦ
K	k	ڪ	Y	y	ڱ
L	l	ڦل	Z	z	ڦڻا
M	m	ڦم	W		

Διαιρεσίς τῶν γραμμάτων.

2. Τὰ γράμματα διαιροῦνται εἰς φωνήεντα (litterae vocales) καὶ εἰς σύμφωνα (litterae consonantes).

3. Τὰ φωνήεντα εἶναι τὰ ἑξῆς 6, a, e, i, o, u, y. Σύμφωνα δὲ τὰ λοιπὰ γράμματα.

4. Τὰ σύμφωνα τῆς λατινικῆς ἀλώσσης διαιροῦνται, ὅπως καὶ τὰ ἔλληνικά, εἰς ἄφωνα (mutae) b, c, d, g, k, p, q, t· εἰς նγրէ (liquidae), l, r, εἰς ڦررينا (nasales) m, n, εἰς συριστικὰ (sibilantes ڦspirantes) s, (v), f καὶ εἰς διπλᾶ (duplices) x (=es ڦ gs) καὶ z (=ds). Διασέα σύμφωνα ڦ λατινική γλῶσσα δὲν ڦχει, σημειοῦνται δ' ἐν αὐτῇ ἀντὶ τῶν διασέων τῆς ἐληγνιγῆς τὰ ψιλὰ e, p, t=瀼, ꝫ, Ꝭ, μετὰ τοῦ

δασέος πνεύματος ἦτοι τοῦ Η (h). οἷον Chios (ἢ Χίος), philosophia (φιλοσοφία), Thēmistōcles (Θεμιστοκλῆς)· ώσαύτως δὲ τὸ β ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ rh (Rhōdus=Πόδος) καὶ τὸ βρ διὰ rrh (Pyrrhus=Πύρρος).

5. Τὰ φωνήεντα εἶναι ἄλλοτε μὲν μακρὰ (vocāles longae), ἄλλοτε δὲ βραχέα (vocāles breves), δπως τὰ παρ' ἡμῖν λεγόμενα δίχρονα (α, ε, ι, υ). Τὸ ē=η, τὸ ĕ=ε, τὸ ō=ω, τὸ Õ=o. Φωνὴν πρὸ δὲ ἄλλου φωνήεντος εἶναι βραχὺ οἷον Dēus (Θεός), filius (υἱός).

Δίφθογγοι.

6. Αἱ δίφθογγοι (diphthongi) εἶναι τέσσαρες· αἱ (ἀντίστοιχος πρὸς τὴν ἑλληνικὴν αἱ), οἱ (ἀντίστοιχος πρὸς τὴν οἱ), αἱ (ἀντίστοιχος πρὸς τὴν αἱ) καὶ εἱ (ἀντίστοιχος πρὸς τὴν εἱ). Εἶναι δὲ πᾶσαι μακραί.

ΣΗΜ. Ἡ συλλαβὴ (syllaba) εἶναι μακρὰ (longa), ἢν ἔχῃ μακρὸν φωνὴν ἢ δίφθογγον, βραχεῖα (syllaba brevis), ἢν ἔχῃ βραχὺ φωνὴν πρὸ δένδες ἀπλοῦ συμφώνου, θέσει μακρὰ (syllaba positiōne longa), ἢν ἔχῃ βραχὺ φωνὴν πρὸ δύο ἢ πλειόνων συμφώνων ἢ πρὸ διπλοῦ, ἀδιάφορος (syllaba anceps), ἢν ἔχῃ βραχὺ φωνὴν πρὸ δύο συμφώνων, ὃν τὸ πρῶτον εἶναι ἔφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρόν οἷον volūcris (βόλουχρις) πτηνόν.

Προφορά.

7. Τὰ λατινικὰ φωνήεντα α, ε, ο, υ, ι, γ εροφέρονται ως τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικὰ α, ε, ο, ου, ι, υ.

Τὸ συμφωνοειδὲς ι, ἀντὶ τοῦ ὄποίου χάριν εὐκολίᾳς περὶ τὴν ἀνάγνωσιν γράφουσί τινες j, ἐν ἀρχῇ λέξεως ἐπομένου φωνήεντος ἢ ἐν μέσῳ λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων προφέρεται ως γι (ώς ἐν τῇ ἑλληνικῇ προφορῷ τοῦ γιατρός, τοῦ φθόγγου γι ἀποτελοῦντος μίαν συλλαβὴν μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος) οἷον iam (γιαμ)=γδη, janua (γιάνουα)=θύρα.

Τὸ δὲ συμφωνοειδὲς υ, ἀντὶ τοῦ ὄποίου ἐπίσης χάριν εύκλιας περὶ τὴν ἀνάγνωσιν γράφουσι συνήθως ν, ἐκφωνεῖται ἐν ἀρχῇ λέξεως καὶ πρὸ φωνήεντος ἢ ἐν μέσῳ λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων ως τὸ ἥμε-Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τερον β· οἰον vir (βἱρ) ἢ uir=ἀνήρ, vivo (βίδο) ἢ uiuo=ζῶ.

Ἡ δίφθογγος οε προφέρεται ως ἡ γαλλικὴ eu.

8. Ἐκ τῶν συμφώνων τὰ μὲν f, k, l, m, n, p, r, x, z προφέρονται ως τὰ ἀντίστοιχα ἐλληνικὰ φ, κ, λ, μ, ν, π, ρ, ξ, ζ.

Τὸ δὲ καὶ τὸ d ως ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ.

Τὸ g προφέρεται ως τὸ ἐλληνικὸν γκ ἐν ταῖς λέξεσι τῆς κοινῆς γλώσσης γκαρίζω, γκέμι, Γκίκας.

Τὸ c πρὸ μὲν τῶν συμφώνων καὶ τῶν φωνηέντων a, o, u προφέρεται ως τὸ ἐλληνικὸν κ· οἰον eras (=αὔριον), cor (=καρδία), causa (=αἰτία), cupio (=ἐπιθυμῶ). Ἀλλὰ πρὸ τῶν φωνηέντων e, i, y καὶ τῶν διφθόγγων ae, eu, oe ἐπεκράτησε νὰ ἐκφωνήται ως τοέ· οἰον Cicero (=Κικέρων), caelum (=οὐρανός). Ἡ προφορὰ αὕτη τοῦ c ως τοὲ ἦτο ἄγγωστος τοῖς ἀρχαίοις Πρωμαίοις, οἴτινες ἐξεφώνουν παντοῦ καὶ πάντοτε τὸ c ως τὸ ἐλληνικὸν κ, διότι καὶ λίαν σπανίᾳ ἦτο παρ' ἐκείνοις ἡ χρῆσις τοῦ k.

Τὸ q συνεκφέρεται πάντοτε μετὰ τοῦ u (v) καὶ συνεκφωνεῖται μετ' αὐτοῦ σχεδὸν ως κδ ἐν μιᾷ συλλαβῇ μετὰ τοῦ ἑπομένου φωνήέντος aqua (=ὕδωρ) ἄκρη.

Τὸ t προφέρεται ὅπως τὸ ἐλληνικὸν σ, ὅμως δὲ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐν μέσῳ λέξεως ἐπεκράτησε νὰ ἐκφωνήται ως ζ· οἰον Musa (=Μοῦσα) Μοῦζα.

Τὸ t προφέρεται ως τὸ ἐλληνικὸν τ· οἰον totus (=ὅλος), ἡ συλλαβὴ ὅμως ti ἐν μέσῳ λέξεως καὶ πρὸ φωνήέντος προφέρεται συνήθως ως τοί· οἰον consecutio (=ἀκολουθία) κονσεκούτσιο. Ἀλλὰ καὶ ἡ προφορὰ αὕτη εἶναι νεωτέρα καὶ ἀλλοτρία τῶν παλαιῶν Πρωμαίων οἴτινες ἐξεφώνουν πάντοτε τὸ t ως τ. Πάντως δὲ πρέπει νὰ ἐκφωνήται ως τ ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς δύνομοις ἡ δταν προηγήται τῆς συλλαβῆς ti ἔτερον t ἢ s ἢ x· οἰον Boeotia (=Βοιωτία) Μπεότια, quaestio (=ζήτησις) κβαίστιο, Attius (κυρ. ὄνομα) Ἄττιους, mixtio (=μίξις) μίξτιο. Ὡς τι πρέπει νὰ ἐκφωνήται ἡ συλλαβὴ ti, καὶ δταν συμπέσῃ πρὸ φωνήέντος ἐν τῇ κλίσει τῶν δυνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων οἰον montium (γεν. πληθ. τοῦ mons=ὄρος) μόντιουμ, petiērunt (γ' πληθ. πρόσ. τοῦ παρακειμένου τοῦ peto=ζητῶ) πετιέρουντ.

Τέλος δὲ τὸ li δὲν εἶναι κυρίως οὔτε φωνήεν, οὔτε σύμφωνον, ἀλλὰ

μᾶλλον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ δασὺ πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων οἷον Ἡομῆ-
rus (= "Ομηρος") Ὁμέρους, Hēsiōdus (= "Ἡσίοδος") Ἐζίοντους.

Toνισμὸς καὶ συλλαβισμός.

9. "Οταν ἡ λέξις εἶναι δισύλλαθος, τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν
(εἴτε μακρὰ εἶναι ἡ παραλήγουσα καὶ ἡ λήγουσα εἴτε βραχεῖα) οἷον
flō'-rēs (ἄνθη), ā'-rā (=βωμός), ā'-quā (=ῦδωρ), ā'-mō (=ἀγαπώ).
"Οταν ἡ λέξις ἔχῃ τρεῖς ἢ πλείονας συλλαθάς, τονίζεται ἡ παραλή-
γουσα, ἢν εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρά· οἷον ā-mā'-ré (=ἀγαπᾶν) vi-
tū-pē-rā'-ré (=ψέγειν), li-bér-tās (=ἐλευθερία).

"Οταν ἡ παραλήγουσα τῆς πολυσυλλάδου λέξεως εἶναι βραχεῖα, το-
νίζεται ἡ προπαραλήγουσα· οἷον fā'-bū-lā (=μῦθος) ā'-qui-lae (=
ἀετοί), a-grī'cō-lā (=γεωργός). Ὁ συλλαθισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων
γίνεται ὅπως καὶ ὁ τῶν ἑλληνικῶν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΥΠΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Mέρη τοῦ λόγου.

1. Τὰ μέρη τοῦ λόγου (partes orationis) εἶναι ὅκτω :

ὄνομα σύσιαστικὸν	nōmen substantīvum
ὄνομα ἐπίθετον	nōmen adiectīvum
ἀντωνυμία	pronōmen
ρῆμα	ve. būm
ἐπίχρημα	adverbīum
πρόθεσις	praepositō
σύνδεσμος	coniunctō
ἐπιφώνημα	interiectō

Σημ. Η λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔγει ἀρθρογ.
Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2. Ἐκ τῶν 8 μερῶν τοῦ λόγου τὰ τέσσαρα πρῶτα είναι κλιτὰ (declinabilia), τὰ δὲ λοιπὰ ἀκλιτα (indeclinabilia). Τὰ ἀκλιτα μέρη τοῦ λόγου λέγονται καὶ μόρια (particulae).

3. Τὰ δύομάτα διακρίνονται ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, εἰς συγκεκριμένα (concreta) καὶ εἰς ἀφηρημένα (abstracta)* τὰ συγκεκριμένα διακρίνονται πάλιν εἰς κύρια (propria) καὶ προσηγορικὰ (appellativa).

Παρεπόμενα τῶν ὀνομάτων.

4. Ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, τὰ λατινικὰ δύομάτα ἔχουσι γένη, ἀριθμούς, πτώσεις καὶ κλίσεις.

Γένη.

Τὰ γένη (genēra) εἶναι τρία, γένος ἀρσενικὸν (genus masculinum), θηλυκὸν (femininum) καὶ οὐδέτερον neutrum).

Ἀριθμοί.

Κλίσεις

Αἱ κλίσεις (declinatioⁿes) εἰναι πέντε· καὶ ἡ μὲν πρώτη κλίσις
(prima declinatio) ἔχει χαρακτήρα Α

ἡ δευτέρα (secunda)	»	O
ἡ τρίτη (tertia)	»	I ἡ σύμφωνον
ἡ τετάρτη (quarta)	»	U
ἡ πέμπτη (quinta)	»	E

Σημ. Ὁ χαρακτήρ φαίνεται καθαρὸς ἐν τῇ γενικῇ του πληθυντικού καὶ κατὰ τὸν ἔξῆς πίνχα.

Κλίσις	Όνομαστικὴ ἐνίκου	Γενικὴ ἐνίκου	Γενικὴ πληθυντικοῦ	Χαρακτήρ
A'	poenā ποινὴ	poenae	poenā-rum	A
B'	domīnus κύριος	domini ^t	dominiō-rum	O
Γ'	civīs πολίτης	civīs	civī-um	I
»	lex (legs) νόμος	lēgis	lēg-um	σύμφων.
Δ'	fructūs καρπός	fructūs	fructū-um	U
Ε'	dīes ἡμέρα	diēi	diē-rum	E

Πτωτικαὶ καταλήξεις τῶν πέντε κλίσεων.

5. Αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τῶν πέντε κλίσεων εἰναι αἱ ἔξῆς :

Singulāris.

6. Αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τῆς λατινικῆς αἱ κλίσεως ἀντιστοιχοῦσι καθόλου εἰπεῖν πρὸς τὰς τῆς ἐλληνικῆς αἱ κλίσεως, ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ τῆς λατινικῆς β' κλίσεως πρὸς τὰς τῆς ἐλληνικῆς β', καὶ αἱ τῆς λατινικῆς γ' πρὸς τὰς τῆς ἐλληνικῆς γ'. Αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τῆς δ' (fruct-ūs=καρπός, corn-u=κέρας) ἀντιστοιχοῦσι καθόλου πρὸς τὰς ἐλληνικὰς -υς καὶ -υ (ἰχθ-ύς, γόν-υ). Αἱ δὲ πτωτικαὶ καταλήξεις τῆς ε' λατινικῆς κλίσεως δὲν ἔχουσι κυρίως ἀντιστοιχούς ἐλληνικάς.

7. Περὶ πασῶν τῶν κλίσεων σημειωτέον ὅτι :

α') ή κλητικὴ ἐκατέρου ἀριθμοῦ ἔχει τὴν αὐτὴν κατάληξιν πρὸς τὴν ὁνομαστικὴν τοῦ ἴδεου ἀριθμοῦ μόνον ή κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς -ης ἀρσενικῶν τῆς δ' κλίσεως διαφέρει τῆς ὁνομαστικῆς λήγουσα εἰς -ε ὅπως καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ domīnus, domīne=κύριος, κύριε.

β') ή δοτικὴ καὶ ή ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουσι πάντοτε τὴν αὐτὴν κατάληξιν.

γ') τὰ οὐδέτερα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ, ἔχουσι τὴν αὐτὴν κατάληξιν διὰ τὴν ὁνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἐκατέρου ἀριθμοῦ. Ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ η κατάληξις τῶν πτώσεων τούτων εἶναι πάντοτε ἄ, οἷα σδήποτε κλίσεως εἶναι τὸ οὐδέτερον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ (PRIMA DECLINATIO)

8. Η πρώτη κλίσις ἔχει ὀνόματα θηλυκὰ τὸ πλεῖστον, λήγοντα εἰς -ά, ἀντιστοιχοῦντα δὲ πρὸς τὰ ἐλληνικὰ εἰς -α καὶ -η, καὶ τινα ἀρσενικά, η κύρια η δηλωτικὰ ἀνδρικοῦ ἔργου, η ὀνόματα ποταμῶν, λήγοντα ὡσαύτως εἰς -ά καὶ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ ἐλληνικά εἰς -ας καὶ -ης.

Κλίνονται δὲ κατὰ τὸ ἐπόμενον παράδειγμα.

Singulāris

Nominatīvus	poen-ă	=	ποιν-ή
Genetīvus	poen-ae	=	ποιν-ῆς
Datīvus	poen-ae	=	ποιν-ῇ
Accusatīvus	poen-am	=	ποιν-ήν
Vocatīvus	poen-ă	=	ποιν-ή
Ablatīvus	poen-ă	=	—

Plurālis

Nominatīvus	poen-ae	=	ποιν-αὶ
Genetīvus	poen-arum	=	ποιν-ῶν
Datīvus	poen-is	=	ποιν-αῖς
Accusatīvus	poen-as	=	ποιν-άς
Vocatīvus	poen-ae	=	ποιν-αὶ
Ablatīvus	poenis	=	—

9. Όμοιως κλίνονται τὰ θηλυκὰ ὄνόματα mens-ă (=τράπεζα), terr-ă (γῆ), femin-ă (γυνή), glorī-ă (δόξα), καθὼς καὶ τὰ ἀρσενικὰ Publicol-ă (Ποπλιόλας, κύρ. ὄνομα), poēt-ă (ποιητής), naut-ă (ναύτης) κτλ.¹

10. Κατὰ τὴν α' κλίσιν κλίνονται καὶ τὰ θηλυκὰ ἐπίθετα καὶ αἱ μετοχαὶ εἰς -ă οἷον bona (ἀγαθή), alta (ὑψηλή), misera (ἀθλή), docta (πεπαιδευμένη).

11. Εἰς τὴν πρώτην κλίσιν ἀνήκουσι καὶ ὄνόματά τινα ἑλληνικὰ πρωτόκλιτα, ἀτινα κλίνονται ἐνίστε τηροῦντα ἐν τισι τῶν πτώσεων τοῦ ἔνικοῦ ἀριθμοῦ τὰς ἑλληνικὰς καταλήξεις οἷον :

Aenē-as=Aἰνεῖ-ας	Anchīs-es=Ἄγχισ-ης
Aenē-ae=Aἰνεῖ-ou	Anchīs-ae=Ἄγχισ-ou
Aenē-ae=Aἰνεῖ-α	Anchīs-ae=Ἄγχισ-η
Aenē-an=Aἰγεῖ-αν	Anchīs-ēn=Ἄγχισ-ην
Aenē-ă=Aἰνεῖ-ă	Anchīs-ē=Ἄγχισ-η
Aenē-ă= —	Anchīs-ă= —

1. Τὰ ἀρσενικὰ ταῦτα λατινικὰ ὄνόματα εἰς -ă παραβλητέα πρὸς τὰ ὄμηρικά πρωτόκλιτα ἵπτότα, εὐρύστα, μητίετα, νεφεληγεότα, Θύεστα. Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Pēnēlōp-ē=Πηγελόπ-η
 Penelōp-ēs=Πηγελόπ-ης
 Penelōp-ae=Πηγελόπ-η
 Penelōp-ēn=Πηγελόπ-ην
 Penelōp-ē=Πηγελόπ-η
 Penelōp-ā= —

Ἄνωμαλίαι τῆς α' κλίσεως.

12. Τὰ θηλυκὰ ὄνόματα dea (θεὰ) καὶ filia (θυγάτηρ), ἔταν συνάπτιωνται πρὸς τὰ ἀντίστοιχα αὐτῶν ἀρσενικὰ τῆς β'. κλίσεως (deus=θεός, filius=υἱός), σχηματίζουσι τὴν δοτικὴν καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ābus (ἀντὶ εἰς -is), ἵνα μὴ συγχέωνται τὰ γένη: οἰον deis et deabus (θεοῖς καὶ θεαῖς), διότι deis et deis θὰ ἦτο ἀτοπον. Οὕτω καὶ filiis et filiābus=υἱοῖς καὶ θυγατράσιν.

Τηράχει παλαιὰ γενικὴ λήγουσα εἰς -as (ὅπως καὶ ἐλληνιστί), ἥτις διεσέθη εἰς τὰς φράσεις pater familias (ὁ πατήρ τῆς οἰκογενείας), ὅντι pater familiae, mater familias (ἡ μήτηρ τῆς οἰκογενείας) filius, filia familias.

Πλὴν τῆς καταλήξεως ταύτης, ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἀρχαὶνὴ κατάληξις εἰς -ai (aulai=aulae=τῆς αὐλῆς, terrai=terrae=τῆς γῆς), ἥτις εὑρίσκεται εἰς τοὺς παλαιοτέρους μάλιστα τῶν ποιητῶν.

13. Εἰς τινα ὁγόμιτρα τῆς πρώτης κλίσεως ἡ κατάληξις τῆς γενικῆς πληθυντικῆς arum συγκόπτεται εἰς -ūm: οἰον drachmūm (ἀντὶ drachmārum)=δραχμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ (SECUNDA DECLINATIO)

14. Ἡ β' κλίσις περιέχει ὄνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς -ūs (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ τῆς ἐλληνικῆς β' κλίσεως εἰς -ος) καὶ οὐδέτερα εἰς -ūm (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ εἰς -ov).

Κλίνονται δὲ ὡς ἔξης :

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Singulāris

Nominatīvus	domīn-us	=	κύρι-ος
Genetīvus	domīn-ī	=	κυρί-ου
Datīvus	domīn-ō	=	κυρί-ῷ
Accusatīvus	domīn-ūm	=	κύρι-ον
Vocatīvus	domīn-č	=	κύρι-ε
Ablatīvus	domīn-ō	=	—

Plurālis

Nominatīvus	domīn-ī	=	κύρι-οι
Genetīvus	domīn-ōrum	=	κυρί-ων
Datīvus	domīn-īs	=	κυρί-οις
Accusatīvus	domīn-ōs	=	κυρί-οις
Vocatīvus	domīn-ī	=	κύρι-οι
Ablatīvus	domīn-īs	=	—

Singulāris

Nominatīvus	don-ūm	=	δώρ-ον
Genetīvus	don-ī	=	δώρ-ου
Datīvus	don-ō	=	δώρ-ῷ
Accusatīvus	don-ūm	=	δώρ-ον
Vocatīvus	don-ūm	=	δώρ-ον
Ablatīvus	don-ō	=	—

Plurālis

Nominatīvus	don-ă	=	δώρ-α
Genetīvus	don-ōrum	=	δώρων
Datīvus	don-īs	=	δώρ-οις
Accusatīvus	don-ă	=	δώρ-α
Vocatīvus	don-ă	=	δώρ-α
Ablatīvus	don-īs	=	—

15. Ἐκ τῶν εἰς -ος ὀνομάτων θηλυκὰ εἰναι τὰ συδρων (οἰον popūlus=λεύκη, malus=μηλέα), τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εὐλημμένα θηλυκὰ εἰς —ος (Aegyptus=Aἰγυπτος, methōdus=μέθοδος), πρὸς τούτοις δὲ τὰ ὄνόματα alvus (χοιλία), humus (γῆ), vannus (λίκνος).

Τρία δὲ ὄνόματα εἰς — us εἰναι συδέτερα: virus (λός, δηλητήριον), vulgus (ὄχλος). pelagus (πέλαγος).

16. Ὄνόματά τινα ἀρσενικὰ εἰς — us, ἔχοντα πρὸ τοῦ — us τὸ σύμφωνον τὸ ἀποβάλλουσι: τὸ—us ἐν τῇ ὄνομαστικῇ τοῦ ἑνίκου, καὶ τὸ —ε ἐν τῇ κλητικῇ τοῦ ἑνίκου οἰον puēr(us), puēr(e). Ταῦτα δὲ κλίνονται κατὰ τὰς λοιπὰς πτώσεις ὅπως καὶ τὰ εἰς — us οἰον puēr (ό παῖς), puēri, puēro, puērum, puēr, puēro — puēri puērōrum, puēris, puēros, puēro, puēris.

17. Ὁμοίων ἀποκόπην τῆς καταλήξεως — us ἔπαθε καὶ τὸ ὄνομα vir (ἀνὴρ), κλινόμενον, πλὴν τῆς ὄνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἑνίκου, ὅπως τὸ domīnus. Προσέτι δὲ καὶ τὸ ἐπίθετον satūr (πλήρης, κεκορεσμένος), ὅπερ εἰναι ἀντὶ τοῦ satūr(us) satūra, satūrum.

18. Ἐν τὰ ὄνόματα, ών τὸ θέμα περιστοῦται εἰς — r, ἔχουσιν ἀλλο σύμφωνον πρὸ τοῦ r, τότε ἀποκόπτονται μὲν αἱ καταλήξεις — us καὶ —e τῆς ὄνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἑνίκου, ἀλλὰ παρεμβάλλεται ἡ μεταξὺ τοῦ r καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ συμφώνου οἰον ἀγρός ἔπειτε νὰ εἰναι λατινιστὶ agrus, ἀλλὰ τὸ agr-us ἀποβάλλει τὸ —us, διὸτι προηγεῖται r, ἐπειδὴ ὅμως πρὸ τοῦ r ὑπάρχει σύμφωνον, τὸ g, παρεμβάλλεται μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ r τὸ e καὶ γίνεται ager. Ἡ ἀνωμαλία αὕτη ὑπάρχει μόνον εἰς τὰς δύο ῥηθείσας πτώσεις, κατὰ δὲ τὰς λοιπὰς πάσας καὶ ταῦτα : ὃ ὄνόματα κλίνονται ὅπως τὸ domīnus: ager, agri, agro, agrum, ager, agro — agri, agrorum agris, agros, agri, agris.

19. Κατὰ τὸ ἀρσενικὸν domīnus καὶ τὸ συδέτερον donum κλίνονται τὰ ὄνόματα annus (ἔτος), numimūs (νόμισμα), bellum (πόλεμος), palliūm (ἱμάτιον) κλπ. Κατὰ τὸ puer, τὰ ὄνόματα gener (γενερός), socer (πενθερός), liberi (τέκνα, μόνον ἐν τῷ πληθυντικῷ) κλπ. Κατὰ τὸ ager, τὰ ὄνόματα liber (βιβλίον), magister (διδάσκαλος), minister (ὑπηρέτης, ὑπουργός). Ὁμοίως πρὸς τὰ σύστατικὰ εἰς — us καὶ —um κλίνονται τὰ ἀρσενικὰ καὶ τὰ συδέτερα τῶν ἐπιθέ-

των καὶ τῶν μετοχῶν εἰς—us, (a),—um, bonus, bonum (ἀγαθὸς—ἀγαθόν), doctus, doctum, (πεποιηθευμένος, πεποιηθευμένον).

"Οπως δὲ οὐσιαστικά τινα ἀρσενικὰ εἰς—rus (puer—us, agr—us) ἀπέδαλον τὸ—us τῆς ὄνομαστικῆς καὶ τὸ—e τῆς αλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ, οὕτω καὶ τὰ ἀρσενικὰ τῶν ἐπιθέτων εἰς—us(a,—um) τῶν ἔχοντων τὸ πρὸ τοῦ—us (-a,—um) ἀπέδαλον τὸ—us καὶ—e ἐν τῇ ὄνομαστικῇ καὶ αλητικῇ τοῦ ἐνικοῦ οἷον miser(us) ἀθλιος, miser(e) ἀθλιε· asper(us), τραχύς, asper(e) ὁ τραχύς (nigr-us) niger (μέλας) niger (ὁ μέλαν), (pulchr-us) pulcher (ώρατος), pulcher (ώρατε).

20. Τὰ ἑλληνικὰ δόνοματα, κύρια ἡ προσγεγραμμάτων καὶ λατινικήν γλώσσαν καὶ λήγοντα εἰς—ος,—ον, τρέπουσι τὴν ἑλληνικὴν κατάληξιν εἰς—us,—um, "Ομῆρος—Hōmērūs, Ἡσίοδος—Hēsiōdūs, ἄντρον—antrum.

Τὰ δὲ εἰς—ρος ὑπερδιεσύλλαβα τὰ ἔχοντα σύμφωνον πρὸ τοῦ ρ ἀποδάλλουσι τὴν κατάληξιν—us καὶ λαμβάνουσιν ει μεταξὺ τοῦ ρίζαικοῦ συμφώνου καὶ τοῦ τ (πρᾶλ. § 18) οἷον Ἀλέξανδρος ἀντὶ Alexanderus γίνεται: Alexander καὶ Ἀντίπατρος Antipater. Τινὰ δμως διατηροῦσι καὶ τὸν κανονικὸν τύπον Euandrus (καὶ Euander), Cassanderus (καὶ Cassander). Πάντως ἀμετάθλητον μένει τὸ διεύλλαβον Co-drus—Κόδρος.

21. Τὰ οὐσιαστικὰ εἰς—ius—ium (Vergilius ὁ ποιητὴς Vergilius, consilium, βουλὴ) συνχιροῦσιν ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἐνικοῦ τὸ ii εἰς—i (Vergili. consi'li), τοιίζονται δὲ τότε ἐπὶ τῆς παραληγούσης, καὶ ἀν ἡ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα.

22. Τῶν κυρίων λατινικῶν δόνομάτων εἰς ius καὶ τοῦ προσγεγραμμοῦ filius ἡ αλητικὴ ἀποκόπτει τὸ e· Vergili (Βεργίλιε), Tulli (Τύλλιε), fili (υἱὲ) ἀντὶ Vergilie, Tullie, filie.

23. Τὸ deus ἔχει τὴν αλητικὴν ὅχι dee ἡλλ̄ ὅμοίαν πρὸς τὴν ὄνομαστικὴν (deus). Ἐν τῷ πληθυντικῷ αλίνεται οὕτω· dei, di—deorum, deūm—deis, diis, dis—deos—dei, dii, di—deis, diis, dis.

24. Πολλῶν δόνομάτων ἡ γενικὴ πληθυντικὴ σχηματίζεται εἰς—um (ἀντὶ—ορυμ) μάλιστα τῶν σημαντότων νομίσματα ἡ μέτρα καὶ συγενέφρερομένων μετ' ἀριθμητικῶν προσδιοιστιμῶν οἷον trium nummum (nummorum)=τριῶν νομίσματων, medimnum (mediniūm=μεδίνμων). Λέγεται δὲ οὐχὶ σπανίως καὶ

deūmī (θεῶν) ἀντὶ deōrum
 virūm (ἀνδρῶν) ἀντὶ virōrum
 libērūm (τέκνων) ἀντὶ liberōrum
 sociūm (συμμάχων) ἀντὶ sociōrum (προθ. καὶ § 13).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ (TERTIA DECLINATIO)

25. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει οὐσιαστικὰ ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα, προσέτι δὲ ἐπίθετα καὶ μετοχάς.

26. Αἱ καταλήξεις τῆς ὀνομαστικῆς τῶν ὀνομάτων τῆς γ'. κλίσεως εἶναι ποικίλαι, πάντων ὅμως ἡ κατάληξις τῆς γενικῆς τοῦ ἑνίκου εἶναι —is.

27. Τὰ ὀνόματα τῆς γ'. κλίσεως διαιροῦνται εἰς ισοσύλλαβα (όνομ. nāv—īs=ναῦς, γενικ. nā—vīs, ὀνομ. nūb—ēs=γεφέλη, γενικ. nūb—īs) καὶ εἰς περιττοσύλλαβα (όνομ. lā—pis=λίθος, γεν. lāpīd—is, ὀνομ. mīlēs=στρατιώτης, γεν. mīlīt—is). Τὰ ισοσύλλαβα ἔχουσι χαρακτήρα i, τὰ περιττοσύλλαβα χαρακτήρα σύμφωνον.

28. Κλίσις τῶν περιττοσύλλαβων τῶν ἔχόντων χαρακτήρα σύμφωνον (ιδ. § 4 σημ.).

Παραδείγματα

I. ὀνομ. mīles ἄρσ. (στρατιώτης)—γεν. mīlītīs —θέμα mīlītī
 ὀνομ. rēx ἄρσ. (reg-s) βασιλεὺς —γεν. rēg-īs —θέμα rēg-
 ὀνομ. orīgo θηλ. (ἀρχή)—γεν. orīgīn-is —θέμα orīgīn-
 ὀνομ. fulgur οὐδ. (ἀστραπή)—γεν. fulgūr-is —θέμα fulgūr-
 ὀνομ. corpus οὐδ. (σῶμα)—γεν. corpōris —θέμα corpōr-

Ικανών. Τὰ περιττοσύλλαβα τὰ ἔχοντα χαρακτήρα σύμφωνον καταλήγουσιν ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἑνίκου εἰς ἔοιν rēgē, cōrpōrē.

Ἐν τῇ γενικῇ πληθυντικῇ εἰς -um οἷον rēgūm, corpōrūm.

Ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν οὐδετέρων εἰς ἔοιν corpōrā.

Δατινικὴ Γραμματικὴ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αντίστοιχοι

*Singulāris*Ελλ. καταλήξεις
τῆς γ' κλίσεως

Nom.	rēx(reg-s)	mīlēs	fulgūr	—η̄ς, οὐδέτ.
Gen.	rēg-is	mīlit-īs	fulgūr-īs	ος
Dat.	rēg-ī	mīlit-ī	fulgūr-ī	ι
Acc.	rēg-ēm	mīlit-ēm	fulgūr	α η̄ ν, οὐδ.
Voc.	rēx	mīlēs	fulgūr	—η̄ς
Abl.	rēg-ē	mīlit-ē	fulgūr-ē	

Plurālis

Nom.	rēg-ēs	mīlit-ēs	fulgūr-ā	ες οὐδέτ. α
Gen.	rēg-ūm	mīlit-ūm	fulgūr-ūm	ων
Dat.	rēg-ībūs	mīlit-ībūs	fulgūr-ībūs	σι(ν)
Acc.	rēg-ēs	mīlit-ēs	fulgūr-ā	ας οὐδέτ. α
Voc.	rēg-ēs	mīlit-ēs	fulgūr-ā	ες οὐδέτ. α
Abl.	rēg-ībūs	mīlit-ībūs	fulgūr-ībūs	

29. *Κλίσις 1)* Ηεριττοσυλλάθων τῶν ἔχόντων πρὸ τῆς καταλήξεως πλείονα τοῦ ἐνὸς σύμφωνα καὶ 2) τῶν ισοσυλλάθων (τῶν ἔχόντων γκρακτήρα i)

Παράδειγμα

1. ὀνομ. dens ἀρσ. (δέδονς) γεν. dent-īs, θέμα dent- (ελλ. δδόντ-) ὀνομ. ars θηλ. (τέχνη) γεν. art-īs θέμα art- ὀνομ. ὄς οὐδ. (δστοῦν) γεν. ὄss-īs θέμα ὄss- 2. ὀνομ. nāvīs θηλ. (ναῦς) γεν. nāv-īs θέμα nāvi- ὀνομ. nūbēs θηλ. (νεφέλη) γεν. nūb-īs θέμα nūbi-

Ικανών. Τὰ περιττοσύλλαθα τὰ ἔχοντα πρὸ τῆς καταλήξεως πλείονα τοῦ ἐνὸς σύμφωνα καὶ τὰ ισοσυλλάθα (γκρακτήρ i) καταλήγουσιν.

'Ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἐνικοῦ εἰς ē olov artē, nāvē, nūbē.

'Ἐν τῇ γενικῇ πληθυντικῇ εἰς ūm olov artūm, nāvūm, nūbūm.

Singulāris

Nom.	ars	nāvis	nūbēs
Gen.	artīs	nāvīs	nūbīs
Dat.	artī	nāvī	nūbī
Acc.	artēm	nāvēm	nūbēm
Voc.	·ars	nāvīs	nūbēs
Abl.	artē	nāvē	nūbē

Plurālis

Nom.	artēs	nāvēs	nūbēs
Gen.	artīum	nāvīum	nūbīum
Dat.	artībus	nāvībus	nūbībus
Acc.	artēs	nāvēs	nūbēs
Voc.	artēs	nāvēs	nūbēs
Abl.	artībus	nāvībus	nūbībus.

30. Ἐξαιροῦνται τὰ ἑξῆς ισοσύλλαθα, ἀτινα ἔχουν τὴν γενικὴν πληθυντικὴν εἰς -um καὶ ὅχι εἰς -ium:

pāter (πατήρ)	γεν.	patris,	γεν.	πληθυντ.	pātr-um
māter (μήτηρ)	»	matris	»	»	mātr-um
frāter (ἀδελφός)	»	fratris,	»	»	frātr-um
cānis (κύων)	»	canis,	»	»	cān-um
iūvēnis (νεανίας)	»	iuvenis	»	»	iūvēn-um
sēdēsθλ. (ζέρα)	»	sedis,	»	»	sēd-um.

31. Κλίσις τῶν οὐδετέρων ισοσύλλαθων (χαρχατήρ i) τῶν ληγόν-των εἰς ē, -āl, ēr.

Παραδείγματα

mārē (θάλασσα), γ. mārīs ἀφ. mārī, πλ. ὁν. mārīā, γ. mārīum, ānīmāl (ζῷον), γ. ānīmālīs, ἀφ. ānīmālī, πλ. ὁν. ānīmālīā, γ. ānīmālīum.

calcār (πτερυγοτήριον), γ. calcārīs, ἀφ. calcārī, πλ. ὁν. calcārīā, γεν. calcārīum.

Ικανόν. Τὰ οὐδέτερα εἰς -č, -čl, -čr (γενικὴ -āris) καὶ pār, čeūgos (γεν. pāris) καταλήγουσιν ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἔνικοῦ εἰς -ī, ἐν τῇ ὄνοματι, αἰτιατ. καὶ κλητ. τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -čč, ἐν τῇ γεν. τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ččum

*Singularis**Pluralis*

Nom.	märč	märčč
Gen.	märčis	märččum
Dat.	märči	märčibūs
Acc.	märč	märčč
Voc.	märč	märčč
Abl.	märči	märčibūs

ΣΗΜ. Ἡ περὶ τὴν κλίσιν ἀνωμαλία τῶν ὀνομάτων τούτων εἶναι μόνον φαινομενική. Τὸ i δηλαδὴ ὑπάρχει ἐν τῇ ῥίζῃ αὐτῶν, ὅστε κυρίως διαιρετέον τὴν ῥίζαν καὶ τὴν κατάληξιν märi-č, märi-čum καὶ ὅχι mär-č, mär-čum.

32. Πλὴν τῶν ἐν §§ 29, 31 ἀναφερομένων τάξεων ὀνομάτων σχηματίζουσι προσέτι τὴν γενικὴν πληθυντ. εἰς -ium καὶ τὰ ἔξης ὀνόματα:

mūs (μῦς) ἀρσ., mūris ,	mūr-čum
dos (προϊξ) θηλ., dōtis ,	dot-čum
fraus(δόλος) » ,	fraudis ,
līs (ἔρις) » ,	lītis ,
nīx (χιών) » ,	nīvis ,
vīs (δύναμις) » ὁν. πλ. vīrēs, vīr-čum	

Ἐχουσι προσέτι τὴν γεν. πληθ. εἰς -ium καὶ τὰ ὀνόματα optīmātes (ἀριστεῖς), pēnātēs (πατρῷοι θεοί), ὡς καὶ τινα ἔθνη καὶ λήγοντα ἐν τῷ πληθυντικῷ εἰς ātes καὶ -ites, olov Arpīnātes, Arpīnatūm (χάτοικοι τοῦ Ἀρπίνου ἢν Ἰταλίᾳ), Samnītes, Samnītūm (Σαμνίται ἢν Ἰταλίᾳ).

Ἐκ τῶν εἰς -īs ληγόντων ισοσυλλάδων ἔχουσι τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐν, εἰς -īm καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -ī τὰ ἔξης ὀνόματα:

α'.) ποταμῶν καὶ χωρῶν.

Tibēris ἡ (Τίθερις ποτ.) ἀρσ, is Tibērim, Tibērī
Nēāpōlis (Νεάπολις) θηλ, is Nēāpōl-im, Nēāpōl-ī

β'.) τὰ προσηγορικά.

fēbris (πυρετός) θηλ,	is	fēbr-im	,	fēbr-ī	
puppis (πρύμνη)	»	, is	pupp-im	,	pupp-ī
sēcūris (πέλεκυς)	»	, is	sēcūr-im	,	sēcūr-ī
sītis (εἴψι)	»	, is	sīt-im	,	sīt-ī
turrīs (πύργος)	»	, is	turr-im	,	turr-ī
vīs (δύναμις)	»	, is	vīm	,	vī

ΣΗΜ. Ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἐν. ἔχουσι πολλάκις -ī καὶ τὰ ὄνόματα cīvis (πολίτης), nāvis (γαῦς), ignis (πῦρ).

33. Πάντα τὰ ὄνόματα τὰ λήγοντα ἐν τῇ γεν. πληθυντ. εἰς -ium εἶχον κατὰ τοὺς καλοὺς χρέους τῶν ρωμαϊκῶν γραμμάτων ἐν τῇ αἰτιατ. τοῦ πληθ. τὴν κατάληξιν īs (ἀντὶ -ēs) cīlov hostīs (πολεμίους) =hostēs. Τὴν κατάληξιν ταύτην ἐλάμβανον καὶ τὰ ἐπίθετα τὰ ἔχοντα τὴν γεν. πληθ. εἰς -ium cīlov omnis (πᾶς) omnium - omnis (=omnes).

Γένας τῶν ὄνομάτων τῆς γ' κλίσεως

34. Ἀρσενικὰ εἶναι τὰ λήγοντα εἰς -ōr (γεν. -ōris), -ōs, -ōr cīlov cīlor (γεν. colōris) albus=χρῶμα λευκόν, mōs (γεν. moris) patrīus=έθος πάτριον, imber (γεν. imbris) crēber=συγνή βροχή.

35. Ἐξαἱροῦνται ὅτα γένους θηλυκοῦ τὰ ἔξης ὄνόματα soror, sorōris (ἀδελφή), uxor, uxoris (σύζυγος), arbor, arbōris (δένδρον), dōs, dōtis (προτόξ), lintēr, lintris (λέμβος). Οὐδέτερα δὲ εἶναι τὰ ἔξης cōr, cōrdis (καρδῖα), marmōr, ōris (μάρμαρον), aequōr, ōris (ἐπιφάνεια, πέλαγος) ōs, ōris (στόμα), ōs, ossis (όστοῦ), cādāvēr, cādāvēris (πτῶμα), ūter, itīnēris (όδός), ūber, ūberis (μυστός), vēr, vēris (ἔαρ). Οὐδέτερα εἶναι καὶ τὰ εἰς -er ὄνόματα τῶν δένδρων καὶ τῶν φυτῶν cīlov acēr, acēris, (ἡ σφένδαμνος), pāpāvēr, pāpāvēris (ἡ μήκων, παπαρούνα).

36. Θηλυκὰ εἶναι τὰ λίγοντα εἰς -ο, -as, -es, -is, -x καὶ -s προηγουμένου συμφώνου, ἔτι δὲ τὸ fraus, fraudis (δόλος) καὶ laus, laudis (ἐπαινος) οἷον λέγισ (legiōnis) decimā=λεγεῶν δεκάτη, aestās (aestatis) cālida=θέρος θερμόν, sēgēs (sēgētis) matūra=σπαχτὸν ὥριμον, nāvis (nāvis) longa νκῦς μακρά, vōx (vōcīs) magna=φωνὴ μεγάλη, gens (gentis) valīda=γένος ἵσχυρόν, fraus (fraudis) impīa=δόλος ἀνόσιος, laus (laudis) bellīca=ἐπαινος πολεμικὸς (πολεμικὴ δόξα).

37. Ἐκ τῶν εἰς ὅ δινομάτων ἐξαἱρούνται ὅντα γένους ἀρσενικοῦ τὰ ἑξῆς: sermō, sermōnis (λόγος, γλῶσσα), ὅrdō, ordīnis (τάξις), pūgīs, pūgiōnis (Ἐιψίδιον), septentriōnēs σοῦμ πληθ. (βορρᾶς). Ἀρσενικοῦ γένους εἶναι προσέτι τὰ εἰς -o δινόματα ζῷων, lēs, lēnis (λέων), καὶ ἐκ τῶν τοπικῶν δινομάτων τὸ Sulmo (Σοῦλμον, πόλις τῆς Ιταλίας) καὶ Vesontiō (πόλις τῆς Γαλατίας). Ἐκ τῶν εἰς -as, ἀρσενικὸν εἶναι τὸ as, assis (ἀσσάριον, ρωμαϊκὸν νόμισμα), vās, vāsis (ἀγγεῖον). Ἐκ τῶν εἰς es, ἀρσενικὰ εἶναι τὰ ἑξῆς: pēs, pēdis (πούς) ariēs, ariētis (κριός), pāriēs, pāriētis (τοῖχος), ὡς καὶ τὰ περιττοσύλλαβα τὰ λίγοντα εἰς -es, γεν. -ītis: clov caepes, ītis (χορτόπλινθος). Οὐδέτερον δὲ εἶναι τὸ aēs, aeris (χλκός). Ἐκ τῶν εἰς -is, ἀρσενικὰ εἶναι τὰ περιττοσύλλαβα cēnis, cēnēris (κόνις), lāpis lāpīdis (λίθος) pulvis, pulvēris (κονιορτός), sanguis, sanguīnis (αἷμα), τὰ iisosύλλαβα εἰς -nis: clov fīnis, fīnis (σύνορον), ἔτι δὲ τὰ δινόματα: collis, collis (λόφος), fascis, fascis (δέσμη), mēnsis, mēn-sis (μήν), orbis, orbis (κύκλος), piscis, piscis (χθύς), postis, postis (παραστάς), unguis, unguis (ὄνυξ).

Ἐκ τῶν εἰς -x, ἀρσενικὰ εἶναι τὸ grex, grēgis (ἀγέλη), cālix, cālīcis (κύλιξ, ποτήριον), ἔτι δὲ καὶ τὰ λίγοντα εἰς -ex γεν. īcis: clov cortex, cortīcis (φλοιός).

H Ἐκ τῶν εἰς -s προηγουμένου φωνήσεως ἀρσενικὰ εἶναι τὰ δινόματα dens, dentis (δισούς), fons fontis (πηγή), mons, montis (ὄρος), pons, pontis, (γέφυρα).

38. Οὐδέτερα εἶναι τὰ λίγοντα εἰς -č, -l, -ar, -ūr, -us, mēn, mă, ἔτι δὲ τὸ lāc, lactis (γάλα) καὶ cāpūt, capītis (κεφαλή): οἷον mare (is) tranquillum=θάλασσα ἀτάραχτος, ānīmāl (alis) domesticum =ζῷον κατοικίδιον, calcār (āris) acūtum=πτερυγιστήριον ὁξύ, rō-

būr, (rōbōris) firmum=ξύλον δρύενον στερεόν, corpūs (corpōris) sānum=σῶμα ὑγίες, nōmēn (nōmīnis) clārum=ὄνομα λαμπρόν, pōēmā (pōēmatis) bōnum=ποίημα καλόν, lāc (lactis) concretum γάλα πεπηγός, cāpūt (cāpītis) humānum=κεφαλή ἀνθρωπίνη.

39. Ἐκ τῶν λεγόντων εἰς -l, ἔξαιρούνται ὅντα γένους ἀρσενικοῦ τὸ sōl, sōlis (ἥλιος) καὶ τὸ sāl, sālis (ἄλας). Ἐκ δὲ τῶν εἰς -us είναι θηλυκὰ ὅσα ἔχουσι τὴν γεν. εἰς -ūtis ή -udis οἷον sālūs, ūtis (σωτηρία), sēnectūs, ūtis (γῆρας), iūventūs, ūtis (γεότης) servītūs, ūtis (δουλεία), virtūs, ūtis (ἀρετή), pālūs, ūtis (τέλμα), pēcūs, pēcūdis (κτήγος). Θηλυκὸν είναι καὶ τὸ tellus, tellūris (χθών, γῆ).

Τὰ ὄντα τῶν ζώων τὰ ἔχοντα τὴν κατάληξιν -us καὶ -ur είναι ἀρσενικά: lēpūs, ūris (λαγώς), vultūr, ūris (γύψ), mūs, mūris (μῦς), ἀλλὰ τὸ grūs, grūis (γέρανος) καὶ τὸ sūs, sūis (σūς, χοῖρος) είναι συνήθως θηλυκά.

Τὰ ἐπίθετα καὶ αἱ μετοχαὶ, ὅταν λαμβάνωνται ὡς οὐσιαστικά, διατηροῦσι τὸ γένος τοῦ παραλειπομένου οὐσιαστικοῦ οἷον annalis (δηλ. liber)=χρονογραφία, aprīlis (δηλ. mensis)=ἀπρίλιος, contīnens (δηλ. terra)=γηπειρος κλπ.

Ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως

40. Τὰ ἐπίθετα τῆς γ'. κλίσεως είναι ἡ τρικατάληκτα (12 ἢ 6λω), ācēr (pīlā ācrī-) -acris - ācrē (δέξις), ἡ δικατάληκτα, fortīs (pīlā fortī-) ἀρσ. καὶ θηλ., -fortē οὐδετ. (δυνατός), ἡ μονοκατάληκτα fēlix (pīlā fēlīc-) καὶ κατὰ τὰ τρία γένη (εὐτυχής).

41. Τὰ ἐπίθετα τῆς γ'. κλίσεως κλίνονται ὅπως τὰ ισοσύλλαβα μετὰ χαρακτήρος i, ἥτοι σχηματίζουσι τὴν ἀφαιρετικήν τοῦ ἐνίκου καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς -i, τὴν ὄνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν τοῦ πληθυντ. τῶν οὐδετέρων εἰς -ia καὶ τὴν γενικήν τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς -ium.

Singulāris

Nom.	ācēr, ācris, ācrē	fortīs, fortē	fēlix (fēlīc-s)
Gen.	ācrīs	fortīs	fēlīcīs
Dat.	ācrī	fortī	fēlīcī
Acc.	ācrēm, ācrē	fortēm, fortē	fēlīcem, fēlix
Voc.	ācēr, ācris, ācrē	fortīs, fortē	fēlix
Abl.	ācrī	fortī	fēlīcī
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής			

Plurālis

Nom.	ācrēs, ācriā	fortēs, fortia	fēlīcēs, fēlīciā
Gen.	ācriūm	fortiūm	fēlīciūm
Dat.	ācribus	fortibus	fēlīcibus
Acc.	ācrēs, ācriā	fortēs, fortia	fēlīcēs, fēlīciā
Voc.	ācrēs, ācriā	fortēs, fortia	fēlīcēs, fēlīciā
Abl.	ācribus	fortibus	fēlīcibus.

42. Κατ' ἔξαίρεσιν σχηματίζουσι τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐν. εἰς -έ (καὶ οὐχὶ εἰς -ι), τὴν δὲ τοῦ πληθυντ. εἰς -ᾶ (καὶ ὅχι εἰς -ιᾶ) καὶ τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντ. εἰς -um (καὶ ὅχι εἰς -ium) α'. τὰ συγκριτικά οἶον ācer (δέξις), συγκρ. ācrior (δέξύτερος), actiōrē, acriōra - acriōrum καὶ β'). ἀλλὰ τινὰ θετικὰ ἐπίθετα, τῶν ὑποίων τὰ συγνότερα εἶναι τὰ ἔξης:

vetus, vētēris (*παλαιὸς*) vētērē vētērā vētērum
dīvēs, dīvītis (*πλούσιος*) dīvīte — dīvītum
pauper paupēris (*πένης*) paupērē — paupērum
princeps, princīpis (*πρόκριτος*) princīpē — princīpum
partīceps particīpis (*μέτοχος*) particīpe — particīpum

43. Τύπαρχουσι δὲ καὶ ἐπίθετα ἄτινα σχηματίζουσι τὴν μὲν ἀφαιρ. τοῦ ἐνικοῦ εἰς -i, ἀλλὰ τὴν γενικὴν πληθ. εἰς -um (καὶ ὅχι εἰς -ium) οἶον.

īnops, ɔ̄pis (ἐνδεής) īnōptī — īnōpum
mēmor, ɔ̄ris (μνήμων) mēmōrtī — mēmōrum.

44. Τὰ ἐπίθετα τὰ ἐπέχοντα τόπον οὐσιαστικῶν καὶ λήγοντα εἰς -is (ἰδ. § 39 ἐν τέλει) aequālis (διμήλικος), annālis (χρονογραφία), familiāris (οἰκεῖος), sōdālis (έταῖρος) κτλ., σχηματίζουσι τὴν ἀφαιρετ. τοῦ ἐνικ. εἰς -i, ωσαύτως δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν τὰ λήγοντα εἰς -is καὶ -er Aprilis ('Απρίλιος), December (Δεκέμβριος) κλπ.

Tō jāvēnis, is (νεανίας) ēχεi jāvēne, tō trīrēmis ძηλ. navis (τριήρης) ēχεi trīrēmī καὶ trīrēmē

45. Τὰ ἐπίθετα τὰ λαμβανόμενα ως κύρια ὀνόματα ἔχουσι τὴν ἀ-Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φαιρετικὴν εἰς -ῆ· οἶον Félix (ἐκ τοῦ ἐπιθέτου fēlix=εὐτυχῆς) Félice=Φήλιξ, Céler (ἐκ τοῦ ἐπιθέτου celer=ταχὺς) Célere=Κέλερ.

46. Τὰ ἔθνικὰ ὄνόματα εἰς -as, -atis καὶ -is, -itis, ὅταν μὲν ἀναφέρωνται εἰς χώραν, ἔχουσι συγήθως τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -i· οἶον in (agro) Arpināti=ἐν τῇ Ἀρπίνῃ (χώρᾳ), ὅταν δὲ εἰς ἀνδρας ἔχουσι τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -e· οἶον ab (homine) Arpināte=ὑπ' (ἀνδρὸς) Ἀρπινάτου (ἰδ. καὶ § 32).

Κλίσις τῶν μετοχῶν

47. Αἱ μετοχαὶ τῆς γ'. κλίσεως αἱ λήγουσαι εἰς -ans καὶ -ens, λαμβανόμεναι μὲν ὡς ἐπίθετα κλίνονται ὅπως τὰ ἐπίθετα (§ 18) οἶον cōnstantis (εὐσταθῆς) cōnstanti, cōnstantia, cōnstantium· sāpiens (συνετὸς) sāpiēnti, sāpiēntia, sāpiēntium· ἡ sāpiēnti vīrō =ὑπὸ συνετοῦ ἀνδρός.

Λαμβανόμεναι δὲ ὡς κυρίως μετοχαὶ ἔχουσι τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -e· οἶον errāns (πλανώμενος) errantē, praeſens (παρὸν) praeſentē·

ἄb homine per silvam errantē=ὑπὸ ἀνδρὸς ἀνὰ τὸ δάσος πλανωμένου.

me praeſentē=ἐμοῦ παρόντος

Ἐλληνικὰ δνόματα τῆς τρίτης κλίσεως

48. Τὰ ἔλληνικὰ ὄνόματα τῆς ἔλληνικῆς γ'. κλίσεως κλίνονται κατὰ τὴν λατινικὴν γ'. κλίσιν, μόνον δὲ ἐν τισι τῶν πτώσεων διατηροῦσι τοὺς ἔλληνικοὺς τύπους·

pōēsis (ποίησις) ἔχει αἰτιατ. pōēsim καὶ pōēsin, ἀφαιρ. pōesi.

Hālyς (δῆ "Αλυς ποταμός,) αἰτ. Hālyn καὶ Hālym

Πολλάκις γίνεται χρῆσις τῆς ἔλλ. αἰτιατ. εἰς -a οἶον āéra, aethēra, (άέρα, αἰθέρα) ἐκ τῆς ὄνομαστικῆς āér, aethēr.

Τὰ κύρια ὄνόματα εἰς -as (-antis), εἰς -is καὶ -ys ἀποδάλλουσι τὸ σὲν τῇ κλητικῇ Atlā (κλ. τοῦ "Αἰλας) Charybdi (κλ. τοῦ Χάρυβδις) κτλ. Λέγεται δὲ Sōcratēs καὶ Sōcratē (Σώκρατες). Τηρεῖται πολλάκις καὶ ἡ Ἐλληνικὴ κατάληξις -as τῆς αἰτ. πληθυντικῆς Cyclōpás (Κύκλωπας) Macēdōnás (Μακεδόνας).

Τὰ οὐδέτερα εἰς -mā γεν. mātis ἔχουσι συγήθως ἐν τῇ δοτ. καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀφαιρ. τοῦ πληθ. -matīs ἀντὶ -matībus· οὐδὲ ποēmātīs (ποιήμασιν), epigrammātīs (ἐπιγράμμασιν).

Tὸ ὄνομα Οἰδίπους κλίνεται σύτως· Oedipūs, Oedipōdis, Oe-
dīpo, Oedipum, Oedipe, Oédipode.

49. Καταλήξεις τῆς ἑνικῆς ὄνομαστικῆς καὶ γενικῆς τῶν ὄνομά-
των τῆς γ'. αλίσεως.

ε, γεν. is· οὐδ. mare, maris θάλασσα

ο, γεν. ūnis· ἀρσ. sermo, sermōnis λόγος, leo, λέων
οὐδ. latro λῃστής·

θηλ. oratīo λόγος, actīo πρᾶξις, legīo
λεγεών, natīo ἔθνος.

ο, γεν. ūnis· ἀρσ. homo, homīnis, ἄνθρωπος

Apollo Ἀπόλλων, ordo τάξις

θηλ. hirundo χελιδών, imāgo εἰκών,
Carthāgo Καρχηδών, virgo παρθένος

ἱ, γεν. lis· ἀρσ. sol, sōlis ἥλιος, consul ὕπατος

Hannibal, Hasdrūbal,
οὐδ. animal, animalis

ἱ, γεν. llis· οὐδ. mel, mellis μέλι (πληθ. mella),
fel, fellis χολὴ (ἄνευ πληθ.)

εη, γεν. ūnis· ἀρσ. tubīcen, tubicīnis σαλπίγχτης
οὐδ. nomen ὄνομα, carmen φῦλη,
flūmen ρεῦμα, lumen φῶς.

εη, γεν. ūnis· ἀρσ. ren (συνηθ. πλ. renes) νεφρός, splen σπλήν

ar, γεν. āris· ἀρσ. Lār, γεν. Lāris ὁ Λάρης, γεν. Λάρητος
(ἐφέστιος Θεός), Caesar.

οὐδ. jubar σέλας, nectar νέκταρ.

ar, γεν. āris calcar, calcāris κέντρον, pulvīnar προσκεφάλαιον

er, γεν. ēris· ἀρσ. carcer, carcēris εἵρυχτή, agger, χῶμα·
θηλ. mul̄ier γυνὴ

οὐδ. cadāver πτῶμα, καὶ τὰ βοτα-

νικὰ ὄνόματα, ὡς acer ἡ σφένδαμ-
νος, papāver, ἡ μήκων

er, γεν. ris ἔχουσι, τουτέστιν ἀποθάλλουσι τὸ e,

πάντα τὰ εἰς ter ὄνόματα πλὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

- τοῦ ἀρσ., later, γεν. latēris ἡ πλάνθος· οἰον.
- ἀρσ. pater, γεν. patris πατήρ,
venter, γεν. ventris γαστήρ,
θηλ. mater μήτηρ, linter λέμδος.
Κατὰ ταῦτα κλίνεται καὶ τὸ ἀρσ.
imber (γεν. imbris) ὄμβρος, καὶ τὰ τῶν μηγῶν ὄνόματα September
κτέ. γεν. Septēmbribus κτέ.
- or, γεν. ὄρις ἀρσ. amor, amōris ἔρως, dolor λύπη, honor
τιμῆ, labor πόνος, orator ρήτωρ.
θηλ. soror ἀδελφή, uxoris σύζυγος
- or, γεν. ὄρις ἔχει τὸ θηλ. arbor, arbōris δένδρον καὶ τὸ οὐδέτερον, aequor πέλαγος.
- ur, γεν. ūris ἀρσ. augur, augūris οἰωνοσκόπος
οὐδ. fulgur ἀστραπή.
- ur, γεν. ὄρις ἔχουσι μόνον τὰ οὐδέτερα· τὸ robur,
robōris δρῦς, δρῦμη, femur μηρός,
jecur ἡπαρ (ἡ γενικὴ πρὸς τῷ
jecōris καὶ jecinōris.
- ur, γεν. ūris ἔχει μόνον τὸ ἀρσ. fur, fūris ὁ φύρω (κλέπτης)
- as, γεν. ātis θηλ. aetas, aetatis ἡλικία, libertas ἐλευθερία
- es, γεν. is- θηλ. caedes, caedis φόνος, fames πείνα,
nubes νεφέλη
- Ὄνόματά τινα εἰς -es γεν. -is
ἔχουσιν ὅμιλοι καὶ is ἐν τῇ ὄνομα,
ώς aedes (ναός), feles (αιλουρος),
vulpes (ἀλώπηξ) καὶ aedis, felis, vulpis.
- es, γεν. ītis ἀρσ. miles, milītis στρατιώτης, comes
διπαδός, eques ἵππεύς, hospes ξένος
pedes πεζός, limes ὄριον
θηλ. merges ἡ ἄμαλλα (σταχύων δέσμη).
- tudes γεν. is καὶ ītis σφῦρα
- es, γεν. ētis ἀρσ. paries, pariētis τοῖχος, interpres ἐξηγγητής,
θηλ. seges λήγον, abies ἐλάτη.

- es, γεν. ἔδις θηλ. merces, mercēdis μισθός, καιν. heres δ (ἡ)
 αληρονόμος
- es, γεν. ἔτις θηλ. quies, quietis ήσυχία, locūples (ἐπιθ.)
 πλεύσιος
- es, γεν. ἔδις ἄρσ. obses, obsidēs θμηρος, praeses προστάτης
 is, γεν. is ἄρσ. amnis, amnis ποταμός, collis λόφος
 ensis ξέφος, ignis πῦρ, mensis μήν,
 panis ἄρτος, pisces ἰχθύς, torquis ἐ στρεπτός,
 unguis ὅνυξ, civis πολίτης, hostis πολέμιος,
 testis μάρτυς.
 ἄρσ. συγχότερον ἡ θηλυκὰ anguis ἄρις,
 canis κύων
- is, γεν. ἔρις ἄρσ. cinis, cīnēris τέφρα, pulvis κόνις, vomis
 (vomer) τὸ δινίον (τοῦ ἀρότρου)
- is, γεν. ἔδις ἄρσ. lapis, lapidēs λίθος
 θηλ. cuspis αἰχμή, cassis περικεφαλαῖα.
- os, γεν. ὄρις ἄρσ. mos, mōris θεος, flos ἄνθος,
 θηλ. glos γάλως (ἀνδραδέλφη)
 οὐδ. ὁ στόμα
- os, γεν. ὄτις ἄρσ. nepos, nepōtis, ἔγγονος, sacerdos ἱερεὺς
 θηλ. dos προὶξ
- us, γεν. ὄτις θηλ. virtus, virtūtis ἀρετή, juventus νεότης,
 senectus γῆρας, salus σωτηρία, servitus δουλεία
- us, γεν. ὄδις θηλ. palus, palūdis ἔλος.
- us, γεν. ἔρις οὐδ. foedēris συνθήκη, σπονδαῖ,
 genus γένος, latus πλευρά, onus φορτίον,
 opus ἔργον, scelus κακούργημα, sidus ἀστρον
 θηλ. Venus ἡ θεὰ Ἀφροδίτη.
- us, γεν. ὄρις ἄρσ. lepus, lepōris λαγώς.
 οὐδ. corpus σῶμα, decus εὐπρέπεια,
 faciūs ἔργον, frigus ψυχός, litus ἀκτή,
 nemus τὸ νέμος (ἄλσος), pecus κτῆνος,
 pectus στέρνον, tempus χρόνος,
- us, γεν. ὄτις ἄρσ. mus, mūris μῦς
 θηλ. tellus γῆ

οὐδ. jus δίκαιον, ius ἀγρός·
 us, γεν. ūis· grus, gruis ἡ γέρανος καὶ sus ὁ σῦς,
 ὃς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θηλυκά, σπανίως δὲ ἀρσενικά
 ns, γεν. ntis· ἄρσ. mons, montis ὅρος, fons πηγή,
 dens ὀδούς, parens ἄρσ. καὶ θηλ. τοκεύς,
 oriens ἀνατολή, occidens δύσις·
 θηλ. gens γένος, ἔθνος, frons μέτωπον
 (ἀρχαῖκ. ἄρσ.), meatus νοῦς.
 ns, γεν. ndis· θηλ. glans, glandis βάλανος, frons φύλλωμα
 bs, γεν. bis· θηλ. urbs πόλις, plebs, γεν. plēbis ὁ δῆμος
 ps, γεν. pis· θηλ. stirps, stirpis στέλεχος, φίλα.
 ceps, γεν. cīpis τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ capio, ὃς
 princeps, princ̄ipis πρόκριτος, ἡγεμών
 particeps κοινωνὸς.
 ceps, γεν. cīpītis· τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ caput, ὃς
 anceps, ancipītis ἀμφικέφαλος, ἀμφίστολος,
 praeceps προπετής, biceps δικέφαλος·
 ax, γεν. ācis· θηλ. pax, pācis εἰρήνη, τὸ δὲ θηλ. fax ἡ
 δάκτυλος ἔχει γεν. fācis
 ex, γεν. īcis· ἄρσ. iudex δικαστής·
 θηλ. ilex ἡ πρήνος, forfex ψαλίδις
 ex, γεν. īcis· θηλ. nex, γεν. nēcis φόνος, prex,
 prēcis δέῃσις (ἀρχηστος ἡ ἐν. ὀνομ.)
 ex, γεν. īgis· ἄρσ. grex, grēgis ἀγέλη, rex, rēgis βασιλεύς·
 θηλ. lex, lēgis νόμος·
 ix, γεν. īcis· ἄρσ. calix, calīcis ἡ κύλιξ, fornix ἡ ἀψίς,
 pix, ἡ πίσσα
 ix, γεν. īcis. θηλ. radix, radīcis φίλα, cervix αὐγήν.
 Προσέτι τὰ γυναικῶν δύνοματα εἰς trix
 ὃς nutritrix ἡ τροφός, victrix νικήτρια
 ox, γεν. ūcis· θηλ. vox, vōcis φωνή.
 ux, γεν. ūcis· ἄρσ. dux, dūcis ἡγεμών, Pollux,
 Pollūcis Πολιδεύκης
 θηλ. crux, crūcis σταυρός,
 nux, nūcis κάρυον, lux, lucīs φῶς.

ux, γεν. ugis θηλ. frux, frūgis καρπὸς (ἀχρηστος

ἡ ἐν. δν.), coniux, coniūgis ἡ

σύζυγος (καὶ ἀρσενικῶς ὁ σύζυγος)

x, πρὸ συμφώνου, γεν. cis θηλ. arx, arcis ἀκρόπολις,

falx δρεπάνη, merx ἐμπόρευμα

Ἐκ τῶν μοναδικῶν τὰ ἔξης εἰναι τὰ εὐχρηστότερα

er, γεν. ēris οὐδ. ver, vēris ἔχω

or, γεν. ordis οὐδ. cor, cordis καρδία

as, γεν. assis. ἀρσ. as, assis τὸ ἀσσάριον

as, γεν. ādis ἀρσ. vas, vādis ἐγγυητής

as, γεν. āsis οὐδ. vas, vāsis ἀγγεῖον (πληθ. vasa, vasorūm).

es, γεν. ēdis ἀρσ. pes, pedis ποῦς

es, γεν. ēris θηλ. Ceres, Cerēris Δημήτηρ

aes, γεν. aedis ἀρσ. praes, praedis βεδαιωτής, ἐγγυητής.

aes, γεν. aeris οὐδ. aes, aeris χαλκὸς

is, γεν. ītis θηλ. lis, lītis ἔρις

is, γεν. īnis ἀρσ. sanguis, sanguinis, αἷμα

os, γεν. ūdis κοιν. custos, custōdis, φύλαξ

os, γεν. ossis οὐδ. os, ossis, δστοῦν

us, γεν. ūdis οὐδ. pecus, pecūdis, κτῆνος

mis, γεν. mis ἀρσ. hiems, hiēmis, χειμῶν

ut, γεν. ītis οὐδ. caput, capītis, κεφαλὴ

ex, γεν. ēctīlis θηλ. supellex, supellectīlis ἐπιπλα, (σκεύη).

ix, γεν. īvis θηλ. nīx, nīvis χιῶν

ox, γεν. octis θηλ. nox, noctis νύξ.

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ ἀνωτέρου πίνακος τῶν καταλήξεων δηλοῦται συγχρόνως καὶ τὸ γένος τῶν ὄνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΛΙΣΙΣ (QUARTA DECLINATIO)

51. Τὰ ὄνόματα τῆς δ'. κλίσεως εἰναι ἀρσενικὰ τὰ πλειστα, ὅλιγα
δέ τινα θηλυκὰ λήγοντα εἰς -ūς καὶ ὀλίγιστα εὐδέτερα λήγοντα εἰς -ū.
Κλίγονται δὲ κατὰ ἔξι γις παραδείγματα:

Singularis

Nom.	fruct-ūs (<i>καρπὸς</i>)	corn-ū
Gen.	fruct-ūs	corn-ūs
Dat.	fruct-ūi	corn-ū
Acc.	fruct-ūm	corn-ū
Voc.	fruct-ūs	corn-ū
Abl.	fruct-ū	corn-ū

Pluralis

Nom.	fruct-ūs	corn-ūs
Gen.	fruct-ūum	corn-ūum
Dat.	fruct-ūbus	corn-ūbus
Acc.	fruct-ūs	corn-ūs
Voc.	fruct-ūs	corn-ūs
Abl.	fruct-ūbus	corn-ūbus.

Οὗτοι κλίγονται τὰ ἀρσενικὰ sensūs (*αἰσθησίες*), senātūs (*σύγκλητος*), gradūs (*βαθμός*), imp̄stūs (*ἔφοδος*) κτλ. τὰ θηλυκὰ trībūs (*φυλή*), mānūs (*χείρ*), porticūs (*στοά*) κτλ, καὶ τὰ εὐδέτερα gēnū (*γένος*), gēlū (*κρύος*) κτλ.

52. Ἡ δοτ. τοῦ ἐν. -ūi συναίρεται: ἐνίστε εἰς -ū. senatū (*τὴς συγκλήτῳ*)=senatūi. Ἡ συναίρεσις αὕτη γίνεται πάντοτε εἰς τὰ εὐδέτερα, ἀτινα ἔχουσι κακονικώς τὴν κατάληξιν -ū.

53. Τὰ ὄνόματα artus ἀρσ. (*μέλος τοῦ σώματος*) καὶ tribus θηλ. (*φυλὴ*) προσλαμβάνουσιν ἐν τῇ δοτικῇ καὶ ἀφαιρετικῇ τοῦ πληθ. ἀντι-

τὴς καταλήξεως -ibus τὴν κατάληξιν -ūbus. Τὸ δὲ lācus ἀρσ. (λίμνη) ἔχει lācībus καὶ lacūbus.

54. Τὸ ἐνομα dōmīs θηλ (δόμος, οἶκος) συγημματίζει τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ τὴν γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν

<i>Singulāris</i>	<i>Plurālis</i>
Nom., Voc. dōmūs	dōmūs
Gen. dōmūs	dōmōrum (καὶ dōmūum)
Dat. dōmūī	dōmībus
Acc. dōmūm	dōmōs (καὶ dōmūs)
Abl. dōmō	dōmībus.

ΣΗΜ. Ὁ τύπος domi (οἶκοι) λαμβάνεται πάντοτε ἐπιρρηματικῶς, οἱ δὲ τύποι domum (οἶκαδε) καὶ domo (οἶκοθεν) λαμβάνονται καὶ ὡς ὄνόματα καὶ ὡς ἐπιρρήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΜΤΗ ΚΛΙΣΙΣ (QUINTA DECLINATIO)

55. Τὰ ὄνόματα τῆς έ. κλίσεως λήγουσιν εἰς -ēs καὶ εἰναι θηλυκά, πλὴν τοῦ dīēs (ἡμέρα) καὶ τοῦ merīdīēs (μεσημέρια), εἰναι ἀρσενικά καὶ τὸ dīēs ἄμφως εἰναι ἐν τῷ ἐν. Θηλυκά, διαν σημαίνη χρόνον ἢ προθεσμίαν, (longā dies=μακρὸς χρόνος, certa dies=ώρισμένη προθεσμία).

56. Πλήρω τὸν πληθυντικὸν ἀρθμὸν ἔχουσι μόνον δύο ὄνόματα, res (πρᾶγμα) καὶ aies (ἡμέρα). "Αλλα τιγκὲ ἔχουσι μόνον τὰς εἰς -ēs ληγούσας πτώσεις, τὰ δὲ λοιπὰ δὲν ἔχουσι πληθυντικόν.

57. Κλίνονται δὲ τὰ ὄνόματα τῆς έ. κλίσεως κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα.

	<i>Singulāris</i>	
Nom. Voc.	dī-ēs	rēs
Gen.	dī-ēī	rēī
Dat.	dī-ēī	rēī
Acc.	dī-ēm	rēm
Abl.	dī-ē	rē

Pluralis

Nom.	Voc.	dī-ēs	rēs
Gen.		dī-ērum	rērum
Dat.		dī-ēbus	rēbus
Acc.		dī-ēs	rēs
Abl.		dī-ēbus	rebus.

58. Τὸ e ἐν τῇ καταλήξει -ei εἶναι μακρὸν μέν, ὅταν προηγήται φωνῆν (οἰον dī-ēi), βραχὺ δέ, ὅταν προηγήται σύμφωνον (οἰον rēi).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Άνωμαλα ονομάτων.

α') *Άνωμαλα κατὰ τὴν κλίσιν.*

Άνώμαλα ονόματα τῆς γ' κλίσεως εἶναι τὰ ἔξης:

Juppīter (Ζεύς), σύνθετον ἐκ τοῦ Jov-pater, κλίνεται εὐτῷ.

γεν. Jōvis, δοτ. Jōvī, αἰτ. Jōvem, ἀφαιρ. Jōve, κλ. Juppīter.

Caro θηλ. (κρέας), carnis, carni κτλ. Πληγθ. carnes, carnium.

Bos ἄρσ. καὶ θηλ. (Βοῦς), bīsz̄a bov-, γεν. bōvis κτλ. Πληγθ. ὁν. bōv-es, γεν. bō-um, δοτ. καὶ ἀφαιρ. bōbus, καὶ būbus.

Senex (γέρων), γεν. sēnis, δοτ. sēni, αἰτ. sēnem, ἀφαιρ. sēne. Πληγθ. sēnes, sēnum, sēnibus.

Iter οὐδ. (όδός), γεν. itīnēris κτλ. Πληγθ. itīnēra.

Nix θηλ. (χιών), γεν. nīvis, δοτ. nīvi κτλ. Πληγθ. nīves, nīvium κτλ.

β') *Άκλιτα.*

59. **Άκλιτα (indeclinabilia) εἶναι τὰ ονόματα τῶν γραμμάτων καὶ πλὴν αὐτῶν τὰ ονόματα secus (γένος), mane (πρωῒα) καὶ instar (σχῆμα).*

γ') **Εἰλιπῆ κατὰ πτώσεις ἢ κατ' ἀριθμόν.*

60. Τὰ κυριώτατα τῶν ἔλλιπῶν (defectīva) κατὰ πτώσεις (casībus) εἶναι τὰ ἔξης:

Nemo (οὐδείς), ὅπερ δὲν ἔχει τὴν γενικήν καὶ τὴν ἀφαιρετικήν του ἐνικοῦ, ἀντὶ δὲ τούτων λέγεται: nullus, nullū (ἐκ τοῦ nullus).

Vīs (βία, δύναμις) ἐν τῷ ἐνικῷ ἔχει μόνον αἰτιατ. vīm καὶ ἀφαιρ. vī, ὁ δὲ πληθ. σχηματίζεται κατὰ μεταπλασμὸν vīrēs, vīrūm, vīrūbus.

Vīcis (τῆς ἐναλλαγῆς) ἔχει μόνον τὰς ἑξῆς πτώσεις γεν. vīcīs, αἰτ. vīcem, ἀφαιρ. vīce. Πληθ. vīces, vīcībus.

Fas (ὅσιον) καὶ nēfas (ἀνόσιον) ἔχουσι μόνον τὴν ὀνομαστικήν καὶ αἰτιατικήν του ἐνικοῦ.

Pondo εἶναι ἀφαιρετική του ἀχρήστου pondus (βάρος) καὶ δὲν ἔχει ἄλλας πτώσεις: uncia pondo=τὸν σταθμὸν οὐγγία (μία οὐγγία κατὰ τὸ βάρος), quinque pondo auri=πέντε λίτραι χρυσοῦ.

61. Ἐλιπῆ κατ' ἀριθμὸν (numéro) εἶναι^{α'} τὰ singularia tantum, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ σημαίνοντα ςλην (aurum, χρυσός, sabulum, ψάμμιος), ἔτι δὲ καὶ τὰ ἑξῆς οὐσιαστικά: meridies (μεσημέρια), vesper (ἔσπερα), ver (ἔαρ), iustitium (δικαιοστάσιον), letum (θάνατος), specimen (δεῖγμα).

62. Πληθυντικὸν δὲν ἔχουσι καὶ τὰ κύρια ὀνόματα, δύνανται ὅμως νὰ ἔχενειθῶσι κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμόν, ὅταν σημαίνωσι πολλοὺς ὁμονύμους ἄνδρας: oīov duo Scipiōnes Africāni· ὁσαύτως δὲ καὶ τροπικῶς, ἥτοι μεταφορικῶς, ὅταν σημαίνωσι πολλοὶ ἄνδρες εἴδους τινός: multi Cicerōnes=πολλοὶ Κικέρωνες, ἔξοχοι ἐγλαῦχη ἥγιτορες, oīos ἥτο ὁ Κικέρων.

63. Καὶ τὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικά, ἀτινα κυρίως ἔχουσι μόνον ἐνικὸν ἀριθμόν, τίθενται ἐνίστε καὶ κατὰ πληθυντικόν, ἵνα ἐντονώτερον ἔξαρθῃ ἡ ἔννοια αὐτῶν: oīov inimicitiae (ἔχθραι), oīia (μίση).

64. β') Πλεῖστα εἶναι τὰ ὀνόματα τὰ εὐχρηστά μόνον ἐν τῷ πληθυντικῷ (pluralia tantum), τούτων δὲ συνηθέστατα εἶναι τὰ ἑξῆς: arma (σπλα), divitiae (πλούτος), insidiae (ἐνέδρα), indutiae (ἀνακυρχή), liberi (τέκνα), gemini (δίδυμοι), supéri (οἱ ἄνω θεοί), inféri (οἱ κάτω θεοί), maiōres (πρόγονοι), postéri (ἀπόγονοι), preces (δεῖγμεις), fores (τὰ φύλλα τῆς θύρας), tenēbrae (σκότος), fauces (λάρυγξ), cervīces (αὐχήν), moenia (τείχη), viscera (σπλάγχνα), reliquiae (λείψανα) nuptiae (γάμος).

65. Τινὰς σύστασικὰ ἔχουσιν ἄλληγα σημασίαν ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ ἄλληγα ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ οἷον

aedes, -is	ναὸς	aedes, -εῖον οἶκος
auxilium	βοήθεια	auxilia ἐπικουρικὸν στρατευμα
castrum	φρούριον	castra -ορυμα στρατόπεδον
copia -ae	ἀριθμοί	copiae, -αρυμα στρατευμα
littera, -ae	γράμμα	litterae, -αρυματα ἄλλα καὶ ἔπιστοική.

66. Ἐπερόκλιτα (hētēroclīta) λέγονται τὰ δινόματα, ὅτινα τὴν αὐτὴν ἔχοντα δινομαστικὴν κλίνονται κατὰ διαφόρους κλίσεις, ὅπως τὸ domus οἶκος (§ 54).

Τοιαῦτα είναι τὰ δινόματα·

Ficus (συκῆ) καὶ laurus (δάφνη), ὅτινα κλίνονται μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, ἄλλα λαμβάνουσι καὶ ἐκ τῆς δ' τὰς εἰς -us καὶ -ii ληγούσας πτώσεις·

vas, vasis (ἄγγειον), ὅπερ κλίνεται ἐν μὲν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ κατὰ τὴν γ' κλίσιν, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ κατὰ τὴν β' (vasă, . vasōrum)

iugērum (πλέθρον), ἔχον τὸν μὲν ἑνικὸν κατὰ τὴν β' κλίσιν (iugērum, iugēri), τὸν δὲ πληθυντικὸν κατὰ τὴν γ' (γεν. iugērum, δοτ. iugēribus).

requiēs (ἀγάπηντα, γῆσυχία), ὅπερ σχηματίζει τὴν γενικὴν τοῦ ἑνικοῦ requiētis, τὴν αἰτιατ. requiētem καὶ requiētem, τὴν δὲ ἀφαιρ. requie.

δ') Ἐτερογενῆ (ἢ μεταπλαστά).

67. Ἐτερογενῆ (heterogēnea) λέγονται ὅσα δινόματα, χωρὶς νὰ μεταβάλωσι κλίσιν, ἔχουσιν ἄλλο γένος ἐν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ καὶ ἄλλο ἐν τῷ πληθυντικῷ οἷον

iocus πατέιξ	πληθ. iocī, ἄλλα καὶ ioca
locus τόπος	πληθ. locī, ἄλλα καὶ loca (τὸ loci σηματίνει καὶ χωρία βιβλίων).
Tartārus	πληθ. Tartāra (ὅπως καὶ ἐλληνιστὶ)
frenum χαλινὸς	πληθ. frenī καὶ frena.

ε') Abundantia (ἀριθμοῦτα).

68. Abundantia λέγονται, ὅσα ἔχουσι διαφόρους καταλήξεις ἐν τῇ δινομαστικῇ τοῦ ἑνικοῦ, εἴναι δὲ τριῶν εἰδῶν·

α') Τὰ ἔχοντα διάφορον γένος· οἷον
clipēus, -i (ἀσπίς) καὶ clipēum -i
pilēus, -i (πῖλος) καὶ pilēum -i.

β') τὰ κλινόμενα κατὰ διαφόρους κλίσεις· οἷον
elēphas -antis (ἐλέφας) καὶ elēphantus -i
materiā, -ae (ὕλη) καὶ materiēs, materiēi
duritīa (σκληρότης) καὶ duritīes

mollitīa (μαλακότης) καὶ mollitīes

luxurīa (τρυφή) καὶ luxurīes

barbarīa (βαρβαρότης) καὶ barbarīes.

γ') τὰ ἔχοντα διάφορον γένος καὶ διάφορον κλίσιν· οἷον
alimonīa, -ae (τροφή) καὶ alimonīum, -i
tapētum, -i (τάπης) καὶ ἀρσ. tapēs -ētis
pēnus, -us (θηλ. τῆς δ') τροφή, τὰ ἐπιτήδεια καὶ
pēnus, -ōris (οὐδ. τῆς γ') καὶ pēnum, -i (οὐδ. τῆς β')

Καταλήξεις, δι' ὅν δηλοῦται τὸ γένος τῶν οὐσιαστικῶν.

69. "Οπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, οὐσιαστικά τινα διὰ τῆς
κατήσεως δηλοῦσι καὶ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν γένος,
ταῦτα δὲ εἰναι τὰ λεγόμενα κοινὰ communia (ἐν. nomen commune).
οἷον adolescens, γεν. adolescentis=ὁ νέος καὶ ἡ νεᾶνις, sacerdos,
γεν. sacerdotis=ὁ λειρεὺς καὶ ἡ λέρεια.

70. "Αλλα ἔχουσιν ἴδιον τύπον δι' ἑκάτερον γένος καὶ ταῦτα λέ-
γονται mobilia (ἐν. nomen substantivum mobile), γῆται κινητά.
οἷον inventor (ἐρευρέτης) -inventrix (εὑρέτις), victor (νικητής)
-victrix (νικήτρια), καὶ καθ' ὅλου τὰ ἀρσενικὰ εἰς -tor δύνανται νὰ
σχηματίζωσι θηλυκὰ εἰς -trix.

71. "Αλλων οὐσιαστικῶν, ἔχόντων ἄλλας ἐν τῷ ἀρσενικῷ καταλή-
ξεις, τὸ θηλυκὸν καταλύγει κανονικῶς εἰς -a· οἷον

servus (δούλος) serva (δούλη)

magister (διδάσκαλος) magistra (ἡ διδάσκαλος)

rēx (βασιλεὺς) regīna (βασιλισσα).

72. Ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν ζώων ἄλλα μὲν εἰναι κινητά οἷον
cervus ὁ ἔλαφος, cerva ἡ ἔλαφος, gallus ὁ ἀλεκτρύων, gallīna ἡ

ἀλεκτορίς, ἄλλων δὲ ὅγλοῦται δι' ἄλλης λέξεως τὸ γένος: οἰον haedus
ἢ ἔριφος, capella ἢ αἴξ, taurus ὁ ταῦρος, vacca ἡ ἀγελάς.

Ζώων τινῶν ὀνόματα εἰναι: καὶ οὐδὲν αὐτοῖς τοῖς βασικοῖς καὶ τοῖς προστιθέμενοις
δὲ ἐπίκουια, δηλοῦντα δηλαδὴ ἀμφότερα τὰ γένη δι' ἑνὸς σταθεροῦ
τύπου εἶτε ἀρτενικοῦ εἴτε θηλυκοῦ: οἰον turdus κήλη, aquila ἀετός,
rāna βάτραχος. Πρὸς ἀκριβεστέραν διάκρισιν τοῦ γένους προστίθεται
ἐνίστε τὸ μᾶς ἡ māsculus καὶ τὸ femīna: οἰον turdus mās, turdus
femīna, aquila mās, aquila femīna.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

*Ἐπίθετα (*Adiectiva*) (*ēr. adiectivum*).

73. Τὰ ἐπίθετα, δηλαδὴ εἰδομεν (κεφ. Β' § 10, κεφ. Γ' § 19, κεφ.
Δ' §§ 40 ἔξ.), κλίνονται κατὰ τὴν α', τὴν β' καὶ τὴν γ' κλίσιν (ἢ δ'
καὶ ἡ ε' δὲν ἔχουσιν ἐπίθετα).

74. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, τὰ ἐπίθετα εἰναι ἡ τρικατάληκτα
ἢ δικατάληκτα ἡ μονοκατάληκτα.

75. *Τρικατάληκτα* ἐπίθετα.

α') λήγουσιν εἰς -us, -a, -um: οἰον bōnus, bōna, bōnum (ἄγα-
θός, ἀγαθή, ἀγαθόν).

β') εἰς -er, -(ĕ)ra, -(ĕ)rum: οἰον līber, libera, lībērum (ἐλεύθε-
ρος, ἐλευθέρα, ἐλεύθερον), -aeget, aegeta, aegetum (νοσῶν).

γ') εἰς -ur, -ūra, -ūrum τὸ μοναδικὸν sātūr, sātūra, sātūrum
(πλήρης, πλήρες).

δ') εἰς -er, -(ĕ)ris, (ĕ)re: οἰον cēler, cēlēris, cēlēre (ταχύς, ταχεῖα,
ταχύ).

acer, acris, acre (ἀξύνης, ἀξεῖα, ἀξύ).

ΣΗΜ. Τὰ ἐπίθετα τῆς κατηγορίας ταύτης ησαν καὶ ἀρχὰς δικα-
τάληκτα (aceris ἄρσ. καὶ θηλ. acre οὐδέτε.), εἴται δὲ τὰ ἀρσ. ἀπέδικον
τὴν κατάληξιν -is, ἀνεπιγύθη δὲ εἰ μεταξῦ τῶν δύο τελικῶν συμφώ-

νων (acer- ācer). Τὸ δὲ celer εἰχεν ἐν τῇ διέγῃ τὸ ε καὶ διὰ τοῦτο διετήρησεν αὐτὸ καὶ ἐν τῷ σχηματισμῷ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου καὶ ἐν τῇ κλίσει.

76. Αικατάληκτα ἐπίθετα.

α') λήγουσιν εἰς -is ἀρσ. καὶ θηλ. καὶ εἰς -e οὐδέτ.: olov fācilis-facile (εὔκολος-εὔκολον):

β') τὰ συγκριτικά, ἅτινα λήγουσιν εἰς -iōr ἀρσ. καὶ θηλ. -ius οὐδέτ.: olov fāciliōr-fāciliūs (εὔκολωτερος-εύκολώτερον).

77. Μονοκατάληκτα ἐπίθετα.

Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἔχουσιν ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἑνίκου τὸν αὐτὸν τύπον καὶ διὰ τὰ τρία γένη, μόνον δὲ ίδιαν κατάληξιν (-ia) ἔχουσι τὰ οὐδετέρα αὐτῶν κατὰ τὰς τρεῖς πτῶσεις τοῦ πληθυντικοῦ: olov dīvēs, dīvītis (πλούσιος) -dīvītīa, fēlix, felīcis (εὐτυχῆς) -fēlicīa καὶ π.

~~Παραθετικά.~~

✓ 78. Οἱ βαθμοὶ τῆς συγκρίσεως (gradus comparatiōnis) εἰναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τρεῖς:

ὁ θετικὸς βαθμὸς gradus p̄s̄itīvus,

ὁ σύγκριτικὸς βαθμὸς gradus comparatīvus,

ὁ υπερθετικὸς βαθμὸς gradus superlatīvus.

79. Τὰ συγκριτικὰ σχηματίζονται μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως -i (ἐν τῇ β' κλίσει) ἢ -is (ἐν τῇ τρίτῃ) τῆς γενικῆς τῶν ἐπιθέτων ἢ ἐπιθετικῶν μετοχῶν εἰς -iōr, διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ εἰς -ius διὰ τὸ οὐδετέρον, κατὰ τὰ ἔξης παραδείγματα:

longus (μακρὸς) γεν. longī long-ior, long-iūs

cēler (ταχὺς) γεν. cēlēris celēr-ior, celēr-iūs

brēvis (βραχὺς) γεν. brēvis brēv-ior, brēv-iūs

fēlix (εὐτυχῆς) γεν. fēlīcis fēlīc-ior, fēlīc-iūs

čgens (ἐνδεής) γεν. čgentis čgent-ior, čgent-iūs

80. Τὰ υπερθετικὰ σχηματίζονται μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως -i ἢ -is τῆς γεν. τοῦ θετικοῦ εἰς -issīmus, -issīma, -issīnum, τῶν δὲ ἐπιθέτων τῶν λγγόντων εἰς -er προστιθεμένης εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἑνίκου τῆς καταλήξεως -rīmus, -rīma, -rīnum.

longus γεν. longī long-issimus, -a, -um
 brēvis γεν. brēvis brev-issimus, -a, -um
 fēlix γεν. fēlicis fēlic-issimus, -a, -um
 ēgēns γεν. ēgēntis egent-issimus, -a, -um
 cēler cēler-r̄imus, -a, -um

Tὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα κλίνονται ως ἔξης.

Singulāris.

Nom.	Voc.	longiōr	longiōus
Gen.		longiōris	
Dat.		longiōri	
Acc.		longiōrem	longiōus
Abl.		longiōre	

Plurālis.

Nom.	Voc.	longiōres	longiōra
Gen.		longiōrum	
Dat.		longiōribus	
Acc.		longiōres	longiōra
Abl.		longiōribus	

81. Tὰ ἐπίθετα

fācīlis (εὐκολός), diffīcīlis (δύσκολος)
 sīmīlis (ὅμοιος), dissīmīlis (ἀνόμοιος)
 hūmīlis (ταπεινός), grācīlis (ἰσχνός)

σχηματίζουσι τὸν ὑπερθετικὸν μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως -is
 τῆς γενικῆς τοῦ θετικοῦ εἰς -līmus, -a, -um

fācīlis fācīlior fācīl-līmus, -a, -um
 diffīcīlis diffīcīlior diffīcīl-līmus, -a, -um
 sīmīlis sīmīlior sīmīl-līmus, -a, -um
 dissīmīlis dissīmīlior dissīmīl-līmus, -a, -um
 hūmīlis hūmīlior hūmīl-līmus, -a, -um.

82. Tὰ εἰς -dīcus, -fīcus, -vōlus λήγοντα ἐπίθετα (ἔχοντα ως
 δεύτερον συνθετικὸν μέρος τὰ δήματα dīco=λέγω, fācio=ποιῶ,

vōlo=βούλομαι) συγματίζουσι τὰ παραθετικὰ αὐτῶν ἀπὸ τῶν θεμάτων dicent, ficut, volent, εἰς -ent -ior, -ent -ius, -ent -issi mus, ent-issima, ent-issimum.

mālēdīcus (κακολόγος), mālēdicentior, mālēdicentissimus

magnificus (μεγαλοπρεπής), magnificenter, magnificenterissimus.

bēnēvōlus (εῦνος), bēnēvōlēntior, bēnēvōlēntissimus.

83. Ἀνώμαλα παραθετικά (συγματίζόμενα ὅχι ἐκ τῆς φύσης τοῦ θετικοῦ, ἀλλ᾽ ἐξ ἄλλων φύσῶν, δύοις δὲ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα ἀνώμαλα παραθετικὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης).

bonus	mēlior	optīmus
ἀγαθὸς	ἀμείνων	ἄριστος
mālus	pēior	pessīmus
κακὸς	γείρων	γείριστος
párvidus	mīnor	mīnīmus
μικρὸς	ελάσσων	ελάχιστος
magniūs	mātior	maxīmus
μέγας	μεῖζων	μέγιστος
multūm (οὐδ.)	plus (οὐδ.)	plūrīnum
πολὺ	πλέον	πλεῖστον
multi (πληθ.)	plūres, plūra	plūriūm plūrīmi
πολλοὶ	πλείονες	πλεῖστοι.

84. Καθὼς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὁ συγκριτικὸς καὶ ὁ περιθετικὸς βαθμὸς συγματίζεται ἐνιστεῖ περιφραστικῶς διὰ τῶν ἐπιρρημάτων magis (μᾶλλον), maxime (μάλιστα) μετὰ τοῦ θετικοῦ βαθμοῦ, τοῦτο δὲ μάλιστα γίνεται πάντοτε, ὅταν ἡ θετικὸς βαθμὸς λήγῃ εἰς -us καὶ ἔχῃ πρὸ τοῦ -us φωνήν· օλον idōnē -us (ἀρμόδιος) -magis idōnēus -maxime idōnēus, μᾶλλον ἀρμόδιος, μᾶλιστιώτερος, μάλιστα ἀρμόδιος, διρμόδιώτατος.

necessariūs (ἀναγκαῖος) -magis necessariūs -maxime necessariūs, μᾶλλον ἀναγκαῖος, ἀναγκαιότερος, μάλιστα ἀναγκαῖος, ἀναγκαιότατος.

ΣΗΜ. Καὶ δι' ἐπιρρημάτων δύναται γὰρ ἐπιτείνηται ἡ ἔννοια τῶν ἐπιμέτων· օλον valde magnus (πάνω μέγας).

85. Συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ ἄνευ θετικοῦ.

—, extērior	extrēmus
ἐξώτερος	ἐσχατος
—, intērior	int̄imus
οὐ ἐνδοτέρω	οὐ ἐνδοτάτῳ
—, infērior	infīmūs καὶ finūs
κατώτερος	κατώτατος
—, prīor	prīmus
ποστέρος	πρῶτος
—, prōprior	proxīmus
πλησιέστερος	πλησιέστατος
—, sūpērior	sūpīremus καὶ summus
ὑπέρτερος	ὑπατος, Ὑψιστος
—, ultērior	ultīmus
οὐ πέρχων	οὐ ἐσχατος
—, dētērior	deterrimus
χείρων	χείριστος
—, pōtērior	potissimus
κράτιτων	κράτιστος
—, cīterērior	citīmus
οὐ ἐγγυτέρω	οὐ ἐγγυτάτῳ.

Tὸ vetus (παλαιὸς) ἔχει μόνον ὑπερθετικὸν veterīmus.

ΣΗΜ. Πρὸς ταῦτα τὰ ἄνευ θετικοῦ λατινικὰ παραθετικὰ παράδιαλε τὰ ὅμιλα Ἑλληνικά: —, ὕστερος, ὕστατος, —, πλησιέστερος, πλησιέστατος, —, πρότερος, πρῶτος, —, —, ἐσχατος, ἀτινα ἐκφράζουσι παρεμφερεῖς ἐννοίας.

Σχηματισμὸς τῶν ἐπιθετικῶν ἐπιφρημάτων

καὶ παραθετικὰ αὐτῶν.

86. Τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα σχηματίζουσιν ἐπιφρήματα μετα- σχλλομένης τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς -ι εἰς -ē falsus (ψευδής), falsē (ψευδῶς), -miser (ἀθλίος), misérē (ἀθλίως). Τῶν ἐπιφρημάτων τούτων ως συγκριτικὰ μὲν λαμβάνονται τὰ οὐδέτερα τῶν συγκριτικῶν τῶν ἐπιθέτων (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ), ὑπερθετικὰ

δὲ σχηματίζονται ἐκ τῆς γεν. τοῦ ὑπερθετικοῦ ἐπιθέτου, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὰ θετικὰ ἐπιρρήματα ἐκ τοῦ θετικοῦ ἐπιθέτου.

ΣΗΜ. Τὸ ἐπίθετον βούς σχηματίζεται ἐπίρρημα τὸ μετὰ βραχιείας καταλήξεως (συγκ. mēlius, ὑπερθ. optīmē). ὡσαύτως δὲ καὶ τοῦ mēlius τὸ ἐπίρρημα μᾶλε ἔχει βραχιεῖαν τὴν κατάληξιν (συγκρ. pēlius, ὑπερθ. pessimē).

87. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα σχηματίζονται ἐπίρρηματα μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως τῆς γεν. -is εἰς -iter celer (ταχὺς) -celerīter (ταχέως), fortis (ἰσχυρὸς) -fortīter (ἰσχυρῶς), fēlix (εὐτυχῆς) -fēlicīter (εὐτυχῶς). Τὰ παραθετικὰ αὐτῶν σχηματίζονται, ἐπως καὶ τὰ τῶν ἐπιρρημάτων τῶν παραχρημάτων ἐκ τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων.

cēlērīter	celerīus	cēlērīmē
fortīter	fortīus	fortīssimē
fēlicīter	fēlicīus	fēlicissimē

88. Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα τὰ λήγοντα εἰς -is μεταβάλλουσι τὴν κατάληξιν -is τῆς γενικῆς πρὸς σχηματισμὸν ἐπίρρημάτων εἰς -er (οχι -īter) prūdens (συνετός) γεν. prudentis, prudenter (συγκρ. prudentius, ὑπερθ. prudentissimē). Οὕτω σχηματίζεται καὶ τοῦ ἐπιθέτου audax (τολμηρὸς) τὸ ἐπίρρημα (γεν. audāc -is) audacter (συγκρ. audācius, ὑπερθ. audacissimē).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

89. Τὰ ἀριθμητικὰ (numeralia) εἰνα: τό: ἐπίθετα ἀριθμητικὰ (adjectiva numeralia), ὑποδιαιρούμενα α') εἰς ἀπόλυτα (cārdinālia); οἷον unus (εἷς) duo, (δύο), β') εἰς τακτικὰ (ordinālia): οἷον primus (πρώτος), secundus (δεύτερος), καὶ γ') εἰς διανεμητικὰ (distrībūtīva): οἷον singuli (ἀνὰ εἷς), binī (ἀνὰ δύο), καὶ ἐπιρρήματα ἀριθμητικὰ (adverbia numeralia): οἷον semel (ἄπαξ), bis (δίς).

ΣΗΜ. Αἱ ἐρωτηματικαὶ λέξεις, εἰς ᾧ ἡ ἀπόκρισις δίδεται δι' ἀριθμητικῶν, εἰναι αἱ ἑξῆς. Ἐπὶ μὲν τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων ἡ ἐρωτησις γίνεται διὰ τοῦ ἀκλίτου ἐπιθέτου quot (πόσοι; πόσαι; πόσα;) οἷον quot milites? (πόσοι στρατιώται;) — Centum

(έκκατόν). Ἐπὶ δὲ τῶν τακτικῶν διὰ τοῦ ἐπιθέτου quotus (πόστος)· οἷον quota hora est? (πόστη ὥρα ἔστι;) — Quarta (τετάρτη). Ἐπὶ τῶν διανεμητικῶν διὰ τοῦ ἐπιθέτου quotēni, -æ, -a (ἀνὰ πόσις)· οἷον quotēni? -bini (ἀνὰ δύο). Ἐπὶ δὲ τῶν ἀριθμητικῶν ἐπιρρημάτων διὰ τοῦ ἐπιρρήματος quoties (ποσάκις)· οἷον quoties? — Octies (δεκτάκις).

90. a') Ἐπίθετα ἀριθμητικὰ ἀπόλυτα. (Adiectīva numerālia cardinālia, (δέ ἐν adiectīvum numerāle cardināle)).

1 I unus, -a, -um εἷς, μία, ἐν	20 XX viginti
2 II duo, duae, duo δύο	30 XXX triginta
3 III tres, tria τρεῖς, τρία	40 XL quadraginta
4 IV quattūor	50 L quinquaginta
5 V quinque	60 LX sexaginta
6 VI sex	70 LXX septuaginta
7 VII seprem	80 LXXX octoginta
8 VIII octo	90 XC nonaginta
9 IX novem	100 C centum
10 X decem	200 CC ducenti, -æ, -a
11 XI undēcim	300 CCC trecenti, -æ, -a
12 XII duodēcim	400 CCCC quadrangenti, -æ, -a
13 XIII tredēcim	500 D ἢ CI quingenti, -æ, -a
14 XIV quattuordēcim	600 DC sexcenti, -æ, -a
15 XV quindēcim	700 DCC septingenti, -æ, -a
16 XVI sedēcim ἢ decem et sex	800 DCCC octingenti, -æ, -a
17 XVI decem et septem ἢ septendēcim	900 DCCCC nongenti, -æ, -a
18 XVIII duodeviginti (ἢ decem et octo)	1000 M ἢ CI mille
19 XIX undeviginti (ἢ de- cem et novem)	2000 MM ἢ CI CI mille
	3000 MMM tria milia
	4000 MMMM quattuor milia
	5000 CCI quinque milia κτλ.

ΣΗΜ. Τὰ λατινικὰ σημεῖα πλὴν τοῦ M, ὅπερ εἶναι συντομία τοῦ mille, ἡσαν τὴν ἀρχὴν αὐθαίρετα σημεῖα λαβόντα δύτερον μαργαρῆν γραμμάτων. Γραμμή τις μετὰ C ἀπεστραμμένου (δηλαδὴ CI) (σημαίνει 500, πᾶν δὲ ἄλλο C ἀπεστραμμένον ἐκ τῶν δεξιῶν πρὸστιθέμενον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 0 τῶν ἀραβικῶν σημείων· οἷον CCI = 500, CCCI = 5000. Ὁ ἀριθμὸς διπλασιάζεται, δταν ἐκ τῶν ἀριστερῶν προστεθῶσι τοσαῦτα C, ἕστι εἶναι τὰ ἐκ δεξιῶν τῆς γραμμῆς οἷον CII = 1000, CCCI = 10000, CCCCC = 100000.

β') Ἐπίθετα ἀριθμητικὰ ταχινὰ (Adiectīva numerālia ordinālia) (ό ἐν. ordināle).

1 primus πρῶτος	50 quinquagesimus
2 secundus ἦ alter	60 sexagesimus
3 tertius	70 septuagesimus
4 quartus	80 octogesimus
5 quintus	90 nonagesimus
6 sextus	100 centesimus
7 septimus	200 ducentesimus
8 octāvus	300 trecentesimus
9 nonus	400 quadringentesimus
10 decimus	500 quingentesimus
11 undecimus	600 sexentesimus
12 duodecimus	700 septingentesimus
13 tertius decimus	800 octingentesimus
14 quartus decimus	900 nongentesimus
15 quintus decimus	1000 millesimus
16 sextus decimus	2000 bis millesimus
17 septimus decimus	3000 ter millesimus
18 duodecimētus (ἢ octavus decimus)	4000 quater millesimus
19 undevicesimus (ἢ nonus decimus)	5000 quinque millesimus
20 vicesimus (vigesimus)	10000 decies millesimus
30 tricesimus (trigesimus)	100000 centies millesimus
40 quadragesimus	1000000 decies centies millesimus.

γ') Ἐπίθετα ἀριθμητικὰ διαρεμητικά (Adiectīva numerālia distributīvū. (ό ἐν. distributīvū)

1 singuli, -ae, -a=ἄνα ἐν	12 duodēni
2 bini, -ae, -a=ἄνα δύο κτλ.	13 terni dēni
3 terni (trini), -ae, -a	14 quaterni dēni
4 quaterni	15 quini dēni
5 quini	16 seni dēni
6 seni	17 septeni dēni
7 septeni	18 octoni dēni ἢ duo de vicēni
8 octōni	19 novēnidēni ἢ undevicēni
9 novēni	20 vicēni
10 dēni	21 vicēni singuli
11 undēni	22 vicēni bini

25	vicēni quini	200	ducēni
28	duodetricēni	300	trecēni
29	undetricēni	400	quadringēni
30	tricēni	500	quingēni
40	quadragēni	600	sescēni
50	quinquagēni	700	septingēni
60	sexagēni	800	octingēni
70	septuagēni	900	nongēni
80	octogēni	1000	singula milia
90	nonagēni	2000	bina milia
100	centēni	3000	terna milia
101	centēni singuli	5000	quina milia
102	centēni bini	10000	dena milia
110	centēni deni	50000	quinquagēna milia
120	centēni vicēni	100000	centēna milia
125	centēni vicēni quini		

δ') Ἐπιρρήματα ἀριθμητικά (adverbia numerālia) (δ ἐν. adverbium numerale).

1	semel ἄπαξ	30	tricies
2	bis δὶς	40	quadragies
3	ter τρὶς	50	quinquagies
4	quatér τετράς	60	sexagies
5	quinquies	70	septuagies
6	sexies	80	octogies
7	septies	90	nouagies
8	octies	100	centies
9	novies	200	ducenties
10	decies	300	trecenties
11	undecies	400	quadringenties
12	duodecies	500	quingenties
13	tredecies η tredecies	600	sexcenties
14	quater decies η quattuor decies	700	septingenties
15	quinquies decies η quindecies	800	octingenties
16	sexies decies η sedecies	900	nongenties
17	septies decies	1000	millies
18	duodevicies η octies decies	2000	bis millies
19	undevicies η novies decies	3000	ter millies
20	vicies	4000	quater millies
		5000	quinquies millies
		6000	sexies millies

7000 sept̄ies mill̄es	10000 dec̄ies mill̄es
8000 oct̄ies mill̄es	100000 cent̄ies mill̄es
9000 nov̄ies mill̄es	1000000 mill̄es mill̄es

91. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων κλιτὴ εἶναι μόνον τὰ ἔξης:

α') τὸ unus, -a, -um, ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ τῷ πληθυντικῷ, τὸ duo, -ae, -o, καὶ τὸ tres, tria ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ.

β') ἀπὸ τοῦ dūcenti μέχρι τοῦ nongenti (200—900).

γ') τὸ mīlia (πληθ. τοῦ mīlle=1000).

Non. unus-una-unum	duo-duae-duo	trēs-tria milia
Gen. unīus-unīus-unīus	duōrum ārum-ōrum	trium milium
Dat. uni·uni·uni	duōbus-duābus-ōbus	tribus milibus
Acc. unum unam-unum	duo ἢ duos-duas-duō	trēs-tria milia
Abl. uno-una-uno	duobus-duabuſ-obus	tribus milibus

92. Κατὰ τὸ duo, duae, duo κλίνεται καὶ τὸ ambo (ἀμφω), ambae, ambo.

93. Οἱ σύνθετοι ἀριθμοὶ μέχρι μὲν τοῦ 100 ὅγλοσυνται κατὰ ἕوس τρόπους, ἢ προτασσομένου τοῦ μικροτέρου καὶ ἐπιταξομένου τοῦ μεγαλύτερου μετὰ τοῦ συνδέσμου et, ἢ προτασσομένου τοῦ μεγαλύτερου καὶ ἐπιταξομένου τοῦ μικροτέρου μετὰ ἢ ἄγεν τοῦ et εἴκοσι καὶ πέντε (πέντε καὶ εἴκοσι) λέγεται quinque et viginti ἢ viginti (et) quinque. Πέραν δὲ τοῦ 100 προτάσσεται πάντοτε ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μικρότερος καὶ ἀν μὲν αἱ ἀριθμοὶ εἰναι δύο μόνον, τότε δὲ σύνδεσμος et ἢ τίθεται ἢ παραχείπεται centum (et) viginti=120, ducenti (et) octo=208, tria milia (et) trecenti milites=3300 στρατιῶται (τρισχίλιοι+τριακοσίοι). Άν δὲ αἱ ἀριθμοὶ εἰναι πλειονες, παραχείπεται δὲ centum viginti quinque =125, (annus) millesimus nongentesimus nonus=(ἔτος) 1909.

94. Τὸ mille (=1000) εἶναι ἀκλιτὸν ἐπιθετον mille milites=χιλίοι στρατιῶται, mille militiū=χιλίων στρατιωτῶν κλπ.

95. Τὸ mīlia εἶναι οὐσιαστικὸν ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ, γένους οὐδετέρου tria milia militiū=τρεῖς χιλιάδες στρατιωτῶν.

ΣΗΜ. Ἀρχικῶς καὶ τὸ mille ἡ τὸ οὐσιαστικὸν (χιλιάς) καὶ ὅτι ἑνικὸς ἀριθμὸς τοῦ mīlia (καὶ παλαιότερον millia), ἐλέγετο δὲ

(unum) mille militum=μία χιλιάς στρατιωτῶν, duo milia militum=δύο χιλιάδες στρατιωτῶν κτλ.

Οπως δηλαδὴ τὸ οὐδέτερον mare (θάλασσα) ἔχει πληθυντικὸν μαρία, οὕτω καὶ τὸ mille, milia.

95. Τὰ τακτικὰ καὶ τὰ διανεμητικὰ αλίγονται ὅπως τὰ εἰς -us, -a, -um ἐπίθετα (κατὰ τὴν β' καὶ τὴν α' ακλίσιν), τὰ διανεμητικὰ ὅμως (πλήν τοῦ singūli) σχηματίζουσι τὴν γενικὴν πληθ. τοῦ ἀρσ. καὶ οὐδ. εἰς -um καὶ ὅχεις -orum (bīnum, bīnarum, bīnum).

96. Οἱ μετὰ τοῦ 8 καὶ 9 σύνθετοι ἀριθμοὶ (18, 19-28, 29-38, 39 κτλ.) ἐκφέρονται καὶ δὲ ἀρχιρέτεως ἀπὸ τῆς ἀμέσως ἐπομένης δεκάδος. Ἀντὶ δηλαδῆς νὰ εἴπωσεν οἱ Ρωμαῖοι 18, λέγουσι συνηθέστερον 20 παρὰ 2· ἀντὶ 29, συνηθέστερον 30 παρὰ 1. Ἀντὶ λοιπὸν octodēcim (18), συνηθέστερον λέγουσι duodeviginti (ὅπως καὶ οἱ Ἑλληνες δυστὸν δέοντα εἴκοσιν), ἀντὶ novem et viginti (29) undetriginta (ἔνδε δέοντα τριάκοντα).

97. Ἡ ἑλληνικὴ γλώσσα δὲν ἔχει ιδίαν κατάληξιν πρὸς δήλωσιν τῶν διανεμητικῶν. Τὸ bini τῶν Ρωμαίων λέγεται ἑλληνιστὶ σύν δυο γη ἀνὰ δύο γη κατὰ δύο, ἐν δὲ τῇ γεωτέρᾳ γλώσσῃ δύο-δύο, τρεῖς-τρεῖς κτλ.

98. Τὰ διανεμητικὰ εἰναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολύτων, δταν τὰ οὐσιαστικά, μεθ' ὧν συνάπτονται, εἰναι ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐγόντων μόνον πληθυντικὸν (plurālia tantum) (Ι. § 64). οἷον bina castra (δύο στρατόπεδα), bīnae litterae (δύο ἐπιστολαί). Unum castrum σημαίνει ἐν φρεύριον, διότι τὸ castrum ἐν τῷ ἐν. ἔχει ταύτην τὴν σημασίαν, duae litterae=δύο γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, διότι littéra ἐν τῷ ἐν. σημαίνει γράμμα (τοῦ ἀλφαβήτου). Μετὰ τῶν τοιούτων δὲ ὀνομάτων τίθεται καὶ τὸ unus, -a, -um κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν (una castra=ἐν στρατόπεδον).

99. Τῶν διανεμητικῶν γίνεται χρήσις καὶ ἐν τῷ πολλαπλασιασμῷ. οἷον bīs, bīna sunt quattuor=2×2=4.

100. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἀριθμητικῶν ἐπιμέτων ἔχομεν καὶ τὰ λεγόμενα πολλαπλασιαστικὰ (multiplicatīva) simplex, duplex, triplex, quadruplex, quincuplex, septemplex, decemp̄plex κτλ.=ἀπλοῦς, διπλοῦς, τριπλοῦς κλπ., καὶ τὰ ἀναλογικὰ (proportionālia)

simplus, duplus triplus, quadruplicis, octuplus κτλ.=ἀπλοῦς, διπλάσιος, τριπλάσιος κτλ.

Τὰ πολλαπλασιαστικὰ κλίνονται, ἐπως τὰ μονοκατάλγητα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως, τὰ δὲ ἀναλογικὰ κατὰ τὸ bonus, -a, bonum.

ΙΟΙ. Οἱ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ἐκφέρονται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, ἐπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ.

$\frac{1}{2}$ =dimidia pars, $\frac{2}{3}$ =duae (tertiae) partes

$\frac{1}{3}$ =tertia pars, $\frac{3}{4}$ =tres (quartae) partes

$\frac{1}{4}$ =quarta pars, $\frac{9}{10}$ =noven (decimae) partes

$\frac{5}{5}$ =quinque et tres quintae partes.

"Οπως δηλαδὴ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὁ μὲν ἀκέραιος ἀριθμὸς καὶ ὁ ἀριθμητής τοῦ κλάσματος ἐηγεῖται δι' ἀπολύτων, δὲ δὲ παρονομαστής διὰ ταχικῶν ἀριθμητικῶν, ἐὰν δὲ ὁ ἀριθμητής εἰναι τῇ μονάς, λέγεται μόνιν ὁ παρονομαστής μετὰ τοῦ pars ($\frac{1}{10}$ =decima pars =έλλ. τὸ δέκατον τῇ τῷ ἐν δέκατον), ἐὰν δὲ ὁ παρονομαστής εἰναι μεῖζων τοῦ ἀριθμητοῦ κατὰ μίαν μονάδα, τότε τίθεται ὁ ἀριθμητής μετὰ τοῦ pars καὶ παραλείπεται συνήθως ὁ παρονομαστής ($\frac{3}{4}$ =tres partes).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

(Prōnōmīnă éniz. pronōmen).

ΙΟΖ. Αἱ ἀντωνυμίαι διειρρέονται εἰς

1. Προσωπικὰς (pronomina personalia,) ἐν. personāle) καὶ αὐτοπαθεῖς (pr. rēflexīva, ἐν. -vum),

2. κτητικὰς (pr. possēssīva, ἐν. -vum),

3. δεικτικὰς (dēmonstratīva, ἐν. -vum),

3. δριστικὰς (pr. dēterminatīva, ἐν. -vum),

5. ἀναφορικὰς (pr. rēlatīva, ἐν. -vum)

- 6) ἐρωτηματικὰς (pr. interrōgativa, ἐν. -vum).
 7) ἀστόστους (pr. indefinīta, ἐν. -tum).

103. Προσωπικὰ ἀντωνυμίαι.

Singulāris.

	prima persōna.	secunda persōna.
Nom.	ἐγώ ἐγώ	τú σύ
Gen.	μέντη ἐμοῦ (μοῦ)	τοῦ σου
Dat.	μήδη ἐμοὶ (μοὶ)	τοῖς σοι
Acc.	μὲν ἐμὲ (μὲ)	τε σὲ
Abl.	μὲν —	τε —

Pluralis.

Nom.	ἡμεῖς	νοῦς ὑμεῖς
Gen.	nostrī, nostrum ἡμῶν	vestrī, vestrum ὑμῶν
Dat.	ἡμῖν	νοῦσιν
Acc.	ἡμᾶς	νοῦς ὑμᾶς
Abl.	ἡμῖν —	νοῦσιν —

ΣΗΜ. Αἱ πλάγιαι πτωσεῖς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου λαμβάνονται καὶ ἐπὶ αὐτοπαθείᾳ.

tertia persona.

(Ἡ ἐπαναληγπταικὴ ἀντωνυμία)	is, ea, id	(Ἐπὶ δὲ αὐτοπαθείᾳ)
Nom.	τίς, τί, id (αὐτός, η, αὐτὸ)	—
Gen.	τίνος,	σοῦ σοῦ (έχυτοῦ)
Dat.	τίνι,	σοῖς σοῖ (έχυτῷ)
Acc.	εοντος, εοντην, εοντον	σε ε (έχυτὸν)
Abl.	εοντος, εοντην, εοντον	σε —

Plurālis.

Nom.	ιτι (ει), eae, eaz	—
Gen.	εοντον, εοντην, εοντον	σοῖς σφῶν (έχυτῶν)
Dat.	ιτις (εις)	σοῖσι σφίσι (έχυτοῖς)
Acc.	εοντος, εοντην, εοντον	σε σφᾶς, σφέα (έχυτονς)
Abl.	ιτις (εις)	σε —

Λατινικὴ Γραμματικὴ

4

Ψηφιστοί θηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παράδειγμα τῆς χρήσεως τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐν τῷ γ' προσώπῳ.

ἀ̄mat sē	=	ἀγαπᾷ ἔχον
ἀ̄mant sē	=	ἀγαπῶσιν ἔχοντας
ἀ̄mat eum	=	ἀγαπᾷ αὐτόν
ἀ̄matis eos	=	ἀγαπᾶτε αὐτούς

ΣΗΜ. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι (πλὴν τῆς τοῦ καὶ τῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ β' προσώπου) προσλαμβάνουσι πρὸς ἔμφασιν τὴν συλλαβὴν -met· egōmet (ἐγώγε), nosmet, tib̄imēt, sēmet. Ἡ ἀντ. τοῦ προσλαμβάνει πρὸς τοῦτο τὴν συλλαβὴν -te· tute (σύγε). Ἡ ἀντ. sē πρὸς ἔμφασιν διπλασιάζεται sese. Τὴν κατάληξιν -met προσλαμβάνουσι καὶ αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι: meāmet facta (τὰ ἐμά γε καταρθώματα).

104. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι παράγονται ἐκ τῶν θεμάτων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (me-, tu-, nos-, ves-, su-) καὶ εἰναι αἱ ἑξῆς πέντε:

- 1) mēus, -a, -um, ἐμός, -γή, -όν·
- 2) noster, -tra, -trum, ὑμέτερος, -α, -ον·
- 3) tūus, -a, -um, σός, -γή, -όν·
- 4) vester, -tra, -trum, ὑμέτερος, -α, -ον·
- 5) sūus, -a, -um, θεός, ἕδος (ἰδικός του).
sūus, -a, -um, σφέτερος (ἰδικός των).

ΣΗΜ. Ἐπὶ ἑτεροπαθείας ἀντὶ τοῦ suus, -a, -um λέγεται eius, eōrum, eārum, eōrum.

105. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται, δπως τὰ εἰς -us, -a, -um καὶ -er, -a, -um ἐπίθετα. Ἡ κλητικὴ τοῦ meus εἰναι ἄλλοτε μὲν ὅμοια τῇ ὀνομαστικῇ, ἄλλοτε δὲ μή.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν ἐσχηματίσθησαν τὰ μονικατάληγκτα ἐπίθετα τὰ διγλωσσά τὴν πατρίδα, τὸν τόπον τῆς προσλεύσεως: nostras (ὑμεδχπός), γεν. nostratis—vestras (ὑμεδχπός), γεν. vestratis. Τούτων ἀντίστοιχον ἐρωτηγματικὸν εἶναι τὸ cuias (ποδᾶπός), γεν. cuiātis.

N
106. Δεικτικά ἀντωνυμίαι.

- 1) hīc, haec, hōc, ӯ̄de, ӯ̄de, tōde·
- 2) istē, istā, istūd, oύtāç, aútη, tōtō ñ̄ oύtāç·
- 3) illē, illā, illūd, ēkēlēoç, ēkēlēη, ēkēlēo.

Singulāris.

Nom.	hic, haec, hoc iste,	ista, istud ille,	illa, illud
Gen.	hūius	istūs	illūs
Dat.	hūic	istī	illī
Acc.	hunc, hanc, hoc istūm, istam,	istud illum, illam, illud	
Abl.	hōc, hāc, hōc istō, istā,	istō illō, illā, illō.	

Plurālis.

Nom.	hī, hae,haec	istī, istae,istā illī, illae,	illa, illā
Gen.	hōrum,hārum,	istōrum,-ārum,	-ōrum,ārum
	hōrum	-ōrum	-ōrum
Dat.	hīs	istīs	illīs
Acc.	hōs, hās,haec	istōs, istās,istā illōs, illās,	illa
Abl.	bis	istīs	illīs.

ΣΗΜ. Εἰς τοὺς τύπους μάλιστα τοὺς λήγοντας εἰς -s δύναται νὰ προσαρτᾶται πρὸς ἐπίρρωσιν ἢ συλλαβὴ ce· huiū'sce, hōsce, hāsce.

107. Όριστικά ἀντωνυμίαι.

- 1) ūs, ūā, ūd, oύtōç, aútη, tōtō, aútōç, aútē, aútō (καὶ ὡς προσωπ. ἀντ. γ' πρεσώπου)
- 2) idem, ūdēm, ūdēm, ὁ aútōç, ἡ aútē, τὸ aútō·
- 3) ipse, ipsā, ipsum, aútōç, aútē, aútō (ipse rex = aútōç ὁ βασιλεὺς, idem rex = ὁ aútōç βασιλεὺς.)

Singulāris.

Nom.	ūs,	ūā,	ūd	ipse,	ipsū	ipsum
Gen.	ūju;				ipsūs	
Dat.	ūi				ipsī	
Acc.	eum,	eam,	ūd	ipsum,	ipsam,	ipsum
Abl.	ūō,	ūā,	ūj	ipsō,	ipsā,	ipsō.

Plurālis.

Nom.	iī (ei), eae,	eă	ipsī,	ipsae,	ipsă
Gen.	eōrum,	eārum,	eōrum	ipsōrum,	ipsārum,
Dat.		iīs (eīs)			ipsīs
Acc.	eōs,	eās,	eă	ipsōs,	ipsās,
Abl.		iīs (eīs)			ipsīs.

Ἡ ἀντωνυμία idēm, eādem, īdem (is+dem, ea+dem, id+dem) κλίνεται: ὡς ἔξης:

Singulāris.

Nom.	idem,	eādem,	īdem
Gen.		eiusdem	
Dat.		eīdem	
Acc.	eundem,	eandem,	īdem
Abl.	eōdem,	eādem,	eōdem.

Plurālis.

Nom.	eīdem (iīdem)	eaedem,	eādem
Gen.	eorundem,	earundem	eorundem
Dat.		eisdem (iisdem)	īsDEM
Acc.	eosdem,	easdem	eādem
Abl.		eisdem (iisdem)	īsDEM

107. Ἀναφορικὴ ἀντωνυμία:

qui, quae, quod, ἦς, ᾧ, ὁ (ὁ ὄποιος, ἡ ὄποια, τὸ ὄποιον).

Singulāris.

Nom.	qui,	quae,	quod
Gen.		cūiūs	
Dat.		cūi	
Acc.	quēm;	quām,	quōd
Abl.	quō,	quā,	quō

Plurālis.

Nom.	qui,	quae,	quae
Gen.	quōrum,	quārum	quōrum
Dat.		quībus	
Acc.	quōs,	quās,	quac
Abl.		quībus.	

ΣΗΜ. Τηπάρχει καὶ ἄλλος παλαιὸς τύπος ἀφαιρ. qui (=quō), δστις εὑρίσκεται συνημμένος μετὰ τῆς ειμι προθέσεως, quiēcum (=μεθ' οὐ), λαμβάνεται δὲ, καὶ ἀντὶ τροπικοῦ ἐπιρρήματος qui fit? (=πῶς γίνεται;).

108. Εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν προστιθεμένου τοῦ μορίου -cumque προσδιδεται γενικώτερος ἢ ἀόριστος χαρακτήρ. quiēcum-que, quāecumque, quodcumque = δστιςδήποτε, ήτιςδήποτε, δτι δήποτε. Όμοίαν ἔννοιαν ἔχει καὶ ἡ ἀντωνυμία quiſquiſ (quidquid).

109. Ἐρωτηματικὴν ἀντωνυμίαν.

- 1) ἐν. quiſ, quid? tīc, tī; (*οὐσιαστικαῖ*). γεν. cūius, δστ. cui, αἰτ. quem, quid, ἀφαιρ. quō.
- 2) qui, quae, quod? ποιος; (*ἐπιθετικαῖ*). Κλίνεται δπως ἢ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία.
- 3) uth̄er, uth̄ra, uth̄rum? πότερος; (*οὐσιαστ. καὶ ἐπιθετικαῖ*). γεν. utrīus, δστ. uth̄ri. Παρὰ ποιηταῖς καὶ utrīus δπως καὶ alterius (ἰδ. § 114).

110. Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι (pronomina indefinita).

Οὐσιαστικαῖ.	Ἐπιθετικαῖ.
1) quiſ, quid (tīc)	qui, quae (qua), quod
2) ăliquoſ, ăliquid (γεν.)	ăliqui, ăliquă, ăliquod
allicūius reī	
3) quispiam, quidpiam	quispiam, quaepiām, quodpiam
4) quisquam, quidquam	ullus, ulla ullum
5) quiđam, quaedam, quidam	quiđam, quaedam, quđdam
6) quisque, quidque (᷊κα-	quisque, quaeque, quodque
στος)* γεν. cuiusque	

Οὐσιαστικά.

- 7) ὅμηρος, ὁμηρός
8) οὐδενίς, οὐδενίς, οὐδενίς
(ξετική δημόσια)
9) καὶ τις, καὶ τις, καὶ τις
10) οὐτέρος, οὐτέρος, οὐτέρος
(έκατερος, έκαστος,
ἀμφότεροι)
11) οὐτερισμός
12) οὐτερισμός
13) οὐδέ [ne+λόμο] (οὐδείς)
γεν. nullius
δοτ. nēmīnī
αἰτ. nēmīnem
ἀρ. nullō
14) — (οὐδέτερος)

15) οὐδὲν (οὐδὲν)

- γεν. nullius reī
δοτ. nullī reī
αἰτ. nīhīl
ἀρ. nullā rē.
-

111. Τὰ ἐπίθετα τὰ ἔχοντα καὶ εἰς τὰ τρία γένη ἐν μὲν τῇ γενεικῇ τοῦ ἑνίκου τίγη κατάληξιν -ῖος, ἐν δὲ τῇ δοτικῇ τίγη κατάληξιν -ῖ, ὅπως τὸ υπό, υπά, υπονομικά ἐπίθετα, εἶναι δὲ τὰ ἔξηγες.

- sōlus, -a, -um (μόνος),
tōtus, -a, -um (θλος),
ullus, -a, -um (τίς),

Ἐπίθετικά.

- οὐδενίς, οὐδενίς, οὐδενίς
οὐδενίς, οὐδενίς, οὐδενίς
οὐδενίς, οὐδενίς, οὐδενίς
οὐδενίς, οὐδενίς, οὐδενίς
οὐδενίς, οὐδενίς, οὐδενίς

- nullus, -a, -um
γεν. nullius
δοτ. nullī

- nēuter, nēutra, nētrum
γεν. neutrīus
δοτ. neutrī

—

- γεν. solīus, totīus, ullīus,
δοτ. solī, totī, ullī.

úter, -a, -um	(πότερος),	γεν. útrius,	δοτ. utrī·
alter, -a, -um	(έτερος),	γεν. altérius,	δοτ. altérī·
néuter, -a, -um	(οὐδέτερος),	γεν. nēútrius,	δοτ. nēútri·
nullus, -a, -um	(οὐδεὶς),	γεν. nullius,	δοτ. nullī·
ălius, -a, -ud	(ἄλλος),	γεν. altius,	δοτ. alii.

ΣΗΜ. Ένιστε παρὰ ποιηταῖς εὑρίσκεται ἡ γενικὴ ἔχουσα συνεσταλμένον τὸ i (unius, alterius.)

112. Συσχετικὰ ἀντωνυμικά (pronomīna correlatīva).

Δεικτικὰ	Άναφορικά	Ἐρωτηματικά	Άρρεστα
talis, e (τοιοῦτος)	quālis (οἷος) qualiscumque (οἷοσδήποτε)	quālis, e? (ποῖος; δηλ. ποίας λογῆς)	
tantus, -a, -um (τόσος, τοσοῦτος)	quantus (ὅσος, ἥλικος)		
tantum (τόσον, τοσοῦτον)	quantuscumque (ὅσοσδήποτε)	quantus, -a, -um?	ăliquantum
tandundem (ἔτερον, τοσοῦτον)	quantum (ὅσον, ἥλικον)	(πόσος, πηλί- κος;)	(τι, ποσῶς)
	quantumcumque (ὅσονδήποτε)	quantum?	
		(πόσον;)	
tot (τοσοῦτοι, τοσαῦ- (ται, τοσαῦτα)	quōt (ὅσοι, ὅσαι, ὅσα)	quōt? (πόσοι, πόσαι, πόσα;)	ăliquōt (τινές, ἔνιοι).
totidem (ἔτεροι, τοσοῦτοι κτλ.)	quotecumque καὶ quōtquōt (ὅσοιδήποτε κτλ.)		

113. Συσχετικὰ ἀντωνυμικὰ ἐπιρρήματα (adverbia pronominālia correlatīva, ὁ ἐν. adverbium pronominale correlativum).

α') τόπου δηλωτικά:

Quis? τίς;	ubi? ποῦ;	quōd? ποῖ;	unde? πόθεν;
hic (ὅδε)	hic (ἐνθάδε)	hūc (εἰς τόνες τὸν τόπον)	hinc (ἐνθένδε)
iste (οὗτος)	istīc (αὐτόθι, αὐτοῦ)	istō, istūc (αὐ- τόσε)	istinc (αὐτά- θεν)
ille (ἐκεῖνος)	illīc (ἐκεῖ)	illō, illūc (ἐκεῖσε)	illinc (ἐκεῖθεν)

Quis? τις	ubi? ποῦ;	quōd? ποῖ; unde? πόθεν;
is (οὗτος, αὐτὸς)	ībi ἐνταῦθα)	eō (εἰς τοῦτον τὸν inde (ἐντεῦ- τόπον) θεν) indīden (ἐκ
īdem (ό αὐτὸς)	ībīdem (ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ)	eōdem (εἰς τὸν τοῦ αὐτοῦ τό- αὐτὸν τόπον) που)
qui (ὅς)	ūbi (οὗ, ὅπου)	quōd (ποῖ, εἰς τίνα undē (πόθεν) τόπον; undeumque
quicunque (ὅστισδήποτε)	ūbicunque (ὅπουδήποτε)	quocunque (δ- (ὅποθενδήπο- ποιοδήποτε, εἰς τε, ἐξ οἰουδή- οιονδήποτετόπον) ποτε τόπου)
alīquis (τις)	alicūbi (πού, ἐν τινὶ τόπῳ)	aliquōd (εἰς τινὰ alicunde (πο- τόπον) θέν, ἐκ τινας τόπου)
quisquam (τις)	usquam (πού, ἐν τινὶ τόπῳ)	utrinique (ἀμ- φοτέρωθεν, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν)
(quisque) (ἕκαστος, πᾶς τις)	nusquam (οὐδε- μοῦ)	undīque (πανταχόθεν)
	ubīque (πανταχ- χοῦ)	
alīus (ἄλλος)	alībi (ἄλλοθι, ἐν ἄλλῳ τόπῳ)	alīd (ἄλλοσε, εἰς aliunde (ἄλ- ἄλλον τόπον) λοθεν, ἐξ ἄλ- λου τόπου).

Ἡ διὰ τοῦ τόπου διάθασις (qua? πῇ;) δηγλοῦται διὰ τῶν θηλυκῶν ἀφαιρ. εἳ, hāc, quā, rectā, dextrā κλ. (δηγλ. viā).

β') χρόνου δηλωτικά.

Quandō? (πότε;), aliquid (ἐνίστε), quondam (ποτέ), olim (ποτέ, πάλαι), umquam (ποτέ, πώποτε), numquam (οὐδέποτε), alīas (ἄλλοτε).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

•Ρῆμα (Verbum).

115. Αἱ φωναὶ τῶν ῥημάτων (gēnēra verbi) εἰναι δύο: ἐνεργητικὴ (gēnus actīvum) καὶ παθητικὴ (gēnus passīvum). Τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα (verbum actīvum) εἰναι ἡ μεταθατικὸν (transītivum) ἡ ἀμετάθατον (intransītivum). Κλίνονται δὲ τὰ μὲν ἐνεργητικὰ κατὰ τὸν

ένεργητικὸν τύπον (forma actīva), τὰ δὲ παθητικὰ κατὰ τὸν παθητικὸν (forma passīva).

Ἡ μέση διάθεσις ἐν τῇ λατινικῇ δηλοῦται ἢ περιφραστικῶς διὰ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν δημότων μετὰ τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (lavo me=λούω ἐμαυτόν, λούσμα) ἢ διὰ τῆς παθητικῆς φωνῆς (lavor=λούσμα).

116. Μόνον τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἔχουσι καὶ παθητικὸν τύπον πλήρη ἄμοδο filium=ἀγαπῶ τὸν υἱόν, ἄμορ ἡ filio=ἀγαπῶμαι ὑπὸ τοῦ υἱοῦ.

Τὰ ἀμετάβατα, ἢτοι τὰ οὐδέτερα, δὲν ἔχουσι παθητικὸν τύπον. saltō=δροῦμαι σχηματίζουσι δὲ μόνον γ' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ ἀπροσώπως saltatur=δρχησίς γίνεται, δροῦνται (Πρᾶλ. τὰ ἑλληνικά ἀγωνίζεται, ἥγωνίσθη λαμπρῶς παρ' ἀμφοτέρων κλπ.).

117. Οἱ χρόνοι (tempora) εἰναι: ἔξι:

1) ἐνεστῶς (χρόνος)	praesens (tempus),
2) παρατατικὸς	imperfectum,
3) μέλλων	futurum,
4) παρακείμενος (καὶ ἀστικός)	perfectum,
5) ὑπερσυντελικὸς	(plusquamperfectum),
6) τετελεσμένος μέλλων	futūrum exactum.

ΣΗΜ. Οἱ τρεῖς πρῶτοι δηλοῦσι τὴν πρᾶξιν ἐν διαρκείᾳ ἢ κατὰ παράτασιν γινομένην, οἱ δὲ τρεῖς τελευταῖοι δηλοῦσι τὴν πρᾶξιν συντελεσμένην.

Ο παρατατικός, δ παρακείμενος καὶ δ ὑπερσυντελικὸς καλοῦνται διμοῦ παρωφχημένοι χρόνοι (tempora praetērita).

118. Αἱ ἐγκλίσεις (mōdi) εἰναι τρεῖς καὶ ἀντιστοιχοῦσι καθ' ὅλα πρὸς τὰς τῆς ἑλληνικῆς:

1) Indicatīvus	ὅριστική,
2) Coniunctīvus	ὑποτακτική καὶ εὐκτική,
3) Imperatīvus	προστακτική.

Ἡ εὐκτικὴ τῶν Ἑλλήνων (mōdus optatīvus) ἀναπληροῦται ἐν τῇ λατινικῇ διὰ τῆς ὑποτακτικῆς.

119. Τὰ πρόσωπα (persōnae) εἰναι τρία:

- 1) πρώτον (πρόσωπον) prima (persōna),
- 2) δεύτερον secunda,
- 3) τρίτον tertīa.

120. Οἱ ἀριθμοὶ (numéri) εἰναι δύο.

- 1) ἑνικὸς (ἀριθμὸς) (numerus) singulāris,
- 2) πληθυντικὸς plurālis.

121. Πᾶς ῥηματικὸς τύπος κλινόμενος κατὰ χρόνον, ἔγκλισιν, πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν λέγεται παρεμφατικὸν ῥῆμα (verbum finitum).

122. Πλὴν τῶν κυρίων ῥηματικῶν τύπων ἔχουσι τὰ ῥηματικὰ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ καὶ πέντε ὀνοματικοὺς τύπους, μετέχοντας καὶ τῆς ῥηματικῆς καὶ τῆς ὀνοματικῆς φύσεως, οἵτινες εἰναι οἱ ἔξης:

α') ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχή (infinitivus καὶ participium).

β') τὸ γερούνδιον (gerundium) καὶ τὸ γερουνδιακὸν (gerundivum) ἡ πρώτον καὶ δεύτερον θετικόν·

γ') τὸ ὅπτιον ἡ σουπίνον (supīnum).

ΣΗΜ. α') Τὸ γερούνδιον, τὸ γερουνδιακὸν καὶ τὸ ὅπτιον εἰναι τύποι ἴδιοι τῆς λατινικῆς γλώσσης μὴ ὑπάρχοντες ἐν τῇ ἑλληνικῇ.

ΣΗΜ. β') Ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχή ἀποδίδονται καὶ ἑλληνιστὶ διὰ τῆς ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς: οἷον dicere, λέγειν, laudans, ἐπαινῶν. Τὸ γερούνδιον ἀποδίδεται ἑλληνιστὶ διὰ τοῦ ἐνάρθρου ἀπαρεμφάτου: οἷον tempus legendi = καιρὸς τοῦ ἀναγινώσκειν. Τὸ γερουνδιακὸν διὰ τῶν εἰς -τέος ῥηματικῶν οἷον scribenda est epistola = γραπτέα ἔστιν ἡ ἐπιστολή. Τὸ ὅπτιον ἡ σουπίνον, ὅπερ ἔχει δύο τύπους εἰς -um καὶ εἰς -u, ἀποδίδεται: ἑλληνιστὶ, τὸ μὲν εἰς -um διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος ἡ διὰ τελεκῆς προτάσεως: οἷον eo visum = πορεύομαι διγόμενος (ἴνα ἰδω), τὸ δὲ εἰς -u διὰ ἀπαρεμφάτου: οἷον mirabile visu (θαυμαστὸν ἰδεῖν).

123. Οἱ κύριοι τύποι παντὸς ῥήματος εἰναι:

α') ὁ ἐνεστὼς τῆς ὀριστικῆς,

β') ὁ παρακείμενος τῆς ὅριστικής,

γ') τὸ ὅπτιον (σουπῆνον).

Ἐξ αὐτῶν σχηματίζονται οἱ τύποι πάντων τῶν χρόνων καὶ πασῶν τῶν ἐγκλίσεων. Ἐκ δὲ τῆς ἀπαρεμφάτου καθορίζεται γὰρ συζυγία, καθ' ἥν τὸ ἥγμα δέον νὰ κλιθῇ.

124. Ηροσωπικὰ καταλήξεις τῶν ἥγμάτων.

Οριστικὴ καὶ Ὑποτακτικὴ		Προστακτικὴ		
	ἐνεργητικὴ	παθητικὴ	ἐνεργητικὴ	παθητικὴ
Ἐνικ.	1 πρόσ. -m, -ō (παρακείμ.-)	-r,-or	ἐνεστῶς ἄνευ	μέλλων
»	2 πρόσ. -s (παρακείμ. -stī)	ris	καταλήγ.-to	-re (μέλ. -tor).
»	3 πρόσ. -t	-tur	ξεως, ¹ -to	(μέλ. -tor)
Πληθ.	1 πρόσ. -mus	-mur		
»	2 πρόσ. tis (παρακ.-stis)	-mīni	-te	-tōte (μέλ.-mini)
»	3 πρόσ. -nt (παρακ. -runt)	-ntur		-nto (μέλ..-ntor)

125. Αἱ συζυγίαι (coniugatiōnes) εἰναι τέσσαρες· διακρίνονται δ' ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος.

¹ Τὸ β' πρόσ. τοῦ ἐνικ. τῆς προστ. τοῦ ἐνεστ. εἰναι κατὰ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστ. τῆς ὅριστικῆς, ἐν τῷ α', β' καὶ δ' συζυγίᾳ (ama debe, audi), ἐν δὲ τῷ γ' συζυγίᾳ προσαρτᾶται εἰς τὸ θέμα ἔ (lēg - ē). Τρίτη ὅμως ἥγμ. τῆς γ' συζυγίᾳς dūco, dūcere (ἀγειν)—facio, facere (ποιεῖν)—dico, dicere (λέγειν) σχηματίζονται τὴν προστ. διὰ τοῦ ἀπλοῦ θέματος (ἄνευ τοῦ e). duc, fac, dic. Ωσκύτως, δὲ καὶ τὸ ἀνώμαλον ferrō, ferre (φέρειν) ἔχει τὴν προστακτ. fer. Τὰ ἐκ τοῦ fācio σύνθετα τὰ μεταβάλλοντα τὸ ἄ τῆς ἥγμης εἰς Υ (οἶον confic̄io) ἔχουσι τὴν προστακτικὴν μετὰ τοῦ e (confice).

Απαρέμφατ.	Χαρακτήρ	Θέμα τοῦ ἐνεστ.	Κατάληξις	Συζυγία
ǎmāre	ā	ǎma-	ō (=ǎmō)	A' ḷ εl̄: - a
dēlēre	ē	dēlē-	ō	B' ḷ εl̄s - ē
audīre	ī	audī-	ō	Δ' ḷ εl̄s - ī
lēg-ere (ἰδ. σημ. γ')	σύμφωνον + ē	lēg-	ō	Γ' συμφωνικὴ ἡ βραχέος φω- νήστος

ΣΗΜ. α') Τὰ μακρὰ φωνήσιτα α, ε, ι, ἀτινα ἀποτελοῦσι τὸν χαρακτήρα τῆς α', β' καὶ δ' συζυγίας, συστέλλονται εἰς βραχέα πρὸ φωνήσιτος ἡ πρὸ τῶν τελικῶν συμφώνων τ καὶ τ' olov delēo (δηλέω, ἔξαλειφω), audīo (ἀκούω), amāt (ἀγαπᾷ) audīt (ἀκούει), amōr (ἀγαπῶμεν).

ΣΗΜ. β') Εἰς τὴν γ' συζυγίαν ἀνήκουσι καὶ τὰ βήματα τὰ ἔχοντα χαρακτήρα υἱοῦν - ē - re (ἐλαττοῦν), acū - ē - re (ձξύνειν), καθὼς καὶ τὰ βήματα τὰ ἔχοντα ἐν τῷ ἐνεστῶτι τῆς ὀριστικῆς χαρακτήρα γ'. cāp̄io (λαμβάνω), ἀπαρέμφ. cāp̄ere (λαμβάνειν).

ΣΗΜ. γ') Τὸ μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῆς καταληξεως παρεμβαλλόμενον φωνήσιν ἐν τῇ γ' συζυγίᾳ εἶναι συνδετικὸν μόνον (συνδέει δηλαδὴ τὸ θέμα πρὸς τὴν καταληξιν) ἐν τῷ ἐνεστῶτι τῆς ὀριστικῆς lēg - is (ἀναγινώσκεται), leg-i-t, leg-ī-mus, leg-u-nt, leg-ē-ris κτλ., ἐν τῷ παρατατικῷ τῆς ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς leg-ē-bam, leg-ē-rem, leg-ē-bar, leg-ē-rer, ἐν τοῖς ὁνοματικοῖς τύποις leg-ē-re κ.τ.λ.

ΣΗΜ. δ') Ἀπὸ τοῦ συνδετικοῦ τούτου φωνήσιτος πρέπει νὰ διαστέλληται τὸ φωνήσιν α καὶ ε, τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ἐγκλίσεως καὶ δι' οὐ διακρίνεται δ ἐνεστῶτες τῆς ὑποτακτικῆς ἀπὸ τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς (lēg-a-m, lēg-a-t, lēg-ā-mus, lēg-ē-mus).

Σχηματισμὸς τοῦ δῆματος esse (εἰραι).

126. Τὸ σύστατικὸν δῆμος esse καλεῖται καὶ βοηθητικὸν (verbum auxiliare), ἐπειδὴ τῇ βοηθείᾳ αὐτῷ σχηματίζονται τύποι τινὲς τῶν ἀλλων δημάτων, οἷα τοῦτο δὲ καὶ προτάσσεται τῶν παραδειγμάτων τῶν τεσσάρων δημάτων συζυγιῶν τὸ δῆμος τοῦτο, ἢν καὶ ἔχῃ ἀνώμαλον τὸν σχηματισμόν.

Indicativus.

Coniunctivus.

Praesens.

Sing.	sumi εἰμί es εἰ est ἐστί	sim ὁ, εἴην sis ἡ, εἴης sit ἥ, εἴη
Plur.	sumus ἐσμέν estis ἐστὲ sunt εἰστι	simus ὁμεν, εἴημεν sitis ἡτε, εἴητε sint ὁσι, εἴησαν.

Imperfectum.

Sing.	eram ἦν eras ἦσθα erat ἦν.	essem (ἶνα) ἦμην esses (ἶνα) ἦσο esset (ἶνα) ἦσ
Plur.	erāmus ἦμεν erātis ἦτε erant ἦσαν	essēmus (ἶνα) ἦμεθα essētis (ἶνα) ἦσθε essent (ἶνα) ἦσαν.

Futūrum.

Sing.	ero ἔσομαι eris ἔσει erit ἔσται	futurūs sim - a sis - um sit
Plur.	erīmus ἔσόμεθα erītis ἔσεσθε erunt ἔστωνται	futūri simus -ae sitis -a sint.

Perfectum,

Sing.	fui γέγονη ἦ ἐγένομην faisti ἐγένου fuit ἐγένετο	fuērim fuēris fuērit
Plur.	fuīmus ἐγένομεθα fuīstis ἐγένεσθε fuērunt (fuēre) ἐγένοντο	fuerīmus fuerītis fuērint.

Plusquamperfectum.

Sing.	fuēram <i>εἰχον γίνη</i>	fuissem
	fuēras <i>εἰχε; γίνη</i>	fuiſſes
	fuērat <i>εἰχε γίνη</i>	fuiſſet
Plur.	fuerāmus <i>εἰχομεν γίνη</i>	fuiſſēmus
	fuerātis <i>εἰχετε γίνη</i>	fuiſſētis
	fuērant <i>εἰχον γίνη</i>	fuiſſent

Futūrum exactum.

Sing.	fuēro <i>θὰ ἔχω γίνη</i>	Ἐλλείπει
	fuēris <i>θὰ ἔχης γίνη</i>	
	fuērit <i>θὰ ἔχη γίνη</i>	
Plur.	fuerīmus <i>θὰ ἔχωμεν γίνη</i>	
	fuerītis <i>θὰ ἔχητε γίνη</i>	
	fuerint <i>θὰ ἔχωσι γίνη</i>	

III. Imperativus.

Praesens.	Futūrum.
Sing. 2. es <i>ἴσθι</i>	Sing. 2. esto 3. esto <i>ἔστω</i>
Plur. 2. este <i>ἔστε</i>	Plur. 2. estōte 3. suntō <i>ἔστωσαν</i>

IV. Infinitivus.

Praesens	esse <i>είναι</i>
Perfectum	fuisse <i>γεγονέναι ή γενέσθαι</i>
Futurum	futūrum, -am, -um esse <i>ἡ fore futuros, -as, -a esse ἡ fore</i> <i>ἔσεσθαι</i> .

V. Participium.

Futurum	futūrus, -a, -um <i>ἔσόμενος, -η, -ον</i>
---------	---

Παρατηρήσεις.

α') Τὸ δῆμον sum εἶναι ἐνεργητικής φύσης καὶ στερεῖται συντηνοῦ καὶ γερουγδίου.

β') Ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος εἰναι εὔχρηστος μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις: absens (ἀπών), praesens (παρών).

γ') Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρατακτικοῦ ἀντὶ essem, esses, esset, essent εἰναι οὐχὶ σπανίως καὶ forem, fores, foret, forent.

δ') Ὁ μέλλων ἐν τῇ ἡπαρεμφάτῳ ἀντὶ futūrum, futūram, futūrum esse καὶ εἰναι καὶ fore μόνον.

ε') Ὁ ἐνεστὼς τῆς ὑποτακτικῆς ἀρχαιότερον ἐσχηματίζετο ὥστε siem, sies, siet, sīmus, sītis, sient. Πλὴν τούτου ἐσχηματίσθη καὶ ὁ ἐνεστὼς τῆς ὑποτακτικῆς καὶ ἐκ τῆς δίξης fu- (ἐξ τῆς καὶ ὁ παρακείμενος fui καὶ) fuam, fu is, fuat, fuant.

127. Τύποι τῶν τεσσάρων συζυγιῶν.

Α' συζυγία: āmo (συνάρι. ἐκ τοῦ ama-o), παρακ. amāvī, ὅπτιον amātum, ἀπαρέμφ. amāre (ἀγαπᾶν).

Β' συζυγία: dēlēo, delēvi, delētum, dēlēre (καταστρέψειν).

Γ' συζυγία: lēgo, lēgi, lectum, lēgēre (ἀναγινώσκειν).

Δ' συζυγία: audīo, audīvi, audītum, audire (ἀκούειν). Y

128. Παράδειγμα τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ρήμάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν.

A'. Ἐνεργητικὴ φονή.

I. Indicativus.

		Praesens.	
amō	dēlē-o	lēg-o	audi-o
ἀγαπῶ	καταστρέψω	ἀναγινώσκω	ἀκούω
ama-s	dele-s	leg-i-s	audi-s
ama-t	dele-t	leg-i-t	audi-t
amā-mus	delē-mus	leg-ī-mus	audi-mus
amā-tis	delē-tis	leg-ī tis	audi-tis
ama-nt	dele-nt	leg-u-nt	audi-unt

Imperfectum.

amā-bam	dēlē-bam	leg-ē-bam	audi ē bam
ἀγαπῶν	κατέστρεψον	ἀνεγίνωσκον	ἀκούον
amā bas	delē-bas	leg-ē bas	audi ē bas
amā-bat	delē-bat	leg ē bat	audi ē bat
ama-bāmus	dele-bāmus	leg e-bāmus	audi-e-bāmus
ama-bātis	dele-bātis	leg e bātis	audi-e-bātis
amā-bant	delē-bant	leg e-bant	audi ē-bant.

Futurum.

amā - bo	dele - bo	leg - am	audi - am
θὰ ἀγαπήσω	θὰ κα:αστρέψω	θὰ ἀναγνώσω	θὰ ἀκούσω
ama - bis	dele - bis	leg - es	audi - es
ama - bit	dele - bit	leg - et	audi - et
ama - bīmus	dele - bīmus	leg - ēmus	audi - ēmus
ama - bītis	dele - bītis	leg - ētis	audi - ētis
ama - bunt	dele - bunt	leg - ent	audi - ent

Perfectum.

amāv - i	delev - i	leg - i	audiv - i
ἡγάπηκα	ἔχω καταστρέψη	ἔχω ἀναγνώση	ἔχω ἀκούση
ἡ γάπησα	ἡ κατέστρεψα	ἡ ἀνέγνωσα	ἡ ἀκούσα
amav - isti	delev - isti	leg - isti	audiv - isti
amāv it	delev - it	leg - it	audiv - it
amav - īmus	delev - īmus	leg - īmus	audiv - īmus
amav istis	delev - istis	leg - istis	audiv - istis
amav ērunt	delev - ērunt	leg - ērunt	audiv - ērunt
(amav - ēre)	(delev - ēre)	(leg - ēre)	(audiv ēre)

Plusquamperfectum.

amav - ēram	delev - ēram	leg - ēram	audiv - ēram
εἶχον ἀγαπήσῃ	εἶχον καταστρέψῃ	εἶχον ἀναγνώσῃ	εἶχον ἀκούσῃ
amav - eras	delev - eras	leg - eras	audiv - eras
amav - erat	delev - erat	leg - erat	audiv - erat
amav erāmus	delev - erāmus	leg - erāmus	audiv - erāmus
amav - erātis	delev - erātis	leg - erātis	audiv - erātis
amav - ērant	delev - ērant	leg - ērant	audiv - ērant

Futurum exactum.

amav - ěro	delev - ěro	leg - ěro	audiv - ěro
θὰ ἔχω ἀγαπήσῃ	θὰ ἔχω κατα- στρέψῃ	θὰ ἔχω ἀναγνώσῃ	θὰ ἔχω ἀκούσῃ
amav - ěris	delev - ěris	leg - ěris	audiv - ěris
amav - ěrit	delev - ěrit	leg - ěrit	audiv - ěrit
amav - ěrimus	delev - ěrimus	leg - ěrimus	audiv - ěrimus
amav erītis	delev - erītis	leg - erītis	audiv erītis
amav - ěrint	delev - ěrint	leg - ěrint	audiv - ěrint

V. Gerundium.

Gen. ama-ndi	dele-ndi	leg-e-ndi	audi-e-ndi
τοῦ ἀγα- πᾶν	τοῦ καταστρέ- ψιν	τοῦ ἀναγνώσκειν	τοῦ ἀκούειν
Dat. ama-ndo	dele-ndo	leg-e-ndo	audi-e-ndo
Acc. ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum
Abl. ama-ndo	dele-ndo	leg-e-ndo	audi-e-ndo

VI. Supinum.

Acc. amāt-um	delēt-um	lect-um	audit-um
Abl. amāt-u	delēt-u	lect-u	audit-u

VII. Participium.

Praesens.

ama-ns	dele-ns	leg-e-ns	audi-e-ns
ama-ntis...	dele-ntis...	leg-e-ntis...	audi-e-ntis...
ἀγαπῶν	καταστρέψων	ἀναγνώσκων	ἀκούων

Futurum.

amat-ūrus	delet-ūrus	lect-ūrus	audit-ūrus
-ura-urum	-ura-urum	-ura-urum	-ura-urum
μέλλων νὰ ἀγα- πήσῃ	μέλλων νὰ κατα- στρέψῃ	μέλλων νὰ ἀνα- γνώσῃ	μέλλων νὰ ἀ- κούσῃ

B'. Ιαθητικὴ φωνὴ.

129. Ο παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλων τῆς παθητικῆς φωνῆς σχηματίζονται περιφραστικῶς διὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακείμενου τοῦ οἰκείου ρήματος καὶ τοῦ βοηθητικοῦ suum.eram, ero... Οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι σχηματίζονται ἐκ τῶν ἀντιστοίχων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς (έχοντες καταλήξεις ἀντὶ τῆς -o, -or, ἀντὶ τῆς -bam, -bar, ἀντὶ τῆς -am, -ar καὶ ἀντὶ τῆς -em, -er).

I. Indicativus.

Praesens.

amor	dele-or	leg-or	audi-or
ἀγαπῶμαι	καταστέφομαι	ἀναγινώσκομαι	ἀκούομαι
amā-ris	delē-ris	leg-č-ris	audi-č-ris
amā-tur	delē-tur	leg-č-tur	audi-č-tur
amā-mur	delē-mur	leg-č-mur	audi-č-mur
ama-mīni	dele-mīni	leg-i-mīni	audi-i-mīni
ama-ntur	dele-ntur	leg-u-ntur	audi-u-ntur

Imperfectum.

amā-bar	dele-bar	leg-č-bar	audi-č-bar
ἀγαπώμην	κατεστρεψόμην	ἀνεγινωσκόμην	ἀκούσμην
ama-bāris	dele-bāris	leg-e-bāris	audi-e-bāris
ama-bātur	dele-bātur	leg-e-bātur	audi-e-bātur
ama-bāmur	dele-bāmur	leg-e-bāmur	audi-e-bāmur
ama-bamīni	dele-bamīni	leg-e-bamīni	audi-e-bamīni
ama-bantur	dele-bantur	leg-e-bantur	audi-e-bantur

Futurum.

amā-bor	dele-bor	leg-ar	audi-ar
ἀγαπήσομαι	κατεστραφήσομαι	ἀναγνώσθησομαι	ἀκούσθησομαι
ama-bēris	dele-bēris	leg-č-ris	audi-č-ris
ama-bētur	dele-bētur	leg-č-tur	audi-č-tur
ama-bēmur	dele-bēmur	leg-č-mur	audi-č-mur
ama-bimīni	dele-bimīni	leg-emīni	audi-emīni
ama-buntur	dele-buntur	leg-entur	audi-entur

Perfectum.

amātus-a-um	delētus-a-um	lectus-a-um	audītus-a-um
sum, es, est	sum, es, est	sum, es, est	sum, es, est
ἀγαπήθη,-ης,-η	κατεστράψη,-η	ἀνεγνώσθη-η	ἀκούσθη-η
amāti-ae-a	delēti-ae-a	lecti-ae-a	audīti-ae-a
sumus, estis,	sumus, estis,	sumus, estis,	sumus, estis,
sunt.	sunt.	sunt.	sunt.

Plusquamperfectum.

amātus-a-um eram, eras, erat <i>εἰχον ἀγαπηθῆ</i> amati-ae-a erāmus, eratis, erant.	delētus-a-um eram, eras, erat <i>εἰχον καταστραφῆ</i> delēti-ae-a eramus, eratis, erant.	lectus-a-um eram, eras, erat <i>εἰχον ἀναγνωσθῆ</i> lecti-ae-a eramus, eratis, erant.	audītus-a-um eram, eras, erat, <i>εἰχον ἀκουσθῆ</i> audīti-ae-a eramus, eratis, erant.
--	---	--	---

Futūrum exactum.

amātus-a-um ero, eris, erit <i>θὰ ἔχω ἀγαπηθῆ</i> amāti-ae-a erīmus, erītis erunt.	delētus-a-um ero, eris, erit <i>θὰ ἔχω καταστραφῆ</i> delēti-ae-a erīmus, erītis erunt.	lectus-a-um ero, eris, erit <i>θὰ ἔχω ἀναγνωσθῆ</i> lecti-ae-a erīmus, erītis erunt.	audītus-a-um ero, eris, erit <i>θὰ ἔχω ἀκουσθῆ</i> audīti-ae-a erīmus, erītis erunt.
---	--	---	---

II. Coniunctivus.

Praesens.

ame-r <i>(ἴνα) ἀγαπῶμαι</i>	dele-ar <i>..καταστρέψωμαι</i>	leg-ar <i>...ἀναγινώσκωμαι</i>	audiar <i>(ἴνα) ἀκούωμαι</i>
amē-ris	dele-āris	leg-āris	audi-āris
amē-tur	dele-ātur	leg-ātur	audi-ātur
amē-mur	dele-āmur	leg-āmur	audi-āmur
ame mīni	dele-amīni	leg-amīni	audi-amīni
ame-ntur	dele-antur.	leg-antur.	audi-antur.

Imperfectum.

amā-rer <i>(ἴνα) ἤγαπώμηγ</i>	delē-rer <i>..κατεστρέψόμηγ</i>	leg-ě-rer <i>...ἀνεγινώσκόμηγ</i>	audi-rer <i>(ἴνα) ἤκουόμηγ</i>
ama-rēris	dele-īris	leg-e-rēris	audi-rēris
ama-rētur	dele-īetur	leg-e-rēetur	audi-rēetur
ama-rēmur	dele-īemur	leg-e-rēemur	audi-rēemur
ama-remīni	dele-remīni	leg-e-remīni	audi-remīni
ama-rentur	dele-rentur	leg-e-rentur	audi-rentur

Perfectum.

amātus-a-um sim, sis, sit (ἐὰν ἀγαπηθῶ)	deleētus-a-um sim, sis, sit (ἐὰν καταστραφῶ)	lectus-a-um sim, sis, sit (ἐὰν ἀναγνωσθῶ)	audītus-a-um sim, sis, sit (ἐὰν ἀκουσθῶ)
amati-ae-a simus, sitis sint	deleēti-ae-a simus, sitis, sint	lecti-ae-a simus, sitis, sint	audīti-ae-a simus, sitis, sint

Plusquamperfectum

amātus-a-um essem, esses, esset (ἐὰν εἰχον ἀγαπηθῆναι)	deleētus-a-um essem, esses, esset (...καταστραφῆναι)	lectus-a-um essem, esses, esset ...ἀναγνωσθῆναι	audītus-a-um essem, esses, esset (ἐὰν εἰχον ἀκουσθῆναι)
amāti-ae-a essēmus essētis, essent	deleēti-ae-a essēmus essētis, essent	lecti-ae-a essēmus essētis, essent	audīti-ae-a essēmus essētis, essent

III. Imperativus.

Praesens.

Sing. 2. amā-re Plur. 2. ama-mīni	deleē-re dele-mīni	leg ē-re leg-i-mīni	audī-re audī-mīni
--------------------------------------	-----------------------	------------------------	----------------------

Futurum.

Sing. 2. ama-tor 3. ama-tor Plur. 3. ama-ntor	deleē-tor deleē-tor dele-ntor	leg-i-tor leg-i-tor leg-u-ntor	audī-tor audī-tor audi-u-ntor
---	-------------------------------------	--------------------------------------	-------------------------------------

IV. Infinitivus.

Praesens.

amā-ri ¹ ἀγαπᾶσθαι	deleē-ri καταστρέψεσθαι	leg-i ἀναγινώσκεσθαι	audī-ri ἀκούεσθαι
----------------------------------	----------------------------	-------------------------	----------------------

1) Ἀρχαιότερος τύπος τῆς παθητικῆς ἀπαρεμφάτου εἰς -ier (amarier, legier κτλ.).

Perfectum

amātum-am um esse	deleūtum-am -um esse	lectum-am -um esse	audītum-am -um esse
amātos-as-a esse	deleōtos-as-a esse	lectos-as-a esse	audītos-as-a esse
ἡγαπηγθιαι	κατεστράφθαι	ἀνεγνωσθαι	ἡχουσθαι

Futūrum.

amatum iri ἀγαπηθήσεσθαι	deleūtum iri κατεστράφησεσθαι	lectum iri ἀναγνωσθήσεσθαι	auditum iri ἡχουσθήσεσθαι
-----------------------------	----------------------------------	-------------------------------	------------------------------

Futurum exactum

amatum -am-um fore.	deletum -am -um fore	lectum -am-um fore	auditum -am-um fore
amatos -as-a fore.	delētos -as a fore.	lectos -as-a fore.	audītos -as-a fore.
ἡγαπημένος ἀγαπηθείς.	κατεστραμένος, κατεστραφεῖς.	ἀνεγνωσμένος ἀναγνωσθείς	ἡχουσμένος ἡχουσθείς.

V. Participium.

Perfectum.

amāt-us,-a -um.	deleūt-us, -a -um	lect-us, -a -um	audit-us, -a -um
ἡγαπημένος ἀγαπηθείς.	κατεστραμένος, κατεστραφεῖς.	ἀνεγνωσμένος ἀναγνωσθείς	ἡχουσμένος ἡχουσθείς.

VI. Gerundivum.

ama-ndus ἀγαπητός	dele-ndus καταστρεπτός	leg-e-ndus ἀναγνωστός	audi-e-ndus ἀκουστέος
ama-nda	dele-nda	leg-e-nda	audi-e-nda
ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum

1) Ἀρχαιοτέρα κατάληξις -ndus (ἄντι -endus) ἐν τῷ γ' καὶ δ' συναγίᾳ (legundus, audiundus).

130. Κατὰ τοὺς ἀνωτέρω τύπους κλίνονται: τὰ ῥήματα

A' συζυγίας

arāre γεωργεῖν—clamāre βοῶν
damnāre καταδικάζειν
donāre δωρεῖσθαι—errāre πλανᾶσθαι
iurāre διμνύναι—nunciāre ἀγγέλλειν
narrāre διηγεῖσθαι—optāre εὔχεσθαι
ornāre κοσμεῖν—sperāre ἐλπίζειν....

B' συζυγίας

flēre κλαίειν
nēre νῆθειν
implēre πληροῦν
exercēre ἀσκεῖν
habēre ἔχειν
iacēre κεῖσθαι
placēre ἀρέσκειν....

C' συζυγίας

acuēre ὀξύνειν
emēre ἀγοράζειν
minuēre ἐλαττοῦν
scribēre γράψειν
dicēre λέγειν
ducēre ἄγειν
tribuēre νέμειν....

D' συζυγίας

custodīre φυλάττειν	lenīre πραῦνειν	punīre τιμωρεῖν
dormīre καθεύδειν	mollīre μαλάσσειν	scire εἰδέναι.
erudīre ἐκπαίδεύειν	mugīre μυκᾶσθαι	servīre δουλεύειν
impedīre ἐμποδίζειν	nutrīre τρέφειν	vestīre ἐνδύειν....

Σχηματισμὸς τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων.

131. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς, τοῦ παρακειμένου τῆς ὁριστικῆς καὶ τοῦ ὑπτίου σχηματίζονται διὰ τῆς προσθήκης τῶν ἀρμοδίων καταλήξεων πάντες οἱ χρόνοι πασῶν τῶν ἐγκλίσεων.

132. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος σχηματίζεται: δ ἐνεστῶς καὶ ὁ παρατατικὸς τῆς ὁριστικῆς καὶ τῆς ὑποτακτικῆς, δ μέλλων τῆς ὁριστ., ἡ προστακτική, ἡ ἀπαρχέμφατος τοῦ ἐνεστῶτος (ἐνεργ. καὶ παθητ.), προσέτι δὲ ἡ ἐνεργ. μετοχὴ τοῦ ἐνεστ. καὶ τὰ δύο θετικά.

Θέμα τοῦ ἐνεργῶτος: ἄμα- (§ 125): amo, amabam, amem, amarem, amabo, ama·amare (amari), amans, amandus, amandum.

133. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται ὁ παρακειμένος καὶ ὁ ὑπερσυντελικὸς τῆς δριστικῆς καὶ τῆς ὑποτακτικῆς, ὁ τετελ. μέλλων τῆς δριστ. καὶ ὁ παρακειμένος τῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεργητικοῦ ρήματος. Θέμα τοῦ παρακειμένου amav- amavi, amaveram, amaverim, amavissem, amavero, amavisse.

134. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπτίου σχηματίζεται τὸ ὑπτιον (ἐξ οὗ καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀπαρεμφάτου ἦτι σχηματίζεται ὁ παθητικὸς μέλλων τῆς ἀπαρεμφάτου), ὁ παθητ. παρακειμένος τῆς μετοχῆς (ἐξ οὗ καὶ τοῦ βοηθητικοῦ ρήμ. esse σχηματίζονται ὁ παρακειμένος καὶ ὁ ὑπερσυντελικὸς τῆς δριστικῆς καὶ ὁ παρακείμ. τῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητ. ρήματος), ὁ ἐνεργ. μέλλων τῆς μετοχῆς καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ σύνθετοι χρόνοι: (ὁ ἐνεργητ. μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς εἰς -urus, sim, ὁ ἐνεργ. μέλλων τῆς ἀπαρεμφάτου εἰς -urum, -am, -um, esse). Θέμα τοῦ ὑπτίου amat : amatum (amatum iri), amatus (amatus sum, amatus eram, amatum esse), amaturus (amaturus sim, amaturum esse).

135. Πάγκε τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων τῆς α' συζυγίας.

Θέμα	am(a)-o (amōr)	
amā-	amā-bam (amābar)	amāt-um (amatum iri)
am(a)-em (amer)		amāt-us (amātus sum)
ama-bo (amābor)		amātus eram) (amātus sim)
ama (amāre)		amātus essem) (amātus ero)
amāre (amāri)		(amātum-esse)
amans		amat-urus (amatūrus sim)
	amandum, amandus	(amatūruin esse)
amāv-i		
amav-ēram		
amav-ērim		
amav-issem		
amav-ēro		
amav-isse		

ΣΗΜ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν τῷ θεμάτων dele-delev-delet-

τῆς β' συζυγίας, leg-leg, lect- τῆς γ' καὶ audi-audiv-audit- τῆς τετάρτης, σχηματίζονται πάντες οἱ χρόνοι πασῶν τῶν ἐγκλίσεων.

Παρατηξήσεις τινὲς περὶ τῆς κλίσεως τῶν ὁγμάτων.

136. Οἱ παρακείμενοι εἰς avi, evi καὶ ivi μετὰ τῶν ἀπ' αὐτῶν παραγομένων τύπων πάσχουσιν ἐνίστε συναίρεσιν.

α'. Οἱ μὲν εἰς avi, ἐπομένου s ἢ r· olov amāsti, amāstis, amārunt ἢντι amavisti, amavistis, amaverunt amāram κλπ. ἢντι amavēram κτλ., amāro κτλ. ἢντι amavero κλπ., amārimi κλπ. ἢντι amavērimi κλπ., amāsseμ ἢντι amavissem, amāsse ἢντι amavisse.

β'). Οἱ δὲ εἰς evi ὠσαύτως, ἐπομένου s· olov nēsti, nēstis, nērunt ἢντι nevisti, nevistis, nevērunt decessē ἢντι decrevisse κλπ.

γ'). Οἱ δὲ εἰς ivi ὠσαύτως ἐπομένου s· olov audīsti, audīstis, audissem, audīsse ἢντι audivisti, audivistis, audivissem, audivisse. Ἐπομένου δὲ τοῦ r, ἀποδάλλεται μόνον τὸ v· olov audiēram, audiēro, audiērim, ἢντι audivēram, audivēro, audivērim.

137. Ἀντὶ τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τῆς ὅριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακείμενου εἰς -erunt ὑπάρχει καὶ ἔτερος τύπος γίτον εὑχρηστος εἰς -ēre olov amavēre, docuēre κτλ. ἢντι amavērunt, docuērunt κλπ.

138. Ἐν τῷ β' ἐνικῷ προσώπῳ τοῦ ἐνεστῶτος, τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ὅριστικῆς, τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παθητικοῦ βῆματος πλὴν τῆς καταλήξεως -tis γίνεται χρήσις καὶ τῆς καταλήξεως -re olov amaris-amare, amabāris-amabāre, amabēris-amabēre, amēris-amēre, amarēris-amarēre.

139. Περιφραστικὴ συζυγία (conjugatio periphrastica).

Ἐκ τῆς ἐνεργ. μετοχῆς τοῦ μέλλοντος (-urus) καὶ τοῦ βῆματος σχηματίζεται ἡ λεγομένη περιφραστικὴ συζυγία: scriptūrus sum (κατὰ λέξιν γράψων εἰμί)= μέλλω γράψειν (ἢ γράψειν), scriptūrus eram= ἔμελλον γράψειν (ἢ γράψειν), scriptūrus ero= θὰ μέλλω γράψειν (ἢ γράψειν) κλπ.

Καὶ ἐκ γερουσιακοῦ σχηματίζεται ὁσαύτως περιφραστική συζυγία παθητική (conjugatio periphrastica passiva) docendus sum= μέλλω διδάσκεσθαι (ἢ διδαχθῆναι), docendus eram καὶ.

Pήματα εἰς -io τῆς γ' συζυγίας.

140. Εἰς τὴν γ' συζυγίαν ὑπάγονται καὶ 15 ῥήματα (δώδεκα ἐνεργητικὰ καὶ τρία ἀποθετικὰ) ἔχοντα χαρακτήρα ὡς οἷον capi-ο (σελ. 60 σημ. β') τὰ ῥήματα ταῦτα ἀποβάλλουσι τὸ Υ ἐν τῇ κατίσει, οἵταν ἀκολουθῇ ἄλλο i ἢ ἡ συλλαβὴ -ερ οἷον capi-ο, capis (οὐκεῖ capi-is), capi-εrem (οὐκεῖ capi-εrem), καὶ ἐν τῷ παθητικῷ capior, capi-εris (οὐκεῖ capi-εris), ἄλλο ἐν τῷ παθητικῷ μέλλοντι capi-ar, capi-εris, διατηρεῖ τὸ i τοῦ θέματος, διότι ἡ προστιθεμένη κατάληξις -εris ἔχει τὸ e μακρόν. Οὕτω καὶ τὸ morior (ἀποθετικὸν ῥῆμα = ἀποθνήσκω), moreris (οὐκεῖ mori-ε-ris), moritur (οὐκεῖ mori-itur). Τὰ ῥήματα ταῦτα εἰνα: τὰ ἔξης:

capiō (λαμβάνω), faciō (ποιῶ), iacō (βίπτω), cupiō (ἐπιθυμῶ), fodio (ἀρνττῶ), fugiō (φεύγω), laciō (ἐφέλκω) pariō (γεννῶ), qua-tiō (σείω), rapiō (ἀρπάζω), sapiō (εἰω χυμόν), speciō (σκοπῶ), morior (ἀποθνήσκω), patiōr (πάσχω), gradior (βαθίζω).

Παραδειγμα.

Eneq̄n *Indicativus.*

Praesens.

Eneq̄n *Indicativus.*

Παθητικὸν

cap-i-o	cap i-or
capis (ἄντι cap-i-is)	capēris (ἄντι capiēris)
capit (ἄντι cap-i-it)	capītur
capimus	capīmur
capītis	capimīni
cap-i-unt	cap-i-untur

Imperfectum.

Ἐνεργητικὸν

cap-i-ēbam
cap-i-ebas
cap-i-ebat οὐλ.

Παθητικὸν

cap-i-ēbar
cap-i-ebāris
cap-i-ebatur οὐλ.

Futurum.

cap-i-am
cap-i-es
cap-i-et...

cap-i-ar
cap-i-ēris
cap-i-ētur...

Coniunctivus.

Praesens.

cap-i-am
cap-i-as
cap-i-at...

cap-i-ar
cab-i-āris
cap i-atur...

Imperfectum.

capērem (ἀντὶ capiērem)
capēres
capēret...

capērer (ἀντὶ capiērer)
capērēris
capērētur...

Imperativus.

cape (ἀντὶ cap-i-e)
capīto
capīto
capīte
capitōte
cap-i-unto

capēre
capīcor
capītor
capimini
cap-i-unctor

Infinitivus.

capēre

capi

(Τὸ γένος ἀποτέλεσμα)

Πήματα ἀποθετικά.

141. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὑπάρχουσι ῥήματα ἀποθετικά (verbum deponens, ὁ πληθ. verba deponentia), ῥήματα δηλαδή, οἵτινα ἀπέθετο, ἢτοι ἀπέβαλον, τὸν ἐνεργητικὸν τύπον καὶ ἔχουσι μόνον τὸν παθητικὸν μετὰ ἐνεργητικῆς ἡ καὶ οὐδετέρας σημασίας.

142. Συγχριτίζονται δὲ ταῦτα κατὰ τὰ ἔξις παραδείγματα.

A' hort-or
παραίνω

*m̄nōr
opinor*

B' verē-or
alīcōm̄p̄z̄i

*meror.
r̄or*

C' sequ-or
ēp̄s̄m̄p̄z̄i

*coquor
l̄or*

D' blandi-or
xolaxeúw.

mentior

I. Indicativus.

Praesens.

hort-or	verē-or	sequ-or	blandi-or
hortā-ris	verē-ris	sequ-ē-ris	blandī-ris
hortā-tur	verē-tur	sequ-ē-tur	blandī-tur
hortā-mur	verē-mur	sequ-ē-mur	blandī-mur
horta-mīni	vere-mīni	sequ-i-mīni	blandi-mīni
horta-ntur	vere-ntur	sequ-u-ntur	blandi-u-ntur

Imperfectum.

hortā-bar	verē-bar	sequ-ēbar	blandi-ēbar
horta-bāris	vere-bāris	sequ-ebāris	blandi-ebāris
horta-bātūr	vere-bātūr	sequ ebātūr	blandi-ebātūr
horta-bāmūr	vere-bāmūr	sequ-ebāmūr	blandi-ebāmūr
horta-bāmīni	vere-bamīni	sequ-ebamīni	blandi-ebamīni
horta-bantūr	vere-bantūr	sequ-ebantūr	blandi-ebantūr

Futūrum.

hortā-bor	verē-bor	sequ-ar	blandi-ar
horta-bēris	vere-bēris	sequ-ēris	blandi-ēris
horta-bētūr	vere-bētūr	sequ-ētūr	blandi-ētūr
horta-bēmūr	vere-bēmūr	sequ-ēmūr	blandi-ēmūr
horta-bimīni	vere-bimīni	sequ-emīni	blandi-emīni
horta-buntūr	vere-buntūr	sequ entūr	blandi-entūr

Perfectum.

hortātus -a -um	veritus -a -um	secūtus -a -um	blandītus -a -um
sum, es, est	sum, es, est	sum, es, est	sum, es, est
hortāti -ae -a	verīti -ae -a	secūti -ae -a	blandīti -ae -a
sumus, estis,	sumus, estis,	sumus, estis,	sumus, estis,
sunt	sunt	sunt	sunt

Plusquamperfectum.

hortātus -a -um	veritus -a -um	secūtus -a -um	blandītus -a -um
eram, eras, erat	eram, eras, erat	eram, eras, erat	eram, eras, erat
hortāti -ae -a	verīti -ae -a	secūti -ae -a	blandīti -ae -a
erānus, erātis, erāmus,	erātis, erāmus, erātis,	erānus, erātis, erātis,	erāmus, erātis, erātis,
erant	erant	erant	erant

Futūrum exactum.

hortātus -a -um	veritus -a -um	secūtus -a -um	blandītus -a -um
ero, eris, erit	ero, eris, erit	ero, eris, erit	ero, eris, erit
hortāti -ae -a	verīti -ae -a	secūti -ae -a	blandīti -ae -a
erīmus, erītis,	erīmus, erītis,	erīmus, erītis,	erīmus, erītis,
erunt	erunt	erunt	erunt

II. Coniunctivus.

Praesens.

hort-er	verē-ar	sequ-ar	blandī-ar
hort-ēris	vere-āris	sequ-āris	blandi-āris
hort-ētur	vere-ātur	sequ-ātur	blandi-ātur
hort ēmur	vere-āmūr	sequ-āmūr	blandi-amur
hort-emīni	vere-amīni	sequ-āmīni	blandi-amīni
hort-entur	vere-antur	sequ-antur	blandi-antur

Imperfectum.

hortā-rer	verē-rer	sequ-ē-re	blandī-rer
horta-rēris	vere-rēris	sequ-e-rēris	blandi-rēris
horta-rētur	vere-rētur	sequ-e-rētur	blandi-rētur
horta rēmur	vere-rēmūr	sequ-e-rēmūr	blandi-rēmūr
horta-remīni	vere-remīni	sequ-e-remīni	blandi-remīni
horta-rentur	vere-rentur	sequ-e-rentur	blandi-rentur

Futūrum.

hortatūrus -a -um	veritūrus -a -um	secutūrus -a -um	blanditūrus -a -um
sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit
hortatūri -ae -a	veritūri -ae -a	secutūri -ae -a	blanditūri -ae -a
simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint, sint

Perfectum.

hortātus -a -um	verītus -a -um	secūtus -a -um	blandītus -a -um
sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit
hortāti -ae -a	verīti -ae -a	secūti -ae -a	blandīti -ae -a
simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint sint

Plusquamperfectum.

hortātus -a -um	verītus -a -um	secūtus -a -um	blandītus, -a -um
essem, esses,	essem, esses,	essem, esses,	essem, esses,
esset	esset	esset	esset
hortati -ae -a	verīti -ae -a	secūti -ae -a	blandīti -ae -a
essēmus, essē- tis, essent	essēmus, essē- tis, essent	essēmus, essē- tis, essent	essēmus, essētis, essent

III. Imperativus.

Sing.	2. hortā-ic (hortā-tor)	verē re (verē tor)	sequ-č-re (sequ-č-tor)	blandī-re
	3. (hortā-tor)	(verē-tor)	(sequ-č-tor)	(blandī-tor)
Plur	2. horta-mīni	(vere-mīni)	sequ-i-mīni	blandi-mīni
	3. (horta-ntor)	(vere-ntor)	(sequ-u-ntor)	(blandi-u-ntor)

IV. Infinitivus.

Praesens

hortā-ri	verē-ri	sequ-i	blandī-ri
----------	---------	--------	-----------

Perfectum

hortātum -am-um esse	verītum am-um esse	secūtum -am-um esse	blandītum -am-um esse
hortātos -as-a-esse	verītos -as-a esse	secūtos -as-a esse	blandītos -as-a esse

Futūrum.

hortatūrum	veritūrum	secutūrum	blanditūrum
-am-um esse	-am-um esse	-am-um esse	-am-um esse
hortatūros	veritūros	secutūros	blanditūros
-as-a esse	-as-a esse	-as-a esse	-as-a esse

Futūrum exactum.

hortātum	verītum	secūtum	blandītum
-am-um fore	-am-um fore	am-um fore	-am-um fore
hortātos-as-a fore	verītos-as-a fore	secūtos-as-a fore	blandītos as-a fore

V. Supinum.

hortāt-um	verīt-um	secūt-um	blandīt-um
hortāt-u	verīt-u	secūt-u	blandīt-u

VI. Gerundium.

Gen. horta-ndi	vere-ndi	sequ-e-ndi	blandi-e-ndi
Dat. horta-ndo	vere-ndo	sequ-e-ndo	blandi-e-ndo
Acc. horta-ndum	vere-ndum	sequ-e-ndum	blandi-e-ndum
Abl. horta-ndo	vere-ndo	sequ-e-ndo	blandi e-ndo

VII. Gerundivum.

horta-ndus, -nda,-ndum	vere-ndus, -nda,-ndum	sequ-e-ndus, -nda,-ndum	blandi-e-ndus -nda,-ndum
---------------------------	--------------------------	----------------------------	-----------------------------

VIII. Participium.

Praesens.

horta-ns	vere-ns	sequ-e-ns	blandi-e-ns
----------	---------	-----------	-------------

Perfectum.

hortātus, -a, -um	verītus, -a, -um	secūtus, -a, -um	blanditus,-a, -um
----------------------	---------------------	---------------------	----------------------

Futūrum.

hortatūrus, -a, -um	veritūrus, -a, -um	secutūrus, -a,um	blanditūrus, -a, -um
------------------------	-----------------------	---------------------	-------------------------

142. Πλὴν τῶν τύπων τῆς παθητικῆς φωνῆς τὰ ἀποθετικὰ δήματα ἔχουσι καὶ ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου, τὸ ὅπιον, τὸ γερούνδιον καὶ τὴν μετοχήν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος. Δὲν ἔχουσι δ' ὅμως ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ἀπαρεμφάτου.

143. Πλὴν τῶν καθ' ὅλου ἀποθετικῶν ὑπάρχουσι καὶ τινα δημι-
-αποθετικὰ δήματα (semideponentia). τούτων ἀλλα μὲν ἔχουσι μόνον τὸν παρακείμενον τοῦ παθ. τύπου (καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ παραγομένους χρόνους), ἄλλα δὲ τούναντίον ἔχουσι τὸν παρακείμενον τοῦ ἐνεργη-
-τικοῦ τύπου, τὸν δὲ ἐνεστῶτα τῆς δριστικῆς καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου (καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν σχηματιζομένους χρόνους) παθητικούς.

audēo, ausus sum, audēre (τολμᾶν),
gaudēo, gavīsus sum, gaudēre (χαίρειν)
solēo, solītus sum, solēre (εἰωθέναι)
confido, confīsus sum, confidēre (πεποιθέναι),
revertor, reverti, reverti (ἐπιστρέψω),
assentior, assensi, assentīi (συναινῶ).

Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ μεμονωμέναι μετοχαὶ τοῦ παθητι-
-κοῦ παρακειμένου ἔχουσαι ἐνεργητικὴν σημασίαν: coenatus, pran-
-sus τῶν δημάτων coenāre (δειπνεῖν), prandēre (ἀριστᾶν), iurātus
τοῦ δήματος iurāre (ἐμμύνας). Αἱ δὲ μετοχαὶ pōtus καὶ tacitus
ἔχουσιν ἄλλοτε μὲν ἐνεργητικὴν καὶ ἄλλοτε παθητικὴν σημασίαν
(τοῦ potāre, πίνειν, καὶ tacēre, σιωπᾶν).

144. *Ρήματα οὐδέτερα παθητικά.*

Τύπάρχουσιν καὶ τινα δήματα, ἀτινα, ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἀποθετικά,
ἔχουσι τύπον μὲν ἐνεργητικόν, σημικόναν δὲ παθητικήν: oīon vapūlo
(α' συζυγ.) μαστιγοῦμαι, venēo (ἀπαρεμφ. venīre) πωλοῦμαι, perēo
(perīre) ἀπόλλυμαι (Πρᾶλ. τὸ ἑλλην. δήμα πάσχω). Τὰ δήματα ταῦτα
λέγονται οὐδετεροπαθητικά (neutrāle passīvum-neutralia passīva).

145. *Ρήματα ἐναρκτικά.*

Τὰ ἐναρκτικὰ δήματα (incohativa) εἰναι παράγωγα, λήγουσιν
εἰς -sco καὶ τὰ ἀποθετικὰ εἰς -scor (πρᾶλ. τὰ ἐλληνικὰ γηρά-σκω,
ἡρά-σκω), δηλοῦσι πρᾶξιν ἐν τῷ ὅρχεσθαι καὶ εἰναι πάντα τῆς γ'
συζυγίας.

Δατινικὴ Γραμματικὴ

6

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ ἐναρκτικὰ ἔχουσι τὴν ἐναρκτικὴν κατάληξιν (-seo, -scere) μόνον εἰς τὸν ἐνεστῶτα, εἰς τὴν ἀπαρέμφατον καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν παραγομένους χρόνους.

Παράγονται δὲ

1ον) ἐκ ῥημάτων *cl̄ov* invētērasco, invētērāvi, invētētātum, invētērascere, ἐγγηράσκω· ἐκ τοῦ ῥήματος invētēro, -āvi, -ātum, -āre.

2ον) ἐξ ὀνομάτων *cl̄ov* dūresco, dūrui, dūrescere ἀποσκληροῦμαι, ἐκ τοῦ ἐπιθέτου dūrus, -a, -um.

3ον) ἐξ ἀχρήστων θεμάτων *cl̄ov* cresco, crēvi, crētum, crescere, αὐξάνομαι.

Καὶ τὰ μὲν ἐκ ῥημάτων παραγόμενα ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ καὶ τῷ ὑπτίῳ τὰς καταλήξεις τῶν ῥημάτων, ἐξ ὧν παράγονται, τὰ δὲ ἐξ ὀνομάτων ἔχουσι τὸν παρακείμενον εἰς -τί, στεροῦνται δὲ ὑπτίου, τὰ δὲ παραγόμενα ἐξ ἀχρήστων ῥημάτικῶν θεμάτων ἔχουσι τὸν παρακείμενον εἰς -vi καὶ τὸ ὑπτίον εἰς -tum.

ΣΗΜ. α') Διατηροῦσι τὴν κατάληξιν -sco καὶ ἐν τῷ παρακειμένῳ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὸν χαρακτῆρα -sco ἐν τῷ θέματι αὐτῶν. Τὰ ῥήματα ταῦτα δὲν ἔχουσιν ἐναρκτικὴν ἔννοιαν, στεροῦνται δὲ ὑπτίου (τινὰ δὲ καὶ παροκειμένου) *cl̄ov* compes-co, compescere, compescere κολάζω, posco, poposci, poscere ἀπαιτῶ.

ΣΗΜ. β') Ἀποδάλλουσιν ώσαύτως τὴν ἐναρκτικὴν ἔννοιαν, ὡς ἀπλᾶ ῥήματα θεωρούμενα, καὶ πολλὰ ῥήματα ἔχοντα τὴν ἐναρκτικὴν κατάληξιν, μάλιστα ἐκ τῶν παραγομένων ἐξ ἀχρήστων θεμάτων *cl̄ov* nosco, nōvi, nōtum, noscere, γιγνώσκω — pasco, pāvi, pa-stum (pasctum), pascere βέσκω — quiesco, quiēvi, quietum, quiescere ήσυχάζω.

Τυποικὴ ἀνωμαλίας τῶν ῥημάτων.

146. Πήματά τινα εἰς -eo κλίνονται κατὰ τὴν α' συζυγίαν (καὶ ὅχι κατὰ τὴν β') b̄eo (ποιῶ τινα εὐδαιμόνα), b̄eāvi, b̄eātum, b̄eāre — cr̄eo (πλάττω), creāvi, creātum, creāre — mēo (πορεύομαι) meāvi, meātum, meāre.

147. Ἡ κανονικὴ κατάληξις τοῦ παρακειμένου εἰναι -vi (-ui),¹ πολλὰ δὲ μερικά σχηματίζουσιν ἄλλως τὸν παρακειμένον.

Καὶ πρώτον μὲν ὑπάρχουσι: δέρματα, ἀτινα, πλὴν ἄλλων καταληγατικῶν μεταβολῶν, προσλαμβάνουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ διπλασιασμὸν (παρεμφερῆ πρὸς τὸν διπλασιασμὸν τῶν Ἑλλ. δημάτων): οἷον
do, dēdi, dātum, dāre (δίδωμι).

pendo, pēpendi, pensum, pendere (σταθμῶμα):

cāno, cēcini, cantum, canere (χρῶμα):

sto, stēti, stātum, stāre (σταματάω):

spondēo, spopondi, sponsum, spondēre (σπένδωμα):

curro, cucurri, cursum, currēre (τρέχω):

mordēo, momordi, morsum, mordēre (δάκνω):

148. Ρήματά τινα σχηματίζουσι: τὸν παρακειμένον διὰ χρονικῆς αὐξήσεως τοῦ δέρματικοῦ θέματος καὶ τῆς προσθήκης τῆς ἀπλῆς καταλήξεως -i οἷον

vīdēo (όρῳ) — vīdi·

vēnīo (ἔρχομα) — vēni·

mōnēo (κινῷ) — mōni·

lāvō (λούω) — lāvi.

149. Άλλα δέρματα σὺν τῇ χρονικῇ αὐξήσει μεταβάλλουσι καὶ τὸ θεματικὸν φωνῆσιν οἷον:

fācio (ποιῶ) — fēci·

iācio (φίπτω) — iēci·

cāprio (λαμδάνω) — cēpi·

frāngō (ρήγνυμι) — frēgi.

ΣΗΜ. α') Ρήματά τινα σχηματίζουσι τὸν παρακειμένον εἰς -i ἀγεύειασσηποτε μεταβολῆς τοῦ δέρματικοῦ θέματος.

ΣΗΜ. β') Τὴν κατάληξιν -i ἔχουσι καθ' ὅλου ἐν τῷ παρακειμένῳ τὰ δέρματα τῆς γ' συζυγίας.

150. Τινῶν δέρμάτων ὁ παρακειμένος σχηματίζεται διὰ τῆς κατα-

¹ Τὸν καὶ τὸν εἶναι τὸν αὐτὸν γράμμα (ἴδε σελ. 6), ἅρα καὶ ἡ κατάληξις -vi καὶ -ui εἶναι ἡ κύτη. Καὶ ἡ μὲν -vi τιθεται, ὅταν προσγγῆται φωνῆσιν (deleē-vi), ἡ δὲ -ui, ὅταν προσγγῆται σύμμαχον (μου-ui).

λήξεως -si (ἀντιστοίχου πρὸς τὴν κατάληξιν τοῦ Ἑλλην. ἀρίστου -σα) προσαρτωμένης εἰς τὸ βρυματικὸν θέμα.

dīc-o, λέγω, (dic-si) dixi·

vinci-o, δέω, (vinc-si) vinxii·

scrib-o, γράψω, (scrib-si) scripsi.

151. Ἐνίστε ἡ κατάληξις -ui (vi) δὲν προσαρτᾶται ἀμέσως εἰς τὸ πλήρες θέμα (amā-vi, delē-vi), ἀλλ' εἰς τὸ συμφωνόληγτον θέμα (mon-ui καὶ ὅχι mone-vi)· olov

(crepāre): crep(a)o, (crepo) crepui (ὅχι crepāvi) κροτῶ·

(secāre): sec(a)o, (seco), sec- ui (ὅχι secāvi) τέμνω·

(docēre): docē-o doc- ui (ὅχι docēvi) διδάσκω·

(aperīre): apēr̄-o apér- ui (ὅχι aperīvi) ἀναίγω.

152. Ἡ κανονικὴ κατάληξις τοῦ ὑπτίου εἶγαι -tum, ητις μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήντος, η μετὰ τοῦ συνδετικοῦ φωνήντος, γίνεται -atum, -etum, -itum, -utum. Ἐνίστε δὲ ἡ κατάληξις -tum προσαρτᾶται ἀμέσως καὶ ὄντε συνδετικοῦ φωνήντος εἰς τὸ συμφωνικὸν θέμα τοῦ βρύματος· olov sec-tum (ἐκ τοῦ secare, θέμα seca-), doc-tum (ἐκ τοῦ docēre, θέμα doce-).

153. Τὰ εἰς -itum ὕπτια ἔχουσι βραχὺ μὲν τὸ -i, ὅταν ὁ παρακείμενος λήγῃ εἰς ui (monūi—monitum, ἐκ τοῦ monēre, παρακεῖν), μακρὸν δέ, ὅταν εἰς -vi (audivi—auditum, ἐκ τοῦ audīre, ἀκούειν). Ἐξαιροῦνται δὲ τὰ ἔξηγες ὕπτια·

éo (πορεύομαι), īvi, ītum·

cīeo (κινῶ), cīvi, cītum·

līno (ἀλείφω), līvi (lēvi) lītum·

quēo (δύναμαι), quīvi, quītum·

sīno (ἀφίνω), sīvi, sītum·

154. Τὰ εἰς -atum ὕπτια ἔχουσι μακρὸν τὸ a πλὴν τῶν ὕπτιων dātum, τοῦ dāre (διδόναι), rātum, τοῦ reri, rēor (γεμίζειν), sātum, τοῦ sērere (σπείρειν).

155. Τὰ εἰς -utum ἔχουσι μακρὸν τὸ u, πλὴν τοῦ rutum, τοῦ brūmatos rūdere (καταρρέειν).

156. Ἀντὶ τῆς κανονικῆς καταλήξεως -tum, τὰ βρύματα τὰ ἔχοντα χαρακτήρα δισοντόφωνον (d, t) σχηματίζουσι τὸ ὕπτιον εἰς ·

-sum, τοῦτο δὲ προέρχεται, διότι ἐκ τῆς συνδρομῆς τοῦ d. ḡ t τοῦ θέματος καὶ τοῦ t τῆς καταλήξεως τοῦ ὑπτίου (d-t, t-t) παράγονται δύο s (πρθλ. θάλαττα—θάλασσα), τὸ δὲ ὑπτίον λαμβάνει τότε τὸν τύπον -sum· cīov cōncūt-̄-yo (συγκρούω), concut-tum (concus-sum). Τὰ δύο s περιστέλλονται εἰς ἓν, διαν προηγήται σύμφωνον, μικρὸν φωνῆγεν ἢ διφθογγός.

ardēo (φλέγομαι),	ard-tum,	ars-sum,	arsum·
rīdēo (γελῶ),	rid-tum,	ris-sum,	rīsum·
clādo (χλεῖω),	claud-tum	claus-sum,	clausum.

157. Ἐκ ψευδοῦς ἀναλογίας προσλαμβάνουσι -sum ἐν τῷ ὑπτίῳ (ἀντὶ -tum) καὶ ἄλλα ῥήματα μὴ ἔχοντα χαρακτῆρα d ḡ t· cīov fallo (σφάλλω), fal-sum, maneo (μένω),—man-sum.

Μάλιστα δὲ σχηματίζουσι τὸ ὑπτίον εἰς -sum τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὸν παρακείμενον εἰς -si, ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ παρακειμένου· cīov figo (πήγνυμι), fig-si, fixi, fig-sum, fixum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Ἄνωμαλα δήματα.

158. Άνωμαλα δήματα (verba anomala) ὀνομάζονται κατ' ἔξεχήν τους δὲν σχηματίζουσι μόνον τὸν παρακείμενον καὶ τὸ ὑπτίον ἀνωμάλως, ἄλλα καὶ δὲν πολλοὶς ἄλλοις τύποις ἀποκλίνουσι τοῦ ὅμιλοῦ σχηματισμοῦ. Τοιαῦτα δὲ εἰναὶ ἐκτὸς τοῦ sum τὰ ἐπόμενα· 1) possum δύναμαι, 2) edo ἐσθίω, 3) volo βούλομαι, nolo οὐ βούλομαι, malo προτιμῶ, 4) eo εἴμι, 5) queo δύναμαι, nequeo οὐ δύναμαι, 6) fero φέρω, 7) fio γίγνομαι.

A') *Possum δύναμαι.*

159. Τὸ δῆμον possum, σύνθετον δὲν τοῦ pot (potis δυνατὸς) καὶ sum, κλίνεται ὡς τὸ sum μετὰ τῶν ἐπομένων μόνον μεταβολῶν· α') ἡ ἀπαρέμφατος εἶναι posse, β') ὁ παρατατ. τῆς ὑποτακτικῆς possem καὶ γ') ἡ παρακείμενος pótui.

Indicativus

Coniunctivus

Præsens

S.	pos-sum pot-ěs pot-est		pos-sim pos-sis pos-sit
P.	pos-sūmus pot-estis pos-sunt		pos-sīmus pos-sītis pos-sint

Imperfectum

S.	pot-ěram pot-ěras pot-ěrat		pos-sem pos-ses pos-set
P.	pot-ěrāmus pot-ěrātis pot-ěrant		pos-sēmus pos-sētis pos-sent

Futūrum

S.	pot-ěro pot-ěris pot-ěrit		
P.	pot-ěrīmus pot-ěrītis pot-ěrunt		λείπει

Perfectum

S.	pot-ūi pot-uisti pot-uit		pot-uěrim pot-uěris pot-uěrit
P.	pot-uěrimus pot-uěritis pot-uěrunt (ēre).		pot-uěrīmus pot-uěrītis pot-uěrint

Plusquamperfectum

S.	pot-uěram pot-uěras pot-uěrat		pot-uissēm pot-uisses pot-uissēt
P.	pot-uěrāmus pot-uěrātis pot-uěrant		pot-uissēmus pot-uissētis pot-uissent

Futūrum exactum

S.	pot-uero pot-uēris pot-uērit		
P.	pot-uerīmus pot-uerītis pot-uerint		δμοία τῇ τοῦ παρακειμένου
Infinitivus			
<i>Praesens</i>		<i>Perfectum</i>	
pos-se.		pot-uisse.	

Ἡ προστακτικὴ λείπει. Ἡ δὲ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος potens εἶναι ἐν γράψει μόνον ὡς ἐπίθετος = δυνατός.

B') ēdo (ēdω, ēσθιω)

160. Τὸ ēdo, ēdi, ēsum, edēre κλίνεται κανονικῶς κατὰ τὴν τριτην συζυγίαν, ἔχει δμως ἐνιαχοῦ καὶ δευτέρους συγκεκομιμένους τύπους, οἵτινες εἶναι δμοιαι πρὸς τοὺς ἀναλόγους τοῦ esse ἐκτὸς τῆς συλλαβικῆς ποστάτητος, διότι τὸ ε τῶν τύπων τοῦ sum εἶναι βραχύ, ἐνῷ τὸ ε τῶν τύπων τοῦ edo εἶναι μακρόν, -ēs, -ēs, ēst, -ēst κτλ. Κατὰ τὰ λοιπὰ τὸ ēdo κλίνεται δμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν.

Praes. Ind. Act.

S.	ēdo, ēdis, ēdit ēs, ēst
P.	edīmus, edītis, edunt ēstis.

Imp. Coniunct. ct

edērem,   edēres,   edēret ēssem,   ēsses,   ēsset
ederēmus, ederētis, edērent ēssēmus, ēssētis ēssent.

Imperativus

S.	edē, (edīto) ēs, (ēsto)
P.	edīte (editōte) ēste, (ēstōte) (edunto)

Infinit. Praes.

edere
ēsse

Τοῦ δὲ παθητικοῦ μόνον τοῦ edītur κεῖται δεύτερος τύπος τὸ ēstur, καὶ τοῦ ederētur τὸ ēssētur.

‘Ωσαύτως δὲ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα: οὐν comēdo κατεσθίω, exēdo ἔξεδω.

F) *Volo βούλομαι, nolo οὐ βούλομαι, malo προτιμῶ.*

198. Τὸ μὲν *nolo εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ non καὶ volo, τὸ δὲ malo ἐκ τοῦ magis καὶ volo (mavōlo, malo).*

Indicativus.

Praesens

S. vōlo	nōlo	mālo
vīs	non vis	mavīs
vult	non vult	mavult
P. volūmus	nolūmus	málūmus
vultis	non vultis	mavultis
volunt	nolunt	malunt

Imperfectum

S. volēbam, -as, -at	nolēbam, -as, -at	malēbam, -as, -at
P. volebāmus κτλ.	nolebāmus κτλ.	malebāmus κτλ.

Futūrum

S. volam, -es, -et	(nolam), -es, -et	(malam), -es, -et
P. volēmus κτλ.	nolēmus κτλ.	malēmus κτλ.

Perfectum

S. volui, -isti κτλ.	nolui, -isti κτλ.	malui -isti κτλ.
----------------------	-------------------	------------------

Plus quam perfectum

S. voluēram, -as κτλ.	noluēram, -as κτλ.	maluēram, -as κτλ.
-----------------------	--------------------	--------------------

Futūrum exactum

S. voluēro, -is κτλ.	noluēro, -is κτλ.	maluēro, -is κτλ.
----------------------	-------------------	-------------------

Coniunctivus

Praesens

S. vělim	nōlím	mālím
velīs	nolīs	malīs
velit	nolit	malit
P. velīmus	nolīmus	malīmus
velītis	nolītis	malītis
velint	nolint	malint

Imperfectum

S. vellem, -es, -et	nollem, -es, -et	mallem, -es, -et,
vellēmus, -ētis,	nollēmus, ētis,-ent	mallēmus, ētis,-ent
-ent		

Perfectum

S. voluērim, -is, -it	noluērim, -is, -it	maluērim, -is, -it
P. voluerēmus κτλ.	noluerēmus κτλ.	maluerēmus κτλ.

Plusquamperfectum

S. voluissem, -es, -et	noluissem, -es, -et	maluissem, -es, -et,
P. voluissēmus κτλ.	noluiſſēmus κτλ.	maluiſſēmus κτλ.

Imperativus

λείπει	S. 2. nolī (nolīto)	λείπει
	3. (nolīto)	
P. 2. nolīte κτλ		
	(nolītē (nolunto)	

*Infinitivus**Praesens*

velle	nolle	malle
-------	-------	-------

Perfectum

woluisse	noluisse	maluisse
----------	----------	----------

Participium

Praesens

volens		nolens		λείπει
--------	--	--------	--	--------

A') *Eo εἰμι.*

199. Τὸ θό, ἵνι, ὅτι, ἵνε κλίνεται τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν· μόνον δὲ ὁ ἐνεστῶς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ παράγωγοι τύποι εἶναι ἀνθρακοί.

Indicativus

Coniunctivus

Praesens

S. θό, θί, θι		eam, eas,	eat
P. θίμου, θίτι, θίνουται		θέαμος, θέατις,	θέανται

Imperfectum

S. θίβαι, θίβας, θίβαται		θίβει, θίβεις,	θίβεται
P. θίβαμος, θίβατις, θίβανται		θίβεμος, θίβετις,	θίβενται

Futūrum

S. θίβο, θίβισ, θίβιται		θίβεται, -a, -um sim κλπ.	
P. θίβαμος, θίβατις, θίβανται			

Imperativus

Infinitivus

S. 2. θί (καὶ θί)		Praes. θί	
3. (θί)		Perf. θίβισσε η isse	
P. 2. θί (καὶ θίτε)		Fut. S. θίβεται, -a, -um	
3. (εύντο)		esse P. θίβεται, -a, -um esse	

Participium

Supinum

Praes. iens, euntis, eunti,		θίτημ, θίτη.
euntem κτλ.		

Fut. θίτημ, -a, -um

Gerundium eundi κτλ.

Gerundivum eundus, -a, -um.
----

161 Ὡσαύτως δὲ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα αβέο ἀπειμι, adēo πάρειμι, enēo ἔξειμι, inēo εἰσειμι, perēo ἀπόλλυματ, praeterēo παρέρχοματ, prodēo πρόσειμι, redēo ἐπάνειμι, subeo ὑπέρχοματ, ἐπικειρώ. Σημειωτέον ὅμως, δὲ ταῦτα ἐν τῷ παρακειμένῳ καὶ τοῖς ἀπὸ τούτου παραγώγοις τύποις ἀποδῆλωσι: κανονικῶς τὸν νόσον abili, abiērami κτλ.

162 Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ ἐνεργ. μὲν τύπου, ἀλλὰ παθητ. σημα- σίας ῥῆμα venō, venī, ἄνευ ὑπτίου, venīre πωλεῖσθαι, σύνθετοψ ἐκ τοῦ venum καὶ eo διάφορον τοῦ venīre ἔρχεσθαι.

Tὸ venō εἶναι παθητικὸν τοῦ vendō, ὅπως καὶ τὸ perēo εἶναι παθητικὸν τοῦ perdo (lđ. § 145).

E') Queo δύναμαι, nequo οὐ δύναμαι.

163 Ἀμφότερα τὰ ῥῆματα ταῦτα κλίνονται ὡς τὸ eo, ἐκτὸς δὲ τῆς ὁριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος εἰ ἀλλοι τύποι κείνται οὐχὶ συγγά.

Indicativus

Praesens

S. queo, quis, quit,	nequo, nequis nequit
P. quīmus, quītis, queunt	nequīmus, nequītis, nequeunt.

Imperfectum

S. quīban, -as κτλ.	nequībam, -as κτλ.
---------------------	--------------------

Futūrum

S. quībo, -is κτλ.	nequībo, -is κτλ.
--------------------	-------------------

Perfectum

S. quīvi—quivit	nequīvi, nequisti, nequivit (iit)
P. — —quivērunt	— — nequivērunt(ēre)

Plus quam perfectum

λείπει	S. — — nequierat
	P. — — nequierant.

Coniunctivus.

Praesens

S. queam, queas, queat	nequāam, nequeas, nequeat
P. queāmus, queātis, queant	nequeāmus, nequeātis, nequeant

Imperfectum

S. quīrem — quiret	nequīrem — nequiret
P. — — —	nequirēmus — nequirent

Perfectum

S. — — quivērit	nequivērim — nequierit
P. — — —	— — nequierint

Plusquamperfectum

S. — — —	— — n̄equisset
P. — — quisserent	— — nequisserent

Infinitivus

Praes. quīre	nequīre
Perf. quivisse, quisse	nequivisse, nequisse

Participium

Praes. quiens, Gen. queuntis	nequiens, Gen. nequeuntis κτλ.

ΣΗΜ. Quis καὶ quid ἐν τῇ ὁριστικῇ τοῦ ἐνεστῶτος εἰναι ἐν γρά-
σει μόνον μετὰ τοῦ non (non quis, non quid ἀντὶ nequis, nequit).
Καθ' ἔλου ἐὰν τὸ queo εἰναι ἐν γράσεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ἀργη-
τικοῖς λόγοις καὶ πολλῷ σπανιώτερον τοῦ possum.

ς*) Fero, tuli, latum, ferre, φέρω.

164. Τὸ ρῆμα fero ἔχει παρακείμενον tuli καὶ ὕπτιον latum ἐξ
ἄλλων θεμάτων, ἄλλως δὲ κλίνεται διμαλῶς κατὰ τὴν τρίτην συζυ-
γίαν ἐκτὸς διλίγων ἔξαιρέσεων. Τὸ συνδετικὸν δηλαδὴ φωνῆν ἴ- καὶ
ἐν τῷ ἐνεργητικῷ καὶ ἐν τῷ παθητικῷ ἀποδόλλεται ἐν τῇ ὁριστικῇ
τοῦ ἐνεστῶτος καὶ ἐν τῇ προστακτικῇ πρὸ τοῦ s καὶ t. Εθεν ἀντὶ

feris—fers, ἀντὶ ferītur—fertur, ἀντὶ ferīte—ferte, ἀντὶ ferītor—fertor.

‘Ωσκύτως δὲ ἀποδάλλεται τὸ συγδετικὸν φωνῆν -ε ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ ferre ἀντὶ ferere καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ ταύτης παραγώγοις τύποις, ἐν τῇ προστακτικῇ fer ἀντὶ fēre, ἐν τοῖς παρατατικοῖς ferrem ἀντὶ ferērem καὶ ferrēr ἀντὶ ferērer καὶ ἐν τῷ β' ἐνικῷ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς ferris ἀντὶ ferēris.

Activum

Praesens Indicat.

S. fero,	fers,	fert		fēror,	ferris,	fertur
P. ferimus,	fertis,	ferunt,		ferimur,	ferimini	feruntur

Imperfect. Coniunct.

S. ferem,	ferres,	ferret		ferrer,	ferrēris,	ferretur
P. ferrēmus,	ferrētis,	ferrent		ferrēmur,	ferremīni,	ferrentur

Imperativus

S. 2. fer (ferto)		S. 2. ferre (fertor)
3. (ferto)		3. (fertor)
P. 2. ferte (καὶ fertōte)		P. 2. ferimīni
3. (ferunto)		3. (ferunctor)

Infinit. Praes.

ferre		ferri
-------	--	-------

Πάντες δὲ οἱ λοιποὶ τύποι παράγονται κανονικῶς ἀπὸ τῶν πρωτότυπων καὶ κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν· οἷον ἀπὸ τοῦ fero-fut. feram, -es ferar, -ēris coni. praeſ. feram, -as ferar, -āris ἀπὸ τοῦ tuli· plusquam. tulēram, tulissem· ἀπὸ τοῦ latum partic., perfecti καὶ fut. latus, latūrus (ἰδ. καὶ § 180, 7).

165. ‘Ωσκύτως δὲ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα’ οἷον circumfero-pereiraphēρω, antefēρω προσφέρω, προτιμῶ κτλ.

Tὸ aufēro, ἀφαιροῦμαι, ἐγένετο ἐκ τοῦ ab (abs) καὶ fero καὶ ἔχει abstuli, ablātum, auferre.

Τοῦ suffēro, ὑποφέρω, ὑπομένω, γενομένου ἐκ τοῦ sub καὶ fero, ὁ παρακείμενος καὶ τὸ ὅπιον εἶναι σπανίως ἐν χρήσει· οἱ δὲ τύποι

sustuli, sublatum ἀνήκουσι συγήθως εἰς τὸ tollo, ως παρακείμενος ἐξ χρησμεύει τὸ sustinui.

Tὸ différo διαφέρω (διασκεδάννυμ), ἀναβάλλομαι, γενόμενον ἐκ τοῦ dis καὶ fero, ἔχει distuli, dilatum, differre μετὰ δὲ τῆς σημασίας εἰπὶ διάφορος οὕτε παρακείμενον ἔχει οὕτε ὅπτιον.

Tὸ offero, προσφέρω, γενόμενον ἐκ τοῦ ob καὶ fero, ἔχει obtuli, oblatum, offerre.

Tὸ affero προσφέρω, ἐκ τοῦ ad καὶ fero, ἔχει attuli, allatum, afferre.

Tὸ confero, contuli, collatum, conferre, συμφέρω.

Tὸ effero, extuli, eiātum, efferre, ἐκφέρω.

Tὸ infero, intuli, illatum, inferre, εἰσφέρω.

Z') Fio γλυπτομαι.

166. Tὸ φῆμα fio, factus sum, fieri εἶναι ως ἐκ τῆς σημασίας αὐτοῦ παθητικὸν τοῦ facio, feci, factum, facere ποιῶ (ἰδ. καὶ § 177, 4).

Indicativus

Coniunctivus

Praesens

S. fio, fis, fit	fiam, fias, fiat
P. fīmus, fītis, fīunt	fīamus, fīatis, fīant

Imperfecatum

S. fiēbam, -as, -at	fiērem, -es, -et
P. fiebāmus, -ātis, -ant	fierēmus, -ētis, -ent

Futūrum

S. fīam, fīes, fīet	λείπει
P. fīemus, fīētis, fīent	

Imperativus

S. 2. fī	
P. 2. fīte	

Infinitivus

Praes. fīeri | Perf. factum, -am, -um -esse | Fut. factum iri
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

167. Ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου factus καὶ τὸ ζεύτερον θετικὸν faciens παρελήφθησαν ἐκ τοῦ facio. Ἀπὸ τοῦ factus δὲ συγματίζονται οἱ παράγωγοι τύποι ὅλως ὁμολόγοι factus sum, eram, ero, sim, essem.

ΣΗΜ. Ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ εἰναι παρὰ τὸν κανόνα (πρᾶλ. § 5) τὸ φωνῆν οὐ πρὸ ἄλλου φωνήντος μακρόν, ἐκτὸς ἐν τῷ fiéri, fírem, fières....

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ'.

Ἐλλειπή ῥήματα (verba defectiva).

168. Ἐλλειπὴ ῥήματα ἔχει ἡ λατινικὴ γλῶσσα τὰ ἑπόμενα: α') coepi ηρξάμην, β') memini μέμνημαι, γ') nōvi οἶδα, δ') ōdi μισθῶ, ε') aio κατάφημι, λέγω, ἀντίθετον τοῦ nego ἀρνοῦμαι, ζ') inquam φημί, ζ') fari ἡπύειν (μὴ γῆπιον εἰναι), λέγειν, η') τὰς προστακτικὰς apāge ἀπαγε, salve, ave (have) χαῖρε, vale χαῖρε, δύξινε, ἔρρωσο (ἐν ἐπιστολαῖς), θ') cēdo δός, εἰπέ, ι') quaeso τὸ τῆς συγγείειας παραγαλῶ, συνίθως ἐν παρενθέσει, ια') förem=essem.

A') Coepi, memini, novi, odi.

169. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἰναι παρακείμενοι: ἔχοντες (πλὴν τοῦ coepi) ἐνεστῶτος σημασίαν. Καὶ τὸ novi δὲ κυρίως εἰναι παρακείμενος τοῦ nosco καὶ σημαίνει ἔγγωνα, οἶδα.

Indicativus

Perfectum

S. coepi,	memini	nōvi	ōdi
coepisti κτλ.	meministi κτλ.	novisti κτλ.	odisti κτλ.

Plus quam perfectum

S. coep̄am,	memin̄am,	nov̄am,	od̄am.
coep̄as κτλ.	memin̄as κτλ.	nov̄as κτλ.	od̄as κτλ.

Futūrum exactum

S. coep̄o,	memin̄o,	nov̄o,	od̄o.
coep̄ois κτλ.	memin̄ois κτλ.	nov̄ois κτλ.	od̄ois κτλ.

Coniunctivus

Perfectum

S. coep̄rim,	memin̄rim,	nov̄rim,	od̄rim
coep̄ris <i>zλ.</i>	memin̄ris <i>zτλ.</i>	nov̄ris <i>zτλ.</i>	od̄ris <i>zτλ.</i>

Plus quam perfectum

S. coep̄issem,	memin̄issem,	nov̄issem,	od̄issem
coep̄isses <i>zλ.</i>	memin̄isses <i>zλ.</i>	nov̄isses <i>zτλ.</i>	od̄isses <i>zτλ.</i>

Imperativus

λείπει	S. 2.memento	λείπει	λείπει
	p.2.mementōte		

Infinitivus

Perf. coepisse	meminisse	novisse (nosse)	odisse
Fut.coep̄tūrum -am, -um esse	λείπει	λείπει	osūrum, -am -um esse

Participium

Perf. coeptus, -a, -um			(osus, -a, -um)
Fut.coeptūrus, -a, -um	λείπει	λείπει	osūrus, -a, -um.

ΣΗΜ. Τὸ ἀπηργαιωμένον osus εἶναι ἐν χρήσει ἐν τοῖς συνθέτοις ex̄sus καὶ per̄sus σφόδρᾳ μισῶν μετ' ἐνεργητικῆς διαθέσεως. Τοῦ δὲ coepi ὡς ἐνεστῶς χρησιμεύει τὸ incipio (incēpi, inceptum) καὶ (σπανιώτερον) τὸ occipio (occ̄epi, occuptum). οἰον incipio facere ἀρχομαι ποιεῖν, coepi facere (σπανιώτερον inc̄epi) ηρξάμην ποιεῖν.

B') Aio κατάφημι, λέγω.

170. Τοῦ aio κεῖνται μόνον οἱ ἐπόμενοι τύποι:

Praes. Indic.

S. āio,	āis,	āit
P. —	—	āiunt

Imperf. Indic.

S. āiēbam,	-as,	-at
P. āiebāmus,	-atis,	-ant

Imperat.

S. 2. aī

Praes. Coniunct.

—	āias,	āiat
—	—	āiant

Perf. Indic.

—	—	aīt
—	—	—

Particip. Praes.

āiens
----

171. Άντι aisne? λέγεις; νομίζεις; τί δαλ; ἐν συχνῇ χρήσει εἰναι τὸ ain'. Πιστέον δὲ ὅτι ἡ μὲν προστακτικὴ αἱ εἰναι ἀπηρχαιωμένη, ἡ δὲ μετοχὴ ἄλις καταφάς ἐγένετο ἐπίθετον.

I') Inquam φημί.

172. Τοῦ inquam κεῖνται οἱ ἐπόμενοι τύποι:

Praes. Indic.

S. inquam, inquis, inquit	—	inquiēbat (inquiēbat)
P. inquiūmus, inquiūtis, inquiunt	—	—

Futurum

Perf. Indic.

S. — inquies, inquīet	— inquisti, inquit
-----------------------	--------------------

Imperat.

S. inque (σπάν.).	2. 3. inquīto (σπάν.).
-------------------	------------------------

173. Τὸ δῆμα τοῦτο μεταχειρίζονται οἱ Λατῖνοι παρεμβάλλοντες εἰς ὅρθὸν λόγου, ώς οἱ "Ελληνες τὸ ἔφην ἢ τὸ ἦν δ' ἔγώ κτλ." οἷον tum ille, «nego», inquit, «verum esse» εἶτα ἐκεῖνος, «οὐ φημι», ἔφη, «ἀληθὲς εἶναι».

A') Fāri λέγειν.

174. Τὸ δῆμα fāri εἶναι ἀρχαϊκὸν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ τοῖς ποιηταῖς μόνον ἐν χρήσει. Οἱ δὲ ἐντὸς τῶν παρενθέσεων τύποι κεῖνται μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις, affāri προσαγορεύειν, praefāri προλέγειν, effāri ἐκφρωνεῖν, ἔξειπεῖν, profāri ἀποφθέγγεσθαι (ἔξειπεῖν), προλέγειν, προφρητεύειν. Κεῖνται δὲ οἱ ἐπόμενοι τύποι:

Praes. Indic.

S. — — fātūr	Indic.
P. (fāmūr, famīni, fantūr)	(fābar) (fārer)

Futūrum.

S. fābor (fabēris), fabītūr	Perf.
Imperat.	καὶ Plusquamperf.

S. 2. fāre	fātūs
Particip.	sum, sim, eram, essem

Praes. fāns	fāri
Perf. fātūs	Supinum.

Gen. fāndi	fātu
Abl. fāndo	Gerundivum.

Λατινικὴ Γραμματικὴ

ΣΗΜ. Συνήθης είναι ἡ φράσις fando audire ἀκοῇ εἰδέραι — fanda atque nefanda δητὰ καὶ ἀπόρρητα.

E') *Aī προστακικὴ ἄραge, ave (have), salve, vale.*

175. Τὸ μὲν ἀράge συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς· οἵον ἀράge τε ἀπαγε σεαυτόν ἢ κείται μόνον ἄγει αἰτιατικῆς· τῶν δὲ ave (have), salve χαῖρε καὶ vale χαῖρε, ὑγίαντε, ἔρρωσο (ἐν ἐπιστολαῖς) κείνται οἱ ἐπόμενοι τύποι·

Imperativus.

S. 2. ave	salve	vale
	(salvēto)	(valēto)
P. 2. avēte	salvēte	valēte

Indicativ. Fut.

λείπει	salvēbis	valēbis
avēre	salvēre	valēre

176. Αἱ ἀπαρέμφατοι κείνται μόνον μετὰ τοῦ ῥήματος iubeo· οἷον *iubeo vos salvēre, valēre te iubēo κελεύω ὑμᾶς (σε) χαίρειν, λέγω ὑμῖν (σοι) χαίρειν.*

Σ') *Cēdo δός, εἰπέ.*

177. Οἱ μοναδικὸς τύπος cēdo μετὰ σημασίας προστακικῆς ἢ κείται μετ' αἰτιατικῆς· οἷον *cedo tuum consilium εἰπὲ τὴν σὴν βουλήν, cedo dextram δός τὴν δεξιάν ἢ μόνος.* Οἱ δὲ πληθυντικὸς cette είναι ἀπηρχαιωμένος.

Z') *Quaeso.*

178. Πλὴν τοῦ quaeso κείται ἔτι μόνον τὸ τοῦ πληθυντικοῦ quaesumus. Ἐκάτερον δὲ παρεμβάλλεται εἰς τὸν λέγον τοῦ λέγοντος· οἷον tu, quaeso, scribe=sύ, παρακαλῶ, γράφε.

H') *Fōrem.*

179. Πλὴν τοῦ πρώτου προσώπου fōrem (=essem) κείται ἔτι τὸ fōres, fōret, fōrent. Τὸ δὲ fōre=futūrum, futūram, futūrum (-os, -a, -a) esse. Ηδ. καὶ § 28 γ' καὶ δ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

'Απρόσωπα ρήματα (*Verba impersonalia*).

180. Τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων τὰ συνγένεστερα είναι τὰ ἐπόμενα.

Α'. Τὰ δηλοῦντα τὴν ἀτμοσφαιρικὴν κατάστασιν οἷον pluit ὦν, ningit χιονίζει, grandīnat πίπτει χάλαζα, fulgūrat ἀστράπτει, tonat βροντᾶ.

Β'. 'Ρήματά τινα τῆς β' συζυγίας.

libet ἀρέσκει, libuit καὶ libitum est.

licet ἔξεστι, licuit καὶ licitum est.

mis̄eret καὶ miserētur oīntīōw, miseritum est.

oportet δεῖ, oportūit.

piget δυσχεραίω, piguit καὶ pigitum est.

paenītet μεταμέλει, paenitūit.

pudet αἰδοῦμαι, puduit καὶ puditum est.

taedet ἀηδίζομαι (ἀηδιάζω), pertaesum est.

decet πρέπει, decūit.

dedecet οὐ πρέπει, dedecūit.

ΣΗΜ. Τὰ ἀπρόσωπα κλίνονται κανονικῶς καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ τοῦ ἑνεστῶτος καὶ παρακειμένου παραγώγοις τύποις, δὲν ἔχουσι δὲ οὔτε προστακτικήν, οὔτε ὅπτιον, οὔτε μετοχήν. Αἱ δὲ μετοχαὶ τυγων ῥημάτων, libens πρόθυμος, licens ἐλεύθερος, ἀχαλίνωτος, pudens αἰδήμων αὐλπ. ἔγενοντο ἐπίθετα. 'Η δὲ προστακτικὴ τῶν ἀπροσώπων ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὑποτακτικῆς* οἷον pudeat te αἰδέσθητι.

Γ'. 'Ρήματά τινα ἐν ωρισμένῃ τινὶ σημασίᾳ είναι ἀπρόσωπα ἄλλως προσωπικὰ ὅντα* οἷον int̄erest καὶ refert μέλει μοι, διαφέρει μοι, appāret δηλόν ἔστι, constat ὅμολογεῖται, exp̄edit συμφέρει, prae-stat κρείττον ἔστι, restat ὑπολείπεται, juvat καὶ delectat εὐφραίνει, liquet σαφές ἔστι.

Δ'. 'Ως ἀπρόσωπον χρησιμεύει καὶ τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον καὶ ἡ παθητικὴ ἀπαρέμφατος ἀμεταβάτων ῥημάτων, ἀπέρ ἄλλως ἔνεκα τῆς σημασίας αὗτῶν δὲν ἔχουσι παθητικοὺς τύπους* οἷον

ιτιρ πορευεται τις, vivitur ζη τις, vivi ζην τινα, ώσαύτως δὲ καὶ τὸ γένικὸν πρόσωπον τῶν παθητικῶν ῥημάτων μεταβατικῶν· οἷον clamatur βοᾷ τις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

"Ακλιτα μέρη τοῦ λόγου ἢ μόρεα.

(Particūlae).

181. "Ακλιτα μέρη τοῦ λόγου εἰναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ:
- α') τὰ ἐπιρρήματα (adverbia),
  - β') αἱ προθέσεις (praepositiones),
  - γ') οἱ σύνδεσμοι (coniunctioines),
  - δ') τὰ ἐπιφωνήματα (interjectioines).

Α'. Ἐπιρρήματα.

182. Τὰ ἐπιρρήματα εἰναι διττά.

Α'. Πρωτότυπα (adverbia primitiva)· οἷον cur διὰ τί; fere σχεδόν, vix μόλις, satis ἢ sat ἵκανως, sic καὶ ita σύτω, tum τότε, nunc νῦν, saepe πολλάκις, cras αὔριον.

Β'. Παράγωγα (adverbia derivata) σχηματιζόμενα ἀπὸ ἄλλων λέξεων διά τινων ώρισμένων καταλήξεων ὡς ἔξης:

α') ἐπιρρήματα εἰς -ῆ ἀπὸ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν εἰς -us, -a, -um καὶ ἀπὸ ἐπιθέτων εἰς -er, -a, -um, τιθεμένου μακροῦ εἶντι τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς -i· οἷον rectus (ρόθος)—rectē (ρόθως), malus (κακός)—malē (κακῶς)¹.

β') ἐπιρρήματα εἰς -iter ἀπὸ ἐπιθέτων τῆς τρίτης κλίσεως, τῶν καταλήξεων τούτων τιθεμένων ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς -is. Τὰ δὲ μονοκατάληκτα εἰς -ns λήγοντα (ἐπίθετα, μετοχα) σχηματίζουσι τὰ ἐπιρρήματα αὐτῶν εἰς -er οἷον celer (ταχὺς)—celeriter (ταχέως), felix (εὐτυχῆς)—feliciteter (εὐτυχῶς), libens (ἀσμενος)—libenter (ἀσμένως).

γ') ἐπιρρήματα ἀριθμητικὰ (§ 90 δ').

¹ Τὰ ἐπιρρήματα malē (κακῶς) καὶ benē (καλῶς) ἔχουσι τὸ ε βραχὺ.

δ') ἐπιρρήματα εἰς -im ἀπὸ ῥημάτων, ἀντὶ τῆς τοῦ ὑπέρου καταλήξεως υἱοῦ τιθεμένης τῆς καταλήξεως im· οἷον

caedo (caesum)	caesim μετὰ κοπῆς
pungo (punctum)	punctim νύγδην, μετὰ κεντήματος
carpo (carptum)	carptim ἀκροθυγῷς, κατὰ μέρος
rapiō (raptum)	raptim, ταχέως (ἀρπακτικά)
traho (tractum)	tractim μεθ' ἔλξεως, συνεχῶς
pando (passum)	passim, σποράδην (ἔδω κι' ἔκει)
sto (statum)	statim, παραχρήμα (ἀμέσως)
cito (citātum)	citātim μετὰ σπουδῆς
nomino (nominatum)	nominatim ὁνομαστ!
privō (privātum)	privātim ἰδίᾳ.

ΣΗΜ. Καὶ ἀπὸ ὀνομάτων σχηματίζονται ἐπιρρήματα εἰς -tim καὶ μάλιστα εἰς -atim· οἷον fur-furtim κλεπτικῶς, λάθρᾳ, grex-gregātim, ἀγεληδόνι vicus-vicātim κατὰ κώμας, gradus-gradātim βαθμηδόν, oppidum-oppidātim κατὰ πόλεις, tribus-tribūtim κατὰ φυλάς, vir-virītim κατ' ἄγνοιαν.

ε') ἐπιρρήματα εἰς itus ἀπὸ ὀνομάτων τιθεμένης ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς τῆς καταλήξεως ταύτης, σημαίνουσι δὲ κίνησιν ἀπὸ τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ πρωιστέρου· οἷον

caelum	caelitus	οὐρανόθεν
penum	penitus	ἔνδοθεν
fundus	funditus	θεμελιόθεν
antiquus	antiquitus	παλαιόθεν
divinus	divinitus	θεόθεν.

ΣΗΜ. Ἐπιρρηματικῶς λαμβάνονται καὶ τινες ὁνομαστικαὶ (οὐδετέρων ἐπιθέτων)· οἷον multum πολύ, paulum ὀλίγον, primum πρώτον, recens νεωστί, facile ῥᾴδιως, impūne νηποιού, cetērum ἀλλά, potissimum μάλιστα.

Ἐπίσης λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς καὶ αἱ ἔξης ἀφαιρετικαὶ· noctu νύκτωρ, recta εὐθὺς (ἀναπληρ. viā), tempore ἢ tempōri καὶ temp̄ēti ἐγκαίρως, paucis διὰ βραχέων (ἀναπληρ. verbis), gratis δωρεὰν (ἀπὸ τοῦ gratiis), crebrō πυκνῶς; subītō αἱφνης, merītō ἀξίως, falso ψευδῶς, sedūlo ἐν σπουδῇ, tutō ἀσφαλῶς, manifestō προενήλως.

Αλτιατικαὶ δὲ ἐπιρρηματικαὶ εἰναι αἱ ἑπόμεναι partim μέρος ἡ κατὰ μέρος (ἀντὶ partem), alias ἄλλοτε (ἀναπληρωτέον vices) καὶ ἄλλαι.

Διὸ τὴς ὥφ' ἔν γραφής συνεκφερομένων μερῶν τινῶν τοῦ λόγου ἔγένοντο τὰ ἑξῆς ἐπιρρήματα: denūio ἐκ νέου, ἀύ (ἀπὸ τοῦ de-novo), quemadmodum καθ' ὅν τρόπον, διπως, imprimis ἐν πρώτοις, μάλιστα (in-prīmis), hactenius μέχρις ἐνταῦθα (hac parte tenuis), obviam εἰς ὑπάντησιν, ἀντίον (ob viam), magnopere μεγάλως (magno opere) κλπ.

Γ'. Ἐπιρρήματα ἀντωνυμικὰ συσχετικὰ (adverbia pronominalia correlativa) (§ 114).

Σύγκρισις τῶν ἐπιρρημάτων.

183. Σύγκρισιν ἐπιδέχονται μόνον τὰ ἀπὸ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν παραγόμενα ἐπιρρήματα εἰς -ε καὶ ter (ἰδ. σελ. 41).

ΣΗΜ. "Οταν δὲ τὰ ἐπίθετα δὲν ἔχωσι συγκριτικὸν ἢ ὑπερθετικὸν ἢ μηδέτερον τούτων, τότε καὶ τὰ ἐπιρρήματα ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἔλλειψιν σίον τοῦ pie τὸ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν ἐκφράζεται περιφραστικῶς, magis pie, maxime pie. Έκ δὲ τῶν εἰς οἱ ἐπιρρημάτων τηροῦσιν ἐν τῷ ὑπερθετικῷ τὸ ο τὸ meritissimo καὶ τὸ tutissimo μόνον, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ ἔχουσιν ε.

184. Πάντων τῶν λοιπῶν ἐπιρρημάτων ἐπιδέχονται σύγκρισιν μόνα τὰ ἑπόμενα:

diu πολὺν χρόνον	diutius	diutissime
saepe πολλάκις	saepius	saepissime
nuper νεωστὶ	ἄνευ συγκριτικοῦ	nuperrime
satis ἄλις	satius μᾶλλον	ἄνευ ὑπερθετικοῦ
temperi ἐγκαίρως	temperius	ἄνευ ὑπερθετικοῦ.

185. Τῶν δὲ μὴ ἔχόντων θετικὸν τὰ συγγθέστατα εἰναι τὰ ἑπόμενα: deterius deterriime, potius potissimum (potissime), oc̄ius occissime, prius primum, magis maxime.

Β'. Ηροθέσεις.

186. Αἱ προθέσεις τῆς λατινικῆς γλώσσης εἰναι πολλαὶ καὶ συντάσσονται τινὲς μὲν πρὸς αἰτιατικήν, ἄλλαι πρὸς ἀφαιρετικήν, καὶ

διλγίστας ἄλλοτε μὲν πρὸς αἰτιατικὴν καὶ ἄλλοτε πρὸς ἀφαιρετικήν.

A'. Προθέσεις πρὸς αἰτιατικὴν συντασσόμεναι:

ante (portas): πρὸ τῶν πυλῶν.

apud (Caesarem): παρὰ τῷ Καίσαρι.

ad (Caesarem): πρὸς τὸν Καίσαρα.

adversus (urbem): ἀντικρὺ τῆς πόλεως.

adversus (hostes): κατὰ τῶν πολεμίων (ἐχθρικῶν).

adversus (deos): πρὸς τοὺς θεούς (φιλικῶν).

circum } (castra): περὶ τὸ στρατόπεδον.

circa }

citra } (Rubicōnem): ἐπὶ τάξει τοῦ Ρουβίκωνος (ποταμοῦ).
cis }

Αντίθ. ultra (Rubicōnem): πέραν τοῦ Ρουβίκωνος (ποταμοῦ).

contra (Italiām): ἀντικρὺ τῆς Ἰταλίας.

contra (rem publicam): κατὰ τῆς πολιτείας.

erga (deos): πρὸς τοὺς θεούς.

erga (malos malus): πρὸς τοὺς κακοὺς κακός.

extra (urbem): ἔξω τῆς πόλεως.

intra (muros): ἔσω, ἐντὸς τῶν τειχῶν.

inter (omnes): μεταξὺ πάντων.

infra (lunam): ὑπὸ τὴν σελήνην (ὑποκάτω).

iuxta (murum): ἐγγὺς τοῦ τείχους.

ob (ocūlos) (συγών. ante oculos): πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν.

ob (eam rem): διὰ τοῦτο.

penes (praetōrem): ἐπὶ τῷ πραίτωρι (εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ πραΐτ.).

praeter (urbem): παρὰ τὴν πόλιν.

praeter (te): πλὴν σοῦ.

praeter (ceteros): ὑπὲρ τοὺς λοιπούς.

praeter (spem): παρ' ἐλπίδα.

praeter (modum): ὑπὲρ τὸ μέτρον.

post (tergum): ὅπισθεν.

post (cenam): μετὰ τὸ δεῖπνον.

post (homīnum memorīam): ἐφ' ὅσον (ἀφ' ὅτου) οἱ ἀνθρώποι
· ἐνθυμοῦνται.

prope (urbem): ἐγγὺς τῆς πόλεως.

propter (Siciliam): ἐγγὺς τῆς Σικελίας.

propter (me): ἔνεκα ἐμοῦ.

per (medios hostes ire): διὰ μέσων (ἢ διὰ μέσου) τῶν πολεμίων θένται.

per (manus tradere): ἀπὸ χειρὸς εἰς χειρα παραδιδόνται (διαβιβάζειν).

per (urbem): ἀνὰ τὴν πόλιν.

per (idem tempus): κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον.

per (fraudem): δι' ἀπάτης, μὲν ἀπάτην.

per (deos iurare): διμύνται εἰς θεούς.

per (aetatem): ἔνεκα τῆς γήλικίας.

secundum (flumen ire): κατὰ τὸν ῥεόν τοῦ ποταμοῦ (ἐκ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκδολάς).

contra (flumen ire): κατὰ (ἀντιθέτως) τοῦ ῥεοῦ τοῦ ποταμοῦ θένται (ἐκ τῶν ἐκδολῶν πρὸς τὰς πηγάς).

secundum (natūram): κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως (ἀντίθ. contra natūram).

supra (lunam omnīa aeterna sunt): ὑπὲρ τὴν σελήνην (ὑπεράνω τὰ πάντα αἰώνιά εἰσι).

versus (πρός): domum versus abiit: ἀπῆλθεν ἐπ' οἴκου.

ultra (Rubicōnem): πέραν τοῦ Ῥουδίκωνος.

ultra (vires): ὑπὲρ τὸ μέτρον, συνών. praeter modum.

trans (Rhenum): πέραν τοῦ Ῥήγου.

trans (mare): πέραν τῆς θαλάσσης, ὑπὲρ τὴν θάλασσαν.

B'. Προθέσεις ἀφαιρετικῆς συντασσόμεναι.

a ἢ ab ἢ abs:

ab (urbe fugit): ἐκ τῆς πόλεως ἔφυγε.

ab (urbe condita): ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης (urbs κατ' ἔξοχὴν ἡ Ῥ.).

ab (aliquo sto): εἰμὶ μὲν τὴν πολιτικὴν μερίδα τινός.

a (cena dormitare): εὐθὺς μετὰ τὸ δεῖπνον κατακλίνεσθαι.

ΣΗΜ. a λέγεται μόνον πρὸ συμφώνου, ab συνήθως πρὸ φωνήνετος, abs μόνον μετὰ τοῦ te (abs te) καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ c καὶ t: abs-cedo, abs-tuli.

coram (amico): ἐνώπιον τοῦ φίλου.

cum (Poenis populus Romānus bellum gerēbat): πρὸς (μὲ) τοὺς
Καρχηδονίους ὁ Ρωμ. δῆμος ἐπολέμει.

✓ Ή πρόθ. cum συντάσσομέν τη̄ ἀφαιρετικῇ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (me, te, se, nobis, vobis) ἐπιτάσσεται προσαρτωμένη εἰς τὴν ἀντωνυμίαν οὕτως, ὅστε νὰ φαίνηται ως μία λέξις μεcum, tecum, secum, nobiscum, vobiscum. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει συνήθως, καὶ ἔταν συντάσσηται τῇ ἀφαιρετικῇ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας· quocum, quamcum, quibuscum.

de (provinciā deceđere): ἐκ τῆς διοικήσεως ἀπιέναι.

de (vita cedere): ἐκ τοῦ παρόντος βίου ἀποδημεῖν (ἀποθηγῆσκειν).

(homo) de (plebe): ἀνθρωπος ἐκ τῆς πληθύσης.

de (sententia mea): κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην.

de (industria aliquid facere): ἀπὸ σκοποῦ ποιεῖν τι.

de (inproviso): ἀπρονοήτως.

de (aliqua re dicere): λέγειν περὶ τινος.

de (die, de nocte, de tertia vigilia aliquit facere): ξετε ἀκόμη εἶναι ἡμέρα, νύξ, τρίτη νυκτοφυλακὴ ποιεῖν τι.

ex καὶ e:

ex (regno pellere): ἐκ τῆς βασιλείας ἐκβάλλειν.

ex (illo die): ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας.

ex (capite laborare): ἀλγεῖν (κατὰ) τὴν κεφαλήν.

e (re publica): πρὸς ὅφελος τῆς πολιτείας.

ex (tempore dicere): ἐξ ὑπογυίου λέγειν.

✓ ΣΗΜ. ex πρὸ φωνήντος καὶ πρὸ συμφώνου, ε μόνον πρὸ συμφώνου.

sine (ulla spe): ἀνευ σύνεμαις ἐλπίδος.

pro (castris aciem instruere): πρὸ τοῦ στρατοπέδου τὸν στρατὸν τάττειν.

pro (rostris dicere): ἀπὸ τοῦ βήματος λέγειν.

(dulce est) pro (patria mori): ἥδη τὸ ὑπὲρ πατρίδος ἀποθηγῆσκειν.

(unus Cato est) pro (centum milibus μόνος ὁ Κάτων ἀξίζει διὰ ἐκατὸν χιλιάδας.

pro (beneficiis reddere) gratiam ἀντὶ τῶν εὐεργεσιῶν ἀποδιδόναις κάριν.

pro (tempore) κατὰ τὰς περιστάσεις.

pro(mea parte) ἐν τῷ ἐμῷ μέρει (σειρᾷ, τάξει).

prae (se ferre) προφέρειν πρὸ ἔκαυτοῦ εἰς ὅψιν (τῶν ἀλλων).

(omnia humana) prae (divitīis spērñere) πάντα τὰ ἀνθρώπινα ἀπέναντι (ἐνώπιον) τοῦ πλούτου παρορᾶν.

prae (se omnes contemnere) ἐνώπιον ἔκαυτοῦ (ἐν συγκρίσει πρὸς ἔκαυτὸν) πάντας τοὺς ἄλλους περιφρονεῖν.

I'. Προθέσεις συντασσόμεναι δὲ μὲν αἰτιατικῇ, δὲ δὲ ἀφαιρετικῇ

Συνίθως αἰτιατικῇ συντασσόμεναι δηλοῦσι κίνησιν, ἀφαιρετικῇ δὲ στάσιν.

1. sub' a') μετ' αἰτιατικῆς

sub (iugum mittere) ὑπὸ τὸν ζυγὸν πέμπειν.

sub (murum succedere) ὑπὸ τὸ τεῖχος ὑποχωρεῖν.

sub (lucem) μικρὸν πρὸ τοῦ φωτὸς (τῆς ἡμέρας), πρὸν φέγη.

sub occāsum solis) μικρὸν πρὸ τῶν ἥλιου δυσμῶν.

β') μετ' ἀφαιρετικῆς.

sub (monte considerare) ὑπὸ τῷ ὅρει καθέζεσθαι (στρατοπεδεύειν), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὅρους...

2. super' a') μετ' αἰτιατικῆς

super (Sunūm nāvīgāns) ὑπὲρ τὸ Σούνιον πλέων (ὅταν τις πλέων περάσῃ τὸ Σούνιον).

β') μετ' ἀφαιρετικῆς

(ensis) super (cervīce pendet) ξίφος. ὑπὲρ τὸν τράχηλον κρέμαται.

super (alīqua re scribēre) περὶ τινος γράφειν (συνών. de alīqua re scribēre).

3. in a') μετ' αἰτιατικῆς

in (Graeciam proficisci) εἰς Ἑλλάδα ἀπιέναι.

in (postērum diem invitāre aliquem) εἰς (διὰ) τὴν ἐπομένην ἡμέραν προσκαλεῖν τινα.

in (dies) δομέραι.

(odīum) in (malos cives) μῖσος κατὰ τῶν κακῶν πολιτῶν.

(amor) in (patrīam) ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα.

- β' μετ' ἀφαιρετικῆς·
 in (urbe habito) ἐν τῇ πόλει οἰκῶ.
 in (flumine pontem facere) ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ γέφυραν ποιεῖν.
 in (consulātu) ἐν τῇ ὑπατείᾳ (ἢ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὑπατείας).
 (quantum) in (me est) ὅσον ἐν ἐμοὶ ἔστι (ὅσον δύναμαι).
 in (oculis civium esse) πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν πολιτῶν εἶναι.

4. tenuis:

- (Tauro) tenuis μέχρι τοῦ Ταύρου.
 (Tanaīn) tenuis μέχρι τοῦ Τανάϊδος.

ΣΗΜ. Τοῦτο εὑρηται καὶ μετὰ γεν. συντεταγμένον ὡς καταχρ. πρόθεσις: Corcyrae tenuis (μέχρι Κερκύρας).

Πολλαὶ προθέσεις ἐπιτάσσονται τῇ πτώσει, ἢ συντάσσονται, μάλιστα δέ, ἐν αὐτῇ εἰναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία· συνηθεστάτη δὲ εἰναι παρεμδιλὴ τῆς προθέσεως μεταξὺ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τοῦ ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ του, ἐν ἔχῃ τοιοῦτον· *saxa inter et alia loca periculosa* (ἀντὶ *inter saxa*)· *quam ob rem qua de caussa quibus de rebus.*

Καταχρηστικαὶ προθέσεις.

○ 187. Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ πτώσεις τινὲς οὐσιαστικῶν μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι ἐκ τῆς πολλῆς χρήσεως τῆς τοιαύτης συντάξεως καταντῶσι προθέσεις· π. χ.

1. causā (ἀφαιρ. τοῦ causā) consūlis causā ἔνεκα ἢ χάριν τοῦ ὑπάτου.

2. gratiā (διοίως ἀφαιρ. τοῦ gratiā) χάριν Ciceronis gratiā χάριν τοῦ Κικέρωνος.

3. ergo virtutis ergo ἀρετῆς ἔνεκα honōris ergo τιμῆς χάριν.

4. instar dñigry· instar montis ὅρους δίκηγ (σὰν βουνό).

5. tenuis· urbium, Corcyrae tenuis μέχρι τῶν πόλεων, μέχρι τῆς Κερκύρας.

188. Ἀχώριστα μόρια (praepositiōnes inseparabiles)· ὄνομάζονται ἀχώριστα μόριά τινα, τὰ ὅποια ἀπαντῶσι μόνον ἐν συνθέσει, οὐδέποτε δὲ καθ' ἑαυτὰ ὡς χωρισταὶ λέξεις, ταῦτα δὲ εἶναι·

1 ambi- (ἐλλ. ἀμφί), amb- (πρὸ φωνήνετος), am- (πρὸ τοῦ p) καὶ an (πρὸ τοῦ c, f, q)· amb-ēdo (περιτρώγω)· am-plector (περι-δάλλω,

ἐναγκαλίζομαι· an-cilla (ὑποκορ. τοῦ an-cula ἀντὶ ambi-cula ἢ ambi-cola) ἀμφίπολος· anquītro (ἀναξητῶ), an-ceps, γεν. an-cipītis (ambi-caput) ἀμφικέφαλος.

2. dis- διά· dis-cerno (δια-κρίνω), dis-cēdo (χωρῶ εἰς διάφορον μέρος, ἀποχωρίζομαι). Ἐν ταῖς ἐπιθέτοις dis-par (ἀν-ισος), dis-similis (ἀν-όμοιος) κτλ. ἔχει ἀρνητικὴν δύναμιν. Ἐν τῷ dis-perēo (ἀπόλυμπαι τελείως), dis-cupīo (σφόδρα ἐπιθυμῶ) καὶ ἄλλοις ἔχει ἐπιτατικὴν δύναμιν.

Τὸ στοῦ dis- πρὸ τοῦ b, d, g, l, m, n, r, v καὶ πρὸ τοῦ s + συμφ. ἀποδάλλεται· di-dūco (δια σπῶ, δια-λύω), di-gero (δια-σκεδάννυμ), di-lacēro (δια σπαράττω), di-mitto (δια-πέμπω), di-numēro (δι-δριθμῶ, δια-λογίζω), di-rumpo (δια-ρ-ρήγνυμ), divello (δια-σπῶ, διασχίζω), di-cindo (δια-σχίζω), di-spicīo (δι-σρῶ, δια-σκοπῶ), di-sto (δι-ισταμαι, δι-έστηκα, δι-έχω).

Πρὸ τοῦ i, ἢ βένει· dis-iicio, διαρρίπτω (ἀνθ' οὗ γράφεται μὲν disicio, ἀλλὰ προφέρεται disiicio) ἢ ἀποδάλλεται· di-iudīco (διαγιγνώσκω).

Πρὸ τοῦ f τρέπεται εἰς f (ἀφομοιώθαι)· dif-ficīlis (dis-facīlis). Μεταξὺ δύο φωνηγέντων εὑρισκόμενον γίνεται r· dir-īmo ἀντὶ dis-īmo (ἐκ τοῦ dis-ēmo)· dir-ibēo ἀντὶ dis-hibēo (ἐκ τοῦ dis- καὶ hābēo· διότι τὸ h ἀπλοῦν πνεῦμα ὃν ἐξασθενοῦται μέχρι τελείας ἀποσιωπήσεώς του, ὅπως havēo-avēo, humīdus-umīdus).

3. por- (προ-)· porrīgo (προτείνω), por-tendo (προλέγω, προσγράψω).

4. re- ἢ red- ἀπὸ δπίσω, πάλιν· re-mitto (πέμπω δπίσω), red-ēo (ἐπανέρχομαι), reddo (ἀποδίδωμι).

5. se καὶ πρὸ φωνήντος sed- ἀνευ, δίχα· sē-cūrus (se-cura) ἀνευ φροντίδων, ἀφροντις, sēd-itīo δίχοστασία.

Ἄχωριστα εἶναι καὶ τὰ ἀρνητικὰ in- (έλλ. ἀ η ἀν), ne- καὶ ve- in-utīlis (ἀν-ωφελής), ne-quēo (οὐ δύναμαι), ne-fās (ἀνόσιον)· vē-sānus, in-sānus (ἀνόγτος, ἀ-φρων)· ve-cors (ἄφρων, φρενοδλαθής).

Γ'. Σύνδεσμοι.

189. Οἱ σύνδεσμοι εἶνε διτοί, παρατακτικοί καὶ ὑποτακτικοί.

190. Καὶ οἱ μὲν περιτακτικοὶ συνδέουσι προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἀπὸ ἀλλήλων, οἱ δὲ ὑποτακτικοὶ προσθέτουσιν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ἄλλην ἀπὸ ταύτης ἐξηγρημένην.

A' Παρατακτικοὶ σύνδεσμοι

1. Συμπλεκτικοὶ (coniunctiones copulativaes).

et, ac, atque καὶ,

que τε,

etiam, quoque καὶ (ἐπιδοτικός).

nec, neque οὔτε.

2. Διαζευκτικοὶ (coniunctiones disiunctivae)

aut, vel καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν νε ἢ sive seu=εἴτε, ἢ.

ΣΗΜ. Ό μὲν aut διακρίνει κυρίως δύο ἔννοιας, ὁ δὲ vel δηλοῖ διάκρισιν ἐπουσιώδη καὶ ἀναφερομένην μᾶλλον εἰς τὴν ἔκφρασιν οἷον hic vincendum aut moriendum est (ἐνθάδε πρέπει νὰ νικήσωμεν ἢ γὰ ἀποθάνωμεν)—Post obitum vel potius post excessum Romuli (μετὰ τὸν θάνατον ἢ μᾶλλον μετὰ τὴν ἐν τῷ βίῳ ἔξοδον τοῦ Ρωμύλου).

3. Ἐναντιωματικοὶ (coniunctiones adversatīvae).

sed, verum, ceterum=ἄλλα,

verō, autem,=δὲ (αὖτε),

at=ἄλλα (ἀτάρ).

atqui (ἀπὸ τοῦ at-quoi=cui) ἄλλα τοι·

tamen=μήν, δμως

at-tamen, verumtamen=ἄλλ' δμως.

non solum (non modo, non tantum)-sed etiam=cū μόνον (cūκ δπως, cūκ δτι)-ἄλλα καὶ.

ΣΗΜ. Οἱ σύνδεσμοι sed, verum καὶ at κείνται ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, οἱ δὲ autem καὶ vero μετὰ μίαν ἢ καὶ πλείονας λέξεις.

4. Αἰτιολογικοὶ (coniunctiones causāles)

nam, enim=γάρ (namque, etenim=καὶ γάρ).

ΣΗΜ. Οἱ μὲν σύνδεσμοι nam, namque καὶ etenim κείνται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου, ὁ δὲ enim μετὰ μίαν ἢ καὶ πλείονας λέξεις.

5. Συλλογιστικοὶ (coniunctiōnes conclusīvae)· itaque=ζθεν,
igitur=οὖν·
ergo=ἄρα
eo, idēo, idcicro, propterēa, proinde=τούτου (τούτων) ἔνεκα.

B' Ὑποτακτικοὶ σύρδισμοι.

1. Συγχριτικοὶ (coniunctiōnes comparatīvae)·

ut, uti ώς·
sicut, sicūti, velut, veluti καθώς, ὥσπερ·
prout=καθάπερ
quam=ὅσον.
quemadmodum, quomodo φ τρόπῳ, ὅπως·
tamquam, quasi, ac si, δοσεί, ὥσπερανει.

ΣΗΜ. Τοῦ ut ἀνταποδοτικὸν εἶναι τὸ sic ἢ ita οὕτω, τοῦ δὲ quam τὸ tam τοσσοῦτον. Τὸ δὲ seu ὥσπερ, κείται παρὰ ποιηταῖς καὶ τοῖς μεταγενεστέροις συγγραφεῦσιν.

2. Συλλογιστικοὶ (coniunctiōnes conclusīvae)

quare, quamobrem, qua de causa, quapropter, quocirca=οὖν ἔνεκα.

3. Συμπερασματικοὶ (coniunctiōnes consecutīvae)

ut= ὥστε

ut non, quin=ὥστε μή.

4. Τελικοὶ (coniunctiōnes fināles)

ut=ὥστε

ne=ἴνα μή

neve, neu=καὶ ίνα μή, ίνα μή·

quo=ὅπως, δέ

quomodo=ίνα μή.

5. Χρονικοὶ (coniunctiōnes temporāles)

quando=ἕτε,

cum=ἐπει

ut, uti, ubi=ώς

ut primum, cum primum (simul), simulac, simulatque, ώς πρῶτον,

ἄμμα (ιετὰ μετοχῆς),

antēquam, priusquam=πρίν, πρὶν ἢ
postquam, posteāquam=ἐπεί, ἀφ' ὃ
quamdīn=ὅσον χρόνον, ἐφ' ὅσον
dum=ἐν φ., ἔως, ἐφ' ὅσον
dum, donec, quodad ἔως ἂν, ἔως ὅτου quotiens=όσάκις.

6. Αἰνισλογικοὶ (coniunctiōnes causāles)

quia, quod, διότι, ἐπειδὴ^η
cum, quoniam, ἐπειδὴ^η
quando, ἐπεί ποτε.
quandoquidem=ἐπειδὴ^η περ
siquidem= εἰ γε.

7. Υποθετικοὶ (coniunctiōnes conditionales)

si εἰ, ἐὰν
sin εἰ δέ, ἐὰν οὐμως.
nisi (ni), si non εἰ μή
dum, modo, dummodo εἰ γε, εἰ μόνον, μόνον εἰ.

8. Ομολογητικοὶ (coniunctiones concessivae) etsi, etiam si, τα-
metsi καὶ εἰ, καὶ ἀν, εἰ καὶ.
quamquam, καὶ εἰ, καίτοι.

licet, quamvis, quantumvis, quamlibet, cum καίτοι.

9. Ερωτηματικοὶ (coniunctiōnes interrogatiuae).

utrum, utrumne πότερον.

an, anne, τὸ ἐγκλιτικὸν ne γ., μόν, (μή οὖν), μήπως.

▲'. Ἐπιφωνήματα.

191. Τὰ ἐπιφωνήματα (interiectiōnes) είναι ἡ ἀρχικαὶ τινες τοιαῦται λέξεις ἢ ἄλλαι λέξεις ἢ φράσεις λαθοῦσαι καὶ ἐπιφωνημάτων σημασίαν.

A'. Κυρίως ἐπιφωνήματα παραστατικά.

1. Χαρᾶς io, iu, ha, he, hahahe, euōe, euax.

2. Λύπης vae, heu, eheu, ohe au, hei, pro.

3. Θαυμασμοῦ ο, eu, ecce, hem, hui, aha, atat, papae.

4. Αποστροφῆς phui

5. Εὐφημίας eia, euge

6. Κλητικὰ heus, o, eho, ehōdum.

B'. Τοῦ δευτέρου δὲ εἴδους εἶναι τὰ ἐπόμενα· τὰ μὲν pax, σίγα indignum αἰσχος, nefas, miserum εἶναι ὄνόματα· τὰ δὲ quaeso, oro, precor, obsēcro, age, agīte, apāge εἶναι ῥήματα. Συχνὰ δὲ ὄνόματα θεῶν εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἐπιφωνήματα· οἷον hercules, hercle, mehercules, mehercle Ἡράκλεις, ναὶ μὰ τὸν Ἡρακλέα.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

ΣΧΗΜΑΤΙΖΟΝΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΣ ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΝ
ΚΑΙ ΤΟ ΥΠΤΙΟΝ (ιδ. σελ. 58)

Α'. Συζυγία (χαρακτήρ Α').

Tύπος: amo -amāvi -amātum -amāre.

'Eξαιρέσεις.

α') Παρακ. -ūi, ūπτ. -ītum (ἢ tum).

1. crēpo, crepūi, crepītum, crepāre κροτῶ.

2. cūbo, cubui, cubītum, cubāre κείμαι, κατακένλιμαι.

3. dōmo, domūi, domītum, domāre δαμάζω.

4. sōno, sonūi, sonītum, sonāre ἡχῶ. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος sonatūrus.

5. tōno, tonūi, tonītum, tonāre βροντῶ.

6. vēto, vetūi, vētītum, vetāre ἀπαγορεύω.

7. (plico πτύσσω) μόνον ἐν συνθέτοις κείμενον, ἀπέρι ἔχουσι παρακ. καὶ ūπτ.-avi, -atum καὶ σπανιώτερον παρὰ τοῖς δοκίμοις -ūi, -ītum· οἷον complīco συμπτύσσω, explīco ἀναπτύσσω. Τὰ ἀπὸ ὄνομάτων ὅμως εἰς plex παραγόμενα ἔχουσι μόνον -avi, -ātum· οἷον duplīco διπλασιάζω, multiplīco πολλαπλασιάζω, supplīco ἵκετεύω.

8. frīco, frīcūi, frictum καὶ fricātum, fricāre τρίχω.
9. sēco, secūi, sectum, secāre τέμνω. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος
sēcatūrus.
10. enēco, enecūi καὶ enecāvi, enectum καὶ enecātum, ene-
cāre ἀποκτεῖν (nέco ἔχει κανονικῶς -āvi, -ātum).
11. mīco, micūi, ἄνευ ὑπτίου, micāre στίλθω. Σύνθ. ὕπτια
emicātum, dimicātum.
- β') Παρακ.-vī, ὕπτ. -tum, μετ' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήγεντος*
1. juvō, juvī, jūtum, juvāre βοηθώ. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος
juvatūrus.

2. lāvo, lāvi, lāvatum (lautum, lōtum), lavare λούω.

γ') Παρακ. μετὰ διπλασιασμοῦ, ὕπτ. -tum:

1. do, dēdi, dātum, dārē δίδωμι. Τὰ πλειστα τῶν συνθέ-
των κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν indo, indēre—reddo,
reddēre.

2. sto, stēti (stātūrus), stārē ἵσταμαι. Τὰ μὲν μετὰ ἐισυλλάθου
προθέσεως σχηματιζόμενα σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ
ώσαύτως ἔτι οἰο, circumsto περιἵσταμαι, παρακ. circumstēti,
τὰ δὲ μετὰ μονοσυλλάθου ἔτι οἰον adsto παρίσταμαι, adstīti.

ΣΗΜ. Τὸ ποτᾶζε πίνειν κλίνεται ὁμαλῶς, ἔχει διμως ὕπτιον συγ-
θέστερον τὸ ποτῦ τὸ ποτātum.

ΙΙΙ' Συζυγία (χαρακτήρ ΙΙ).

Τύπος : delēo, delēvi, delētum, delēre.

*Εξαιρέσεις.

- α') Παρακ. -vī, ὕπτ. -itum:
1. monēo, monui, monītum, monēre παραινῶ.
2. habēo, habui, habītum, habēre ἔχω. Σύνθετα adhibēo,
prohibēo, debēo, praebēo.
- β') Παρακ. -vī, ὕπτ. -itum:
1. abolēo, abolēvi, abolītum, abolēre καταλύω, ἀφανίζω.
- γ') Παρακ. -si (xi), ὕπτ. -sum (tum) ἢ ἄνευ ὑπτίου:
1. ardēo, arsi, arsum, ardēre καίρωμαι.

2. haerēo, haesi, haesum, haerēre ἔχομαί τινος.
  3. jubēo, jussi, jussum, jubēre κελεύω.
  4. manēo, mansi, mansum, manēre μένω.
  5. mulcēo, mulsi, mulsum, mulcēre θέλγω.
  6. mulgēo, mulsi, mulsum (*καλ* mulctum), mulgēre ἀμέλγω.
  7. ridēo, risi, risum, ridēre γελῶ.
  8. suādēo, suasi, suasum, suadēre πείθω.
  9. tergēo, tersi, tersum, tergēre σπογγίζω.
  10. indulgēo, indulsi (indultum), indulgēre συγχωρῶ.
  11. torquēo, torsi, tortum, torquēre στρέψω.
  12. algēo, alsi, algēre φυγῶ.
  13. fulgēo, fulsi, fulgēre ἀστράπτω.
  14. turgēo (tursi), turgēre οἰδῶ, σφριγῶ.
  15. urgēo, ursi, urgēre ωθῶ.
  16. augēo, auxi, auctum, augēre αὐξάνω.
  17. lūceo, luxi, lucēre λάμπω, φέγγω.
  18. lūgeo, luxi, lugēre πενθῶ, θρηνῶ.
  19. frīgeo (frixi), frigēre φεγγῶ, ψυχρός εἰμι.
- δ') Παρακ. μετ' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος, ὅπτ. -tum.
1. cāveo, cāvi, cautum, cavēre φυλάττομαι.
  2. fāveo, fāvi, fautum, favēre εὖνοῶ.
  3. pāveo, pāvi, pavēre πτοοῦμαι.
  4. fōveo, fōvi, fōtum, fovēre θεραπεύω.
  5. mōveo, mōvi, mōtum, movēre κινῶ.
  6. vōveo, vōvi, vōtum, vovēre εὕχομαί τι.
- ε') Παρακ. μετὰ διπλασιασμοῦ, ὅπτ. -sum.
1. mordēo, mōmordi, morsum, mordēre δάκνω.
  2. pendēo, pēpendi (pensum), pendēre κρέμαμαι.
  3. spondēo, spōpondi, sponsum, spondēre ἐγγυῶ.
  4. tondēo, tōtondi, tonsum, tondēre κείρω.
- ζ') Παρακ. ἀνευ διπλασιασμοῦ, ὅπτ. -sum.
1. prandēo, prandi, pransum, prandēre ἀριστῶ.
  2. sēdēo, sēdi, sessum, sedēre κάθημαι. Σύνθ. assidēo παρα-

κάθημαι, obsidēo πολιορκῶ, possidēo κέκτημαι. Τὰ δὲ μετὰ δισολάδου προθέσεως ἔχουσι σέδεο οἷον circumſedēo.

3. vīdeo, vīdi, visum, vidēre ὄρῳ.

4. stridēo, stridi, stridēre τρίζω.

ζ') Ἡμιαποθετικὰ (semideponentia) τῆς Β' Συζυγίας:

5. audēo, ausus sum, audēre τολμῶ,

6. gaudēo, gavīsus sum, gaudēre χαίρω.

7. solēo, solitus sum, solēre εἰωθα.

η' Παρακ. -ui, ὕπτι. ὀλίγον τι ἀνώμαλα:

1. dōceo, docui, doctum, docēre διδάσκω.

2. miscēo, miscūi, mixtum (μεταγ. mistum), miscēre μίγνυμι.

3. tenēo, tenūi (tentum), tenēre κατέχω. Σύνθετα attinēo προσήκω, obtinēo κατέχω, ἀντέχομαι, retinēo ἐπέχω, κωλύω, abstinēo ἀπέχομαι.

4. torrēo, torrūi, tostum, torrēre φρύγω.

5. censēo, censūi, censem, censēre ἡγοῦμαι, δοκεῖ μοι.

6. cieo, cīvi, cītum, ciēre κινῶ. Τὰ σύνθετα σχεδὸν πάντοτε σχηματίζονται ἀπὸ τοῦ ηττον εὐχρήστου cīo, cīre, κατὰ τὴν δ' συζυγίαν.

Γ' Συζυγία (χαρακτήρισματων ή βραχὺ φωνήσεων).

Tύποι ποικίλοι.

α') Παρακ. -ui, ὕπτι. -tum ή -itum ή ἄνευ ὕπτίου.

1. alō, alui, altum (alītum), alēre τρέψω.

2. colō, colui, cultum, colēre γεωργῶ, θεραπεύω.

3. consūlo, consului, consultum, consulēre βουλεύομαι, συμβουλεύομαι.

4. occūlo, occului, occultum, occulēre κρύπτω.

5. rāpio, rapui, raptum, rapēre ἀρπάζω. Σύνθετα abrīpio ἀφρριπάζω, arripiō.

6. sēro (serui, sertum), serēre πλέκω.

7. texo, texui, textum, texēre ὑφαίνω.

8. frēmo, fremui, fremītum, frēmēre βρέμω.

9. gěmo, gemui, gemětum, geměre στένω.
10. mōlo, molui, molětum, molěre ἀλέω.
11. pinso, pinsui (pinsi), pinsitum (pinsum, pistum), pinsére καπνίζω.
12. strepo, strepu (strepitum), strepěre θορυβῶ.
13. compesco, compescui, compescěre κατέχω.
14. tremo, tremui, treměre τρέμω.
15. volo, volui, velle βούλομαι.
- 6') Παραχ.-ui, ὅπτ.-itum (μεταβαλλομένου τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος) ἢ ἄνευ ὑπτίου.
1. (cumbo, cubui, cubitum, cumběre, κλίνομαι). Σύνθ. in-cumbo ἐπικλήνω (ἀμετάθ.)
  2. gigno, genui, genitum, gigněre γεγνῶ.
  3. pōno, pōsui, positum, poněre τίθημι.
- γ') Παραχ.-i, ὅπτ.-itum (συγγρημένα ἐκ τοῦ uitum ἢ vitum)
1. acūo, acui, acutum, acuěre ἀκονῶ, δξύνω.
  2. exūo, exūi, exūtum, exuěre ἐξατιρῶ, ἀποδύω.
  3. indūo, indūi, indūtum, induěre ἐνδύω.
  4. imbūo, imbūi, imbūtum, imbuěre βάπτω.
  5. lūo, lūi, lūtum, luěre τίνω. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος luiturus.
  6. minūo, minūi, minutum, minuěre ἐλατιῶ.
  7. (nuo, nui, nūtum, nuěre νεύω). Σύνθ. ἄνευ ὑπτ. ab-nuo ἀπονεύω (μετοχὴ τοῦ μέλλοντος abnuiturus).
  8. spūo, spūi, spūtum, spuěre πτύω.
  9. stātuo, statūi, statūtum, statuěre ἵστημι, ἰδρύομαι.
  10. suo, sui, sūtum, suěre φάπτω.
  11. tribūo, tribūi, tribūtum, tribuěre νέμω.
  12. solvo, solvi, solūtum, solvěre λύω.
  13. volvo, volvi, volūtum, volvěre συστρέψω.
  14. argūo, argūi (argūtum), arguěre ἐλέγχω.
  15. ruo, rui (ὅπτ. συνεσταλμένον μόνον ἐν συνθ. -rūtum), ruěre καταρρέω.
  16. metūo, metūi, metuěre δέδειξ.

17. pluo, pluī (plūvi), pluēre (συνήθως ἀπρόσωπον: pluit βρέχει).

18. sternūo, sternūi, sternuēre πταρνίζομαι.

19. batūo (batūi), batuēre κτυπῶ.

δ') Παρακ. -īvi, ӯπτ. -ītum.

1. arcesso, arcessīvi, arcessītum, arcessere μεταπέμπομαι..

2. capesso, capessīvi, capessītum, capessere δράττομαι..

3. incesso, incessīvi, incessere ὁρμῶ.

4. lacco, lacessīvi, lacessītum, lacessere ἐρεθίζω.

5. cūpio, cupīvi, cupītum, cupere ἔπιθυμῶ.

6. peto, petīvi, petītum, petere, ζητῶ, αἰτοῦμαι..

7. quaero, quaestīvi, quaesītum, quaerere ζητῶ, ἐρωτῶ.

Σύνθ. acquītro κτῶμαι, inquītro ἀναζητῶ.

8. tēro, trīvi (ἀποθληθέντος τοῦ ε), trītum, terere τείρω, τρίσω.

9. sāpio, sapīvi (-īi), sapere γεῦσιν ἔχω, συνετός εἰμι. Σύνθ. desīpio, ἄγευ παρακ., παραφρογῶ.

ε') Παρακ. -vi, ӯπτ. -tum, μεταβαλλομένου τοῦ θέματος..

1. līno, lēvi (līvi), lītum, linēre ἀλείφω, χρίω. Σύνθ. oblīno ἐπιχρίω (μετοχὴ τῷ παθ. παρακ. oblītus διάφορος τοῦ oblītus τοῦ φῆματος obliviscor ἐπιλανθάνομαι).

2. sīno, sīvi, sītum, sinēre ἀφίνω.

3. sēro, sēvi, sātum, serere σπείρω. Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτίῳ sītum, oīoy insītum.

4. cerno (crēvi, crētum), cernēre κρίνω (όρῶ). Ο παρακ. crevi καὶ τὸ ӯπτ. cretum οὐδέποτε κείνται μετὰ τῆς σημασίας τοῦ δρᾶν. Σύνθ. decerno διαγιγνώσκω, discerno διακρίνω κ.τ.λ.

5. sperno, sprēvi, sprētum, spernēre καταφρονῶ.

6. sterno, strāvi, strātum, sternēre στρώννυμι.

ς') Παρακ. -si, ӯπτ. -tum.

1. carpo, carpsi, carpētum, carpere καρποῦμαι, δρέπομαι.. Σύνθ. discerpo σπαράσσω, excerpto ἐκλέγω.

2. rēpo, repsi, reptum, repēre ἐρπω. Σύνθ. arrēpo προσ-έρπω κ.τ.λ.

3. scalpo, scalpsi, sculptum, scalpere σκαλπῖσθαι.
4. sculpo, sculpsi, sculptum, sculpere γλύφω.
5. nūbo, nupsi, nuptum, nubere νυμφεύομαι (ἐπὶ γυναικός).
6. scrībo, scripsi, scriptum, scribere γράφω.
7. cōmo, cōmsi, comtum, comere κομιῶ, κοσμῶ.
8. dēmo, demsi, demtum, demere ἀφαιρῶ.
9. prōmo, promsi, promtum, promere ἐξαἱρῶ.
10. sūmo, sumsi, sumtum, sumere λαμβάνω.
11. contemno, contemsi, contemtum, contemnere καταφρονῶ.

Συγήθως μετὰ τὸ ίι τοῦ παρακ. καὶ ὑπτ. τῶν 5 τελευταίων ῥημάτων περιεμβάλλεται εὐφωνίας χάριν p. oīov compsi, dempsi, sumptum. Εἰγιτι δὲ ἡ γραφὴ αὕτη τοῦ παρακ. καὶ ὑπτ. ἡ μετὰ τοῦ p. ὀρθοτέρα ἡ ἡ ἄνευ τοῦ p.

12. gēro, gessi, gestum, gerere φέρω.
13. ūro, ussi, ustum, urere καίω. Σύνθ. combūro κατακαλῶ.
- Ἐν ἀμφοτέροις ὑπῆρχε τὸ παλαιότερον ἐν τῷ θέματι τοῦ ἐνεστῶτος s ἀντὶ r.
- ζ') Ἡ τοῦ παρακειμένου κατάληξις si μετὰ τοῦ σύρανισκοφώνου χαρακτήρος μεταβάλλεται εἰς xi·
  1. dīco, dixi, dictum, dicere λέγω.
  2. dūco, duxi, ductum, ducere ἔγω.
  3. (lacio, laxi, lactum, lacere ἐφέλκω). Σύνθ. illiciō, illexi, illectum, illicere.
  4. (spēciō, spexi, spectum, specere σκοπῶ). Σύνθ. adspic̄io προσθλέπω, despiciō, ὑπερορῶ.
  5. cōquo, coxi, coctum, cōquere ἔψω (ψήνω).
  6. ango, anxi, angere ἄγχω, πνίγω.
  7. cingo, cinxi, cinctum, cingere ζύννυμι.
  8. (flīgo, flīxi, flictum, fligere κρούω). Σύνθ. afflīgo, προσ-αράσσω, καταβάλλω. Ἀλλὰ τὸ proflīgāre καταβάλλειν κατὰ τὴν α' συζυγίαν.
  9. frīgo, frixi, frictum (frixum), frigere φρύγω.
  10. jungeo, junxi, junctum, jungere ζεύγνυμι.

11. ningo, ninxi, ἀνευ ὑπτίου, ningere χιονίζω συνήθως ἀπρόσωπον.
12. plango, planxi, planctum, plangere κόπτομαι, θρηνῶ.
13. rēgo, rexī, rectum, regere εὐθύνω, διοικῶ. Σύνθ. corrīgo διορθῶ.
14. tēgo, texī, tectum, tegere στέγω. Σύνθ. protēgo προστατεύω.
15. tingo (tinguo), tinxi, tintum, tingere τέγγω, βάπτω.
16. ungo (unguo), unxi, unctum, ungere ἀλείφω.
17. trāho, traxī, tractum, trahere ἔλκω. Σύνθ. ab-strāho ἀφαίρω, contrāho συστέλλω.
18. vēho, vexī, vectum, vehere ὄχω, φέρω. Σύνθ. invēho εἰσοχομένω. Τὸ ἀποθετικὸν vehor, vectus sum, vehi σημαίνει μετὰ τοῦ equo ἐπενειν, μετὰ τοῦ currū ὄχεισθαι (ἐφ' ἀρματος), μετὰ τοῦ navī πλεῖν.
19. strūo, struxī, structum, struere σωρεύω, οἰκοδομῶ.
20. vivo, vixī, victum, vivere βιώ, ζω.
- Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ τὰ τρία σύνθετα τοῦ lego, σχηματίζοντα τὸν παρακείμενον ἀλλως ἢ τὸ πρωτότυπον.
21. dilīgo, dilexi, dilectum, diligere φιλῶ, neglēgo ἀμελῶ καὶ intellego ἐννοῶ.
- η') Τὰ ἔξης δήματα ἀποδάλλουσιν ἐν τῷ ὑπτ. τὸ η τοῦ θέματος·
22. fingo, finxi, fictum, fingere πλάττω.
23. pingo, pinxi, pictum, pingere ζωγραφῶ.
24. stringo, strinxi, strictum, stringere σφίγγω.
- θ') Παρακ. -si, ὑπτ. -sum, μετὰ τοῦ χαρακτῆρος μεταβαλλόμενα εἰς -xi καὶ -xum.
1. figo, fixi, fixum, figere πιγγυμι.
  2. flecto, flexi, flexum, flectere κάμπτω.
  3. plecto ἀνευ παρακ., plexum, plectere πλέκω.
  4. necto, nexi (καὶ συνηθέστερον nexui), nexum,nectere πλέκω, συνάπτω.
  5. pecto, pexi, pexum, pectere κτενίζω.
  6. fluo, fluxi, fluxum, fluere ρέω.

ι') Παρακ. -si, ὅπτ. -sum·

1. claudio, clausi, clausum, claudere κλείω. Σύνθ. conclūdo συγκλείω, exclūdo ἀποκλείω, includo ἐγκλείω.

2. divido, divisi, divisum, dividere διαιρῶ.

3. laedo, laesi, laesum, laedere βλάπτω. Σύνθ. allido προσχρούω, elido ἐκχρούω, ἐκθλίζω.

4. ludo, lusi, lusum, ludere παῖςω.

5. plundo, plausi, plausum, plaudere χειροκροτῶ.

6. trudo, trusi, trusum, trudere ὡθῶ.

7. mergo, mersi, mersum, mergere βαπτίζω, καταδύω.

8. spargo, sparsi, sparsum, spargere σπείρω, πάσσω.

9. cedo, cessi, cesso, cedere χωρῶ. Σύνθ. concēdo συγχωρῶ, incēdo εἰσέρχομαι.

10. meto, messui (παρεμβληθέντος u), messum, metere θερίζω.

11. premo, pressi, pressum, premere πιέζω. Σύνθ. exprimo ἐκπιέζω, opprimo καταπιέζω

12. quātio, (quassi), quassum, quatere σείω, τινάσσω. Τὰ σύνθ. σχηματίζονται εἰς cutio· concūtio, concussi, concussum, concutere κατασείω.

13. mitto, misi, missum, mittere πέμπω.

14. vello, velli (σπανίως vulsi), vulsum, vellere τίλλω, ἀνασπῶ.

ια') Παρακ. μετ' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήντος, ὅπτ. -tum

1. ἄgo, ēgi, actum, agere, ἄγω, πράττω. Σύνθ. abīgo ἀπάγω, ἀπελαύνω, cōgo, coēgi, coactum συνάγω, ἀναγκάζω, dēgo, dēgi ἀνεύ ὅπτ. διάγω, redīgo ἐπανάγω.

2. cāp̄io, cēpi, captum, capere λαμβάνω. Τὰ σύνθ. ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπέρφ -ceptum· oīov accēp̄io, accēpi, acceptum, accēp̄ere δέχομαι, incēp̄io ἀρχομαι, percēp̄io καταλαμβάνω.

3. ēmo, ēmi, emptum, emere ἀγοράζω. Σύνθ. adīmo ἀφαιρῶ, dirīmo διαιρῶ, exīmo ἐξαιρῶ.

4. facio, fēci, factum, facere ποιῶ (παθ. fio) Τὰ σύνθετα μετὰ προθέσεων καὶ τοῦ ἀχωρίστου μορίου μεταβάλλουσι τὸ α εἰς ι, ἔχουσι δὲ ἐν τῷ ὑπέρφ -fectum καὶ σχηματίζουσι τὸ παθητικὸν κανονικῶς εἰς ficior· oīov affic̄io διατίθημι, affēci, affectum, afficere,

παθητ. affic̄or. Ὡσαύτως confic̄io, ἀποτελῶ, defic̄io ἀπολεῖπω, effic̄io καταπράττω, interfic̄io κτείνω, suffic̄io ἐπαρκῶ. Τὰ δὲ μετ' ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου σχηματιζόμενα σύνθετα τηροῦσι τὸ αὐτὸν εἶχουσιν ἐν τῷ παθητικῷ fīo· olov calefac̄io (θερμαίνω) calefēci, calefactum, calefactere. παθ. calefīo. Ὡσαύτως patefac̄io ἀνοίγω, satisfac̄io ἵκανοποιῶ.

5. fūgio, fūgi, ἄνευ ὑπτ. (μετοχὴ ὅμως τοῦ μέλλ. fugitūrus), fugere φεύγω. Σύνθ. aufūgio ἀποφεύγω, confūgio καταφεύγω, effūgio διαφεύγω.

6. jācio, jēci, jactum, jacere ἵημι, βάλλω. Τὰ σύνθ. εἶχουσιν ἐν τῷ ὑπτ. -iectum· olov abjīcio, abjēci, abjectum, abjicere ἀποβάλλω, adjīcio προστίθημι, dejičio καταβάλλω. ejīcio ἐκβάλλω. Σημειωτέον, ὅτι διθότερον γράφονται ταῦτα abicio, adicio, deicio, eicio.

7. lēgo, lēgi, lectum, legere ἀναγινώσκω. Σύνθετ. perlēgo διαναγινώσκω, collīgo, συλλέγω, delīgo αἴροῦμαι, διαλέγω, elīgo ἐξαἱροῦμαι, ἐκλέγω. Περὶ τῶν συνθέτων dilīgo, intellēgo, neglēgo ἵν. ἀνωτέρω.

ἰδ') Παρακ. καὶ ὑπτ. μετ' ἀποδολῆς τοῦ n (m) τοῦ θέματος·

8. frango, frēgi, fractum, frangere δέργυνμι, θραύω. Σύνθ. confringo κατάγυμι, infringō κατακλῶ.

9. vinco, vici, victum, vincere νικῶ.

10. rumpo, rūpi, ruptum, rumpere συντρίβω. Σύνθ. corrumpo διαφθείρω, perrumpo διαρρήγυνμι.

Παρακ. μετὰ διπλασιασμοῦ, ὑπτ. -tum ἢ -sum ἢ ἄνευ ὑπτίου.

1. cano, cecīni, cantum, canere ἥδω. Σύνθ. concinno, concinui, concentum, concinere συνἥδω, συμφωνῶ· praecinno praecinui, praecentum προἥδω.

2. pārio, pēpēri, partum, parere γεννῶ. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος paritūrus.

3. tendo, tetendi, tentum (tensum), tendere τείνω.

4. pango, pēpīgi pactum, pangere συντίθεμαι.

5. tango, tētīgi, tactum, tangere ἐγγίζω, θιγγάνω. Σύνθ.

attingo ἐφάπτομαι, contingo ἀπτομαι. Ἀπρόσωπα· obtingit, obtigit καὶ contingit, contigit συμβαίνει, συνέδη,

6. pungo, pūpūgi, punctum, pungere κεντῶ, στίξω. Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ punxi.

7. cādo, cēcīdi, cāsum, cadere πίπτω. Σύνθ. occīdo, occīdi, occāsum, occidere θύω, incīdo, incīdi, incāsum, incidere εἰπίπτω.

8. caedo, cēcīdi, cāsum, caedere κόπτω, κτυπῶ. Σύνθ. occīdo, occīdi, occisum, occidere φονεύω.

9. curro, cēccurri, cursum, currere τρέχω.

10. fallo, fēfelli, falsum, fallere σφάλλω, ἀπατῶ, λανθάνω.

11. pello, pēpūli, pulsum, pellere ἐλαύνω, ὀθῶ.

12. pendo, pēpendi, pensum, pendere σταθμῶμαι.

13. párco, pēperci (*σπανιώτερον* parsi), parsuμ, parcere φείδομαι.

14. tundo, tūtūdi, tūsum καὶ tunsum tundere κρούω, ἀράσσω.

15. crēdo, credīdi, creditum, credere πιστεύω.

Κατὰ τὸ crēdo κλίνονται πάντα τὰ δισύλλαβα σύνθετα τοῦ do, abdo κρύπτω, addo προστίθημι, condo κτίζω, dedo παραδίδωμι, ēdo ἐκδίδωμι, reddo ἀποδίδωμι, vendo πωλῶ (*παθ.* veneo) οἶνον abdo, abdīdi, abditum, abdere.

16. disco (διδάσκομαι), dīdīci, discere μανθάνω.

17. posco, pōposci, poscere αἰτῶ.

ΣΗΜ. Εἰς τὴν τρίτην συζυγίαν ἀνήκουσι καὶ τὰ ἐναρκτικὰ δήματα (*σελ.* 81).

ιδ') 'Πήματα μετὰ χαρακτῆρος δὲ ἔχοντα παρακ. -di, ὕπτ. -sum'

1. accendo, accendi, accensum, accendere ἀνάπτω.

2. defendo, defendi, defensum, defendere ὑπεραπίζω.

3. ēdo, ēdi, ēsum, edere ἐσθίω. Σύνθ. comēdo καταβιθρώσκω, ὕπτ. comēsum καὶ comedestum.

4. pando, pandi, passum (*σπανιώτερον* pansum), pandere πετάνυμι, ἀπλώνω.

5. prehendo, prehendi, prehensum, prehendere λαμβάνω, ὀράττομαι.

6. scando, scandi, scansum, scandere ἀναβαίνω. Σύνθ. ascendo ἀναβαίνω, concendo ἐπιβαίνω, descendō καταβαίνω.

7. fūndo, fūdi, fūsum, fundere χέω, χύνω.

8. strīdo, strīdi, stridere τρίζω.

9. fōdio, fōdi, fossum, fodere δρύτω, σκάπτω.

10. findo, fīdi, fissum, finaere σχίζω.

11. scindo, scīdi, scissum, scindere σχίζω, διασπῶ.

12. sīdo, sēdi (*σπανιώτερον* sīdi), sessum, sidere καθέζω, καθέζομαι. Σύνθ. consīdo καθέζομαι, insīdo ἐγκαθέζομαι, ἐπικαθέζομαι.

ιε') Ιδία δὲ σημειωτέα τὰ ἑπόμενα δήματα.

1. bībo, bībi (bibītum), bibere πίνω. Ως ὅπτιον τοῦ bībo λαμβάνεται μᾶλλον τὸ pōtum (τοῦ δήμ. pōto, potāre, ὅπτ. potātum καὶ pōtum).

2. lambo, lambi, lambere λείχω.

3. viso, visi, visere ἐπισκέπτομαι.

4. psallo, psalli, psallere ψάλλω.

5. verro, verri, versum verrere σχρώνω.

6. verto, verti, versum, vertere στρέψω.

7. Tὸ δῆμα fero ἔχει παρακείμενον καὶ ὅπτιον ἐξ ἄλλων θεμάτων fēro, tūli, lātum, ferre φέρω. Ἐκ τοῦ συνθέτου suffēro δανείζεται τὸ tollo τὸν παρακείμενον αὐτοῦ καὶ τὸ ὅπτιον tollo, sustuli, sublātum, tollere αἴρω.

ιε') Εἰς τὴν τρίτην συζυγίαν ἀνήκει ἐν ἡμιαποθετικόν· fīdo, fīsus sum, fidere πέποιθα. Σύνθ. confīdo ἐμπιστεύομαι, diffīdo δυσπιστῶ.

Α' Συζυγία (καρακτήρ Ι).

Tύπος: audīo, audīvi, audītum, audīre.

Ἐξαιρέσεις.

α') Παρακ. -si, ὅπτ. -tum ἢ -sum.

1. farcīo, farsi, fartum (*σπανιώτερον* farctum), farcīre, σάττω, φράττω. Σύνθ. referecīo, refersi, refertum, referecīre, confercīo κτλ.

2. fulcīo, fulsi, fulsum, fulcīre ἐρεῖδω.

3. haur̄io, hausi, haustum, haur̄ire ἀντλῶ.

4. saep̄io (s̄epio), saepsi, saeptum, saep̄ire φράττω.

5. sarc̄io, sarsi, sartum, sarc̄ire ἐπισκευάζω.

β') Ἡ τοῦ παραχειμένου κατάληξις -si μετὰ τοῦ χαρακτῆρος, συμφώνου ὅντος, μεταβάλλεται εἰς κι ἐν τοῖς ἐπομένοις:

6. sanc̄io, sanxi, sanctum καὶ sanctum, sanctire κυρῶ.

7. vinēio, vinxi, vinctum, vinc̄ire δέω, δένω.

8. sent̄io, sensi, sensum, sent̄ire αἰσθάνομαι.

γ') Παρακ. -ūj, ūpt. -tum:

1. aper̄io, aperui, apertum, aper̄ire ἀνοίγω.

2. oper̄io, operui, opertum, oper̄ire καλύπτω.

ΣΗΜ. Τὰ δήματα comp̄er̄io, rep̄er̄io σχηματίζουσι τὸν παραχειμένον comp̄eri, rep̄eri (repp̄eri).

3. sāl̄io, salui, saltum, sal̄ire πηδῶ. Σύνθ. exsāl̄io, transāl̄io.

δ') Παρακ. δί' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήντος, ūpt. -tum:

1. vēn̄io, vēni, ventum, ven̄ire ἔρχομαι. Σύνθ. adven̄io προσέρχομαι, anteven̄io προλαμβάνω, conven̄io συνέρχομαι, inven̄io εύρ̄σκω.

2. cīo, cīvi, cītum, cīre κινῶ. Σύνθ. concio συγκαλῶ, accio προσκαλῶ (accītus).

3. eo, īvi, ītum, īre παρεύομαι (σελ. 84).

4. queo, quīvi, quītum, quire δύναμαι (σελ. 84).

5. sepel̄io, sepelīvi, sepultum, sepel̄ire θάπτω.

ε') "Ρήματά τινα τὴς τετάρτης συζυγίας οὕτε παραχειμένον ἔχουσιν οὕτε ὅπτιον" οἰον fer̄io πλήγττω, τύπτω (fer̄io foedus=σπένδομαι συνθηκολογῶ), superb̄io ὑπερηφανεύομαι κ.τ.λ. "Ωσαύτως δὲ καὶ τὰ ἐφετικὰ εἰς -ur̄io" οἰον dormiturio ὑπνώττω (περὶ ὧν κατωτέρω περὶ παραγώγων δημάτων §).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΠΟΘΕΤΙΚΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Τὰ πλεῖστα τῶν ἀποθετικῶν σχηματίζουσι τὸν παραχειμένον καὶ τὸ ὅπτιον, δπερ σπανίως κεῖται, κανονικῶς κατὰ τὴν συζυγίαν, εἰς ḥν ἀγήκουσιν.

Α') Συζυγέα.

Εἰς τὴν πρώτην συζυγίαν ἀνήκουσι πολλὰ ἀποθετικά. Ἐχουσι δὲ κανονικῶς πάντα ἐν τῷ παρακειμένῳ ἄτος sum· οἷον cunctor, cunctatūs sum, cunctāri ὀκνῶ, μέλλω-contemplor, contemplatūs sum, contemplāri θεωρῶ—miror, miratūs sum, mirāri θαυμάζω κ.τ.λ. Τινὰ δὲ ἀποθετικὰ τῆς πρώτης συζυγίας ἔχουσι καὶ ἐνεργητικόν· οἷον altercor καὶ alterco ἐριζω, luctor καὶ lucto παλαιώ.

Β') Συζυγέα.

1. liceor, licitus sum, licēri, ἀγαράζειν (ἐν δημοπρασίᾳ). Σύνθ. pollīceor ὑπισχνοῦμαι.
2. mēreor, meritus sum, merēri ἀξιός τινός εἰμι, κερδαίνω.
3. miserēor, miseritus sum (σπανιώτερον misertus sum), miserēri οἰκτίρω. Ἀπρόσωπον miseret ἢ miserētur me.
4. tueor (tuītus καὶ tūtus sum), tuēri τηρῶ. Ἀντὶ δὲ τοῦ σπανίου tuītus sum τὸ tutātus sum. Σύνθ. contuēor καθορῶ, intuēor προσδιλέπω.
5. vēreor, veritus sum, verēri εὐλαβοῦμαι, φοβοῦμαι.
6. fāteor, fassus sum, fatēri ἀμολογῶ. Σύνθ. confitēor, confessus sum, confitēri καθομολογῶ, ἔξομολογῶ—profitēor, professus sum, profitēri ἐπαγγέλλομαι.
7. rēor, rātus sum, rēri νομίζω, ἀνευ μετοχῆς τοῦ ἐνεστῶτος.
8. medēor, medēri λατρεύω, ἀνευ παρακειμένου, ἀνθ' οὗ ἐν χρήσει τὸ medicātus sum.

Γ') Συζυγέα.

1. fruor, fruītus (ἢ fructus) sum, frui καρποῦμαι.
2. fungor, functus sum, fungi ἐκτελῶ, πράττω ἀρχήν. Σύνθ. defungor, ἀποτελῶ, ἀπαλλάττομαι.
3. vēhor, vectus sum, vehi δχοῦμαι.
4. loquor, locūtus sum, loqui λέγω, ὅμιλῶ. Σύνθ. collōquor διαλέγομαι, elōquor ἀγορεύω, oblōquor ἀντιλέγω.
5. morīor, mortuus sum, morī ἀποθνήσκω. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος moritūrus.

6. pascor, pastus sum, pasci νέμομαι (εὐδ.).

7. quēror, questus sum, queri μέμφομαι.

8. sēquor, sēcūtus sum, sēqui ἔπομαι.

9. grādior, gressus sum, gradī βαθίζω. Σύνθ. aggredītor, aggredītus sum, aggredīti προσάλλω — congrēdītor συναντῶ, συμβάλλω — egrēdītor ἐκβάίνω, ingrēdītor ἐμβάίνω.

10. labor, lapsus sum, lābi ὀλισθαίνω.

11. nītor, nīsus ἦ nīxus sum, nīti ἐρεῖδομαι. Σύνθ. innītor ἐπερεῖδομαι, obnītor ἀντερεῖδομαι, διατείνομαι.

12. pātior, passus sum, pati πάσχω. Σύνθ. perpētior, perpassus sum, perpēti ἀνέχομαι, ὑπομένω.

13. amplector, amplexus sum, amplecti περιβάλλω, σύνθετον τοῦ plecto (σελ. . .).

14. ūtor, usus sum, uti χρῶμαι. Σύνθ. abūtor καταχρῶμαι.

15. Tὰ τοία σύνθετα, devertor κατάγομαι, καταλύω, praevertor προσθάνω, revertor (σπανιώτατα revertō) ἐπανέρχομαι, ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ τὸν ἐνεργητικὸν τύπον deverti, praeverti, reverti. Μόνον δὲ τὸ reversus (ἐπανελθὼν) εἶναι ἐν χρήσει ὡς μετοχή.

Δ') Συζυγέα.

1. blandīor, blandītus sum, blandīri κολακεύω.

2. largīor, largītus sum, largīri ἐπιδαψιεύομαι.

3. mentīor, mentītus sum, mentīri ψεύδομαι.

4. molīor, molītus sum, molīri μηχανῶμαι.

5. partīor, partītus sum, partīri μοιράζω. Σύνθ. dispertīor, impertīor. Οἱ ἐνεργητικοὶ τύποι dispertīo καὶ impertīo εἶναι εὐχρηστότεροι.

6. potīor, potītus sum, potīri γίνομαι κύριος. Ἐνίστε κείντας τῆς δριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρατακτικοῦ οἱ ἐπόμενοι τύποι κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν potītur, potīmur, poterētur, poterēmur.

7. punīor, punītus sum, punīri τιμωρῶ. Ὁ ἐνεργητικὸς τύπος punīo εἶναι εὐχρηστότερος.

8. sortīor, sortītus sum, sortīri κληροῦμαι.

9. assentior, assensus sum, assentiri συναπειθω.
 10. experior, expertus sum, experiri πειρῶμαι.
 11. metior, mensus sum, metiri μετρῶ.
 12. opperior, opportus sum (*καὶ* opperitus) sum, opperiri περιμένω.
 13. ordior, orsus sum, ordiri ἀρχομαι. Σύνθ. exordior ἐξάρχομαι, κατάρχομαι.

14. ɔrior, ortus sum, oriri ἀνατέλλω, φύομαι. Metoχή του μέλλοντος οριτύρου, δεύτερον θετικὸν oriundus=γεγονώς.

Ἡ δριστική του ἐνεστώτος κλίνεται κατὰ τὴν τρίτην συγγίαν (orēris, orītur, orīmūr), ἡ δὲ ὑποτακτική του παρατατικοῦ συγγένεστερον κατὰ τὴν τετάρτην (orīrer κτλ.).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Παραγωγὴ (derivatio).

191. Αἱ λέξεις εἰναι ἡ πρωτότυποι (verba primitiva), σχηματιζόμεναι ἀμέσως ἐκ τῆς ἁζῆς καὶ τῶν δηματικῶν ἡ δηματικῶν καταλήξεων* οἷον reg-s, rex=βασιλεὺς—dāo, dō=δίδωμι, ἡ παράγωγοι (verba derivāta), παραγόμεναι δηλαδὴ ἐκ τῶν πρωτοτύπων οἷον os, γεν. oris (στόμα)—orāre (λέγειν) ἐκ του orare orātor (ρήτωρ) κλπ.

193. Παράγωγα οὐσιαστικά.

1) Ἐκ δημάτων μετὰ διαφόρων καταλήξεων.

α') Ἀφηρημένα.

- (lego) — lectio (ἀνάγνωσις)
 (ludo) — (lud-tio) lusio (παιδιά)

(rogo)	— (rogā-tus) (<i>παράκλησις</i>)
(scribo)	— scrip-tūra (<i>γραφή</i>)
(amo)	— am-or (<i>ἀγάπη</i>)
(odi)	— od-īum (<i>μῖσος</i>)
(queror)	— quer-ēla (<i>μέμψις</i>)
(orior)	— or-īgo (<i>ἀρχή, καταγωγή</i>)
(cupio)	— cupido (<i>πόθος</i>).

β') Συγκεκριμένα.

(amo)	— amiā-tor (<i>ἐρῶν</i>)
(curro)	— cur-sor (<i>δρομεὺς</i>)
(volvo)	— volū-men (<i>περιτύλιγμα, τόμος</i>)
(orno)	— orna-mentum (<i>κόσμημα</i>)
(pasco)	— pa-būlum (<i>βοσκή</i>)
(fari)	— fa-būla (<i>μῦθος, λόγος</i>)
(cubo)	— cub-i-cūlum (<i>κοιτῶν</i>)
(aro)	— ara-trum (<i>ἄροτρον</i>)

2. Ἐξ ἐπιθέτων (*ἀφηρημένα θηλυκά*).

(insanus)	— insan-ia (<i>μανία</i>)
(malus)	— mali-tia (<i>κακία</i>)
(levis)	— lev-itas (<i>κουφότητα</i>)
(fortis)	— forti-tudo (<i>ἰσχὺς</i>)
(segnis)	— segni-ties (<i>γωθρότητα</i>)
(liber)	— liber-tas (<i>ἐλευθερία</i>)
(varius)	— vari-etas (<i>ποικιλία</i>)
(acer)	— acri-monia (<i>δριμύτητα</i>)
(honestus)	— hone-stas (<i>τιμή</i>)
(salvus)	— salus, salūtis (<i>σωτηρία</i>).

3. Ἐξ οὐσιαστικών (*συγκεκριμένα καὶ ἀφηρημένα*).

(columba)	— columb-arīum (<i>περιστερεὸν</i>)
(olīva)	— oliv-ētum (<i>ἔλαιον</i>)
(ovis)	— ov-īle (<i>μάνδρα προθύτων</i>)
(medīcus)	— medic-īna (<i>ἰατρική</i>)
(sacerdos)	— sacerdot-īum (<i>ἱερωσύνη</i>).

4. Ἐν τούτοις τοῖς ἐξ οὐσιαστικῶν παραγώγοις καταλέγονται καὶ τὰ ὑποκοριστικὰ (deminutīva), ἅτινα λαμβάνουσι τὰς καταλήξεις -lūs, -la, -lūm ἢ -culus, -cula, -culum καὶ τηροῦσι σχεδὸν πάντοτε τὸ γένος τῶν πρωτοτύπων.

Αἱ ὑποκοριστικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἢ ἀμέσως εἰς τὸ θέμα ἢ παρεμβαλλομένου τοῦ συνδετικοῦ φωνήντος ی·

lapis (θέμα lapis-), ὑποκ. lapid-lus, lapillus (λιθίδιον).

vox (θέμα voc-), ὑποκ. voc-ǐ-la (μικρὰ φωνῆ).

caput (θέμα capit-), ὑποκ. capit-ǐ-lum (κεφάλαιον).

ΣΗΜ. α') Εἰς τὰ ὄνόματα τῆς α' καὶ β' κλίσεως, ἀν τὸ θέμα τελευτὴ εἰς i ἢ e, τὸ συνδετικὸν εἶναι δ (καὶ δχ: ی·

gloria (θέμα glori-), ὑποκ. glori-o-la (δοξάριον)

filius (θέμα fili-), ὑποκ. fili-ǐ-lus (μικρὸς υἱός).

ΣΗΜ. β') Ὁταν τὸ θέμα λήγῃ εἰς r, προστιθεμένης ἀμέσως τῆς ὑποκοριστικῆς καταλήξεως ἀφομοιοῦται τὸ r πρὸς τοῦ 1 τῆς καταλήξεως·

(puer) puēr-a, ὑποκ. puer-la, puella (κόρη).

ager, ὑποκ. ager-lus, agellus (ἀγρίδιον),

Ἐνίστε ἀφομοιοῦται καὶ τὸ ληγτικὸν η τοῦ θέματος·

coron-a, ὑποκ. coron-la, corolla (στεφάνη).

ΣΗΜ. γ') Κατὰ τὰ κανονικὰ ὑποκοριστικὰ agellus (ager-), puella (puer-) κτλ. ἐσχηματίσθησαν ἐκ ψευδοῦς ἀναλογίας καὶ ἀλλα: asellus (ἐκ τοῦ asinus, ὄνος), ocellus (ἐκ τοῦ oculus, ὁφθαλμός), labellum (ἐκ τοῦ labrum, χειλος) κτλ.

5. Ἄλλη παραγωγὴ ὑποκοριστικὴ καταλήξεις εἶναι -culus, -cūla, -cūlum προστιθεμένη ἀμέσως εἰς τὴν ὄνομαστικὴν τοῦ ἔνικοῦ τῶν ὄνομάτων τῆς γ' καὶ σπανιότερον τῆς δ' καὶ τῆς ε' κλίσεως·

(frater) — frater-cūlus (ἀδελφίδιον)

(mater) — mater-cūla (μητρίδιον)

(opus) — opus-cūlum (μικρὸν ἔργον)

(res) — res-cūla (πραγμάτιον)

Ἐνίστε δημοσίη ὑποκοριστικὴ καταλήξεις προστίθεται δχ: εἰς τὴν ὄνομαστικὴν, ἀλλ' εἰς τὸ θέμα, παρεμβαλλομένου καὶ συνδετικοῦ φωνήντος, ἀν τὸ θέμα εἶναι συμφωνόληγτον.

ignis, igni-cūlis (μικρὸν πῦρ).

pons, pont-i-cūlus (γεφυρίδιον).

Δατινικὴ Γραμματικὴ

9

ΣΗΜ. α') Ἐν τῇ δ' κλίσει ὁ ἔχαρακτήρος οὐ τοῦ θέματος μεταβάλλεται ἐν τοῖς ὑποκοριστικοῖς εἰς -i·

versus (versu-), versiculus (στιχ(ίδιον)).

ΣΗΜ. β') Τὸ codex ἔχει ὑποκοριστικὸν codicillus (κωδίκελλος), τὰ δὲ εἰς -o ὁ ὄνοματα τῆς γένους εἰς -is (γεν. σnis η īnis) προσλαμβάνουσι τὴν κατάληξιν -unculus, -uncula·

homo, homunculus (ἀνθρωπάριον)

quaestio quaestiuula (ξητημάτιον).

6. Ἐν τῶν ὑποκοριστικῶν σχηματίζονται νέα παράγωγα ὑποκοριστικά·

(puera), puella, puell-ū-la.

194. Παράγωγα ἐπίθετα (adjectiva derivata).

1. Ἐν ῥημάτων.

valēo	val-īdus	(ισχυρός)
docēo	doc-īlis	(εὐδίδακτος)
audīo	aud-ax	(τολμηρός)
credo	cred-īlus	(εύπιστος)
irascor	ira-cundus	(όργιλος)
moriōr	mori-bundus	(ἀποθνήσκων)
amo	amīcus	(φίλος).

ΣΗΜ. Τὴν εἰς -īcus παραγωγικὴν κατάληξιν λαμβάνουσι καὶ ἐπίθετα ἐξ ἐπιφρημάτων παραγόμενα (ante) antīcus=πρόσθιος. Καὶ τούτων δέ, ὅπως καὶ τῶν ῥηματικῶν παραγώγων ἐπίθετων, τὸ i εἶναι μακρόν, ἐν ᾧ τῶν ἐξ οὐσιαστικῶν εἰναι βραχύ· (civis) civīcus (πολιτικός ἐμφύλιος). Τούναντίον δὲ τὰ εἰς -īlis ῥηματικὰ ἐπίθετα ἔχουσι τὸ i βραχύ (docīlis, εὐμαθής), ἐν ᾧ τὰ ἐξ ὀνομάτων παραγόμενα ἔχουσιν αὐτὸ μακρέν (civīlis—civīcus).

2. Ἐν προσγγορικῶν ὀνομάτων·

aurum aur-ēus (χρύσεος-χρυσοῦς)

lana lan-ēus (ἔρεοῦς)

ilex (γεν. ilīcis)—(ilic-nus) ilignus (πρίνινος).

ΣΗΜ. α') Ἐπίθετα τινα ἔχουσιν εἰς τὴν κατάληξιν -eus καὶ τὴν κατάλ. -īnus συμπεφυρμένας εἰς neus.

aes (γεν. aeris) ahenēus (χάλκινος).

ΣΗΜ. 6') Τὰ ἔκ προσηγορικῶν παράγωγα ἐπίθετα λαμβάνουσι καὶ ἄλλας καταλήξεις ποικίλων ἐννοιῶν δηλωτικάς.

(civis)	civ-īcus (πολιτικός)
»	civ-īlis »
(rex)	reg-īus (βασίλειος, βασιλικός)
(navis)	nav-ālis (ναυτικός)
(familia)	famili-āris (σίκετος)
(urbs)	urb-ānus (ἀστικός)
(equus)	equ-īnus (ἵππειος)
(aestas)	aest-īvus (θερινός)
(forum)	for-ensis (ἀγοραῖος)
(caelum)	cael-estis (օὐράνιος)
(grex)	greg-ārius (ἀγελαῖος)
(mulier)	mulič-bris (γυναικεῖος)
(pericūlum)	pericul-ōsus (κινδυνώδης)
(fraus)	fraud-ulentus (ἀπατηλός)
(barba)	barb-ātus (ὁ ἔχων πώγωνα)
(auris)	aur-ītus (ὁ ἔχων μεγάλα ὠτα)
(cornu)	corn-ūtus (ὁ ἔχων κέρατα).

3. Ἐκ κυριων ὀνομάτων.

(Caesar)	Caesar-iānus (Καισαριανός)
(Sulla)	Sull-ānus (Συλλανός)
(Verres)	Verr-īnus (ἀνήκων εἰς τὸ Οὐέρρην)
(Latium)	Lat-īnus (Λατῖνος)
(Roma)	Romānus (Ρωμαῖος)
(Athēnae)	Atheni-ensis (Αθηγαῖος)

4. Ἐξ ἐπιθέτων ταῦτα δὲ εἶναι ὑποκοριστικά:

parvus (μικρός)	parvūlus
longus (μακρός)	longūlus-longiusculus.

5. Ἐξ ἐπιφρημάτων.

α') Τοπικῶν (post)	postīcus (ὁ πίσθιος)
β') Χρονικῶν (cras)	crastīnus (τῆς αὔριον, αὔρινός).

Παράγωγα δήματα (verba derivāta).

195. Παράγωγα δήματα εἶναι:

α') Τὰ ἐναρκτικὰ (verba inchoativa), περὶ ὧν διελάδομεν ἐν σελ. 81.

β') Τὰ θαμιστικὰ (frequentativa) ἢ ἐπιτατικὰ (intensitiva) δηλοῦντα ἡ συχνὴς ἐπανάληψιν τῆς πράξεως ἢ ἐπίτασιν τῆς πράξεως. Τὰ ρήματα ταῦτα παράγονται ἐκ τοῦ ὑπέρου καὶ εἰναι τῆς α' συζυγίας: curro (τρέχω), ὥπτ. curs·um, θαμιστ. cursāre (curso)—trāho (ἔλκω), ὥπτ. tract·um, θαμιστ. tractāre (tracto)—cāno (ἄδω), ὥπτ. cant·um, θαμιστ. cantare (canto).

ΣΗΜ. α') "Οταν τὸ ὥπτιον λήγῃ εἰς -ātum τὰ θαμιστικὰ σχηματίζονται μεταβαλλόμενης τῆς καταλήξεως ταύτης εἰς -ītare· olov clamio (θοῦ), ὥπτ. clamātum, θαμι. clamītāre (clamīto) rogo (ἐρωτῶ), ὥπτ. rogātum, θαμι. rogītāre (rogīto).

ΣΗΜ. β') Ἐνίστε ἐκ τοῦ θαμιστικοῦ παράγεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ δεύτερον θαμιστικὸν

curro 'cursum), curso (cursātum), cursīto.

γ') Τὰ ἐφετικὰ (desiderativa), τὰ σημαίνοντα δηλαδὴ ἔφεσιν, ἐπιθυμίαν (πρδλ. τὰ Ἑλληνικὰ γελασεῖω, κλαυσιάω = ἔχω ἐπιθυμίαν νὰ γελάσω, νὰ κλαύσω). Τὰ ρήματα ταῦτα παράγονται ἐκ τοῦ ὑπέρου προσαρτωμένης εἰς τὸ θέμα τῆς καταλήξεως -urīo, εἰναι δὲ πάντα τῆς δ' συζυγίας.

edo ἐσθίω (ἥπτ. es·um), θαμιστ. esurīo (βρωσείω)

emo ὀνοματι (ἥπτ. empt·um), θαμιστ. empturīo (ώνησείω).

δ') Τὰ υποκοριστικὰ ρήματα (verba deminutiva), ἀτινα λήγουσιν εἰς -illo, τῆς καταλήξεως προσαρτωμένης εἰς τὸ θέμα τοῦ ρήματος ἡ τοῦ σουπίνου καὶ εἰναι τῆς α' συζυγίας.

cano ἄδω, cantillo (ὑπάδω)

conscribo καταγράφω, conscribillo (συγκαταγράφω).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Σύνθεσις (*compositio*).

196. Κατὰ διαφόρους τρόπους συντίθενται πρὸς ἀλλήλας αἱ λέξεις ἡ τὰ θέματα τῶν λέξεων.

α') πρόθεσις μετὰ ῥήματος·

(per-mitto) — permitto (συγχωρῶ).

β') Πρόθεσις μετὰ ἐπιθέτου·

(per-magnus) — permagnus (λίαν μέγας).

γ') Πρόθεσις μετὰ οὐσιαστικοῦ·

(inter-rex) — interrex (μεσοδικιεύς).

δ') Πρόθεσις μετὰ ἐπιρρήματος·

(per-saepe) — persaepē (συγνότατα)

ε') Ἐπίθετον μετὰ οὐσιαστικοῦ·

(magnus-anīmus) — magnanīmus (μεγάθυμος).

Ϛ') Ἀριθμητικὸν ἀπόλυτον μετὰ οὐσιαστικοῦ·

(tres-annus) — triennium (τριετία).

ζ') Ἀριθμητικὸν τακτικὸν μετὰ ῥήματος·

(primus-capio) — princeps (πρῶτος πρόκριτος).

η') Οὐσιαστικὸν μετὰ ῥήματος·

(aedes-faciō) — aedifīco (οἰκοδομῶ).

θ') Ἀχώριστον μόριον μετὰ οὐσιαστικοῦ·

(se-cura) — secūrus (ἀσφαλῆς).

ι') Ἀχώριστον μόριον μετὰ ἐπιθέτου·

(in ἀρνητ. -probus) imprōbus (φαῦλος)

ια') Ἀχώριστον μόριον μετὰ ῥήματος·

(dis-cedēre) discedēre (ἀναχωρεῖν).

ΣΗΜ. Κατὰ τὰς ἀνωτέρω συνθέσεις ἀμφότερα τὰ συνθετικά, ἡ τούλαχιστον τὸ ἔτερον, διφίστανται μεταβολήν. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ σύνθετα, ὃν εἶναι καταχρηστικὴ οὕτως εἰπεῖν ἡ σύνθεσις, παράθεσις μᾶλλον οὖσα, τότε δὲ μένουσιν ἀμφότερα τὰ συνθετικὰ ἀμετάβλητα·

(res-publīca) — respublīca (πολιτεία).

(in-primis) — imprīmīs (ἐν πρώτοις).

197. Αἱ κυριώταται καὶ συνγέθεσταται τῶν μεταβολῶν, ἃς ὅφει-
στανται αἱ λέξεις κατὰ τὴν σύνθεσιν, εἶναι.

198. Ἡ πρόθεσις cum λαμβάνει τὴν μορφὴν com- ἢ con- καὶ
πρὸ φωνήσεως ἢ (h) co- σίῃ

(cum-movēo) commōvō (εἰς κίνησιν τίθημι)

(cum-tendo) contendō (συντείνω)

(cum-eo) coeo (συμπορεύεμαι)

(cum-habēo) cohībeo (συνέχω).

199. Συχνὴ εἶναι ἡ ἀφομοίωσις (assimilatio) τοῦ συμφώνου
τῆς προθέσεως πρὸς τὸ χρητικὸν σύμφωνον τῆς διευτέρας συνθετι-
κῆς λέξεως.

cum+laudo ἐπαινῶ—conlaudo—collaudo

ad+facio ποιῶ—adficō—afficō

in+mortālis—inmortālis—immortālis ἀθάνατος.

Ἡ ab λαμβάνει τὰς ἔξης μορφάς:

ab-rumpo (ἀποθραύω)

abs-cēdo (ἀποχωρῶ)

a-mitto (ἀποπέμπω)

au-fēro (ἀποφέρω).

Ἡ ex-

ex-čō (ἐξέρχομαι)

ef-fēro (ἐκφέρω)

ē-līgo (lēgo, ἐκλέγω).

200. Τὰ μετὰ προθέσεων συντιθέμενα ῥήματα ἢ μένουσιν ἀμετά-
βλητα (ad-scribo—adscribō) ἢ πάσχουσι μεταβολὴν τοῦ φωνήσεως
(ἢ τῆς διφθοράγγου) τῆς πρώτης αὐτῶν συλλαβῆς.

Τὸ ἃ μεταβάλλεται εἰς τὸ

cădo (πίπτω) concădo

ăgo (ἄγω) abăgo.

Τὸ ἃ μεταβάλλεται εἰς τὸ

prěmo (πέζω) comprěmo

čmo (ἀγοράζω) redčmo.

Ἡ δίφθοράγγος αε μεταβάλλεται εἰς τὸ

laedo (βλάπτω) inlīdo (illīdo)

caedo (κόπτω) incădo.

Ἡ δίφθογγος αὐ τρέπεται εἰς ἄ
claudio (κλείω) inclūdo.

201. Τὸ ἀ τρέπεται ὅχι εἰς ἄ, ἀλλ ἐ εἰς ἔ, ὅταν ἀκολουθῶσι δύο σύμφωνα ἢ ὅταν προηγήται ἢ ἀκολουθῇ τ.

spargo (σπείρω, βάλω) — adspergo (ἀντὶ adspirgo).
specio (σκοπέω) — adspicō — adspectum (ἀντὶ adspictum).
facio (ποιῶ) — conficio — confectum (ἀντὶ confictum)
ärceo (εἰργω) — coärceo (ἀντὶ coīrcēo)
grädior (βαδίζω) — ingrädior (ἀντὶ ingrädior)
trämō (τρέμω) — conträmō (ἀντὶ contrīmo).

202. Λέγεται ὅμως

praecävēo (ἐκ τοῦ cäveo, φυλάττομαι)

remänēo (ἐκ τοῦ mänen, μένω)

distraho (ἐκ τοῦ traho, ἔλκω).

μένει δὲ ἀμετάβλητον τὸ ἔ ἐν τοῖς συνθέτοις τῶν ῥημάτων ρέτο (ζητῶ), tēgo (στέγω), gēro (πράττω), tēro (τρέζω), sēro (sēvi, sātum, se-rēre = σπείρω), sēro (sērui, sertum, sērēre = εἰρω).

Tὸ lēgo εἰς ἀλλα μὲν ἐκ τῶν συνθέτων τρέπει τὸ ἔ (colligo, diligo), εἰς ἀλλα δὲ διατηρεῖ αὐτὸ ἀμετάβλητον (perlēgo, neglēgo, intellēgo). Tὸ haerēo (ἔχομαι τινος, προσκολλώμαι) διατηρεῖ τὴν δίφθογγον ἀμετάβλητον (inhaerēo), ὅπως καὶ τὸ ἀπρόσωπον pertaesum est τοῦ pertaedet (ἀηδῶς ἔχω πρός τι).

203. Όμοίαν ἔξασθένησιν τοῦ θεματικοῦ φωνήσιν τος (ἢ τῆς διφθόγγου) ἐν τῇ πρώτῃ συλλαβῇ τῆς δευτέρας συνθετικῆς λέξεως πάσχουσι καὶ ἀλλα σύνθετα (πλὴν τῶν ῥημάτων τῶν συνθέτων μετὰ προθέσεως) οἷον

cäput (κεφαλή) — occäput (ὑπισθικράνιον)

tibīa (αὐλός) — cäno (ἄδω) — tibicēn (αὐλητής) καὶ γενικὴ tibicēnis.

ΣΗΜ. Τοιαύτη τοῦ φωνήσιν τος ἔξασθένησις παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ κλίσει τῶν δινομάτων.

nōmēn (ὄνομα), γεν. nomīnis

homo (ἀνθρωπος), γεν. homīnis

princēps (πρόκριτος), γεν. princēpis.

204. "Οταν τὸ α' συνθετικὸν εἰναι κλιτὸν μέρος λόγου, παραλαμβάνεται εἰς τὴν σύνθεσιν τὸ μέρος μόνον του θέματος, τὸ δποτον ἐν τῇ κλίσει μένει ἀμετάβλητον, προσκολλᾶται δὲ ἀμέσως εἰς τὸ β' συνδετικόν, ἀν τοῦτο ἀρχηται ἀπὸ φωνήντος, ἀν δὲ ἀρχηται ἀπὸ συμφώνου, παρεντίθεται τὸ συνδετικὸν γ.

(magnus + animus) magn-animus (μεγάθυμος)

(arma + gero) armiger (όπλοφόρος).

205. Ἡ σύνθετος λέξις γὴ ἐξακιλουθεῖ αὐσα οἰον μέρος λόγου εἰναι τὸ β' αὐτῆς συνδετικόν οἰον

mitto (ρῆμα): permitto (ρῆμα),

rex (οὐσιαστικὸν): interrex (οὐσιαστικόν), γὴ μεταβάλλεται εἰς ἄλλο μέρος λόγου οἰον

anīmus (ψυχὴ οὐσιαστικόν): magnanīmus μεγάθυμος (ἐπιθετον).

fero (φέρω, ρῆμα): frugifer, καρποφόρος (ἐπιθετον).

cūra φροντὶς (οὐσιαστικόν): sēcūrus ἀσφαλῆς (ἐπιθετον)

cōr, γεν. cōrdis καρδία (οὐσιαστικόν): excōrs, ἀνευ καρδίας, μωρὸς (ἐπιθετον).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

"Οροι τῆς προτάσεως καὶ συμφωνίαι αὐτῶν.

9 Τὸ ὑποκείμενον λέγεται λατινιστὶ subiectum, τὸ κατηγορούμενον praedicātum. Οἱ περὶ ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου κανόνες του ἐλληνικοῦ συντακτικοῦ ἴσχύουσι καὶ ἐν τῷ λατινικῷ.

2. "Αγ τὸ κατηγορούμενον εἰναι ἄλλο μέρος λόγου πλὴν ρῆματος (verbum finitum), συνάπτεται πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ὅπως καὶ

ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ, διὰ τοῦ συνδετικοῦ ρήματος esse (verbum auxiliare η copula).

3. Ἡ συμφωνία τῶν δρων τῆς προτάσεως εἶναι ἐν τῇ λατινικῇ συντάξει οἷς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ arbor viret (τὸ δένδρον θάλλει), homines sunt mortales (οἱ ἀνθρώποι εἰσι θνητοί)—verae amicitiae sempiternae sunt (αἱ ἀλγηθεῖς φιλίαι εἰσὶν αἰώνιαι) — Pompeius, Lentulus, Scipio foede periērunt (δ. Πομπήιος, δ. Λέντλος, δ. Σκιπίων αἰσχρῶς ἀπώλοντο) naturā inimicā sunt inter se libera civitas et rex (φύσει ἔχθρα εἰσι πρὸς ἄλληλα ἐλευθέρα πολιτεία καὶ βροτίενται) κτλ.

4. Καὶ οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ (adiectiva epitheta) συμφωνοῦσι πρὸς τὸ ὑποκείμενον, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὸ κατηγορούμενον praeteritum tempus numquam revertitur (δ. παρωχημένος χρόνος οὐδέποτε ἐπανέρχεται)—hominis utilitati agri omnes et (omnīa) marīa parent (τῇ τοῦ ἀνθρώπου ὡφελεῖα οἱ ἀγροὶ πάντες καὶ αἱ θάλασσαι ὑπακούουσι).

5. Τῶν λεγομένων οὐσιαστικῶν προσδιορισμῶν η παραθέσεων (παράθεσις=appositiō) γίνεται ὥσπερ τῶν της λατινικῆς η αὐτὴ χρήσις, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ urbs Athēnae, urbis Athenarum (η πόλις Αθῆναι, τῆς πόλεως Αθηνῶν)—apud Hērodōtum, patrem historiæ, sunt innumerabiles fabūlae (παρὰ τῷ Ἡροδότῳ, πατρὶ τῆς ἱστορίας, ἀναριθμητοὶ εἰσι μῆθοι).

6. Αἱ ἀναφορικαὶ καὶ αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι, δταν μὲν ἀναφέρωνται εἰς ὄνομα, συμφωνοῦσι πρὸς αὐτὸν κατὰ γένος καὶ ἀξιθμόν, δταν δὲ εἰς ρῆμα η εἰς δλόκληρον πρότασιν, τίθενται κατ' οὐδέτερον γένος· η πτῶσις αὐτῶν κανονίζεται ἐκ τῆς προτάσεως, ἐν η εὑρίσκονται tam modestus ille puer est, quem vidisti, de quo audivistī, cuius tutor es, ut omnes eum diligant (οὕτω σώφρων ἐστὶν ἐκεῖνος δ παῖς, ὃν εἰδες, περὶ οὗ γκουσας, οὗ κηδεμῶν εἰ, ὥστε πάντες αὐτὸν ἀγαπῶσιν).

ΣΗΜ. Ἀντὶ τοῦ οὐδετέρου quod τίθεται συνήθως id quod, δταν προσδιορίζηται δλόκληρος πρότασις Timolēon, id quod difficilius putatur, multo sapientius tulit secundam quam adversam fortunam (δ. Τιμολέων, δ. δυσχερέστερον νομίζεται, πολλῷ συνετώτερον ὑπέμεινε τὴν εὐτυχίαν η τὴν δυστυχίαν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Σύνδεσις τῶν προτάσεων καὶ προσδιορισμοὶ αὐτῶν.

7. Αἱ λατινικαὶ προτάσεις συγδέονται ποὸς ἀλλήλας ἢ κατὰ παράταξιν (σύνταξις παρατακτικὴ) ἢ καθ' ὑπόταξιν. Αἱ μὲν κατὰ παράταξιν συγδέομεναι προτάσεις εἰναι ὅμοιαι πρὸς ἀλλήλας, αἱ δὲ καθ' ὑπόταξιν οὐχί, ἀλλ' αἱ μὲν προσδιορίζομεναι ὑπὸ τῶν ἀλλων, ώς δυνάμεναι νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἄνευ ἐκείνων ἐν τῷ λόγῳ, λέγονται κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις, αἱ δὲ ταύτας προσδιορίζουσαι καὶ μὴ δυνάμεναι ἄνευ ἐκείνων νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῷ λόγῳ λέγονται δευτερεύουσαι ἢ ἔξηρτημέναι προτάσεις.

8. Προσδιορίζονται δὲ αἱ προτάσεις:

α') διὰ πτώσεων (πτωτικοὶ προσδιορισμοὶ),

β') διὰ προθέσεων (προθετόπτωτοι προσδιορισμοὶ),

γ') διὰ ἀπαρεμφάτων (ἀπαρεμφατικοὶ προσδιορισμοὶ),

δ') διὰ μετοχῶν (μετοχικοὶ προσδιορισμοὶ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. Οἱ διὰ πλαγίων πτώσεων προσδιορισμοὶ τῆς προτάσεως.

Περὶ ὀνομαστικῆς.

9. Τῆς ὀνομαστικῆς γίνεται ὁσαύτως ἡ αὐτὴ χρῆσις ἐν τῇ λατινικῇ, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ συντάξει. Τίθεται δηλαδὴ ἡ ὀνομαστικὴ ὡς ὑποκείμενον τῶν παρεμφατικῶν ῥήματων καὶ ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου καὶ ὡς προσδιορισμός.

10. "Οπως δὲ καὶ ἑλληνιστί, πλὴν τοῦ ῥήματος esse, καὶ ἄλλα ῥήματα τίθενται ὡς συνδετικὰ καὶ δέχονται κατηγορηματικὴν ὀνομαστικήν" α') τὰ ῥήματα fiéri, evadere, nasci κτλ. (γίγνεσθαι, ἀποθαίνειν, φύναι κτλ., β') τὰ παθητικὰ τῶν μετὰ ὅρο αἰτιατικῶν συντασσομένων κλητικῶν (appelāri, nomināri = καλεῖσθαι, λέγεσθαι κτλ.).

δικαιοστικῶν (iudicāri, existimāri = κρίνεσθαι, νομίζεσθαι κτλ.), προχειριστικῶν (eligi, creāri = αἱρεῖσθαι, χειροτονεῖσθαι κτλ.) ἢ ἄλλων δικίων δημάτων οἰον factus est magnus (ἐγένετο μέγας)— Scipio appellatus est Africānus (ὁ Σκιπίων ἐκλήθη Ἀφρικανός)— Aristides existimabātūr iustus (ὁ Ἀριστείδης ἐνομίζετο δίκαιος), Themistōcles electus est dux (ὁ Θεμιστοκλῆς ἦρέθη στρατηγός).

11. Τὸ δῆμα vidēor, vidēri (δοκῶ, δοκεῖν) λαμβάνεται πάντοτε προσωπικῶς felicissimus fuisse vidēor (εὐδαιμονέστατος γενέσθαι δοκῶ), felicissimus fuisse vidēris (εὐδαιμονέστατος γενέσθαι δοκεῖς κτλ.).

Τὰ ἀπρόσωπα δήματα (σελ. 99), ὅπως τὸ pluit (βρέχει), nīngit (χιονίζει) δὲν λαμβάνουσιν ὑποκείμενον. Τὰ πλειστα δηματικῶν ἄλλων ἀπρόσωπων δημάτων καὶ τῶν ἀπρόσωπων φράσεων δὲν λαμβάνουσι μὲν προσωπικὸν ὑποκείμενον, ἀλλ᾽ δηματικῶν δύναται τὸ λαμβάνουσιν ὑποκείμενον οὐδέτερον ἀντωνυμίας ἢ ἀπαρέμφατον. Sapientis est proprium nihil, quod paenitēre possit facere (ἴδιον συνετοῦ ἀνδρὸς εἶναι, μηδὲν νὰ πράττῃ, δι' ὃ θὰ ἡτο δυνατὸν νὰ μετανοήσῃ)— Dulce et decorum est pro patriā mori (γλυκὺ καὶ πρεπῶδες εἶναι τὸ ὑπὲρ πατρίδος ἀποθνήσκειν).

Περὶ τῆς γενικῆς.

12. Ὑποκειμενικὴ γενικὴ (genetīvus subiectīvus)· hominum facta (homīnes faciunt)=τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα— hortus patris (pater possidet hortum)=ὁ τοῦ πατρὸς κῆπος. Ἡ γενικὴ αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς κοινικὴ (possessīvus).

13. Δὲν λέγεται λατινιστὶ liber mei (τὸ βιβλίόν μου), ἀλλὰ liber meus (τὸ ἐμὸν βιβλίον), οὐχὶ causā mei (ἐξ αἰτίας μου), ἀλλὰ meā causā (ἐξ ἐμῆς αἰτίας). Πρὸς τὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν δύναται νὰ συναφθῇ καὶ γενικὴ τοῦ προσώπου, εἰς δὲ ἀντωνυμία ἀναφέρεται· meā solīus causā (ἐξ ἐμῆς μόνου αἰτίας), ὡς εἰ ἔκειτο mei solīus (ἐμοῦ μόνου), ὅπως καὶ ἐλληνιστὶ· τὰμὰ δυστήγου κακὰ (= τὰ κακὰ ἐμοῦ τοῦ δυστήγου) Σοφ.

14. Ἀντικειμενικὴ γενικὴ (genetīvus obiectīvus)· amor dei

(amo deum) = ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ· odium servitutis (odi servitutem) = τὸ μίσος τῆς δουλείας.

ΣΗΜ. α') Τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς ἡ ἔννοια δύναται ν' ἀποδοθῇ καὶ διὰ τῶν προθέσεων in, erga, adversus (μετὰ τῆς ἀρμοδίας πτώσεως) οἰον Hannibal multā de fide suā et odio in Romānos commemorāvit (ὁ Ἀννίβας πολλὰ περὶ τῆς ἑαυτοῦ πίστεως καὶ περὶ τοῦ μίσους ἐναντίον τῶν Ὀρωμαίων ὑπέμνησε). Τοῦτο δὲ μάλιστα γίνεται πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀμφιλογίας, διότι, ἢν ἐτίθετο de οδῷ Romanōrum (περὶ τοῦ μίσους τῶν Ὀρωμαίων), θὰ ἦτο ἀμφίβολον ἢν ἡ γενικὴ εἰναι ἀντικειμενικὴ ἡ ὑποκειμενικὴ, ἢν δὲ Ἀννίβας ἐμίσει τὸν Ὀρωμαῖον ἢ ἢν οἱ Ὀρωμαῖοι ἐμίσουν τὸν Ἀννίβαν.

ΣΗΜ. β') Καὶ ἀντὶ τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς, ὅπως καὶ ἀντὶ τῆς ὑποκειμενικῆς, τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, γίνεται πολλάκις χρῆσις τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν.

‘Οσάκις δὲ ἐν τῇ φράσει πρόκειται δι’ ἀντωνυμιῶν νὰ ὅηλωθῶσιν ἀμφότεραι αἱ σχέσεις, τότε πρὸς δήλωσιν μὲν τῆς ὑποκειμενικῆς σχέσεως τίθεται ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία, πρὸς δήλωσιν δὲ τῆς ἀντικειμενικῆς ἡ γενικὴ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας· grata mihi est vehementer memoria nostri (γεν. ἀντικειμ.) tua (κτητ. ἀντων.)=σφόδρα μοι εὐάρεστός ἐστιν ἡ ὑπὲρ ἡμῶν σὴ ἀνάμνησις (τὸ νὰ ἐνθυμῇσαι σὺ ἡμᾶς).

ΣΗΜ. γ') Ἔνιστε ἐν τῇ φράσει εὐρίσκονται ἀμφότεραι αἱ γενικαὶ, καὶ ἡ ὑποκειμενικὴ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ pro veteribus Helvetiorum (γεν. ὑποκειμ.) iniurīs populi Romāni (γεν. ἀντικειμ.) = ἀντὶ τῶν παλαιῶν τῶν Ἐλουητίων ἀδικημάτων τοῦ δήμου τῶν Ὀρωμαίων (=πρὸς τὸν δήμον τῶν Ὀρωμαίων).

ΣΗΜ. δ') Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ β' πραστόπου, οἱ μὲν τύποι nostri καὶ vestri τίθενται πρὸς δήλωσιν τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς (Curāte, ut memoriam vestri quam diutissime servent cives = φροντίζετε, ἵνα τὴν μνήμην ὑμῶν ὡς πολυχρονιώτατα σφέζωσιν οἱ πολῖται), οἱ δὲ τύποι nostrum καὶ vestrum πρὸς δήλωσιν τῆς διαιρετικῆς (Nemo nostrum ab omni vitiō liber est = οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν εἶγαι ἀπὸ παντὸς ἐλαττώματος ἐπηλλαγμένος).

15. Γενικὴ τῆς ἴδιωτητος (genetivus qualitatis) homo magni ingenii = ἀνθρώπος μεγάλης εὐφυΐας (οὐδέποτε ὅμως λέγεται homo ingenii, ἀνευ ἐπιθέτου, ἀλλὰ homo ingeniōsus).

ΣΗΜ. Ἡ ἴδιότης ἐκφέρεται καὶ κατ' ἀφαιρετικήν.

16. Γενικὴ διαιρετικὴ (genetivus partitivus) πρὸς ἀγέλωσιν τῆς σχέσεως τοῦ μέρους καὶ τοῦ ὅλου τίθεται, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ.

α') Μετὰ τῶν συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων *Gallorum omnium fortissimi* sunt *Belgae* (τῶν Γαλατῶν πάτων ἀρδειότατοι εἰσιν οἱ Βέλγαι). — *Poeni in minorem Balearium insulam traciecērunt* (οἱ Φοίνικες εἰς τὴν ἐλάσσονα τῶν Βελεαρίδων νῆσον ἐπερραιώθησαν).

β') Μετὰ λέξεων (οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν) ἐκουσῶν ἀριθμητικὴν ἔννοιαν ἡ ἔννοιαν πλήθους· οἷον *multi hominum* (πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων), *nemo eorum* (οὐδεὶς αὐτῶν), *nihil omnium rerum melius quam omnis mundus administratur* (οὐδὲν πάντων τῶν πραγμάτων ἔμεινον ἢ τὸ σύμπαν διοικεῖται), *copia rerum* (ἀφθονία πραγμάτων).

17. Ὡς διαιρετικὴ γενικὴ τίθενται καὶ λέξεις ἐνικοῦ ἀριθμοῦ *aliquid falsi* (ψευδοῦς τι) = *aliquid falsum* (ψευδές τι), *parum sapientiae* (δύλγον συνέσεως) κτλ.

18. Γενικὴν διαιρετικὴν δέχονται καὶ τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα· οἷον *ubi terrarum* (ποῦ γῆς), *eo furoris progressus est* (εἰς τοῦτο μανίας ἥλθε).

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς διαιρετικῆς γενικῆς δύνανται νὰ τεθῶσιν αἱ προθέσεις *ex(e)*, *in*, *inter* καὶ σπανιώτερον ἢ *de* (οὐδέποτε ἢ *ab*) μετὰ τῶν ἀριθμοῦ πτώσεων *antiquissimum est e doctis genus poetarum* (ἀρχαιότατον ἐκ τῶν λογίων εἶναι τὸ γένος τῶν ποιητῶν). — *Thales sapientissimus in septem fuit* (ὁ Θαλῆς σοφώτατος ἐν τοῖς ἑπτά σοφοῖς ἐγένετο). — *Nemo inter eos ἢ nemo de iis* (οὐδεὶς μεταξὺ τούτων, ἐκ τούτων),

19. Γενικὴ μετὰ ἐπιθέτων τίθεται, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ, ώς συμπληρωτικὴ τῆς ἔννοιας τῶν ἐπιθέτων (ἢ ἐπιθετικῶν μετοχῶν) τῶν ἐγλούντων ἐπιθυμίαν, μετοχήν, πληγμονήν, ἐμπειρίαν,

μνήμην, ἐπιμέλειαν, φειδὸν καὶ τὰ ἔναντια τούταις οἷον appětens gloriāe (ἐπιθυμητικὸς δόξης), particeps scelēris μέτοχος τοῦ κα-
ζουργήματος), terrae sunt plenissimae medicamentorum (αἱ γαῖαι
εἰσι πλήρεις φραομάκων), homo multarum rerum peritus (ἄνθρω-
πος πολλῶν πραγμάτων ἔμπειρος), memor officiī, immemor officiī
(μνήμων, ἀμνήμων τοῦ καθήκοντος). diligens litterarum veterum
(ἐπιμελῆς τῶν παλαιῶν γραμμάτων, parcus pecuniae, profūsus sui
(φειδωλὸς χρημάτων, ἀφειδῆς τῶν ἰδίων).

ΣΗΜ. Τινὰ ἐκ τῶν ἐπιθέτων τούτων ἔνιστε συντάσσονται καὶ
πρὸς ἀφαιρετικήν.

20. Γενικὴ τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῶν ῥημάτων τῶν σημανόν-
των μνήμην ἢ λήθην, ὅταν τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἰναι πρόσωπον·
vivōrum memīni, nec tamen Epicūri licet oblivisci (τῶν ζώντων
μέμνημαι, ἀλλ᾽ ὅμως οὐκ ἔξεστι τοῦ Ἐπικούρου ἐπιλαθέσθαι). “Οταν
δὲ τὸ ἀντικείμενον εἰναι πρᾶγμα, τίθεται ἢ κατὰ γενικήν memīni
beneficiōrum, oblītus sum iniuriārum (μέμνημαι τῶν εὐεργετη-
μάτων, ἐπελαθόμην τῶν ἀδικημάτων), ἢ (συχνότερον) κατ᾽ αἰτιατι-
κήν recordāri diligentiam maiōrum (μέμνημαι τὴν ἐπιμέλειαν τῶν
προγόνων). Ἐλληνιστὶ τὸ μέμνημαι συντάσσεται καὶ πρὸς αἰτιατικήν
προσώπου· μέμνημαι Τυδέα (“Ομηρ.).

21. Τὰ ἀναμνηστικὰ ῥήματα (τὰ σημαίνοντα ὑπενθυμίζω τι εἴς
τινα) δέχονται δισαύτως γενικήν τοῦ πράγματος ἢ τοῦ προσώπου, ὅπερ
.τις ἀναμνήσκει οἷον admonēre aliquem alicuius rei (ἢ alicuius hominis)=ἀναμνήσκειν τινά τινος (πράγματος) ἢ τινὰ (ἄνθρω-
πον). Catilīna admonēbat alīcum cupiditatis suae (ὁ Κατιλίνας
ὑπεμίμνησκεν ἄλλον μὲν τῇς αὐτοῦ ἀπληστίας).

ΣΗΜ. α', Ἐλληνιστὶ συντάσσεται τὸ ἀναμνήσκειν πρὸς διπλῆν
αἰτιατικήν, ἀλλὰ καὶ πρὸς γενικήν πράγματος.

ΣΗΜ.β') Τὸ ἀντικείμενον καὶ τῶν ῥημάτων τῶν σημανόντων μνήμην
ἢ λήθην καὶ τῶν ἀναμνηστικῶν, τίθεται πάντοτε κατ' αἰτιατικήν, ὅταν
εἰναι ἀντωνυμία σύδετέρου γένους ἢ ἐν τῶν ἀορίστων ἐπιθέτων, multā,
omnīa κτλ.: οἷον illud semper memento (ἔκεινο πάντοτε μέμνησθαι),
multā meminisse (πολλὰ μεμνῆσθαι).

22. Γενικὴ τίθεται ὁσαύτως καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, ὅπως

καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, πρὸς δῆλωσιν τοῦ τιμήματος ἡ τῆς ἀξίας (genetivus pretii), ἀλλὰ μόνον αἱ γενικαὶ tanti, tantidem, quanti, plurimi, minōris (μετὰ παντὸς ῥήματος, ὡπερ λαμβάνει ἀνάγκην προσδιορισμοῦ τῆς ἀξίας)· *quanti* docet Chrysogonus? (πόσου διδάσκει ὁ Χρυσόγονος;) — voluntatem virtus minimi facit (τὴν γῆσσαν ἡ ἀρετὴ ἑλαχίστου λογίζεται)· — tantidem emere aliquid (τοῦ ἵσου, τῆς αὐτῆς τιμῆς, ἀγοράζειν τι)· — *Quanti* constat? (πόσου τιμᾶται;).

23. Τίθενται ὡσαύτως αἱ γενικαὶ magni, parvi, plurimi, minimi, nihili πρὸς δῆλωσιν τοῦ τιμήματος, ἀλλὰ μόνον μετὰ τῶν ῥημάτων esse (ἀξίζειν), putare, facere, aestimare, ducere, habere (λογίζεσθαι, νομίζειν, ἀξιον, ἔκτιμαν κτλ.) καὶ τῶν ἀπροσώπων refert, interest: olov magis illa iuvant, quae pluris emuntur (ἐκεῖνα μᾶλλον εὐαρεστοῦσιν, ἀτινα πλείονος ἀγοράζονται). — Lacedaemonii tam pauci erant numerō, ut Persae eos nihili aestimarent (οἱ Δακεδαιμόνιοι τόσον δίλγοι ἦσαν κατ' ἀριθμόν, ώστε οἱ Πέρσαι οὐδενὸς αὐτοὺς ἐλογίζοντο).

ΣΗΜ. Τὰ ἔξης ἐπίθετα τίθενται κατ' ἀφαιρετικὴν πρὸς δῆλωσιν τοῦ τιμήματος: magno, plurimo, parvo, minimo. Καθ' ὅλου δέ, δταν ἐκφράζηται τὸ τίμημα δι' οὐσιαστικοῦ, τότε τίθεται ὅχι γενικὴ, ἀλλ' ἀφαιρετικὴ τὸ ἑλληνικὸν παράδειγμα, τῶν πόνων πωλοῦσιν ἥμιν πάντα τὰ γάθ' οἱ θεοί, λατινιστὶ ἐκφράζεται *laboribus vendunt nobis omnia bona dei*.

24. Γενικὴ τίθεται προσέτι πρὸς δῆλωσιν τῆς αἰτίας (genetivus causae), δι' ᾧ τις κατηγορεῖται, καταδικάζεται κτλ. μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν ἔχοντων τοιαύτην, εἰναι δὲ καὶ ἡ σύνταξις αὗτη ἑλληνικὴ. Miltiades *proditio* accusatus est (ὁ Μιλτιάδης κατηγορήθη προδοσίας). Ἐνίστε συνάπτεται μετὰ τῆς γενικῆς ταύτης καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ *crimine* (ἔγκληματι), *nomine* (δόνόματι), *iudicio* (κρίσει). olov multi damnati sunt *crimine repetundarum* (pecuniārum) = πολλοὶ κατεδικάσθησαν ἔγκληματι παρανόμου εἰσπράξεως χρημάτων.

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς ταύτης τίθεται ἐνίστε ἡ de μετ' ἀφαιρετικῆς de prodiſione (ἐπὶ προδοσίᾳ).

25. Ἡ ποινή, εἰς ᾧ τις καταδικάζεται, δηλοῦται δι' ἀφαιρετικῆς. Miltiades *pecunia* multatus est (ὁ Μιλτιάδης ἀργυρόῳ ἔζη-

μιώθη). "Αν δὲ η ποινή ὅρίζεται διὰ τῆς λέξεως *caput* (κεφαλικὴ ποινή), τότε τίθεται η η ἀφαιρετικὴ *capite*, γη, πολὺ συνγέστερον, η γενικὴ *capitis** οἰον Miltiades accusatus *capitis* absolvitur, multatur tamen *pecunia* (ό Μιλτιάδης περὶ θανάτου κατηγορηθεὶς ἀπολύεται, ἀλλ ὅμως ζημιούται ἀργυρίῳ).

26. Γενικὴ κτητικὴ (genetivus possessivus) τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων esse (εἰναι), fiēri (γίγνεσθαι) οἰον *imprōbi hominis* est mendaciō fallēre = φαύλον ἀνθρώπον ἔστι διὰ τοῦ ψεύδους νὰ ἀπατᾷ. Πρόλ. δομοίαν ἐλληνικὴν χρήσιν πενίαν φέρειν σὺ παντός, ἀλλ ἀρδόδες σοφοῖ.

"Η τοιαύτη γενικὴ ἐξαρτάται κυρίως ἐκ τοῦ ἐννοούμενου ἐπιθέτου *proprium* (ἴδιον), ὅπερ πολλάκις τίθεται· *monere et monēri propriūm* est verae amicitiae = νουθετεῖν καὶ νουθετεῖσθαι εἶναι ίδιον τῆς ἀλγθοῦς φιλίας.

27. "Οπως τὸ ἐπίθετον *proprium*, συντάσσονται πρὸς γενικὴν καὶ τὰ ἐπίθετα *similis* καὶ *dissimilis* (ἀντὶ τῆς δοτικῆς § 36). Epaminondas ad Diomedontem: «*Tu, inquit, quod me incognitum tentasti, tuique similem existimasti, non miror*» = ο Επαμεινώνδας πρὸς τὸν Διομέδοντα: «Σύ, εἶπεν, ὅτι ἐμὲ ἄγνωστον (ὄντα) γῆθέλησας νὰ δοκιμάσῃς, καὶ ὅμοιόν σοι ὑπέλαθες, δὲν θαυμάζω».

ΣΗΜ. Ως κτητικαὶ γενικαὶ ὑπό τινων λαμβάνονται καὶ τινες τῶν ὑποκειμενικῶν γενικῶν (*hortus patris* lđ. § 12).

28. Τὸ τριτοπρόσωπον ῥῆμα *int̄erest* (μέλει μοὶ τινος) συντάσσεται μετὰ γενικῆς δηλούσης τὸ πρόσωπον, φ μέλει τι, τὸ δὲ πρᾶγμα, περὶ σὺ μέλει τινί, ἐκφέρεται δι' ὀρομαστικῆς σύζετέρου ἀντωνυμίας (hoc, illud, quod) η δὲ ἀπαρεμφάτου (μετὰ η ἀνευ ὑποκειμένου) η δὲ ἐξηρτημένης ἐρωτηματικῆς προτάσεως, σπανίως δὲ καὶ διὰ τοῦ *ut*, οἰον

1) Imperatōris *hoc int̄erest* (τῷ στρατηγῷ μέλει τούτου η τοῦτο).

2) Imperatōris *int̄erest vincere* (τῷ στρατηγῷ μέλει νικᾶν).

3) Imperatōris *int̄erest milites fortes esse* (τοὺς στρατιώτας ἀνδρείους εἶναι).

4) Imperatōris int̄erēsē mil̄ites fortes sint, necne (εἰ αἱ στρατιῶται ἀνδρεῖοι εἰσιν γὰρ οὖ).

5) Imperatōris int̄erēst, ut mil̄ites fortes sint (ἴνα αἱ στρατιῶται ἀνδρεῖοι ὦσιν).

ΣΗΜ. α') Πάσας τὰς συντάξεις ταύτας λαμβάνει καὶ τὸ ἑλλ. ρῆμα μέλει.

ΣΗΜ. β') Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τίθενται αἱ ἀφαιρετικαὶ τῶν θηλυκῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, ἀντὶ δηλαδὴ τοῦ mei tui, sui, nostri, vestri int̄erēst, λέγεται int̄erēst meā, tuā, suā, nostrā, vestrā· meā int̄erēst ut te vidēam (μέλει μοι ίνα σε ἴω).

Ἡ σύνταξις αὕτη προηγλθεγ ἐξ ἀναλογίας ἐκ τῆς συντάξεως τοῦ συνωνύμου rēfert (διαφέρει μοι).

29. Τὸ rēfert (ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ res, rē καὶ fert, ὅχι rēfert ἐκ τοῦ rēferto) γῇ συντάσσεται πρὸς τὰς θηλυκὰς ἀφαιρετικὰς meā, tuā κτλ. γῇ τίθεται ἀπολύτως καὶ ἀνευ συμπληρώματος· hoc meā rēfert (τοῦτο διαφέρει μοι, μὲ ἐνδιαφέρει). quid rēfert? (τί ἐνδιαφέρει;)

ΣΗΜ. α') Αἱ ἀφαιρετικαὶ meā, tuā, κτλ. συμφωνοῦσι πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν rē τὴν ἀποτελοῦσαν τὸ πρῶτον συνθετικὸν τοῦ ρήματος.

ΣΗΜ. β') Μετὰ τοῦ int̄erēst ἀντὶ τῆς γενικῆς τοῦ τιμήματος δύναται νὰ τεθῇ καὶ αἰτιατικὴ οὐδετέρου ἐπιρρηματικῶς λαμβανομένη (multum, plus, nihil) γῇ κυρίως ἐπίρρημα (maxime magnopere). Multum meā int̄erēst te hodie ad me venire (λίαν ἐνδιαφέρει με νὰ ἔλθῃς σήμερον πρός με).

Περὶ τῆς δοτικῆς.

30. Ἡ δοτικὴ είναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, δπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ.

α') τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου, β') χαριστικὴ γῇ ἀπιγαριστικὴ (datīvus commōdi, incommōdi), γ') κτητικὴ (possessīvus) olov dedi pūero librum (εἴδωκα τῷ παιδὶ τὸ βιβλίον).—Pisistratus sibi non patrīae Megarenses vicit (ὁ Πειστράτος ἔσυπτο, χάρει ἔσυτο, οὐχὶ τῇ πατρίδι τοὺς Μεγαρεῖς ἐνίκησε.—est mihi amīcus · λατινικὴ Γραμματικὴ

(εστι μοι φίλος = ἔχω φίλον) — sunt *mihi libri* (εἰσὶ μοι βιβλία = ἔχω βιβλία).

31. Ωσαύτως καὶ τὴν δοτικὴν τῆς ἀναφορᾶς (datīvus relatiōnis) ἔχει ἡ λατινικὴ γλῶσσα, ὅπως καὶ ἡ Ἑλληνική, ἀλλ᾽ ἡ χρῆσις τῆς δοτικῆς ταύτης εἶναι σπανία. Gomphos pervenit, quod est oppidum primum Thessaliae venientibus ab Epirro (εἰς Γόρμους ἀφίκετο, οὗτις ἐστιν γε πρώτη τῆς Θεσσαλίας πόλις τοῖς ἐξ Ἡπείρου ἐγχομένοις, ὡς πρὸς τοὺς ἐξ Ἡπείρου ἐρχομένους).

32. Ἐπίσης σπανία εἶναι ἡ χρῆσις καὶ τῆς ἡθικῆς λεγομένης δοτικῆς (datīvus ēthīcus): quid *mihi Celsus agit?* (τί μοι δὲ Κέλσος πράττει; πῶς μοι δὲ Κέλσος ἔχει;).

33. Πρὸς δοτικὴν συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ἀμοιβαίνων σχέσιν, ὅπως καὶ ἑλληνιστὶ τὰ τούτοις ἴσοδύναμα: *cōs* similiis, dissimiliis (ὅμοιος, ἀνόμοιος), *par*, *impar* (ἴσος, ἄνισος), *commūnis* (κοινός), *proxīmus* (πλησιέστατος) κτλ. Canis *lupo* similiis (ό κύων τῷ λύκῳ ὅμοιος). — Diomēdes *supēris* *par* (Διομήδης τοῖς θεοῖς ίσος). Ius *omnībus hominībus* commūne (δικαιον πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις κοινόν). — Belgae proxīni sunt *Germanis* (οἱ Βέλγοι πλησιέστατοι εἰσὶ τοῖς Γερμανοῖς).

34. Ἐπίσης δὲ τὰ ἐπίθετα *utīlis* (ὠφέλιμος), *aptus* (ἀρμόδιος, ἐπιτῆδειος), *amīcus* (φίλος), *fidus* (πιστός), καθὼς καὶ τὰ ἔχοντα ἐναντίκα σημασίαν: *cōs* *res utīlis hominībus* (πρᾶγμα ὠφέλιμον τοῖς ἀνθρώποις). — Miltiādes amicior erat omnīum libertati quam suae dominatiōni (ό Μιλτιάδης φίλτερος ἦν τῇ ἐλευθερᾳ πάντων ἢ τῇ ἴδῃ δεσποτείᾳ).

ΣΗΜ. α') "Οπως ἑλληνιστὶ λέγεται φίλος *tūrī* καὶ φίλος *tūros*, οὕτω καὶ λατινιστὶ *amīcus* *Caesāri* καὶ *amīcus* *Caesāris*, ὅπως ὅμοιός *tūrī* καὶ ὅμοιός *tūros*, οὕτω καὶ *sōmnus* similiis est *mortis* ἢ *morti* (ό ὅπνος ὅμοιός ἐστι τοῦ θανάτου ἢ τῷ θαράρῳ (ἰδ. καὶ § 26)).

ΣΗΜ. β') Ἐπειδὴ δὲ πρόθεσις prope (πλησίον) συντάσσεται πρὸς αἰτιατικὴν (prope Italiam), συντάσσονται κατ' ἀναλογίαν πρὸς αἰτιατικὴν συχνότερον ἢ πρὸς δοτικὴν καὶ τὰ παραθετικὰ propius καὶ proxīme. Καὶ τὰ ἐπίθετα δὲ propior, proxīmus συντάσσονται ἐνίστε πρὸς αἰτιατικὴν ἀντὶ δοτικῆς. Οὕτω λέγεται sedēbam (ἐκαθή-

μην) proxīme *Pompeium* (ἀντὶ proxīme *Pompeio* = πλησιέστατα τῷ Πομπήῳ).

35. Πρὸς δοτικὴν συντάσσονται πολλὰ λατινικὰ ῥῆματα, ὡν τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικὰ συντάσσονται πρὸς αἰτιατικὴν ἢ λαμβάνουσιν ἄλλην σύνταξιν· οἷον ποσέο *agricōlis* = βλάπτω τοὺς γεωργούς, *blandior amīcis* = κολακεύω τοὺς φίλους.

Τὰ ῥῆματα ταῦτα εἰναι· *medeō* (ἰῶμαί τινα), *studēo* (σπουδάζω περὶ τι), *parco* (φείδομαι τινος), *persuadēo* (καταπείθω τινά), *obtrecto* (διαβάλλω τινά), *invidēo* (φθονῶ τινα), *maledīco* (κακολογῶ τινα), *nubo* (ὑπανδρεύομαι τινα), *supplīco* (ἴκετεύω τινά). Si semper *rebus studebitis honestis*, magnam merebitis laudem ("Ἄν πάντοτε σπουδάζῃτε περὶ τὰ χρηστά, θὰ εἰσθε ἀξιοί μεγάλου ἐπαίνου). — *Bonis* ποιεῖ, qui *malis* περιέργητος (τοὺς ἀγαθούς ἔδλαψεν, δστις τῶν πονηρῶν ἐφείσθη). — *Probus* invīdet *nemīni* (ό χρηστὸς οὐδένα φθονεῖ). — *Tempōri* parce (χρόνου φείδου).

Τὰ πρὸς δοτικὴν συντάξσομενα ῥῆματα μόνον ἀπρόσωπον παθητικὸν τύπον σχηματίζουσι. Δὲν λέγεται *persuadēor* ab aliquo (*πείθομαι* ὑπό τινος), ἀλλὰ *mihi persuadētur* (*tibi persuāsum est κτλ.*). Δὲν λέγεται *invidēor* ab aliquo (*φθονοῦμαι* ὑπό τινος), ἀλλὰ *mihi invidētur*.

36. "Οπως ἑλληνιστὶ συντάσσονται πρὸς δοτικὴν τὰ ῥῆματα τὰ σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ἐν, σύν, ἐπί, παρά, περὶ (ἐμμένω, συμμαχῶ, ἐπιθεῖλεύω, παρίσταμαι, περιπίπτω), οὕτω καὶ λατινιστὶ τὰ μεταθετικὰ ἢ ἀμετάθετα ῥῆματα τὰ σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ad, ante, cum, in, inter, ob, post, prae, sub συντάσσονται πρὸς δοτικὴν *Stipendīum victis victores impōnunt* (*φόρον τοῖς ἡττηθεῖσιν οἱ νικηταὶ ἐπιβάλλουσι*). — *Caesar praefēcit Labiēnum exercitū* (ό Καῖσαρ ἐπέστησε τὸν Λαβιηνὸν τῷ στρατεύματι). — *Elephantī magnum militib⁹ terrōrem iniecrant* (*οἱ ἑλέφαντες εἶχον ἐμβάλει μέγαν φόδον εἰς τοὺς στρατιώτας*).

'Αντὶ τῆς δοτικῆς τίθεται πολλάκις πρόθεσις μετ' αἰτιατικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς: *in hac vitā* (ἢ *huius vitae*) *nihil inest nisi miseriā* = ἐν τῷδε τῷ βίῳ (τῷδε τῷ βίῳ) οὐδὲν ἐνυπάρχει (ἔνεστι) εἰμὴ ἀλλιότης. —

obicere se morti ἢ ad mortem (προϊέναι ἔχετεν τῷ θανάτῳ ἢ εἰς τὸν θάνατον).

37. Λέγεται donare alīcui (ἕστ.) alīquam rem (αἰτ.) = δωρεούμενή τινί τι, καὶ donare alīquem (αἰτ.) alīquā rē (ἀφαιρ.) = δωρεούμενή τινά τινι πράγματι.

Ομοίως λαμβάνουσι τὰς δύο ταύτας συντάξεις τὰ δώματα circumdāre (περιβάλλειν), circumfundere (περιχέειν), impertīre (μεταδιδόναι), induere καὶ exuere (ἐνδύειν καὶ ἐκδύειν), circumdāre oppidum fossā (περιβάλλειν τὴν πόλιν τάφρῳ) καὶ circumdāre opīrido fossam.

38. Ρήματά τινα ἔχουσιν ἀλληγορικά σημασίαν, ὅταν συντάσσωνται πρὸς δοτικήν καὶ ἀλληγορικήν :

consūlo medīcum = συμβουλεύομαι τῷ ἱατρῷ, consūlo patrīae = φροντίζω περὶ τῆς πατρίδος, timēo inimīcum = φοβοῦμαι τὸν ἔχθρόν, timēo amīco = φοβοῦμαι περὶ τοῦ φίλου (μὴ ὁ φίλος πάθῃ τι), cuprō alīquid = ἐπιθυμῶ τι, cuprō alīcui (= favēre alicui) = εὐνοϊκῶς ἔχω πρός τινα.

39. Καὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον τίθεται ἐνίστε κατὰ δοτικήν μετὰ τῶν συγθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ δώματος. "Οπως δὲ ἑλληγιστὶ λέγεται: Ἰλιὰ: πεποίηται Ὁμήρῳ (ὑπὸ Ὁμήρου), τὰ ὑμῖν πεποργυμέρα (τὰ ὑφ' ὑμῶν), οὕτω λέγεται καὶ λατινιστὶ captum est mihi consilium (ἀντὶ a me) = ἐλήφθη ὑπὸ ἐμοῦ ἀπόφασις (εἴληπταί μοι).

40. "Οπως δὲ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὸ ποιητικὸν αἴτιον μετὰ τῶν εἰς -τέος δηματικῶν τίθεται πάντοτε κατὰ δοτικήν, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ μετὰ τῶν γερουνδικῶν scribendum mihi est = γραπτέον μοι ἐστιν.

41. Λέγεται ἑλληγιστὶ: ἐστιν αὐτῷ ὄνομα Ἀγάθων, τὸ κύριον ὄνομα δηλαδὴ δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν δοτικήν (αὐτῷ), ἀλλὰ πρὸς τὴν λέξιν ὄνομα. Λατινιστὶ λέγεται καὶ κατὰ τοῦτο τὸν τρόπον: est ei nomen Agātho, ἀλλὰ δύναται τὸ κύριον ὄνομα νὰ συμφωνήσῃ καὶ πρὸς τὴν δοτικήν: est ei nomen Agāthōni (Ἀγάθων). Επὶ δὲ τῶν παρωνυμιῶν τὸ κύριον ὄνομα δύναται νὰ τεθῇ κατὰ γενεικήν συντακτικήν εἰς τὸ nomen oīn Q. Metello cognōmēn Macedonīci iudītum est (τῷ Κολοντῷ Μετέλλῳ τὸ τοῦ Μακιδονικοῦ ἐπίκλημα ἐπετέθη).

ΣΗΜ. Ἐν τῇ φράσει dare ἡ dicere alīcui nomen (διδόναι ἡ λέγειν, τιθέναι ὄνομά τινι) τὸ κύριον ὄνομα δύναται γὰ τεθῇ ἡ κατὰ δοτικὴν (ώς ἀνωτέρῳ) ἡ κατ' αἰτιατικὴν συμφωνούσαν πρὸς τὴν αἰτιατικὴν nomen filius, cui Ascanium parentes dixerent nomen (υἱός, ὁ Ἀσκάνιος οἱ γονεῖς ἔθεντο ὄνομα), ἡ cui Ascanio (ὁ Ἀσκανίος).

42. Πρήματά τυνα συντάσσονται μετὰ δύο δοτικῶν. Τὰ δέρματα εἰναι· dare (διδόναι), ducere (ἀγειν), tribuere (νέμειν), venire (ἔρχεσθαι), mittere (πέμψειν), relinquere (ἀφίεναι) καὶ ἄλλα ὅμοια. Ἡ μία ἐκ τῶν δύο δοτικῶν δηλοῦ τίνι δίδει τις, ἀγει, νέμει κτλ., ἡ ἄλλη τὸν σκοπόν, πρὸς δὲν τις δίδει, ἀγει, νέμει κτλ.: Caesar quinque cohortes castris praesiūlo relīquit (ὅ Καῖσαρ πέντε κοόρτεις τῷ στρατοπέδῳ πρὸς φρονώγησιν ἀφῆκε)—equitatūi, quem auxilio Caesari Haedui misérant, Dumniōrix praeērat (τοῦ ἵππικου, δπερ οἱ Αἴδουσι εἶχον πέμψει πρὸς ἐπικουρίαν τῷ Καῖσαρι, ἥγετο ὁ Δουμνόριξ).

Ομοίως μετὰ τοῦ δέρματος esse τίθεται ἡ δοτικὴ τοῦ σκοποῦ virtutes hominibus decōri et gloriae sunt (αἱ ἀρεταὶ εἰσὶ τοῖς ἀνθρώποις, δηλαδὴ εἰ ἀνθρώποι εἶχοντι τὰς ἀρετὰς πρὸς κόσμον καὶ πρὸς δόξαν).—hoc est mihi curae (τοῦτο ἔστι μοι εἰς φροντίδα, διὰ φροντίδους).

ΣΗΜ. Τὴν δοτικὴν ταύτην τοῦ σκοποῦ, γῆτις εἰναι κυρίως κατηγορούμενον τῆς ἑτέρχης δοτικῆς, δὲν ἔχει ἡ ἐλληνικὴ γλώσσα.

Περὶ τῆς αἰτιατικῆς.

43. Κατ' αἰτιατικὴν τίθεται τὸ ἀντικείμενον (objectum) τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν δέρμάτων, δπως καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ pater amat filium (ὅ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν).—Caesar vicit Pompeium (ὅ Καῖσαρ ἐνίκησε τὸν Πομπέϊον). Παθητ. filius amātur a patre.—Pompeius victus est a Cæsare.

44. Ὁπως ἐλληνιστὶ λέγεται θρηγῷ (ἀμεταβάτως), ἀλλὰ καὶ θρηγῷ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς (μεταβατικῶς), εὕτω καὶ λατινιστὶ δέρματα σημαίνοντα ψυχικὴν διάθεσιν ἡ ἐκδήλωσιν ψυχικῆς διαθέσεως οἷον dolere (ἀλγεῖν), lugere (πενθεῖν), flere (χλαίειν), lamentari (δούρειθαι) κτλ., χαμετάθατα καθ' ἔαυτὰ ὄντα, λαμβάνονταν ἐνίστε

μεταβατικήν σημασίαν καὶ δέχονται αἰτιατικήν ἀντικειμένου· οἷον lamentari mortem amīci (θρηγεῖν τὸν θάνατον τοῦ φίλου).

45. Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, δύναται μετὰ παντὸς σχεδὸν ῥήματος, καὶ τῶν ἀμεταβάτων καὶ τῶν παθητικῶν ἀκόμη, νὰ τεθῇ ἡ λεγομένη σύστοιχος αἰτιατικὴ καὶ δὴ κανονικῶς μετὰ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ servitūtem durissimam servīre (δουλείαν σκληροτάτην δουλεύειν)·—ter populus crepuit laetum sonum=τρεῖς ὁ δῆμος ἐπατάγησε γηθόσυνον κρότον, ἔχειροκρότησε (Ορατ. Ḧδ. 2, 17, 26).

46. Ὅπως ἑλληνιστὶ τὰ ἀμετάβατα κινήσεως σγημαντικὰ ῥήματα (πλέω, βάίνω) συντιθέμενα μετὰ προθέσεως γίνονται μεταβατικὰ (περιπλέω τὴν νῆσον, διαβαίνω τὸν ποταμόν), οὕτω καὶ λατινιστὶ τὰ ἀμετάβατα fluo (ῥέω), eo (πορεύομαι) κτλ. γίνονται συντιθέμενα μετὰ προθέσεων (circum, trans κτλ.) μεταβατικά· Oceānus circumfluit terram (ὁ Ὡκεανὸς περιρρεῖ τὴν γῆν).—Hannibal Alpes transīt (ὁ Ἀννίβας διγλύθε τὰς Ἀλπεις).

47. Τὰ μετὰ τῆς trans σύνθετα μεταβατικὰ (transdūco, διαδίδω—transporto, μετακομίζω) λαμβάνουσι δύο αἰτιατικάς, τὴν τοῦ ἀντικειμένου καὶ τὴν δηγλούσαν τὸν τέπον, ἵτις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς trans· Dux equitum magnam partem flumen traiecit (iēcit trans flumen)=ὁ στρατηγὸς μέγα μέρος τῶν ἵππων διεδίθασε πέραν τοῦ ποταμοῦ.—Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ τόπου μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει exercitus a Caesare Rhēnum traiectus est (ὁ στρατὸς διεδίδασθη ὑπὸ τοῦ Καισαρος πέραν τοῦ Ρήγου).

48. Τὰ τριτοπρόσωπα piget (λύπει ἡ ἀνιψιὰ μέ τι), pudet (αἰσχύνομαι), paenitēt (μεταμέλει μοί τινος), taedet (ἀγδῶς ἔχω πρός τι) καὶ miseret (οἰκτίρω, ἐλεῶ τινα) λαμβάνουσιν αἰτιατικὴν τοῦ προσώπου καὶ γενικὴν τῆς αἰτίας· οἷον pudet me facti=αἰσχύνη ἔχει με τοῦ γεγονότος (αἰσχύνομαι διὰ τὸ γεγονός).—Misere=ret me fratri (οἰκτίρω τὸν ἀδελφόν).

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῆς αἰτίας δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀπαρέμφατον, ἐὰν ὅτε ἡ αἰτία σημαίνηται δι’ οὐδετέρας ἀναφορικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τίθεται ἡ αἰτία κατ’ αἰτιατικὴν ἐνικοῦ· pudet

me hoc facere, hoc me pudet. Τὸ μισέρετ λαμβάνει μόνον γενικήν, οὐδέποτε δὲ ἀπαρέμφατον ἢ οὐδέτερον ἀντωνυμίας.

Τὸ paenitent ἀντὶ ἀπαρέμφατου δέχεται καὶ πρότασιν ὁλόκληρον, ἀρχομένην διὰ τοῦ quod ἢ τοῦ quantum· οἷον Quintum paenitent, quod animum tuum offendit (δὲ Κόστος μετανοεῖ, διότι σὲ ἐλύπησε, προσέθαλε τὴν ψυχήν σου).

49. Τὸ dēcet (πρέπει τινὶ) ἢ dedēcet (οὐ πρέπει) λαμβάνει αἰτιατικήν τοῦ προσώπου καὶ ὀνομαστικήν τοῦ πράγματος (προσωπικὴ σύνταξις· οἷον parvum parva decent=τῷ ταπεινῷ ταπεινὰ πρέπει. Τὸ πρᾶγμα ἐκφέρεται καὶ κατ’ ἀπαρέμφατον (minime dēcet irasci oratōrem=ῆκιστα πρέπει τῷ δήτορι δργίζεσθαι).

50. "Οπως λέγεται ἑλληνιστὶ διδάσκω τὸν παιδα γραμματικήν, οὕτω διὰ δύο αἰτιατικῶν λέγεται καὶ λατινιστὶ docēo puerum grammaticam (παθητ. puer docētur ἢ discit a me grammaticam). Οὕτω λέγεται ἑλληνιστὶ καὶ ιδύπτω τὸν φίλον (ἀπὸ τοῦ φίλου) τὸν θάρατον τοῦ πατρὸς καὶ λατινιστὶ celo amīcum mortem patris (τὸ παθητ. amicus celātur a me de morte patris). Ο hominem simplēcem, qui nos nihil celet ("Ω τὸν ἀπλοῦν ἄνθρωπον, δοτις οὐδὲν ήμας κρύπτει). Προθλ. τὴν ἑλληνικὴν φράσιν: *Kai δὲ πέπειτο αὗτις ἦκιστα Κῦρον ἐκρουπτεν* (Ξενοφ.). — Debes existimare te maxīmis de rebus a fratre esse celātum (πρέπει γὰ νομίζῃς, δι τι σπουδαιότατα πράγματα ἀπεκρύδησαν ἀπὸ σου ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου).

51. Κατὰ τὸ αἴτῳ τινά τι λέγεται καὶ λατινιστὶ posco aliquem aliquid rem. "Οπως δὲ ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου ἑλληνιστὶ λέγεται καὶ παρά τινος, οὕτω καὶ λατινιστὶ ab aliquo. Οὕτω συντάσσεται καὶ τὸ flagitio (ἐπιμόνως ἀπαιτῶ). Caesar Aedūos frumentum flagitat ἢ ab Aedūis = δὲ Καῖσαρ τοὺς Αἰδούους ἢ παρὰ τῶν Αἰδούων σιτον ἐπιμόνως ἀπαιτεῖ.

ΣΗΜ. α') Λέγεται postulare ab aliquo (ἀπαιτῶ παρά τινος), interrogāre (rogāre) aliquem aliquid ἢ de aliqua re (ἐρωτᾶν τινά τι ἢ περί τινος). Τυπικὴ εἶναι ἡ φράσις rogāre aliquem sententiām (παθητ. rogatus sententiām) κελεύειν τινὰ (ἐν τῇ συγκλήτῳ) τὴν ἔκυρτον γνώμην ἀποφήνασθαι.

52. Πολλὰ ρήματα λαμβάνουσιν ἐλληνιστὶ δύο αἰτιατικάς (ἀντικειμένου καὶ κατηγορουμένου), αἴτινες ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει τρέπονται εἰς δύο δινοματικάς (διποκειμένου καὶ κατηγορουμένου). οἷον τὸν φιλοσόφους θείους προσαγορεύω. Τοῦτο λέγεται καὶ λατινιστὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· *philosōphos divīnos appello* (παθ. *philosophi* appellantur a me *divini*).

53. Ἡ αἰτιατικὴ δηγοὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς γλώσσας καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ τόπου ἡ τοῦ χρόνου· οἷον agḡrem latum *pedes trecentos et triginta extruxerunt* = ἐπίχωμα πλατύ τριακοσίους καὶ τριάκοντα πόδας ἐπεσώρευσαν.—*Decem quondam annos Troia oppugnata est*—δέκα ποτὲ ἔτη ἡ Τροία ἐπολιορκήθη.

ΣΗΜ. α') Ἡ αἰτιατικὴ αὗτη ἐνίστε λαμβάνει καὶ τὴν πρόθεσιν per (ἐπί)· per triennium (ἐπὶ τριετίαν), per decem annos (ἐπὶ δέκα ἔτη).

ΣΗΜ. β') *Viginti annos natus*=εἴκοσιν ἔτη γεγονός.

ΣΗΜ. γ') Ἡ αἰτιατικὴ ἔχει προσέτι καὶ ἐπιφωνηματικὴν σημασίαν· οἷον *Me mis̄erum!* (ἄθλιος ἐγώ!).

Ἡ εἰς τόπον κίνησις, ἡ ἀπὸ τόπου κίνησις καὶ ἡ ἐν τόπῳ στάσις.

54. Ἡ εἰς μετὰ αἰτιατικῆς πρὸς δήλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως (ἐρωτ. ποὶ; quo ?) ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ τῆς in μετὰ αἰτιατικῆς· οἷον εἰς τὸν κήπον—in hortum, εἰς τὴν πόλιν—in urbem, εἰς τὴν Ἰταλίαν—in Italiam. Τίθεται δὲ ἡ αἰτιατικὴ ἀπλῆ, ἀνευ τῆς in, ἐπὶ τῶν δινομάτων τῶν πόλεων (οὐκ χωρῶν)· οἷον eo Romam—eo Athēnas=πορεύεμαι εἰς τὴν Ῥώμην—εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΣΗΜ. Ἡ εἰς τόπον κίνησις ἐκφράζεται καὶ ἐλληνιστὶ εἰς ἀπλῆς αἰτιατ. ἀνευ τῆς εἰς, ἀλλὰ μόνον παρὰ ποιηταῖς· οἷον μνηστήρας ἀφέκτο—ἀνέδη μέγαν οὐρανὸν—τὸ κοῖλον "Αργος τὰς φυγάς.

55. Ἡ ἐν μετὰ δοτικῆς πρὸς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως (ποῦ, ubi ?) ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ τῆς in μετ' ἀφαιρετικῆς· οἷον ἐν τῷ κήπῳ—in horto, ἐν τῇ πόλει—in urbe, ἐν Ἰταλίᾳ—in Italia. Τίθεται δὲ ἡ ἀφαιρ. ἀπλῆ, ἀνευ τῆς in, ἐπὶ τῶν δινομάτων τῶν πόλεων (οὐκ χωρῶν), ἐλαύνει ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ τῆς α' ἢ τῆς β' κλίσεως, ἢ τῆς γ' κλίσεως (ἐν. ἢ τληθ.). οἷον Athenis=ἐν Ἀθήναις, Carthagīne=ἐν Καρχηδόνι.

Ἐὰν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως εἰναι α' ἦ, β' αἰλίσεως ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, τίθεται ἀπλὴ γενικὴ (γίτις εἰναι υἱοῖς τοπικὴ πτῶσις, *casus locativus* οἰον Romae = ἐν Ῥώμῃ, Clusiū (ὄνομ. Clusium) = ἐν Κλουσίῳ (πόλει τῆς Ἰταλίας).

ΣΗΜ. Καὶ ἡ ἐν τότῳ στάσις ἐκφράζεται ἐλληνιστὶ ἀνευ τῆς ἐν προθέσεως δι' ἀπλῆς δοτικῆς, ἀλλὰ μόνον παρὰ ποιηταῖς. ‘Ελλάδι ναίων — τόξον ὕμοισιν ἔχων — νῦν ἀγροῖσι τυγχάνει.

56. Ἡ ἐκ (ἢ ἀπὸ) μετὰ γενικῆς πρὸς δήλωσιν τῆς ἐκ (ἢ ἀπὸ) τόπου κινήσεως (πόθεν; unde?) ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ τῆς ex (ἢ ab) μετ' ἀφαιρετικῆς οἰον ἐκ τοῦ κήπου — ex horto, ἐκ τῆς πόλεως — ex urbe, ἐξ Ἰταλίας — ex Italia, ἀπὸ τῆς νήσου — ab insula. Ἡ ex ἔχει τὴν αὐτὴν διαφορὰν ἀπὸ τῆς ab, οἷαν καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ ἡ ἐκ ἀπὸ τῆς ἀπό. Τίθεται δὲ ἡ ἀφαιρετικὴ ἀπλῆ, ἀνευ τῆς ab (ex), ἐπὶ τῶν δινεμάτων τῶν πόλεων (οχι χωρῶν) οἰον venio Romā=ἔρχομαι ἐκ Ῥώμης, venio Athēnis=ἔρχομαι ἐξ Ἀθηνῶν.

ΣΗΜ. α') Δύναται νὰ λεχθῇ ab Athēnis—ad Athēnas (ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν, πρὸς τὰς Ἀθήνας), ὅταν σημαίνωνται τὰ περίχωρα ἢ ἡ διεύθυνσις.

ΣΗΜ. β') Μετὰ ἐπιθετικῶν προσδιορισμῶν ἡ χρήσις ἔχει ὡς ἑξῆς. ipsā Romā ἢ in ipsā Romā, totā Corintho (ἀνευ προθέσεως), eo doctas Athēnas (ἀνευ προθέσεως), ex ipsā Romā.

ΣΗΜ. γ') Μετὰ τῶν προσηγορικῶν urbs, oppidum ὡς ἑξῆς: Cimon in oppido Citio (ἄλλως θὰ ἐτίθετο Citii) mortuus est (δι Κίμων ἀπέθανεν ἐν τῇ πόλει Κιτίῳ).

Consul pervenit in oppidum Cirtam (δι ὑπατος ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν Κίρταν).

Vercingetōrix expellitur ex oppido Gergovia (δι Οὐερκιγέτοροιξ ἐκδιώκεται ἐκ τῆς πόλεως Γεργοβίας).

Archias Antiochiae (γεν.) natus est, celebri quondam urbe (ἀφαιρ.) et copiosā (δι Ἀρχίας ἐγεννήθη ἐν Ἀντιοχείᾳ, πολυαγθρώπῳ ποτὲ πόλει καὶ πλουσίᾳ).

57. Τὰ προσηγορικὰ domus (οἰκος), rus (ἀγρός), humus

(χῶμα, χθῶν) τίθενται πρὸς δήλωσιν τῶν σχέσεων τοῦ τόπου ἀπόθετα, ὅπως τὰ διόρματα τῶν πόλεων, καὶ λαμβάνουσι τύπον ἐπιρρυμάτων:

domum=οἰκαδε, rus=ἀγρόνδε
domo=οἰκοθεν, rure=ἀγρόθεν,
(ab) humo=χαμόθεν
domi=οἰκει, ruri (rure)=χαρόθι, humi=χαμαῖ.

58. Τὸ domi, domo, domum (ἴδε § 26) μετὰ κτητικῶν ἀντώνυμιδν ἢ κτητικῶν γενικῶν ἀκολουθούσι τὴν ἔξῆς χρήσιν:

domi meae—domi tuae—domi suae
domi Caesāris ἢ in domo Caesāris
domō meā—domō tuā—domō suā
domō Caesāris ἢ e domō Caesāris
domum meam—domum tuam—domum suam
domum Caesāris ἢ in domum meam κτλ..

Πάντοτε ὅμως in domo ᾧlla (καὶ ὅχι domi illīus), in domum vetērem κτλ., μόνον δὲ κατ' ἔξαίρεσιν λέγεται domi alienae ἢ in domo aliena.

ΣΗΜ. Καθ' ἔλξιν τίθενται αἱ γενικαὶ belli καὶ militiae (=in bello, in militia), ὅταν συγάπτωνται πρὸς τὸ domi (domi bellique, domi militiaeque = οἰκοι καὶ ἐν πολέμῳ, οἰκοι καὶ ἐν στρατείᾳ)· saepe imperatorum sapientia constituta est salus civitatis aut belli aut domi (πολλάκις τῇ τῶν στρατηγῶν συνέσει κατεστάθη ἡ σωτηρία τῆς πόλεως εἴτε ἐν πολέμῳ εἴτε ἐν εἰρήνῃ).

59. Δε' ἀπλῆς ἀφαιρ. ἐκφέρεται ἡ διὰ τόπου διάδοσις (ἐρωτ. qua? δηλ. viā), ὅταν ὁ λόγος περὶ δύο, οἷον viā Appiā, ἀλλως δύναται νὰ τεθῇ ἢ ἀπλῆ ἀφαιρ. ἢ ἡ per μετ' αἰτιατικῆς mediā urbe ἢ per mediām urbem (ἢὶ μέσης τῆς πόλεως).

ΣΗΜ. Εἰς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως τίθενται κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν καὶ τινες ἀλλαὶ λέξεις· hoc loco—multis locis—tertio libro (ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ, διότι in tertio libro σγυμαίνει ἐν τινι ὠρισμένῳ χωρίῳ τοῦ τρίτου βιβλίου) hac parte κτλ..

Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς.

60. Ἡ ἀφαιρετικὴ (ablatīvus), τῆς ὁποίας στερεῖται ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα, δηλοὶ κυρίως χωρισμὸν καὶ ἀπομάκρυνσιν, ἀλλὰ προσλαμβάνει καὶ ἀλλας ἐννοίας, μάλιστα δὲ τοπικήν, χρονικήν καὶ ὀργανικήν, θεοὺς διαιρεῖται εἰς κυρίως ἀφαιρετικὴν (ablatīvus separativus) καὶ καταχρηστικὴν ἀφαιρετικήν, ητις κατὰ τὰς τρεῖς κυρίας αὐτῆς ἐννοίας δύναται νὰ ὀνομασθῇ.

ἀφαιρετικὴ τοπικὴ (ablatīvus locatīvus)

ἀφαιρετικὴ χρονικὴ (ablatīvus temporālis) καὶ

ἀφαιρετικὴ ὀργανικὴ (ablatīvus instrumentālis).

61. Ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ ἡ μὲν κυρίως ἀφαιρετικὴ ἀποδίδεται διὰ τῆς γενικῆς, ἡ δὲ καταχρηστικὴ διὰ τῆς δοτικῆς.

A') Κυρίως ἀφαιρετική.

62. Κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς ab προθέσεως ἐκφέρεται τὸ ποιητικὸν αἴτιον (εἴτε εἶναι πρόσωπον εἴτε πρᾶγμα)* omnia a deo facta sunt=πάντα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐποιήθησαν (ἐνεργ. ommia deus fēcit). — hostes victi sunt a consule = οἱ πολέμιοι ἐνικήθησαν ὑπὸ τοῦ διπάτου (consul vicit hostes). — corpora a feris laniata = σώματα ὑπὸ τῶν θηρίων σπαραχθέντα — ab his virtutibus tot vitia superantur=ὑπὸ τούτων τῶν ἀρετῶν τοσαῦται κακίαι ὑπερβάλλονται.

ΣΗΜ. Πᾶσα ἀφαιρετικὴ ἀνεύ τῆς ab μετὰ παθητ. δήματος δὲν εἶναι δηλωτικὴ τοῦ ποιητικοῦ αἴτιου, ἀλλὰ τοῦ δργανικοῦ, περὶ οὗ, ἀποδιδομένου ἐλληνιστὶ διὰ δοτικῆς, θὰ εἰπωμέν κατωτέρω.

63. Ἀφαιρετικὴ τῆς καταγωγῆς (ablatīvus origīnis). τίθεται μετὰ τῶν δημάτων nascor (γεννῶμαι) gignor (γίγνομαι, γεννῶμαι), orior (ἀνατέλλω, γίγνομαι), παρὰ ποιηταῖς δὲ καὶ μετὰ τῶν μετοχῶν edītus, sātus, crētus (συνωνύμων τῆς μετοχ. nātus) Mercurīus Iōne et Maia natus est (δὲ Ἐρμῆς ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μαίας ἐγεννήθη).

Ἐνίστε ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς καταγωγῆς προσλαμβάνει τὴν πρόθεσιν ex. oīov ex fratre et sorore nati erant (ἐξ ἀδελφοῦ καὶ ἀδελφῆς ἐγεννήθησαν).

ΣΗΜ. α') Κανονικῶς προσλαμβάνεται ἡ εκ πρόθεσις, ὅταν ἡ ἀφαιρετικὴ ἡ δηλοῦσα τὴν καταγωγὴν εἰναι ἀντωνυμίᾳ liberi ex eo nati (παῖδες ἐκ τούτου γεννηθέντες). — Πρὸς δήλωσιν δὲ τῶν ἀπωτέρων προγόνων τίθεται ἡ πρόθεσις ab oīo Cato Uticensisa Censorio ortus erat (Κάτων δὲ Ἰτυκαῖος ἀπὸ Κάτωνος τοῦ Τιμητικοῦ κατήγετο).

ΣΗΜ. β') Περὶ μητρὸς λέγεται natus illā (ἀφαιρ.) ἢ ex illā (καὶ de illā).

64. Συγχριτικὴ ἀφαιρετικὴ (ablatīvus comparatīvus). "Οπως δὲ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ κατὰ γενικὴν ἡ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ συνδέσμου ἡ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ δὲ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν ἡ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ συνδέσμου quam: οἷον Πλάτων σοφῶτερος Ξενοφῶν = Plato sapientior Xenophonte, Πλάτων σοφῶτερος ἡ Ξενοφῶν = Plato sapientior quam Xenophon.

65. Τῆς συγκριτικῆς ἀφαιρετικῆς γίνεται χρήσις, ὅταν δὲ πρῶτος ὅρος τῆς συγκρίσεως εἶναι πιώσεως ὀνομαστικὴς ἡ αἰτιατικὴς, ἢ ὅταν δὲ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως εἶναι ἀντωνυμίᾳ οἷον Nemo Romanorum fuit eloquentior Cicerone (οὐδεὶς τῶν Ρωμαίων ὑπῆρξεν εὐφραδέστερος τοῦ Κικέρωνος. — Neminem Romanorum Cicerone eloquentiorem fuisse vetères iudicarunt (οἱ παλαιοὶ ἔκριναν οὐδένα τῶν Ρωμαίων γενέσθαι εὐφραδέστερον τοῦ Κικέρωνος). — Hoc mihi gratius nihil facere potes (Τοῦδε τοῦ πράγματος οὐδέν μοι εὐχερεστότερον δύνασαι νὰ ποξέης).

ΣΗΜ. Ἐνίστε καὶ ὅταν δὲ πρῶτος ὅρος εἶναι αἰτιατικὴ, δὲν τίθεται δὲ δεύτερος κατ' ἀφαιρετικήν, ἀλλ᾽ ἐκφέρεται διὰ τοῦ συγκριτικοῦ quam. Δὲν λέγεται λ. γ. Ego te magis amo fratre tuo, ἀλλὰ quam fratrem tuum (Ἐγώ σε μᾶλλον ἀγαπῶ ἢ τὸν ἀδελφόν σου).

66. Ἐν πάσῃ ὅλῃ περιπτώσει δὲ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται οὐχὶ κατ' ἀφαιρετικήν, ἀλλὰ συνάπτεται διὰ τοῦ quam. Τίθεται δὲ ἡ ὁμιλιπτώτως πρὸς τὸν πρῶτον ὅρον οἷον Ego tibi magis deditus sum quam fratri tuo (Ἐγώ σοι μᾶλλον χαρίζοιμαι ἢ τῷ σῷ ἀδελφῷ), ἡ γίνεται, πρὸς σαφεστέραν δήλωσιν τοῦ πράγματος, νέα πρότασις ἔχουσα ρῆμα μὲν τὸ esse, ὑποκείμενον δὲ τὸν δεύτερον

ζερον τῆς συγκρίσεως: οἰον Argentum reddiisti L. Curidio, homini honesto, sed non gratiis iōri, quam Cn. Calidius est ('Απέδωκες τὸ ἀργύριον τῷ Λευκὶῳ Κουριδίῳ, ἀνθρώπῳ τιμίῳ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀξιωτέρῳ εὐνοεῖς, η̄ ὅσον εἶναι ὁ Ἰναῖος Καλίδιος).

ΣΗΜ. Τὰ συγκριτικὰ ἐπιρρήματα minus, plus, amplius (non minus, haud minus κτλ.) δύνανται νὰ τεθῶσιν εἰς προσδιορισμὸν ἀριθμητικῶν ὀνομάτων η̄ ἀλλων ποσοτικῶν λέξεων (annus, biennium, dimidium, dimidia pars κτλ.) καὶ ἀνευ τοῦ quam· οἰον Quintiūs, tecum plus annum vixit ('Ο Κοινήτιος μετὰ σοῦ πλέον τοῦ ἔτους, πλέον η̄ ἔτος, ἐδίωσε).

67. Αἱ λέξεις αἱ δηγοῦσαι κατὰ πόσον πρᾶγμά τι εἰναι μεγαλύτερον η̄ μικρότερον, καλύτερον η̄ χειρότερον κτλ. τίθενται ἐπίσης κατ' ἀφαιρετικήν, η̄τις λέγεται τοῦ βαθμοῦ (ablatīvus gradūs)· οἰον Hibernia dimidio minor est quam Britannia ('Η Ἰρλανδία, εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ μικροτέρα η̄ η̄ Βρεττανία). Οὕτω καὶ paullo maior, multo peior κτλ.

68. Πάντα τὰ ῥήματα, ἀτινα σημαίνουσιν ἀπομάκρυνσιν, χωρισμόν, ἀπαλλαγὴν κτλ., πλήρωσιν η̄ στέργησιν κτλ., καὶ συντάσσονται ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ γενικῆς, δέχονται ἐν τῇ λατινικῇ ἀφαιρετικήν liberare cives incommōdis=ἐλευθεροῦν τοὺς πολίτας τῶν πακῶν. Ἡ ἀφαιρετικὴ αὕτη προσλαμβάνει πάγιτον καὶ τὴν πρόθεσιν ab, ὅταν ὁ λόγος εἰναι περὶ προσώπων liberare civitatem a tyran-nis (ἐλευθεροῦν τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν τυράννων). Οὕτω καὶ implere dolium viuo (πληροῦν τὸν πίθον οἴνου) κτλ.

ΣΗΜ. Όμοίως πρὸς ἀφαιρετικήν συντάσσονται καὶ τὰ παρεμφερή ἔννοιαν ἔχοντα ἐπίθετα homo vacuus timore (ἀνθρωπὸς κενός, ἐλεύθερος, ἀπηλλαγμένος φόδου).

69. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται καὶ τὰ ἀποθετικὰ πτορ (χρῶμα), frūor (καρποῦμα), fungor (ἐπιτεῶ), vescor (τρέφομα), potior (κύριος γίνομαι)· οἰον utor libris (χρῶμα βιβλίοις), vescor carne (τρέφομαι διὰ κρέατος), fruor bonis meis (ἀπολαύω τῶν ἡγαθῶν μου).

ΣΗΜ. Τὸ potior συντάσσεται καὶ πρὸς γενικήν, potiri totius urbis. Πάντοτε δὲ rerum potiri καὶ οὐδέποτε rebus.

70. Ἡ φράσις *opus est = χρεία ἐστὶ* (τὸ ορός αὐλιτον) λαμβάνει ἡ ἀπρόσωπον σύνταξιν, ἡ προσωπικήν. "Οταν ἡ σύνταξις εἰναι ἀπρόσωπος, τὸ ορός *est* δέχεται δοιακὴν τοῦ προσώπου, ἀφαιρετικὴν τοῦ πράγματος (οὐ εἶναι χρεία). Mīhi opus est *libris* (χρεία μοι ἐστι βιβλίων).

"Οταν ἡ σύνταξις εἰναι προσωπική, δέχεται δοιακὴν (τοῦ πράγματος), δοιακὴν (τοῦ προσώπου). οἷον *Libri* (δόνομ.) mīhi (δοτ.) *opus sunt* (κατὰ λέξιν: Βιβλία μοι χρεία εἰσί).

Ἡ πρὸς ἀφαιρετικὴν σύνταξιν τοῦ ορός *est* προσῆλθεν ἐξ ἀναλογίας τῆς παρεμφεροῦς φράσεως *usus* *est*, ἐνθα ἐπιφέρεται ἀφαιρετική, διότι τὸ δῆμα uto^r συντάσσεται πρὸς ἀφαιρετικήν.

ΣΗΜ. Τὸ πρᾶγμα, οὖ εἰναι χρεία, δύναται νὰ ἐξενεχθῇ καὶ δι' ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως. *Opus est te anīmo valēre* (χρεία ἐστι σε εὑψυχεῖν, εἰναι χρεία νὰ εὑψυχῇς).

71. Καὶ ἡ γενικὴ τοῦ τιμῆματος τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ἀποδίδεται λατινιστὶ δι' ἀφαιρετικῆς (*ablatīvus pretiī*). οἷον *viginti talentis unam oratiōnem Isocratēs vendidit* (εἴχος ταλάντων ἔνα λόγον δὲ Ἰσοκράτης ἐπώλησε).

ΣΗΜ. α') Τὸ τίμημα ἐκφέρεται καὶ κατὰ γενικὴν (§ 22). Παράδειγμα: *Quanti* (γεν.) *constat liber?* (πόσουν τιμᾶται τὸ βιβλίον;) — *tribus denariis* (ἀφαιρ.). *est* (τριῶν δημαρχίων τιμᾶται). — *magnō* (ἰφαιρ.) *stat* (πολλοῦ πωλεῖται, ἀκριβὰ εἰναι).

ΣΗΜ. β') Καὶ ἡ ἰδιότης δὲν ἐκφέρεται μόνον κατὰ γενικὴν (§ 15), ἀλλὰ καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν (*ablatīvus qualitatis*). οἷον *Caesar fuit magnō ingenio* (δχι ὅμως fuit ingenio ἄνευ ἐπιθέτου) = δὲ *Καῖσαρ* ἦτο (ἐγένετο) μεγάλης εὐφυΐας.

72. Ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ ὥσαύτως τὴν ἀπόστασιν *legiōnēi* *Caesar passībus ducentis ab eo tumulo constitūit* = τὴν λεγεωνᾶν δὲ *Καῖσαρ* εἰς ἀπόστασιν 200 βημάτων ἀπὸ τούτου τοῦ λόφου κατέστησε.

B') *Kataχωριστικὴ ἀφαιρετικὴ.*

73. Ἀφαιρετικὴ *τοπικὴ* (*ablatīvus locatīvus*), περὶ ἣς ἴδε § 68. Ἀφαιρετικὴ *περιοριστικὴ* ἡ τοῦ κατά τι (*ablatīvus limitatiō-*

nis): οἰον Agesilāus fuit clāudus altēro pede = Ἀγγσίλαχος γη
χωλὸς κατὰ τὸν ἔτερον πόδα.

74. Ἀφαιρετικὴ χρονικὴ (abl. temporalis) τίθεται, ὅπως ἡ
ἔλλην. δοτικὴ (Παναθηναῖος, Διονυσίοις) εἰς δῆλωσιν τοῦ πότε τι
συνέδη· illo tempore=τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, secundo anno belli Pelo-
ponnesiaci=τῷ δευτέρῳ ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

75. Λέγεται λατινιστὶ ἡ

tribus annis ante (ἢ post)

tertio anno ante (ἢ post),

κατ' ἀφαιρετικὴν δηλαδὴ καὶ ἐπιτασσομένου ως ἐπιρρήματος τοῦ ante
(ἢ post), ἢ

ante (ἢ post) tres annos

ante (ἢ post) tertium annum

κατ' αιτιατικὴν συντακτικὴν πρὸς τὰς προθέσεις ante (ἢ post).

ΣΗΜ. α') Ἐνίστε πρὸς τὸ ante ἢ post συντίθεται τὸ quam (antē-
quam, postquam): οἰον tribus annis (tertio anno) postquam
venērat ἢ post annum tertium (tres annos) quam venērat (=τρία
ἔτη ἢ τρίτον ἔτος, ἐξ οὐ εἰχεν ἔλθει).

ΣΗΜ. β') Ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα, ἐντὸς
τοῦ ὁποίου ἔγινε τι· Agamēmnon vix decem annis unam cepit
urbem=δ Ἀγαμέμνων μόλις ἐν δέκα ἔτεσι μίαν εἶλε πόλιν.

76. Ἀφαιρετικὴ δργανικὴ (abl. instrumentalis) ἀντίστοιχος πρὸς
τὴν ἔλλην. δργανικὴν δοτικήν cornibus tauri, dentibus apri, morsu
leōnes se tutantur=ιοῖς κέρασιν οἱ ταῦροι, ιοῖς δόδονσιν οἱ κάπροι,
τῷ δήγματι οἱ λέοντες ἀμύνονται — providentia dei mundus regi-
tur=τῇ τοῦ Θεοῦ προονίᾳ (διὰ τῆς προνοίας) δόκσμος κυβερνᾶται.

ΣΗΜ. Καὶ ἐπὶ προσώπων τίθεται τοιαύτη ἀπρόσωπος δργανικὴ
ἀφαιρετικὴ· certis custodib⁹ tenebatur=δι’ ἀσφαλῶν φυλάκων
(ὅχι ὑπὸ ἀσφαλῶν φυλάκων) ἐκρατεῖτο.

77. Σχετικὴ πρὸς τὴν δργανικὴν ἀφαιρετικὴν είναι ἡ τοῦ τρό-
που (abl. modi). Λέγεται magnā gloriā ἢ magnā cum gloriā
(μετὰ μεγάλης δόξης), ὅχι ὅμως καὶ ἀπλῶς gloriā, ἀλλὰ πάντοτε
cum gloriā—Romāni Horatium accipiant magno cum gan-
dīo = οἱ Ὦρματοι δέχονται τὸν Ὦράτιον μετὰ μεγάλης χαρᾶς.

78. Ἐκφέρεται καὶ ἡ αἰτία κατ' ἀφαιρετικήν (ablatīvus causae)· οἷον Helvētiī sua victoriā gloriabantur = οἱ Ἐλουῆτοι ἐκαυχῶντο ἐπὶ τῇ ἑαυτῷ νίκῃ, ἔνεκα τῆς ἑαυτῶν νίκης.

ΣΗΜ. Διάφορος εἶνε ἡ γενικὴ τῆς αἰτίας (§ 24).

Περὶ τῆς κλητικῆς.

79. Καὶ τῆς κλητικῆς γίνεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ οἷα περίπου χρήσις καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

80. Τίθεται ἐνίστε καὶ λατινιστὶ ἡ ὄνομαστικὴ ἀντὶ τῆς κλητικῆς· Almae filius (=fili) Maiae=υἱὲ τῆς πονίας Μαίας.

81. Ἀλλ' ὅμως τὸ ἐπιφώνημα ο (=ὦ) δὲν προτάσσεται ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τῆς κλητικῆς, οταν ἡ κλητικὴ δηλοῖ ἀπλῆγν ἐπίκλησιν, ἀλλὰ μόνον οταν δι' αὐτῆς ἐκφράζηται ψυχικόν τι πάθημα.

2. Οἱ διὰ προθέσεων προσδιωρισμοί.

82. Περὶ τῶν προθέσεων καὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν ἰδ. σελ. 102.

3. Ἀπαρέμφατον.

83. Τὸ λατινικὸν ἀπαρέμφατον εἶναι ὅπως καὶ τὸ Ἑλληνικόν.

α') ὄνοματικόν, β') εἰδικόν, γ') τελικόν· οἷον *errare humanum est*=τὸ ἀμαρτάνειν ἐστὶν ἀνθρώπινον.—Ex multis rebus intellegi potest mundum providentia divinā administrari = ἐκ πολλῶν πραγμάτων δύναται νὰ νοηθῇ ὅτι ὁ κόσμος κυβερνᾶται διὰ τῆς θείας προνοίας. — Maiores voluerunt corpora iuvēnum labōre *firmari*=οἱ πρόγονοι ἥθέλησαν τὰ σώματα τῶν νέων διὰ τοῦ κόπου νὰ ἐνισχύωνται.

84. Ὁ ποκείρενον ἀπαρεμφάτου εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ:

α') αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τότε ἐκνοεῖται κατ' ὄνομαστικήν (ταυτοπροσωπία, nominatīvus cum infinitivo). *Lună solis lumen collustrari putatur* = ἡ σελήνη νομίζεται ὅτι φωτίζεται ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ ἥλιου.

β') διάφορον τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως, καὶ τότε τίθεται κατ' αἰτιατικήν (ἔτεροπροσωπία, accusatīvus cum infinitivo). *Platōnem Cicero scribit Tarentum ad Archytam venisse*=

δι Κικέρων γράφει ότι δι Ηλίας πρότερον είς τὸν Τάραντα πρὸς τὸν Ἀρχύταν.

ΣΗΜ. Ὁνομάζομεν συνήθως ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν τὴν ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας σύνταξιν τοῦ ἀπαρεμφάτου μετὰ αἰτιατικῆς (accusative cum infinitivo).

/ 85. Συχνότατα καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας σχηματίζεται λατινιστὶ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τιθεμένου κατ' αἰτιατικὴν προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ἀπαρεμφάτου οἷον Dico me esse bonum (ὅχι: Dico esse bonus). — Volo me iudicem esse = βούλομαι ἐμὲ εἰναι κοιτην (ὅχι: Volo iudex esse = βούλομαι εἰναι κριτής). — Cupio esse clemens ἢ Cupio esse clementem = Ποθῶ ἐπιεικῆς εἰναι. Πρόλ. εὐχομαι, πρὸν ταῦτα ἐπιδεῖν ὡφὲ ὑμῶν γενόμενα, μυρίας ἐμέγε κατὰ γῆς δργυίας γενέσθαι (Ξενοφῶν).

/ 86. Ἰδιάζει εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν τὸ λεγόμενον ἴστορικὸν ἀπαρέμφατον (infinitivus historicus ἢ descriptivus) τιθέμενον ἀντὶ παρατατικοῦ ὁριστικῆς Catilina in primā acie versari (versabatur), laborantibus succurrere (succurrebat) = δι Κατιλίνας ἀνεστρέψετο ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τοῦ στρατεύματος, ἐπεκούνει εἰς τοὺς καταπονουμένους.

ΣΗΜ. Τὸ ἴστορικὸν ἀπαρέμφατον παρεμβάλλεται ἐν τῇ διηγήσει πρὸς ζωγροτέραν παράστασιν ταχείας διαδοχῆς πράξεων ἢ ψυχικῶν διαθέσεων. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἴστορικοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται κατ' ὀνομαστικήν.

/ 87. "Οταν ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις ἔχῃ κατηγορούμενον, τίθεται καὶ τοῦτο κατ' αἰτιατικήν. Constat Cicerōnem fuisse oratōrem magnū (δμολογεῖται τὸν Κικέρωνα γενέσθαι δήποτα μέγαν).

88. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ως ὑποκείμενον ἀπροσώπων δημάτων ἢ ἀπροσώπων φράσεων (σελ. 99). Necesse est munidum a deo regi (ἀνάγκη ἐστι τὸν κόσμον διοικεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ).

ΣΗΜ. Τίθεται ἐνίστε ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφατικῆς συντάξεως ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον ἢ ὑποτατικὴ μετὰ τῶν ἀπροσώπων, ὅταν εἰναι ἀόριστον τὸ ὑποκείμενον. Me ipsum ames (=amare) oportet (προσήκει ἐμὲ αὐτὸν νὰ ἀγαπᾶς). — Aut vincere aut vinci necesse est (ἀνάγκη ἢ νικᾶν ἢ ἡττᾶσθαι).

Λατινικὴ Γραμματικὴ

11

¶ 89. Τίθεται ἀπαρεμφατικὴ πρότασις (εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου) ὡς ἀντικείμενον τῶν αἰσθητικῶν καὶ λεπικῶν δημάτων (verba sentiendi et declarandi) καὶ τῶν τούτοις ὅμοιών Sentit anīmus se suā vi, non alienā motū ēri (αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ ὅτι τῇ ἔσωτῆς καὶ οὐχὶ ἀλλοτρίᾳ δυνάμει κινεῖται). — Pompeius affirmat *non esse periculum* (δὲ Πομπήιος βέβαιοι ὅτι δὲν ὑπάρχει κίνδυνος).

Ἡ παθητικὴ σύνταξις. A Pompeio affirmabatur *non esse periculum* (ὑπὸ τοῦ Πομπηῖου ἐδεδαιοῦτο ὅτι δὲν ὑπάρχει κίνδυνος).

¶ 90. Τίθεται ἀπαρεμφατικὴ πρότασις (τελικοῦ ἀπαρεμφάτου) ὡς ἀντικείμενον τῶν δημάτων τῶν σημανόντων ὕρχεσθαι, παύεσθαι, καθὼς καὶ τῶν βουλητικῶν τῶν ἔχόντων ἔννοιαν ἐπιθυμίας, προσταγῆς καὶ τῶν τούτοις ὅμοιών Caesar sic coepit dicere (δὲ Καῖσαρ οὗτος ἥρξατο λέγειν, νὰ λέγῃ). — Desino loqui (παύομαι λέγων, ἀπὸ τοῦ νὰ λέγω). — Nolo te ingrātum esse (Δὲν θέλω νὰ εἰσαι ἀγνώμων). — Caesar Labiēnum summum iugum ascendēre iubet (δὲ Καῖσαρ κελεύει τὸν Δαβιηγὸν νὰ ἀναβῇ ἐπὶ τῆς ὄψιστης δάχεως τοῦ ὅρους).

ΣΗΜ. α') Ἀντὶ ἀντικειμενικοῦ ἀπαρεμφάτου γίνεται ἐνλοτε χρῆσις τοῦ ut μεθ' ὑποτακτικῆς. Te hortor ut oratiōnes meas legas (ἀντὶ legere)=Προτρέπω σε νὰ ἀναγινώσκης τοὺς λόγους μου. — Consūli permissum est ut duas legiōnes conscribēret novas (ἀντὶ conscribēre)=Τῷ ὑπάτῳ ἐπετράπη νὰ καταγράψῃ δύο νέας λεγεῶνας.

ΣΗΜ. β') Ἀντὶ τοῦ coepi λέγεται coeptus sum, ἀν τὸ ἐξ αὐτοῦ ἔξαρτώμενον ἀπαρέμφατον εἶναι παθητικόν Xerxes coeptus est a suis contemni (δὲ Ξέρξης εἶχεν ἀρχίσην νὰ καταφεύγῃ τοῦ τῶν ἔσωτοῦ).

91. Ὁπως ἐλληνιστὶ ἐνίστε ἀντὶ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται εἰδικὸς λόγος ἐκφερόμενος διὰ τοῦ ἡ ὡς, οὕτω καὶ λατινιστὶ ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφατικῆς συντάξεως τίθεται πρότασις ἐκφερομένη διὰ τοῦ quod, μάλιστα ὅταν ἡ πρότασις αὗτη ἐπεξηγῇ προηγουμένην δεικτικὴν ἀντωνυμίαν Mihi quidem videntur homines hac re maxime beluis praestare, quod loqui possunt (ἀντὶ loqui posse)=ἐμοὶ δοκοῦσιν οἱ ἀνθρωποι κατὰ τοῦτο μάλιστα ὑπερέχειν τῶν κατηγῶν.

ὅπι δύνανται νὰ διαλέγωνται. — *Quod rediit Regulus Carthaginem mirabile videtur* (ἀντὶ *Rēgulum redīsse Carthaginem*) = ὅτι δὲ Ρήγουλος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Καρχηδόνα φάίνεται θαυμαστόν.

92. Τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει τρεῖς χρόνους ἐν τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ ἐνεστῶτα (amāre—amāri), παρακείμενον (amavisse—amatum esse), μέλλοντα (amatūrum esse—amātum iri). Ἀντὶ τοῦ συνήθους μέλλοντος (ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ) γίνεται πολλάκις χρῆσις τῆς περιφράσεως *fore* (=futūrum esse) *ut* καὶ ὑποτακτικῆς. Ἀντὶ λ. χ. νὰ λεχθῇ amatūrum esse, λέγεται fore ut amem, καὶ ἀντὶ amātum iri λέγεται fore ut amer olov Caesar in spem veniēbat *fore ut* Ariovistus pertinaciā desisfēret (=Ariovistum destitūrum esse=ό Καισαρ ἥλπιζεν ὅτι δὲ Ἐριόδιστος θὰ ἀφίστατο τῆς ἐπιμονῆς του).

Ἡ χρῆσις τῆς περιφράσεως ταύτης εἶναι ἀναπόφευκτος εἰς τὰ ῥήματα τὰ μὴ ἔχοντα ὑπτίου καὶ μέλλοντα ἐνεργητικῆς μετοχῆς, ἐξ οὗ σχηματίζεται δὲ συνήθης μέλλων τῆς ἀπαρέμφάτου· olov Vidéo te velle in caelum migrāre. Spero *fore ut* contingat id nobis (βλέπω ὅτι θέλεις εἰς τὸν οὐρανὸν νὰ ἀποδημήσῃς. Ἐλπίζω ὅτι θὰ συμβῇ τοῦτο εἰς ἡμᾶς).

ΣΗΜ. Τὸ *fore* μετὰ παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου ὄντες τοιχεῖ πρὸς ἀπαρέμφατον τετελεσμένου μέλλοντος παθητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ ῥήματος. Hoc possum dicere, me satis *adeptum fore*, si ex tanto beneficio nullum in me periculum redundarit (τοῦτο δύναμαι νὰ εἴπω, διὰ ἵνανὴ ἐπιτυχίᾳ θὰ εἶναι δι’ ἐμέ, ἢν ἐκ τόσου μεγάλης εὐεργεσίας οὐδεὶς κίνδυνος ἥθελεν εἰς ἐμὲ προέλθη).

* Τὸ *me adeptum fore* εἶναι ἀπαρέμφατον τοῦ *ego adeptus ero* (τετελ. μέλλ. τῆς δριστικῆς τοῦ ἀποθετικοῦ ῥήματος adipiscor).

4. Μετοχή. Γερουνδιακόν¹.

93. Τῆς μετοχῆς γίνεται μὲν καθ’ ὅλου καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἢ αὐτὴ περίπου χρῆσις, αἷα καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ (ἐπιθετικῶς,

¹ Ἐκριθῇ καλὸν νὰ μὴ γωριεύῃ ἀπὸ τῶν μετοχῶν ἡ περὶ γερουνδιακοῦ, γερουνδιακοῦ καὶ ὑπτίου πραγμάτεια, διὰ λόγους λίαν εὔνοήτους.

παραθετικῶς, ἀπολύτως καὶ σπανίως κατηγορηματικῶς), ἀλλ' ὅχι δῆμως τόσον συχνή. Ἡ μετοχὴ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι σπανιωτέρα. Εἰς τοῦτο δὲ συντελεῖ μάλιστα ἡ Ἑλλειψὶς μετοχῆς ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ παθητικοῦ ἐνεστῶτος.

ΣΗΜ. Ἡ ἀνάλυσις ἡ περίφρασις γίνεται συμφώνως πρὸς τὴν ἔννοιαν, ἢν ἔχει ἡ ἑλληνικὴ μετοχὴ ἵδων (ἐπειδὴ εἰδεῖς) cum vidisset, ἐλθόν (ἀφοῦ ἦλθε), postquam venit κτλ. Οὕτως ἀποδίδονται αἱ ἑλληνικαὶ μετοχαὶ λατινιστί.

94. Ἡ κυρίως κατηγορηματικὴ μετοχὴ εἶναι ἐπίσης σπανιωτέρα καὶ ἔξαρτᾶται μόνον ἐκ τῶν ῥημάτων audīre, vidēre (καὶ τινῶν συνωνύμων αὐτοῦ) ranae ubi vidērunt in aquis trabem natantem, accedebant = οἱ βάτραχοι ιδόντες ἐν τοῖς Ὂδασι δοκὸν ἐπιπλέουσαν (νηγομένην) προσήρχοντο.

ΣΗΜ. α') Audīo te clamantem (κατηγορηματικὴ μετοχὴ) καὶ audīo te clamare (ἀπαρέμφατον). Ἡ διαφορὰ εἶναι, οἷα καὶ μεταξὺ τῶν δύο ἑλληνικῶν φράσεων ἀκούω σου λέγοντος καὶ ἀκούω σε λέγειν.

ΣΗΜ. β') Κατηγορηματικὴ μετοχὴν λαμβάνει καὶ τὸ facere (εἰς τὴν σημασίαν τοῦ παριστάνειν, περιγράφειν, ἐπὶ ποιητοῦ, ζωγράφου κλπ). Polyphēmum Homērus cum ariēte colloquentem facit = τὸν Πολύφημον δὲ "Ομηρος πρὸς χριὸν ποιεῖ διαλεγόμενον.

95. Ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται ἀντὶ ῥηματικοῦ ὄντος ἀφηρημένου ἐπὶ τετελεσμένων πράξεων καὶ ἡ τοῦ γερουντειακοῦ λαμβανομένου ἀντὶ παθητικοῦ μέλλοντος ἐπὶ μελλουσῶν πράξεων ante urbem condītam = πρὸ τῆς πόλεως κτισθείσῃς = πρὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως — flagitiōsum est, ob'rem iudicandam pecuniam accipere = αἰσχρὸν διὰ πρᾶγμα κριθησόμενον λαμβάνειν γρήματα = διὰ μέλλουσαν κρίσιν.

ΣΗΜ. Παραδηγτέα τὰ ἑλληνικά· Μετὰ Σόλωνα οἰχόμενον. Μετὰ δὲ ἐμὲ εἰσελθόντα (Ἡρόδοτος). Καὶ αὐτῷ ἔτι ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα (δὲ ἐμπρησμὸς τῆς νῆσου) παρέσχεν (Θουκυδίδης).

96. Ἀπόλυτος ἀφαιρετικὴ. Ἡ μετοχὴ τίθεται καὶ ἀπολύτως

κατὰ πιῶσιν ἀφαιρετικήν, ἀντιστοιχεῖ δὲ ή ἀπόλυτος ἀφαιρετική πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἀπόλυτον γενικήν. Cyro regnante=τοῦ Κύρου βασιλεύοντος.

97. Ἐπειδὴ τὰ λατινικὰ ρήματα δὲν ἔχουσιν ἐνεργητικὴν μετοχὴν παρακειμένου (ἀορίστου), ἐκεῖ, ἔνθα ή ἑλληνικὴ γλώσσα ἔχει μετοχὴν ἐνεργητικὴν ἀορίστου ταυτοπροσωποῦσαν πρὸς τὸ ρῆμα τῆς προτάσεως, ή λατινικὴ μεταχειρίζεται πολλάκις παθητικὴν μετοχὴν κατ' ἀπόλυτον ἀφαιρετικὴν χρόνου παρακειμένου· ὁ Ἀννίβας ὑπερβὰς τὰς Ἀλπεις αλπ. Ήταν λεγθῆ λατινιστὶ Hannibal superatis Alpibus. Οὕτω καὶ ὁ Ζεῦξις κατανοήσας τὴν πλάνην=intellecto errōre (κατανοηθείσης τῆς πλάνης). Τὰ ἀποθετικὰ δημως ρήματα, ώς ἔχοντα ἐνεργητικὴν μετοχὴν παρακειμένου (ἀορίστου) ὑπὸ τύπου παθητικόν, δύνανται ν' ἀποδώσωσιν, ἀνευ τροπῆς, τὴν ἔννοιαν τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· ὁ Καῖσαρ παραινέσας τοὺς στρατιώτας=Caesar hortatus milites.

98. Ἔνεκα τῆς ἑλλείψεως μετοχῆς τοῦ ρήματος esse κείνται πολλάκις ἀπολύτως ὑποκειμενικαὶ καὶ κατηγορηματικαὶ ἀφαιρετικαὶ ἀνευ τῆς μετοχῆς Cicerōne (ὑποκειμενική) consule (κατηγορηματική)=τοῦ Κικέρωνος (ὄντος) ὑπάτου (ὑπατεύοντος).

99. Δὲν λέγεται Cicerōne consule creāto = τοῦ Κικέρωνος γενομένου ὑπάτου (ἔνθα τὸ ρῆμα ή ἡ μετοχὴ συνάπτεται στενῷς πρὸς τὸ κατηγορούμενον), ἐξ ἀνάγκης δὲ πρέπει νὰ λεγθῇ cum Cicero consul creatus esset. Ωστάτως δὲν λέγεται Gaio puer mortuus esset (τοῦ Γαίου ἐν παιδικῇ ἥλικᾳ ἀποθανόντος).

100. Τὸ γερουνδιακὸν ἀναπληροῖ ἐνίστε τὴν ἑλληνικὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος, ἀντιστοιχεῖ δὲ καὶ πρὸς τὰ εἰς -τέος ρήματικά. Laudandus = ἐπαινεθησόμενος καὶ ἐπαινετέος. "Οπως δὲ μετὰ τῶν ἑλληνικῶν ρήματικῶν εἰς -τέος, οὕτω καὶ μετὰ τῶν λατινικῶν γερουνδιακῶν τὸ ποιητικὸν αἴτιον τίθεται κατὰ δοτικήν. Epistola mihi scribenda est==γραπτέα μοι ή ἐπιστολή. Δὲν λέγεται scribenda a me, ὅπως δὲν λέγεται καὶ γραπτέα ὑπ' ἐμοῦ, εἰμὴ δταν ἡ σαφήνεια ἀπαιτή τοῦτο ἀπαραιτήτως.

101. Τὸ γερουνδιακὸν τίθεται κατ' αἰτιατικὴν ὡς κατηγορούμενον πρὸς δήλωσιν σκοποῦ μετὰ τοῦ ῥημ. curāre (φροντίζειν) καὶ τῶν δημάτων dare (διδόναι), mittēre (πέμπειν), locāre (ἐκμισθοῦν), conducere (μισθοῦσθαι) καὶ τῶν τοιούτων Diomedon Epaminondam pecuniā corruptendum suscep̄erat = ὁ Διομέδων εἶχεν ἀναλάβη ἢνα διαφθείρῃ διὰ χρημάτων τὸν Ἐπαμεινώνδαν.—Pueris sententias ediscendas damus = τοῖς παισὶ γνώμας (γνωμικὰ) δίδομεν, ἵνα ἐκμανθάνωσιν αὐτάς.

ΣΗΜ. Πρὸς ταῦτα παραθλητέα ἐν μέρει ή ἔλλην. τελικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος μετὰ δημάτων κινήσεως σημαντικῶν (εἰμι θεασόμενος τοὺς ἀγῶνας) ή καὶ μετ' ἄλλων δημάτων, διε βομβᾶς ή μετοχὴ ἔχει συνήθως καὶ τὸν ὡς (συλλαμβάνει Κύρον ὡς ἀποκτενῶν).

5. Γερούνδιον.

102. Τὸ γερούνδιον κατὰ μὲν τὸν τύπον ὅμοιάζει πρὸς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ γερουνδιακοῦ, κατὰ δὲ τὴν διάθεσιν εἶναι πάντοτε ἐνεργητικόν.

103. Οἱ τύποι τοῦ γερουνδίου ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἔλληνικοῦ ἐνάρθρου ἀπαρεμφάτου, διότι τὸ λατινικὸν ἀπαρέμφατον ἔνεκα τῆς ἔλλειψεως τοῦ ἀρθρου ὅτε δύναται ἢνα κλιθῇ. Κλίνεται δὲ τὸ γερούνδιον ὡς ἔξης:

Όνομ.	(scribēre) = (τὸ)	γράφειν
Γεν.	scribendi = τοῦ	γράφειν
Δοτ.	scribendo = τῷ	γράφειν
Αἰτ.	(ad) scribendum (ἢ scribēre)	= (πρὸς) τὸ γράφειν
Αρ.	scribendo = τῷ	γράφειν.

104. "Οταν τὸ γερούνδιον ἔχῃ τὸ ἀντικείμενόν του κατ' αἰτιατικήν, τρέπεται συνήθως ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις εἰς παθητικὴν κατὰ τὸν ἔξης τρόπον."

"Ἄντι τοῦ γερουνδίου τίθεται τὸ γερουνδιακόν, ὅπερ συμφωνεῖ κατὰ γένος καὶ κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὸ ἀντικείμενον, τοῦτο δὲ τίθεται κατὰ πτῶσιν τοῦ γερουνδιακοῦ τοῦ ἀντικαταστήσαντος τὸ γερούνδιον."

οῖς Consuetudo *immolandii* (γεν. τοῦ γερουνδίου) homines (αἰτ. τοῦ ἀντικειμένου) = ἡ συνήθεια τοῦ θυσιάζειν ἀνθρώπους, μεταβάλλεται εἰς consuetudo *immolandorum hominum*. Ἡ πτῶσις τοῦ *immolandii* δὲν γίδύνατο νὰ μεταβληθῇ, διότι ἡ σύνταξις ἀπαιτεῖ γενικήν, ἡ γενικὴ ὅμως αὕτη γίνεται πληθυντική, τὸ δὲ homines δὲν δύναται μὲν νὰ μεταβάλῃ τὸν ἀριθμὸν του, ἀλλὰ δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν πτῶσιν του.

Ars scribendi epistolas (ἡ τέχνη τοῦ γράφειν ἐπιστολὰς) μεταβάλλεται εἰς ars epistolarum scribendarum.

Ἡ τοιαύτη τῆς συντάξεως μεταβολὴ λέγεται γερουνδιακὴ ἔλξις (attractio gerundiva).

105. Ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις συμβαίνει μόνον εἰς τὰ γερούνδια τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ἔχόντων τὸ ἀντικείμενόν των κατ' αἰτιατικήν.

ΣΗΜ. Γερουνδιακὴν ἔλξιν δέχονται καὶ τὰ πρὸς ἀφαιρετικὴν συντασσόμενα ἀποθετικὰ ῥήματα utor (χρῶμαι), fruor (χαρποῦμαι), fungor (ἐκτελῶ), potior (γίνομαι κύριος), ἄτινα παλαιότερον συγέτασσοντο πρὸς αἰτιατικήν.

106. Ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται μετὰ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς προσδιοριστική, ἡ μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν πρὸς γενικὴν συντασσομένων. Sapientia ars vivendi putanda est = σοφίᾳ θεωρητέα ἡ τέχνη τοῦ ζῆν. — Dumuōrix insuetus navigandi mare timēbat = ἡ Δουμγόριξ, ἀπειρος τοῦ πλέειν, ἐφοβεῖτο τὴν θάλασσαν.

ΣΗΜ. Μετά τινας φράσεις ἀποτελουμένας ἔξ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς κατηγορουμένων καὶ τοῦ ῥήμ. est (erat) τίθεται ἐνίστε ἀντὶ τῆς γενικῆς τοῦ γερουνδίου τὸ ἀπαρέμφατον (ὡς ὑποκείμενον). Corpora curare tempus erat = καὶρὸς ἦν νὰ γίνη φροντὶς περὶ τῶν σωμάτων (ἴντι curandi).

107. Ἐγίστε ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου μετὰ συνημμένου οὐσιαστικοῦ τίθεται μετὰ τοῦ ῥήμ. esse εἰς δήλωσιν τοῦ πρὸς τὸ χορηγεύει τι (λέει σελ. 143).

Ea prodendi imperiū Romanī, tradendae Hannibāli victoriae sunt = ταῦτα τείνουσιν εἰς τὸ νὰ προδοθῇ μὲν τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος,

νὰ παραδοθῇ δὲ ἡ νίκη τῷ Ἀννίδᾳ (κατὰ λέξιν· ταῦτά εἰσι τοῦ προδοθῆναι τὸ ρώμ. κράτος κτλ.).

108. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερουγὸς τίθεται μετὰ τῶν πρὸς δοτικὴν συνταξομένων ἐπιθέτων aqua semper *utīlis* est *bibendo*—πάντοτε τὸ ὅδωρ εἶναι ωφέλιμον εἰς πόσιν (εἰς τὸ πίνειν). Ἐνίστε δὲ τὴν δοτιλὴν ἀντικαθιστᾷ ἡ ad μετ' αἰτιατικῆς (ad bibendum).

ΣΗΜ. Ἐπίθετα συνταξσόμενα μετὰ δοτικῆς εἶναι, ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, τὰ ἔχοντα ἔννοιαν ἀμοιβαιότητος (πλησιασμοῦ, ἐπαφῆς, λογότητος, δμοιότητος, εὐνοίας κτλ.)· *olov* *aequus* (ἴσος), *simīlis* (ὅμοιος), *vicinus* (πλησιόχωρος), *cognatus* (συγγενής), *amicus* (φίλος) κτλ.

109. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερουγὸς ἡ ἔνεκα τῆς γερουγοιακῆς ἔλξεως μεταβαλλομένη εἰς δοτικὴν γερουγοιακοῦ σημαίνει σκοπόν, ὅταν ἀναφέρηται εἰς ὀνόματα πολιτικοῦ ἀξιώματος σημαντικά· *tresviri reipublicae constituendae* == *constituendo* (= ad *constituendum*) *reipublicam* (=Τρεῖς ἄνδρες πρὸς τὸ συντάξαι τὴν πολιτείαν, πρὸς σύνταξιν τῆς πολιτείας).

6. "Υπτιον.

110. Τὸ ὅπτιον ἡ σουπίνον (*supīnum*) εἶναι κυρίως ῥηματικὸν οὐσιαστικόν, ἔχει δὲ δύο τύπους, εἰς -um (ἀλτ.) καὶ εἰς -u (ἀρφαιρ.), ὃν γίνεται χρῆσις εἰς δήλωσιν διαφόρων σχέσεων ἐν τῷ λόγῳ.

111. Τὸ ὅπτιον εἰς -um τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σηματόντων κίνησιν εἰς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἡ κίνησις γίνεται· *Lacedaemonī Agesilāum bellātum in Asīam miserunt* = οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔπειμψαν τὸν Ἀγησίλαον πολεμήσοντα εἰς τὴν Ἀσίαν.

112. Ἐκ τοῦ ὑπτίου εἰς -um σηματίζεται ἡ παθητ. ἀπαρέμφατος τοῦ μέλλοντος *laudatum iri—scriptum iri*.

ΣΗΜ. Λέγεται ἐνίστε καὶ ἀντὶ τοῦ συγήθους μέλλοντος τῆς περιφραστικῆς συζυγίας (σελ. 58) τὸ ὅπτιον μετὰ τοῦ ῥήμ. eo (ire)· *olov quaesītum eo* (=quaesiturus sum). Ἐκ τούτου ἔγινε καὶ ἐπεκράτησε τὸ ἀπαρέμφατον—um *iri*.

113. Τοῦ ὑπτίου εἰς -u ἡ χρῆσις εἶναι λίαν περιωρισμένη. Τίθεται εἰς δρισμὸν τῶν ἴδιοτήτων, αἰτινες κατηγοροῦνται κατά τίνος ἀντι-

κειμένου ἐν ὀρισμένῃ τινὶ σχέσει καὶ ὅχι ἀπολύτως (τὸ κατά τι). Τίθεται λοιπὸν μετὰ τῶν ἐπιθέτων honestus, turpis, optimus, iucundus, facilis, difficultis, incredibilis, memorabilis κτλ.: mirabile visu (θαυμαστὸν θεεῖν, θαῦμα ἰδέσθαι) — incredibile dictu (ἀπίστευτον εἰπεῖν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ἀντωνυμία.

114. Ἡ αὐτοπαθής ἀντωνυμία sui, sibi, se (καὶ sese), καθὼς καὶ ἡ ἑξ αὐτῆς παραγομένη κτητικὴ suus, sua, suum τίθενται.

α') πρὸς δήλωσιν ἀναφορᾶς εἰς τὸ γραμματικὸν ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἐν ἣ κείνται *Iustitia propter sese colenda est* (= ἡ δικαιοσύνη εἶναι θεραπευτέα ἔνεκα ἑαυτῆς, διὸ ἑαυτὴν καὶ μόνην). — *Canis lympharum in speculo vidit simulacrum suum* (= κύων ἐν τῷ κατόπτρῳ τῶν ὑδάτων εἶδε τὸ ἑαυτοῦ ὄμοιώματο). Πρόλ. τὰ Ἑλληνικά: *Ἐαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ*. — Ὁ σαφὸς ἐν ἑαυτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν.

β') ἐν ἐξηρτημένῃ προτάσει πρὸς δήλωσιν ἀναφορᾶς εἰς πρόσωπον λεγόμενον ἡ νοούμενον τῆς κυρίας προτάσεως, οὗτινος τὸ διανόημα ἐκφράζει ἡ ἐξηρτημένη: *Hannibal misit qui vocarent Magium ad sese in castra* = ὁ Ἀννίβας ἐπεμψεν (ἀνθρώπους), ἵνα καλέσωσιν (οἵτινες νὰ καλέσωσι) τὸν Μάγιον εἰς τὸ στρατόπεδον πρὸς ἑαυτὸν (πρὸς τὸν Ἀννίβαν). — *Homērum Colophonii civem esse dicunt suum, Smyrnaei vero suum confirmingant* = Τὸν Ὄμηρον οἱ Κολοφώνιοι ἑαυτῷν πολιτηγενεῖς λέγουσιν εἰναι, οἱ δὲ Σμυρναῖοι ἑαυτῷν βεβαίουσι.

115. Ἐπὶ ἑτεροπαθείας ἀντὶ τῆς προσωπ. ἀντωνυμίας sui, sibi, se γίνεται χρήσις τῆς ἀντωνυμίας is (ἐλλην. οὗτος, αὐτός), καὶ ἀντὶ τῆς κτητ. suus, τῆς γεν. eius (ἰδ. σελ. 51).

116. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐκφράζεται διὰ τῆς προθέσεως inter καὶ

τῆς αἰτιατικῆς πληθυντικῆς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας (nos, vos, se). οἷον Homines *inter se* amare debent (=οἱ ζηγρωποι δέρει- λουσι νὰ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους). "Οταν ἡ φράσις *inter se* ἀναφέρηται εἰς ἄλλην πτῶσιν πλὴν τῆς ὄνομαστικῆς ἡ αἰτιατικής, δύναται ν' ἀντι- κατασταθῇ διὰ τῆς *inter ipsos*. οἷον Ratio quā societas hominum continetur *inter ipsos* (δ λόγος, δι' οὗ ἡ τῶν ἀνθρώπων κοινωνία συνέχεται πρὸς ἀλλήλους).

117. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἡ ἀντωνυμία hinc ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸ α' πρόσωπον, ὅπως ἡ ἐλληνικὴ δύε, ἥτις δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀντὶ τῆς ἔγω.

"Ἡ ἀντωνυμία iste ἀναφέρεται εἰς το β' πρόσωπον, ὅπως ἡ ἐλληνικὴ οὗτος, ἥτις δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀντὶ τοῦ σύ.

"Ἡ ἀντωνυμία ille εἰς τὸ γ' πρόσωπον, ὅπως ἡ ἐλληνικὴ ἐκεῖνος. "Οθεν in hac urbe = ἐν τῇδε τῇ πόλει (ἔνθα ἔγω εἴμαι ἢ ἡμεῖς εἴμεθα), in istā urbe = ἐν ταύτῃ τῇ πόλει (ἔνθα σὺ εἶσαι ἢ ὑμεῖς εἰσθε), in illa urbe=ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει (ἔνθα ἐκείνος εἶναι ἢ ἐκεῖ- νοι εἶναι).

ΣΗΜ. Ἡ iste εἶναι σχεδὸν κτητική, δι' ὃ καὶ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλώσσαν ἀποδίδεται πολλάκις διὰ κτητικῆς ἀντωνυμίας: οἷον isti rhe- tōres=οὗτοι οἱ δρήτορες ἢ οἱ δρήτορές σου (περὶ ὧν δηλαδὴ λέγεις).

Τίθεται δὲ ἡ iste καὶ ἐπὶ ἀντιδίκου καὶ καθ' ὅλου ἐπὶ ἀντιλέγον- τος, ὃν δρήτωρ ἔχει ἢ ὑποθέτει ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του. Muta iam istam mentem (tuam mentem)=μετάβαλε ταύτην σου τὴν διάνοιαν.

Τίθεται προσέτι καὶ πρὸς δήλωσιν καταρροήσεως ἡ iste, ὅπως καὶ ἡ ἀντωνυμία αὐτὸς ἐν τῇ συνήθει ἡμῶν γλώσσῃ: οἷον Iste ne- būlo=Aὐτὸς δούτιδανός.

110. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία quidam, quaedam, quiddam ἡ quoddam (ἰδ. σελ. 53) διαφέρει τῆς ἀόριστου ἀντωνυμίας alīquis κατὰ τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν quidam σημαίνει πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ωρι- σμένον μὲν καθ' ἔαυτό, ἀλλὰ τὸ δόπιον δ λέγων δὲν θέλει νὰ δηλώσῃ, ἡ δὲ alīquis δηλοῖ ἀόριστον καθ' ὅλου πρόσωπον ἢ πρᾶγμα: οἷον Cicero dicit quodam loco (οχι alīquod loco) = δ Κικέρων λέγει ἐν τινι χωρίῳ (τὸ χωρίον δὲν εἶναι ἕγγνωστον ἢ ἀόριστον, ἀλλὰ δὲν καθορίζεται ἀκριδῶς). Πρῶτον τὴν ἐλληνικὴν χρῆσιν. Γυνὴ τις χήρα

είχεν ὅρνιν κτλ. Ἡ γυνὴ εἶναι δῷσμένη ἢ τούλάχιστον θεωρεῖται δῷρισμένη, ἀλλὰ κρίνεται περιττὴ ἢ ἀκριβεστέρα περὶ αὐτῆς δήλωσις. Fecit hoc aliquid tui similis=επραξε τοῦτο τις δόμοιός σου. Τὸ πρόσωπον ἐνταῦθα εἶναι ἐντελῶς ἀόριστον (κάποιος ἄγνωστος).

119. Ἡ ἀντωνυμία quisque σημαίνει ἔκαστος ἴδια (πάντες δόμοι=omnes). Τίθεται δὲ ἡ quisque:

α') μετὰ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμίῶν τοῦ γ' προσώπου sui, sibi, se καὶ μετὰ τῆς απητικῆς suus: *Sibi quisque proximus=* Ἐαντῷ ἔκαστος πλησιέστατος.—*Suae quisque fortunae auctor=* Ἔκαστος (πᾶς τις) εἶναι ἐργάτης τῆς ἔκυτος τύχης.

β') ἐν ἑξηρημέναις προτάσεσι μετὰ ἀναφορικὴν ἡ ἐρωτηματικὴν ἀντωνυμίαν. *Virtus praeceptoris est quo quemque natura ferat, intellegere=Aρετὴ τοῦ διδασκάλου εἶναι νὰ κατανοῇ ποῦ (ποῖ) ἔκαστον ἡ φύσις φέρει.*—*Quam quisque norit artem, in hac se exercet=* Ἡρ ἔκαστος ἥθελε γινώσκει τέχνην, ἐν ταύτῃ δὲς ἀσκῆ ἔκυτὸν («Ἐρδοι τις ἦγ ἔκαστος εἰδείη τέχνην» Ἀριστοφάνης).

γ') Μετὰ τῶν ὑπερθετικῶν καὶ τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν οἷον Optimus quisque (omnes boni)=*Ἐκαστος ἀριστος* (πάντες οἱ ἀγαθοί)—Decimus quisque=*Ἐκαστος δέκατος*, κάθε δέκατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

*Eīδη τῆς ἀπλῆς προτάσεως.*¹

120. Καὶ ἐν τῷ λατινικῷ συντακτικῷ αἱ ἀπλαῖ προτάσεις διατρούνται εἰς προτάσεις

α') κρίσεως,

β') ἐρωτηματικάς,

γ') ἐπιθυμίας.

¹ Κατὰ τὸν Dr. Karl Reinhardt (Lateinische Satzlehre 1911) συμφώνως πρὸς τὸ πρόγραμμα.

1. Προτάσεις κρίσεως.

121. Ὁ λέγων δύναται νὰ ἐκφέρῃ κρίσιν τινὰ γηγένη
 ὡς πραγματικὴν (realis),
 ὡς δυνατὴν (potentiālis),
 ὡς μὴ πραγματικὴν (irrealis).

A' Προτάσεις κρίσεως τοῦ πραγματικοῦ.

122. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ συντάξει, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ἡ ὀριστικὴ δηλοῖ τὸ πραγματικόν (modus realis).

123. Οἱ χρόνοι τοῦ ἥγματος διαιροῦνται εἰς τρεῖς κατηγορίας:
 α') χρόνοι τοῦ παρόντος

ἐνεστώς (praesens)

παρακείμενος (perfectum = τετελεσμένος).

β') χρόνοι τοῦ παρελθόντος (παρφυγμένοι, praeterita):

παρατατικὸς (imperfectum = ἀτελῆς),

ἀδριστος — παρακείμενος (perfectum historicum),

διπερσυντέλικος (plusquamperfectum = πλέον γηγένης τετελεσμένος).

γ') χρόνοι τοῦ μέλλοντος:

μέλλων (futūrum)

τετελεσμένος μέλλων (futūrum exactum).

124. Οἱ χρόνοι ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν, γηγένης καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Ὁ παρακείμενος ἔχει διπλὴν δύναμιν, ἀκοίστου καὶ παρακειμένου.

125. Ἐν τῇ χρήσει τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος, γηγένης γηγένης ἡ λατινικὴ διαφέρει τῆς ἑλληνικῆς. Ἡμεῖς λέγομεν ὅπως ἔσπειρος (ἀδρ.), οὕτω θὰ θερίσης (μέλλων). Οἱ Ὦρωντος ut sementem feceris (τετελ. μέλλων) ita metes (μέλλ.), δηλαδὴ ὅπως θὰ ἔχῃς σπείρη, οὕτω κτ.). Ὅθεν διὰ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος, ἐκφέρεται μέλλουσα μὲν πρᾶξις, ἀλλ' ἦτις θὰ εἴναι τετελεσμένη ἐν ὀρισμένῳ χρόνῳ. Cum tu haec leges, ego illum fortasse convenero = Ὅτε σὺ θὰ ἀραινώσκης ταῦτα, ἐγὼ ἵσως θὰ ἔχω διαλεχθῆ πρὸς ἐκεῖνον.

Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς οἱ Ὦρμαίοι μετεχειρίζοντο παρωχημένον χρόνον ἀντὶ ἐνεστῶτος, διότι ἐλάμβανον ὅπ' ὅψιν τὸν χρόνον, καθ' ὃν θὰ ἀνεγινώσκετο ἡ ἐπιστολὴ ὑπὸ τοῦ λαμβάνοντος αὐτήν· οἷον Pridie idus scripsi ante lucem; eo die apud Pomponium in eius nuptiis eram cenatūrus = τῇ προτεραίᾳ τῶν εἰδῶν ἔγραφα πρὸ τοῦ φωτὸς (πρὶν ἡ ἀνατείλῃ δὲ γῆισις). τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἔμελλον νὰ δειπνήσω παρὰ τῷ Πομπωνίῳ ἐν τοῖς γαμοῖς αὐτοῦ, ἀντὶ scribo (γράφω), cenābo (θὰ δειπνήσω). Nihil habēbam (=habeo) quod scribērem (scribam), neque enim novi quidquam audiēram (audīvi), et ad tuas omnes epistolas rescripsēram (=rescripsi) pridie; erat (=est) tamen rumor comitia dilatum iri = οὐδὲν εἶχον (=ἔχω), ὅπερ νὰ ἔγραφον (=νὰ γράψω), οὐκέτι γὰρ νέον τι εἶχον ἀκούση (=ήκουσα), καὶ πρὸς πάσας τὰς ἐπιστολάς σου εἶχον ἀποκριθῆ (=ἀπεκρίθην) τῇ προτεραίᾳ· ητο (=εἶναι) ὅμως φάγη ὅτι αἱ ἀρχαιρεσίαι θὰ ἀναβληθῶσιν.

Ἐτίθετο λοιπὸν παρακείμενος ἡ παρατατικὸς ἀντὶ ἐνεστῶτος, ὑπερσυντέλικος ἀντὶ παρακειμένου καὶ μέλλων τῆς μετοχῆς μετὰ τοῦ eram ἀντὶ μέλλοντος τῆς δριστικῆς.

ΣΗΜ. α') "Ομοια είναι τὰ ἔξις ἑλληνικὰ παραδείγματα· Ἀπέσταλκά σοι (=ἀποστέλλω· τόν δε τὸν λόγον δῷρον (Ἴσοκράτης).—Πρᾶσσε μετ' Ἀρέαζου, δη σοι ἔπειμψα (=πέμπω· Θουκυδίδης).—Διότι τὰς σπονδὰς ἔλυσα τὰς αἰτίας προύγραψα (=προγράφω) πρῶτον (Θουκυδίδης).

ΣΗΜ. β') Εὑρίσκεται ὅμως καὶ παρὰ ταῖς Ὦρμαίοις χρήσις τῶν χρόνων ἐν ἐπιστολαῖς ὁμοία πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν οἷον Etsi nihil habeo quod ad te scribam, scribo tamen quia tecum loqui vidēor ("Αν καὶ οὐδὲν ἔχω, ὅπερ πρὸς σὲ νὰ γράψω, ἀλλ' ὅμως γράψω, διότι τομίζω ὅτι διαλέγομαι μετὰ σοῦ). Κατ' ἐνεστῶτα τίθεται καὶ ἡ ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπιστολῶν τυπικὴ φράσις Si vales bene est, ego valéo ("Αν ὑγιαίνῃς καλῶς ἔστι, ἐγὼ ὑγιαίνω).

B'. Ηροτάσεις κρίσεως δυνητικοί.

127. Αἱ δυνητικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (Coniunctivus potentialis).

128. Ἡ δυνητικὴ τοῦ παρόντος ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἐνεστῶτος ἡ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς. Hoc sine ulla dubitatiōne *confirmem* ἢ *confirmatērim*, eloquentiam esse rem omnium difficultīmam = Tοῦτο ἀνεύ οὐδενὸς δισταγμοῦ δύναμαι (ἢ ἡδυνάμην) νὰ δισχυρισθῶ ὅτι ἡ περὶ τὸ λέγειν δεινότητος εἶναι πάντων πραγμάτων τὸ δυσχερέστατον.—Quis dubitet quin in virtute divitiae sint? = Τίς δύναται νὰ ἀμφιβάλῃ ὅτι δὲν ἐνυπάρχει πλοῦτος ἐν τῇ ἀρετῇ;

Ἐλληνιστὶ τίθεται ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄντι dicam=λέγοιμι ἀν, dixērim=εἴποιμι ἀν.

129. Ἡ δυνητικὴ τοῦ παρελθόντος ἐκφέρεται διὰ τοῦ παρατακοῦ τῆς ὑποτακτικῆς. Pecuniae an famae minus parceret, haud facile discernēres = "Αν χρημάτων ὀλιγώτερον ἐφείδετο ἡ καλῆς φύμης, οὐδὲ εὐκόλως θὰ διέκουνες (θὰ ἡδύνασο νὰ διακρίνης).

Ἐλληνιστὶ τίθεται παρατακὸς ἡ ἀδριστος τῆς δριτικῆς μετὰ τοῦ ἄντι dicēres=ἔλεγες ἀν, putāres=ἡγήσω ἀν.

Γ'. Προτάσεις κρίσεως, τοῦ μὴ πραγματικοῦ.

130. Αἱ προτάσεις αἱ δηλοῦσαι τὸ μὴ πραγματικὸν ἐκφέρονται ἐπίσης καθ' ὑποτακτικὴν (Coniunctīvus irrealis, Modus irrealis).

131. Τὸ μὴ πραγματικὸν τοῦ παρόντος ἐκφέρεται διὰ τοῦ παρατακοῦ τῆς ὑποτακτικῆς. Sine amīcis vita tristis esset = "Ανευ φίλων δ βίος θὰ ἦτο ἀνιαρὸς (ἀλλὰ τώρα δὲν εἶναι).

132. Τὸ μὴ πραγματικὸν τοῦ παρελθόντος ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὑπερσυντελίκου τῆς ὑποτακτικῆς. (Ο Κικέρων λέγει πρὸς τὸν Ἀντώνιον) Quos Caesar fortasse servasset, tu crudelissime trucidasti = Οὗτος δὲ Καίσαρ ἵσως θὰ εἴχε σώση (ἀλλὰ τότε δὲν ἔσωσε), σὺ σκληρότατα κατέσφαξας.

"Ἐλληνιστὶ" esset=ἦν ἄν, servasset=ἔσωσεν ἄν.

ΣΗΜ. Τίθεται ἐπὶ τοῦ μὴ πραγματικοῦ ἐν τῷ παρελθόντι καὶ διαφορετικὸς τῆς ὑποτακτικῆς ἀντὶ τοῦ ὑπερσυντελίκου, ὅταν προκειται νὰ δηλωθῇ ἡ διάρκεια τῆς πράξεως· οἷον Alexander Persas, Indos aliasque si adiunxisset gentes, impedimentum magis quam auxilium trahiēret = Ο Ἀλέξανδρος ἐὰν εἴχε προσαρτήση

(εἰς τὸ στράτευμά του) τοὺς Ἰνδοὺς καὶ ἄλλα ἔθνη, θὰ εἶλκεν ἐμπόδιον μᾶλλον ἢ ἐπικουρίαν.

133. Προτάσεις δηγλαῦται ὅτι ἔπρεπεν ἢ ἡδύνατο νὰ γίνῃ τι ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ παρελθόντι, ἀλλὰ δὲν γίνεται ἢ δὲν ἐγένετο, ἐκφέρονται διὰ ῥημάτων ἐχόντων τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀφελεῖν (debēre) ἢ δύνασθαι (posse).

Τὰ ῥήματα ταῦτα τίθενται πρὸς δήλωσιν μὲν τοῦ παρόντος καθ' δριστικὴν ἐνεστῶτος, πρὸς δήλωσιν δὲ τοῦ παρελθόντος καθ' δριστικὴν παρατατικοῦ ἢ παρακεμένου.

possum	multā	dicere	sed	non	dico
poteram	multā	dicere	sed	non	dico
potui	multa	dicere	sed	non	dico

2. Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις.

a') Εἰδη τῶν ἐρωτηματικῶν προτάσεων.

134. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται

α') δι᾽ ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος. Ὁ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ μάθῃ τὸ διὰ τῆς ἀντωνυμίας ἢ τοῦ ἐπιρρήματος δηλούμενον Quid est durus saxo? (Τί ἔστι σκληρότερον τοῦ λίθου;). Quo vadis?—Ποῦ ὑπάγεις?;).

β') διὰ τῆς ἐρωτηματικῆς ἀπαγγελίας ἐν τῷ προφορικῷ λόγῳ (ἥτις ἐν τῷ γραπτῷ δηγλαῦται διὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ σημείου), ἢ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων πε (ἀρα), num (μή, μήπως), nonne (οὐ; πῶς οὕ);). Ὁ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ μάθῃ τὸ περιεχόμενον ὀλοκλήρου τῆς προτάσεως.

135. Τὸ περιεχόμενον τῆς προσαρτᾶται ώς ἐγκλιτικόν· οἷον venisne? (ἔρχεσαι;) ἢ ἀπόκρισις δύναται νὰ εἰναι rai ἢ οὐ. Τὸ num προστίθεται, ὅταν ἡ ἀπόκρισις εἰναι οὐ· num negare audes? (τολμᾶς νὰ ἀρνηθῇ;) — non audeo. Τούγαντίον τὸ nonne προστίθεται, ὅταν ἡ ἀπόκρισις εἰναι rai· nonne vides? (δὲν βλέπεις;) — vidéo.

136. Αἱ διπλαῖ ἐρωτήσεις ἐκφέρονται κατὰ τρεῖς τρόπους, οὓς εικάζουσιν οἱ ἔξι τύποι·

α')	utrum	— an
β')	ne (έγκλιτικόν)	— an
γ')		— an

Παραδείγματα. Haec *utrum* lex est *an* legum omnium dissolutio? (*Πότερον νόμος είναι οὗτος, ή πάντων τῶν νόμων διάλυσις;*). — *Servus esne an liber?* (*Δοῦλος ἄδρα γε εἰσαι ή ἐλεύθερος;*) — *Ipse percussit an aliis occidendum dedit?* (*Αὐτὸς τὸν ἔπληξεν η̄ εἰς ἄλλους ἔδωκεν ἵνα φονεύσωσιν αὐτόν;*).

ΣΗΜ. Ὡτελῆς διπλῆς ἐρώτησις είναι η̄ ἀπλῆς ἐρώτησις η̄ διὰ τοῦ *an* ἐκφερομένης οὐλού *Senectus abstrahit a rebus gerendis. Quibus? an iis, quae iuventute geruntur et viribus?* (=Aliis ne rebus an iis κτλ.) = Τὸ γῆρας ἀπαλλάττει ἀπὸ τῶν ἔργων. Τίνων; η̄ ἐκείνων, ἀτινα πράττονται διὰ τῆς νεότητος καὶ τῆς σωματικῆς ρώμης; (=ἄλλων η̄ ἐκείνων).

137. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται μὲν διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμῶν η̄ τῶν ἐρωτηματικῶν ἐπιφργμάτων, τίθενται δέ, ὅπως καὶ αἱ προτάσεις τῶν κρίσεων, η̄ καθ' δριστικὴν η̄ καθ' ὑποτακτικὴν. Καὶ καθ' δριστικὴν μὲν τίθενται πρὸς δήλωσιν τοῦ πράγματοῦ, καθ' ὑποτακτικὴν δὲ πρὸς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ η̄ τοῦ μὴ πραγματικοῦ. Τοῦ μὲν δυνατοῦ κατ' ἐνεστῶτα η̄ παρακείμεγον ὑποτακτικῆς, τοῦ δὲ μὴ πραγματικοῦ κατὰ παρατατικὸν η̄ ὑπερσυντέλικον ὑποτακτικῆς.

Quis vult? Τίς βούλεται;

Quis velit, voluerit? Τίς ἀν βούλοιτο;

Quis vellet, voluissest? Τίς ἀν ἐδούλετο;

138. Ἀπὸ τῶν δυνητικῶν ἐρωτηματικῶν προτάσεών διακριτέα η̄ ἀπορηματική, η̄ τις ἀνήκει εἰς τὰς προτάσεις ἐπιθυμίας.

Ἡ ἀπορηματικὴ πρότασις ἐκφέρεται ὅπως καὶ η̄ δυνητικὴ ἐρωτηματικὴ καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus dubitativus). Quid faciam, quid facerem? (=τί ποιῶ, τί ἀποίσουν, τί ἐχρηγή με ποιεῖν); — Dicam aliquid? (=εἴπω τι);. Ἡ αὕτη χρῆσις καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ.

3. Προτάσεις ἐπιθυμίας

139. Ἐγκλίσεις τῆς ἐπιθυμίας είναι ἡ προστακτική καὶ ἡ ὑποτακτική.

140. Αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας είναι

- 1) παρακελευοματικαῖ,
- 2) εὐπτικαῖ.

141. Αἱ καταφατικαὶ παρακελευσματικαὶ προτάσεις, ὡν τὸ βῆμα είναι δευτέρου προσώπου (ἐνικοῦ ἢ πληγθυντικοῦ), τίθενται κατὰ προστακτικήν σὸν αμα (ἀγάπα), lege (ἀναγίνωσκε), audi (ἀκουε), legite (ἀναγινώσκετε), audite (ἀκούετε).

ΣΗΜ. Τίθενται καὶ καθ' ὑποτακτικήν, ἐὰν ἐκφράζωσι γενικῶς παραίρεσιν ἡ προτροπήν Quidquid agis prudenter agas (= age) et respice finem = "Ο, τι πράττεις συνετῶς νὰ πράττης (= πράττε) καὶ ἀπόδλεπε πρὸς τὸ τέλος.

142. Ἡ προστακτική, γῇ τε ἐνεργητική καὶ γῇ παθητική, ἔχει δύο τύπους: ἐνεστῶτος (ἐνεργ. ἐν. β' amā, πλ. β' amātē—παθητ. ἐν. amārē, πλ. β' amamāñni) καὶ μέλλοντος (ἐνεργ. ἐν. β' amāto, γ' amāto, πλ. β' amatōtē, γ' amanto — παθητ. ἐν. β' amātor, γ' amātor, πλ. γ' amantor). Καὶ δὲ μὲν ἐνεστῶς δηλοῖ ὅτι τὸ προστατόμενον πρέπει ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ (aut scribe aut abi=ἢ γράψε ἢ ἀπελθε—lege ἀναγίνωσκε), ἥ ὅτι κελεύει τις (εὕχεται κτλ.) πρᾶξις τις ὑπάρχουσα γῆδη νὰ ἔξαπολουσθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ ὑπάρχῃ (vive felix = ζήθι εὐδαίμων). Ο δὲ μέλλων ἐκφράζει προσταγήν, εὐχήν, ἐπιθυμίαν κτλ. ἐν σχέσει πρὸς ἄλλην πρᾶξιν (ubi nihil erit quod scribas, id ipsum scribito=δσάκις δὲν θὰ ἔχης τί νὰ γράψῃς αὐτὸ τοῦτο γράφε, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἔχεις τί νὰ γράψῃς), ἥ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ γίνη τι, ἀφ' οὗ ἄλλη τις πρᾶξις εἴτε ἐκφραζομένη εἴτε ὑπονομεύη γίθελεν ἐκτελεσθῇ prius audite, quod cum dixero, si placuerit, facitōte = πρότερον ἀκούσατε, ἀφ' οὗ δὲ τοῦτο θὰ ἔχω εἶπη, ἂν εἰς ὑμᾶς ἀρέσκη, πράξατε).

ΣΗΜ. Ἐκάτερος τῶν χρόνων τῆς λατινικῆς προστακτικῆς δύναται ν' ἀποδίδηται κατὰ τὴν ἐκάστοτε ἔννοιαν αὐτοῦ ἢ διὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ἑλληνικῆς προστακτικῆς ἢ διὰ τοῦ ἀσφίστου.

143. Ο μέλλων τῆς προστακτικῆς είναι διλγώτερον εὔχρηστος
Λατινικὴ Γραμματικὴ

ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ, γίνεται δὲ μάλιστα αὐτοῦ χρῆσις ἐν *nominais* ἐκφράσεσιν οἷον *regio imperio duo sunt iisque consules appellantor*, militiae summum ius *habento*, nemini *parento*, illis salus populi suprēma lex *estō* (= βασιλικῆς ἔξουσίας δύο ἀνδρες ἔστωσαν, οὗτοι δὲ ὑπατοι καλεῖσθωσαν, τοῦ στρατοῦ τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἔχέτωσαν, μηδενὶ ὑπακουέτωσαν, ἐκείνοις ἡ τοῦ δῆμου σωτηρία ὑπέρτατος νόμος ἔστω).

ΣΗΜ. Οἱ τόποι τῆς παθητικῆς προστακτικῆς δὲν εἰναι πολὺ εὔχρηστοι.

144. Ἐν τῇ δοκίμῳ πεζογραφίᾳ τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς προστακτικῆς (ένικοῦ καὶ πληθυντικοῦ) καὶ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος ἐκφράζεται: συγήθως διὰ τοῦ τρίτου προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς (ένικοῦ καὶ πληθυντικοῦ).

2 πρόσ. ἐν. <i>ama</i>	—	2 πρόσ. πληθ. <i>amāte</i>
3 πρόσ. ἐν. <i>amet</i>	—	3 πρόσ. πληθ. <i>ament</i>

ΣΗΜ. Οὕτω καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ:

2 πρόσ. ἐν ἀγάπᾳ	—	2 πρόσ. πληθ. ἀγαπᾶτε
3 πρόσ. ἐν. (ἄς) ἀγαπῆ	—	3 πρόσ. πληθ. (ἄς) ἀγαπῶσι.

Παραδείγματα. Aut *bibat*, aut *abeat*. ("Ἡ ἄς πίγη, ἡ ἄς ἀπέλθη"). — *Valēant cives mei, sint beāti* ("Ἄς δημιαίνωσιν οἱ συμπολῖται μου, ἄς εἰναι εὐτυχεῖς").

145. Αἱ ἀποφατικαὶ παρακελευσματικαὶ προτάσεις, ἦτοι αἱ ἀπαγορευτικαί, διὰ τὸ δῆμον προσώπου (ένικοῦ ἢ πληθυντικοῦ) ἐκφέρονται: ἐν τῇ δοκίμῳ πεζογραφίᾳ

α') περιφραστικῶς διὰ τῆς προστακτικῆς *noli*, *nolite* (τοῦ δῆμος πολο = οὐ βούλομαι) καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ δῆματος: *noli dicere* (μὴ λέγε), *nolite scribēre* (μὴ γράφετε). — *Noli me tangere* (Μή μου ἅπτου). — *Si insidiās fieri libertati vestrae intelligētis, nolitōte dubitare eam consule adiutore defendere* = Ἐὰν ἐννοήσητε ὅτι γίνεται ἐπιβούλη κατὰ τῆς ὑμετέρας ἐλευθερίας, μὴ διστάσητε νὰ ὑπερασπίσητε αὐτὴν τῇ βοηθείᾳ τοῦ δημάτου (τοῦ δημάτου βοηθοῦντος).

β') διὰ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρακεμένου (*coniunctīvus prohibītīvus*) μετὰ τοῦ *ne* (*nemo*, *nihil*, *nūquām*)· *ne dixēris* (μὴ

εἰπης), ne scripseritis (μὴ γράψῃτε), nihil dixeris (μηδὲν εἴπης). — Hoc facito, hoc ne feceris (Τοῦτο πράξον, τοῦτο μὴ πράξῃς).

ΣΗΜ. Τίθεται ἀντὶ τοῦ παρακειμένου ἐνεστῶς τῆς ὑποτακτικῆς, ὅταν ἡ πρότασις ἐκφράζῃ προτροπήν, ἔχουσαν γενικὸν κύρος: Puer telum ne habeat = 'Ο παῖς δὲς μὴ ἔχῃ (δὲν πρέπει νὰ ᔁχῃ) ἔπλον. — Tempora ne culpes, cum sis tibi causa doloris = Μὴ αἰτιᾶσαι τὰς περιστάσεις, ὅταν σὺ είσαι εἰς σεαυτὸν αἰτιος λύπης.

146. Καὶ ἡ προστακτικὴ ἐκφέρεται καὶ περιφραστικῶς διὰ τοῦ cura ut (προστακτικῆς τοῦ ῥήματος curare = φροντίζειν), fac ut (προστακτικῆς τοῦ ῥήματος facere = ποιεῖν, πράττειν)· cura ut venias, fac ut venias = veni (ἔλθε), cura ut valcas = vale (ὑγίανε, χαῖρε).

147. Ωσκύτως δὲ καὶ ἡ ἀπαγορευτική, πλὴν τῆς περιφράσεως διὰ τοῦ noli (nolite), ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ cave ne ἢ ἀπλῶς cave (προστακτικῆς τοῦ ῥήματος cavē = φυλάττεμεν): cave dixeris = ne dixeris — cave putas = noli putare (μὴ νόμιζε).

148. Άντι τῆς προστακτικῆς τίθεται ἐνίστε μέλλων ὄριστικῆς (ἐν τῇ ἀπαγορεύσει non, ὅχι ne): οἷον facies hoc, non facies hoc (= fac hoc, noli facere hoc). Προβλ. τὰ Ἑλληνικὰ οὖ μενεῖς; (= μενον), οὐκ ἔρετε; (= εἰπέ).

149. Παρκνελευσματικὴ προτάσεις τοῦ πρώτου πληθυντικοῦ προσώπου εἴτε καταφατικῶς τιθέμεναι εἴτε ἀποφατικῶς ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος. Eāmus = Ἰωμεν (Ἄς ὑπάγωμεν) — Sperēmus (Ἄς ἔλπιζωμεν). — Προβλ. τὰ Ἑλληνικά: Nῦν Ἰωμεν καὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀνδρός. — Φέρε ίδωμεν.

Ἐλληνιστὶ τίθεται καὶ ἀόριστος ὑποτακτικής.

2. Προτάσεις εὐκτικαί.

150. Αἱ εὐκτικαὶ προτάσεις είναι δύο εἰδῶν:

α') τοῦ δυνατοῦ (δι' ὃν ἡ εὐχὴ παρίσταται ώς δυναμένη νὰ ἐκπληρωθῇ):

β') τοῦ μὴ προτυμαπικοῦ (δι' ὃν ἡ εὐχὴ παρίσταται ώς μὴ δυναμένη νὰ ἐκπληρωθῇ).

151. Αἱ εὐκτικαὶ προτάσεις τοῦ δυνατοῦ ἐκφέρονται

1) δι' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον.

2) δι' ὑποτακτικῆς τοῦ παρακειμένου πρὸς δήλωσιν τοῦ παρελθόντος. Utinam semper fortuna tua sit secunda = Εἴθε γὰρ τύχη σου νὰ είναι πάντοτε εὐγοῖκή (εἴθε πάντοτε γὰρ εὐτυχῆς). Ἐν τῇ ἀρχαὶ Ἑλληνική. Eīθε εἶη. — Utinam tibi istam mentem di immortales dent (Εἴθε νὰ δώσωσιν εἰς σὲ σὲ ἀθάνατοι θεοὶ τὴν γνώμην ταύτην). Eīθε δοίεν.

ΣΗΜ. Ἡ τὴν Ἑλληνικὴν εὔκτικὴν ἀναπληροῦσα λατινικὴ ὑποτακτικὴ λέγεται coniunctivus optativus.

152. Αἱ εὔκτικαι προτάσεις τοῦ μὴ προγματικοῦ ἐκφέρονται

1) δι' ὑποτακτικῆς τοῦ παρατατικοῦ διὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ παρελθὸν ἐπὶ πράξεως διαρκοῦς.

2) δι' ὑποτακτικῆς ὑπερουντελίκου διὰ τὸ παρελθὸν ἀνευ διαρκείας. Vellem adesset M. Antonius (Ἔθελον νὰ είναι παρὸν ὁ Μᾶρκος Ἀντώνιος τότε, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ἐβούλομην ἀν παρεῖναι τὸν Μᾶρκον Ἀντώνιον. Eīθε παρῆν ὁ Μᾶρκος Ἀντώνιος). — Nollem ista dixisses (Δὲν ἐπεθύμουν νὰ είχες εἰπη ταῦτα. Eīθε μὴ εἶπες ταῦτα).

153. Αἱ εὔκτικαι προτάσεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰσάγονται διὰ τοῦ utinam (εἴθε), utinam ne (εἴθε μὴ) ἢ διὰ τοῦ velim (nolim, malim) καὶ ὑποτακτικῆς (ἄνευ τοῦ ut) ἐπὶ εὐχῆς δυναμένης νὰ ἐκπληρωθῇ, vellem (nolle, mallem) ἐπὶ εὐχῆς μὴ δυναμένης νὰ ἐκπληρωθῇ.

154. Ὁταν γὰρ εὔκτικὴ ὑποτακτικὴ ἔχῃ τὸ ita, δηλοῦται ὅρκος ὑπὸ τύπου εὐχῆς. Ita me di iuuent (Οὕτω νὰ μὲ βοηθῶσιν οἱ θεοί. Οὕτω μοι οἱ θεοὶ βοηθοῦεν). Πλήρης λόγος ἀπαιτεῖ τιθέμενον γὰρ νοούμενον τὸ ut (ita-ut).

155. Εἰδος εὔκτικῆς ὑποτακτικῆς είναι καὶ ἡ δηλοῦσα συγκατάθεσσων Odērint dum metuant ("As με μισῶσιν, ἀρχεῖ νά με φοβῶνται").

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Σύνθετοι προτάσεις.

Ἐξηρημέναι ἢ δευτερεύουσαι προτάσεις.

Γενικοὶ κανόνες περὶ τῶν δευτερευουσῶν προτάσεων.

A'. *Εἴδη δευτερευουσῶν προτάσεων.*

156. Αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, καθ' ὅσον τίθενται ἐν τῷ λόγῳ ἀντὶ ἑνὸς ἐκ τῶν ὅρων τῆς προτάσεως (ώς ὑποκείμενα ἢ ἀντικείμενα, ὃς ἐπιρρηματικοὶ ἢ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί), διαιροῦνται εἰς

- 1) σύνταστικάς (ὑποκειμενικάς ἢ ἀντικειμενικάς),
- 2) ἐρωτηματικάς,
- 3) ἐπιθετικάς.

157. *Ως αἱ κύριαι, εὗται καὶ αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις κατὰ τὴν ἔννοιαν αὐτῶν διαιροῦνται εἰς προτάσεις*

- 1) κρίσεως,
- 2) ἐρωτηματικάς (πλαγίας),
- 3) ἐπιθυμίας.

158. Αἱ ἐγκλίσεις τῶν δευτερευουσῶν προτάσεων ἐν μέρει μόνον συμφωνοῦσι πρὸς τὰς ἐγκλίσεις τῶν ἀντιστοίχων κυρίων προτάσεων.

159. α') Πᾶσαι αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας (ὅπως αἱ τελικαὶ) ἐκφέρονται, δπως καὶ αἱ κύριαι προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας, καθ' ὑποτακτική.

'Εξαιροῦνται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας αἱ ἔξαρτώμεναι ἐκ τῶν ἐφετικῶν ῥημάτων *velle* (βούλεσθαι), *cupere* (ἐπιθυμεῖν), *iubere* (κελεύειν) κτλ., αἵτινες ἐκφέρονται διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (ἴδε § 90): *Volūmus nautas esse impavīdos* (Θέλομεν οἱ ναῦται νὰ εἶναι ἀτρόμητοι).

160. β') Πᾶσαι αἱ πλάγιαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτική.

Ἐδθεῖα ἐρώτησις. *Ubi fuisti?* (*Ποῦ ἦσα;*).

Πλαγία ἐρώτησις. *Dic mihi ubi fuēris?* (*Εἰπέ μοι ποῦ ἦσα;*).

Ἐδθεῖα ἐρώτησις. 'Ο Καῖσαρ πρὸς τοὺς στρατιώτας: *Quid vere- mīni?* (*Τί φοβεῖσθε;*).

Πλαγία ἐρώτησις. *Caesar graviter incusāvit eos, quid tamen vererentur—έ Καῖσαρ βαρέως ἐπετίμησεν αὐτοὺς (λέγων) τί τέλος πάντων ἔφοβοῦντο.*

161. γ') Αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις τῆς κρίσεως, ὅπως καὶ αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν κύριαι προτάσεις, δηλοῦσι τὸ πραγματικὸν τὸ δυνατόν ἢ τὸ μὴ πραγματικόν (ἴδε § 121).

Αἱ πραγματικαὶ ἐκφέρονται καθ' δρισικήν.

Κατ' ἔξαρτεσιν δευτερεύουσαι προτάσεις κρίσεως πραγματικὰ ἐκφέρονται

α') κατ' εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, έταν ἐξχρωτώνται ἐκ λεκτικῶν ἢ δοξασικῶν ῥημάτων (ἴδε § 89):

Κυρία πρότασις *Carthago est delenda* (Κατασκαπτέα ἡ Καρχηδών).

Δευτερεύουσα πρότασις: *Censo Carthaginem esse delendam* (Ηγούμενοι κατασκαπτέαν εἶναι τὴν Καρχηδόνα).

β') καθ' ὑποτακτικήν (ἄντι δριστικῆς) ἐκφέρονται:

1) αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις:

Κυρία πρότασις: *Atticus erat carissimus Atheniensibus* (δι' Αττικὸς ὅτι προσφιλέστατος τοῖς Ἀθηναίοις).

Δευτερεύουσα πρότασις: *Atticus ita vixit, ut esset carissimus Atheniensibus* (Οὐ Αττικὸς οὕτως ἔζησεν, ὥστε ὅτι προσφιλέστατος τοῖς Ἀθηναίοις).

2) Αἱ χρονικαὶ αἱ ἐκφερόμεναι διὰ τοῦ ευ-

Κυρία πρότασις: *Id nunciatum est Caesari* (τοῦτο ἤγγέλθη τῷ Καίσαρι).

Δευτερεύουσα πρότασις: *Cum id nunciatum esset Caesari, matūrat ab urbe proficisci* (Οτε τοῦτο ἤγγέλθη τῷ Καίσαρι σπεύδει νὰ ἀπέλθῃ ἀπὸ τῆς πόλεως).

3) Αἱ αἰτιολογικαὶ ἡ ἐναρτιωματικαὶ αἱ ἐκφερόμεναι διὰ τοῦ ευ-

Κυρία πρότασις: *Vita sine amīcis est plena insidiārum* (Βίος ἀνευ φίλων εἶναι πλήρης ἐνεδρῶν).

Δευτερεύουσα πρότασις: *Cum vita sine amīcis insidiārum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare* (Ἐπειδὴ δὲ βίος ἀνευ φίλων εἶναι πλήρης ἐνεδρῶν, αὗτός δὲ λόγος παραπομένει νὰ παρασκευάζωμεν φίλίας).

Κυρία πρότασις: *Haec ita sunt* (Ταῦτα οὕτως ἔχουσι).

Δευτερεύουσα πρότασις: *Cum haec ita sint* (Ἄν καὶ ταῦτα οὕτως ἔχουσι).

4) αἱ αἰτιολογικαὶ ἡ ἐναρτιωματικαὶ προτάσεις αἱ ἐκφερόμεναι ὑπὸ τύπον ἀναφορικῶν.

Κυρίᾳ πρότασις: *Audēmus conferre Drusum cum Clodio*
(Τολμῶμεν νὰ παραδάλλωμεν τὸν Δρουσὸν πρὸς τὸν Κλώδιον).

Δευτερεύουσα πρότασις: *Stulti sumus, qui (=cum) Drusum cum Clodio conferre audeāmus* (Μωροὶ εἰμεθα, διότι τολμῶμεν τὸν Δρουσὸν πρὸς τὸν Κλώδιον νὰ παραδάλλωμεν).

162. Αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις τῆς κρίσεως αἱ δηλοῦσαι τὸ δυνατὸν ἢ τὸ μὴ πραγματικὸν ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικήν, ὅπως καὶ αἱ δημοειδεῖς κύριαι.

163. Αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, ὡν τὸ περιεχόμενον παρίσταται ώς γνώμη τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως (οὐχὶ δὲ ώς γνώμη τοῦ λέγοντος ἢ τοῦ συγγραφέως) ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικήν οἷον *Maiores natu nihil rectum putant, nisi quod sibi placuerit* (Οἱ πρεσβύτεροι οὐδὲν ὀρθὸν νομίζουσιν εἰ μὴ ὅ,τι εἰς αὐτοὺς, κατὰ τὴν γνώμην των, ἥθελεν εἶναι ἀρεστόν). Ἡ αὐτὴ ἔννοια, ἀν ὑποτεθῇ ὅτι λέγεται ώς γνώμη τοῦ συγγραφέως, δύναται νὰ ἔξενεγκθῇ καθ' ὅριστικήν· nisi quod *ipsis placuit*.

ΣΗΜ. Ἡ ὑποτακτικὴ αὕτη, ἥτις λέγεται καὶ πλαγία ὑποτακτικὴ (*coniunctivus obliquus*) ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν εὐκτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου τῆς ἐλληνικῆς συντάξεως.

164. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιωτῶν ὑποτακτικῶν ὑπάγονται
1) αἱ πλάγιαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις, διότι ἡ ἐρώτησις παρίσταται ώς γνωμένη ὑπὸ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως (ἴδε § 160).

2) αἱ ἔξηρημέναι προτάσεις ἐπιθυμίας, ώς δηλοῦσαι ἐπιθυμίαν, γνώμην κτλ. τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως (ἴδε § 141 σημ.).

B' Χρόνοι τῶν δευτερευουσῶν προτάσεων.

165. Οἱ χρόνοι τῶν δευτερευουσῶν προτάσεων ἐν ἄλλαις μὲν ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ βήματος τῆς κυρίας προτάσεως, ἐν ἄλλαις δὲ ἔξηρημένος.

166. Δευτερεύουσαι προτάσεις δυνάμεναι νὰ ἔχωσι τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν θὰ εἰχον καὶ ἣν γῆσκν κύριαι, εἶναι:

α') Αἱ διὰ τοῦ quod μεθ' δριστικῆς ἐκφερόμεναι (ἴδε § 91).

β') Αἱ συμπερασματικαὶ αἱ καθ' ὑποτακτικήν, καθὼς καὶ αἱ ὑπὸ μορφὴν ἀναφορικῶν συμπερασματικαὶ (ἴδε § 161 β').

γ') Αἱ αἰτιολογικαὶ καὶ ἐναντιωματικαὶ αἱ καθ' δριστικήν καὶ

ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι, καθὼς καὶ αἱ ὑπὸ μορφὴν ἀναφορικῶν αἰτιολογικαὶ καὶ ἐναντιωματικαὶ (§ 161).

Ακολουθία τῶν χρόνων (*Consecutio temporum*).

167. Ὁνομάζομεν ἀκολουθίαν τῶν χρόνων τὴν δρθήγην χρῆσιν τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς ἐν ταῖς δευτερευόσαις προστάσειν, ὡς ὁ χρόνος εἶναι ἐξηρτημένος ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προστάσεως.

168. Ως πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς διαφέρει ή λατινικὴ γλῶσσα τῆς ἐλληνικῆς, διότι καὶ ή ἀρχαία καὶ ή νέα ἐλληνικὴ μεταχειρίζεται τὸν μὲν ἐνεπτῶτα τῆς ὑποτακτικῆς εἰς ἐγέλωσιν τῆς διαρκείας, τὸν δὲ ἀριστον τε εἰς δήλωσιν τοῦ ἀκοματίου, οὕτε δὲ δὲνεπτῶδες διατηρεῖ τὴν ἔνονικαν τοῦ παρόντος οὕτε δὲ ἀριστος τὴν τοῦ παρωχημένου, ἀλλ᾽ ἀμφότεροι ἔχουσι μᾶλλον μελλοντικὴν σημασίαν (ἐπιθυμῷ νὰ βλέπω τοὺς φίλους μου—ἐπιθυμῷ νὰ ἰδω τοὺς φίλους μου). Ἐν τῇ λατινικῇ ὅμως γλώσσῃ οἱ συγγενεῖς χρόνοι συνάπτονται πρὸς ἀλλήλους, ὥστε η ἐκλογὴ τῶν χρόνων ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ προτάσει πρέπει ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει κειμένου ἐκάστοτε χρόνου.

169. Κανῶν α'. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος (§ 123), ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει, ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ οἱ χρόνοι τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς.

quaero quid agas (ἐρωτῶ τί πράττεις)

quaero quid egēris (ἐρωτῶ τί ἔχεις πράξη)

quaero quid actūrus sis (ἐρωτῶ τί μέλλεις νὰ πράξῃς)

quaesīvi quid agas (ἔχω ἐρωτήση τί πράττεις)

quaesīvi quid egēris (ἔχω ἐρωτήση τί ἔχεις πράξη)

quaesīvi quid actūrus si (ἔχω ἐρωτήση τί μέλλεις νὰ πράξῃς)

quaeram quid agas (θὰ ἐρωτήσω τί πράττεις)

quaeram quid egēris (θὰ ἐρωτήσω τί ἔχεις πράξη)

quaeram quid actūrus si (θὰ ἐρωτήσω τί μέλλεις νὰ πράξῃς)

quaesīvō quid agas (θὰ ἔχω ἐρωτήση τί πράττεις)

quaesīvō quid egēris (θὰ ἔχω ἐρωτήση τί ἔχεις πράξη)

quaesīvō quid actūrus sis (θὰ ἔχω ἐρωτήση τί μέλλεις νὰ πράξῃς)

ΣΗΜ. Τίθεται συνήθως παρατατικὸς ὑποτακτικῆς μετὰ τὸν κυρίως

παρακείμενος, ὅταν ἡ ἐξηρτημένη πρόσασις εἴναι τελική, ἐρωτηματική ἡ ἀναφορική haec non, ut vos exitārem locutus sum (δὲν εἰπον ταῦτα, ἵνα ἔξεγειρω ὑμᾶς).

170. Κανών β') Μετὰ τούς γρόνους τοῦ παρελθόντος ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει, ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ σὶ χρόνοι τοῦ παρελθόντος τῆς ὑποτακτικῆς:

quaerēbam quid agēres (ἡρώτων τί ἐπραττεῖς)

quaerēbam quid egisses (ἡρώτων τί ἔχεις πράξη)

quaerēbam quid acturus essem (ἡρώτων τί ἔμελλες νὰ πράξῃς)

quaesivīram quid agēres (εἰχον ἐρωτήσῃ τί ἐπραττεῖς)

quaesivīram quid egisses (εἰχον ἐρωτήσῃ τί ἔχεις πράξη)

quaesivīram quid acturus essem (εἰχον ἐρωτήσῃ τί ἔμελλες νὰ πράξῃς)

quaestivi quid egēres (ἡρώτησα τί ἐπραττεῖς)

quaestivi quid agisses (ἡρώτησα τί εἰχες πράξη)

quaestivi quid acturus essem (ἡρώτησα τί ἔμελλες νὰ πράξῃς).

ΣΗΜ. Ὁ *ἱστορικὸς ἐρεστῶς* (praesens historīcum) δύναται νὰ διπληγθῇ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων ἡ ὥς κυρίως ἐνεστῶς ἢ ὥς *ἱστορικὸς* χρόνος.

171. "Οταν μεταξὺ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξηρτημένης μεσολαβῆ ἀπαρέμφατον χρόνου παρακείμενου, τὸ δῆμα τῆς ἐξηρτημένης προτάσεως τίθεται πάντοτε κατὰ χρόνον παρωχημένον, οἰουενήποτε χρόνου καὶ ἀν εἰναι τὸ δῆμα τῆς κυρίας προτάσεως. Hoc brevissime dicam, meminem unquam tam impudentem fuisse, qui a diis immortalibus tot et tantas res audēret optare (=τοῦτο βραχύτατα θὰ εἴπω, ὅτι εὐδειλίς οὐδέποτε τόσον ἀναισθῆτης ὑπῆρξεν, ὅστε παρὰ τῶν ἀθανάτων θεῶν γὰ τολμήσῃ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα πράγματα νὰ εὐχηθῇ). Ἐτέθη ἐνταῦθα ὁ παρατατικὸς τῆς ὑποτακτικῆς audēret, ἀν καὶ τὸ δῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἴναι χρόνου μέλλοντος (dicam), ἐν φόροις νὰ τεθῇ ἐνεστῶς ἢ παρακείμενος ὑποτακτικῆς (audēat ἢ ausus sit), διότι μεσολαβεῖ τὸ fuisse.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον ὅτι ὁ μὲν ἐνεστῶς καὶ ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τίθενται μὲν ακθ' ὅλου ἐν ταῖς ἐξηρτημέναις προτάσεσιν, ὅπως ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ ἡ ὑποτακτική, ὁ δὲ παρατατικὸς καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς

ὑποτακτικής ἐν τῇ λατινικῇ. ὅπως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἡ εὐκτικὴ (non habeo quod me vertam=οὐκ ἔχω ὅποι τράπωμαι—non habēbam quod me vertērem=οὐκ εἰχον ὅποι τραποίμην), ἀλλ' ὅμως ἐνίστε ἡ λατινικὴ ὑποτακτικὴ ἀντιτοιχεῖ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ὁριστικὴν (quaero quid egēris=ἐρωτῶ τί ἐποίησας ἢ τί πεποίηκας, scribērem=ἔγραψαν ἂν), ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν διὰ γενικοῦ κανόνος νὰ καθορισθῇ ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ ἡ σχέσις τῶν δύο γλωσσῶν ὡς πρὸς τὴν κοινήν τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν γρόνων.

I^o Σύνδεσις τῶν δευτερευοντων προτάσεων πρὸς τὰς κυρίας.

172. Αἱ οὐσιαστικαὶ προτάσεις, αἱ τιθέμεναι ἐν τῷ λόγῳ εἴτε ὡς ὑποκείμενα εἴτε ὡς ἀντικείμενα, καθὼς καὶ αἱ ἐπιφρηματικαὶ, αἱ τιθέμεναι ὡς ἐπιφρηματικοὶ προσδιορισμοὶ, συγδέονται μετὰ τῶν κυρίων προτάσεων διὰ συνδέσμων.

Σύνταξις συνδέσμων.

173. ‘Ο τελικὸς ut (ut fināle)=ἴρα, ὅπως, καὶ ὁ ἀποτελεσματικὸς ut (ut consecutīvum)=ώστε, συντάσσονται πρὸς ὑποτακτικήν. Τοῦ ἀποτελεσματικοῦ ut συνήθως προτάσσονται αἱ λέξεις ita, sic, tam, tantus, talis. Edēre oportet ut vivas, non vivēre ut edas=νὰ τρώγῃς πρέπει, ίρα ζῆς, εὐχὴ δὲ νὰ ζῆς, ίρα τοώγῃς.—Atticus ita vixit, ut esset carissimus Atheniensibus = ὁ Ἀττικὸς αὖτας ξέγραψεν, ὥστε ἡτο φίλτατος τοῖς Ἀθηναῖσις.

ΣΗΜ. α') ‘Ο χρονικὸς ut συντάσσεται πρὸς ὁριστικήν.

ΣΗΜ. β') ‘Ο ἀρνητικὸς τελικὸς σύνδεσμος εἶναι ne (μή, ίνα μή), ὁ ἀρνητικὸς ἀποτελεσματικὸς ut non (ὅπως μή),

174. Τὰ φόδου σημαντικὰ δρῆματα, ἀτινα συντάσσονται Ἑλληνιστὶ μετὰ τοῦ μή, συντάσσονται καὶ λατινιστὶ μετὰ τοῦ ne (metūo, timēo ne). Τὸ Ἑλληνικὸν μή, oñ=ut (=ne non) verēor ut veniat=verēor ne non veniat.

175. Τὸ quōd (ίνα, ὅπως)=ut eo (κυρίως ίρα διὰ τοῦτο) συντάσσεται ἐπίτης πρὸς ὑποτακτικήν. Συνήθως τὸ quōd συντάσσεται πρὸς συγκριτικὸν legem brevem esse oportet quo facilius teneātur = ὁ νόμος πρέπει νὰ είναι βραχὺς, ίνα εὐκολώτερον φυλάττηται· μνήμη.

ΣΗΜ. Ἐπίσης πρὸς ὑποτακτικὴν συντάσσεται τὸ quom̄inus (= ut eo minus) καὶ τίθεται μετὰ τῶν δρημάτων τῶν σημαντικῶν καλύπτει ἡ ἀνθίστασθαι (impedire, obsistere κτλ.).

177. Πρὸς ὑποτακτικὴν συντάσσεται καὶ τὸ qui in (=qui, ἀρχ. ἀφαιρ. =quid καὶ ne = non) καὶ τίθεται μετὰ ἀργητικὰς προτάσεις ἡ ἐρωτηματικὰς μετ' ἀργητικῆς ἔννοίας, ἵσσουν αἱμεῖ δὲ πρὸς τὸ ut non καὶ πρὸς τὸ qui, quae, quod non = *nemo* fuit omnium militum quin (= qui non) vulnerarētur = οὐδεὶς τῶν στρατιωτῶν ὑπῆρξεν, δοτις δὲν ἐτραυμάτιζετο.

ΣΗΜ. Τὸ quin (ut non) τίθεται καὶ μετ' ἀργητικῶς ἐκφερομένων ἥρημάτων σηματινόντων ἀμφιβάλλειν, καλύνειν κτλ.: non dubito quin ille possit = οὐκ ἀμφισβήτῳ μήδι οὐ δύνασθαι ἐκεῖνον. "Οταν δὲ τὸ dubito = διστάζω, συντάσσεται πρὸς ἀπαρέμφατον.

177. Τὸ quin εἰναι ἐρωτηματικὸν (διότι ἡ ἀρχαία ἀφαιρετικὴ quī, ἐξ ἣς ἐσχηματίσθη, εἰναι καὶ ἀναφορικὴ καὶ ἐρωτηματική) quin tu responde? = τί οὐκ ἀποκρίνει;

ΣΗΜ. "Ενεκα τούτου τίθεται καὶ μετὰ προσταγῆς τὸ quin (quin dic=ἄλλ' εἰπέ, λέγε δή).

178. Ὁ cum (ἢ quom) εἶναι ἡ χρονικὸς σύνδεσμος (ὅτε), ἡ αἰτιολογικὸς (ἐπειδή).

179. Ὡς χρονικός, ἀναφερόμενος εἰς τὸν tum, κείμενον ἡ νοούμενον (tum—cum=τότε—ὅτε), συντάσσεται μετὰ πάντων τῶν χρόνων τῆς ὁριστικῆς cum haec scribēbam (scripsi, scripsēram)=ὅτε ταῦτα ἔγραφον (ἔγραψα, εἰχον γράψη).

ΣΗΜ. Μετὰ παρακειμένου ἡ ὑπερσυντελίκου δριστ. σημαίνει ἐπανάληψιν τῆς πράξεως (όσάνις): cum vidērat=όσάνις ἥθελεν ἵση.

180. Ὁ χρονικὸς cum φέρεται πρὸς παρατακτὸν ἡ ὑπερσυντελίκον ὑποτακτικῆς. ὅταν δὲ λόγος εἶναι διηγηματικός. Ἐν τοῖς τοιούτοις λόγοις ἐνυπάρχει συνήθως αἰτιολογικὴ ἔννοια καὶ ἐκ τούτου ἐξηγείται ἡ ὑποτακτική Agēsilāus cum ex Aegypto reverterētur in morbum implicitus, decessit = δὲ Ἀγγησίλαος ὅτε ἐπανήρχετο ἐξ Αἴγυπτου γοσήσας ἀπεβίωσεν. — Epaminondas cum viciisset Lacedaemoniōs apud Mantinēam, atque ipse gravi vulnere exanimari se vidēret, quaesivit salvusne esset clipeus= Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀφοῦ εἶχε τικήσην τοὺς Δακεδαιμονίους ἐν Μαντινείᾳ, αὐτὸς δὲ ἔβλεπεν ὅτι ἔνεκα βαρείας πληγῆς ἀπέθηγγεκεν, γρώτησεν ἄν τις ἐτώθη ἡ ἀσπίς αὐτοῦ.

ΣΗΜ. Ὁ παρατακτικὸς δηλοῖ τὸ σύγχρονον τῶν δύο πράξεων, διπερσυντελίκος τὸ προτερόχρονον.

181. Ο αἰτιολογικὸς εὐηὶ συντάσσεται πρὸς ὑποτακτικὴν *Cum vita sine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare* = Ἐπειδὴ δέ βίος ἀνεψιῶν φίλων εἶναι πλήρης ἐνεδρῶν, κύτος δὲ λόγος παρανεῖ νὰ παρασκευάζωμεν φιλίας.

ΣΗΜ. Ο εὐηὶ ἔχει ἐνίστε καὶ σημασίᾳ ἐναντιωματικὴν (= ἀν καὶ, ἐν φ.)⁶ Fuit pauper Phocion, cum ditissimus esse posset = Ο Φωκίων ὑπῆρξε πένης, ἐν φῷ ἡδύνατο νὰ εἶναι πλουσιώτατος.

182. Συχνὴ εἶναι ἐν τῇ λατινικῇ συντάξει ἡ χρῆσις τοῦ λεγομένου ἀνεστραμμένου εὐηὶ (cum inversum) πρὸς δήλωσιν αἰφνίδιου συμβάντος. Ή μὲν κυρίᾳ πρότασις ἐκφέρεται καθ' ὅριστικὴν παρατακοῦ (ἐπὶ διαρκοῦς πράξεως) η ὑπερσυντελίκου (ἐπὶ τετελεσμένης) καὶ εἰσάγεται διὰ τοῦ iam (ἴδη), vix (μόλις), nondum (օὕπω, ὅχι ἀκόμη), η δὲ δευτερεύουσα, γῆτις καὶ δηλοὶ τὸ αἰφνίδιον συμβάν, περιέχει τὴν κυρίαν πρᾶξιν καὶ τίθεται ἐπίσης καθ' ὅριστικὴν παρακειμένου η ἰστορικοῦ ἀνεστρῶτος⁷ οἷον *Iam nostri milites ab hostiis premebantur, cum subito omnis equitatus advenerit* = Ἡδη οἱ ἡμέτεροι στρατιῶται ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐπιέζοντο, ὅτε αἰφνης προσῆλθε πᾶν τὸ ἴππικόν. — *Vix agmen novissimum extra munitiōnes processerat, cum Galli flumen transire non dubitaverunt* (ἢ non dubitant)=Μόλις η διπισθοφυλακὴ ἔξω τῶν ὁχυρωμάτων εἶχε προχωρήσῃ, ὅτε οἱ Γαλάται οὖν ἐδίστασαν (ἢ ἐν σιστάζουσι) νὰ διαβῆσι τὸν ποταμόν.

ΣΗΜ. Λέγεται τὸ εὐηὶ τοῦτο ἀνεστραμμένον (inversum), διότι τῷ ὄντι μετατίθεται ἀπὸ τῆς μιᾶς προτάσεως εἰς τὴν ἑτέραν. Εἰς τὸ παράδειγμα λ. χ. *Iam nostri milites κτλ. φυσικωτέρα θά κατο τὰξις*. *Cum iam nostri milites premebantur ab hostiis, subito κτλ.* = Ὄτε ἤδη οἱ ἡμέτεροι στρατιῶται ἐπιέζοντο ὑπὸ τῶν πολεμίων, προσῆλθεν αἰφνης πᾶν τὸ ἴππικόν.

183. *Dum* (καὶ quoad)=ἐφ' ὅσον, συντάσσεται πρὸς ὅριστικὴν gens Lacedaemoniorum fortis fuit, *dum Lycurgi leges vigebant* (=ἐφ' ὅσον οἰσχυροὶ τοῦ Λυκούργου).

184. *Dum* (ὅπως καὶ τὸ donec καὶ τὸ quoad)=ἔως, η ἔως ἂν, συντάσσεται πρὸς ὅριστικὴν. Ἐπὶ τῆς σημασίας ἔως ἀν φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν, ἀν η πρᾶξις παρίσταται φῶς προσδοκωμένη η ἐπιδιωκομένη (σκοπὸς)⁸ *dum venio*=ἔως ἔλθω (εἶναι βέδαιον ὅτι θὰ

ἔλθω) — dum veniam = ἔως οὐ γῆθελον ἔλθῃ (δύναται καὶ νὰ μὴ ἔλθω). Dum, ὅταν σημαίη ἐν ᾧ, συντάσσεται πρὸς ἴστορικὸν ἐνεστῶτα (praesens historicum) ἀντὶ παρατατικοῦ. Dum haec in Hispania geruntur (ὅχι gerebantur) = Ἐν ᾧ ταῦτα ἐν Ἰσπανίᾳ πράττονται (ἐπράττοντο).

185. Dummōdo, dum modo = εἰ μόρον, ἀρκεῖ μόνον (καὶ ἀρνητικῶς dummōdo ne κτλ.). φέρονται πρὸς ὑποτακτικήν, διότι οἱ σύνθεσμοι οὗτοι δηγλωσσι σκοπὸν καὶ οὐχὶ πραγματικὸν γεγονός· omnīa honesta negligunt, dummōdo potentiam consequantur = πάντων τῶν τιμίων πραγμάτων ἀμελεσσιν, ἐὰν μόνον δύναμιν γῆθελον ἀποκτήσῃ.

186. Οἱ σύνθεσμοι antēquam (καὶ priusquam) συντάσσονται πρὸς δριστικήν, ὅταν εἰναι ἀπλῶς χρονικοί, πρὸς ὑποτακτικήν δέ, ὅταν προσουπάρχῃ καὶ ἔννοια σκοποῦ. alīas κτλ.: Livius fabulam docuit anno ipso ante quam natus est Ennius = Ὁ Λίβιος (Ἄνδρον τοιούτοις) παρέστητε δρᾶμα κατ' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ ἔτος τὸ πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἐννίου (τοῦ ποιητοῦ). — Caesar ad Pompeii castra pervenit, priusquam Pompeius sentire posset = πρὶν ἡδὶ Πομπήιος δυνηθῇ νὰ ἔννοσήσῃ τοῦτο (οὗτος δὲ ἡτο ἐ σκοπὸς τοῦ Καίσαρος).

A' Οὐσιαστικαὶ προτάσεις.

187. Οὐσιαστικαὶ προτάσεις τίθενται ώς ὑποκείμενα ἢ ώς ἀντικείμενα αἰσθητικῶν καὶ λεπτικῶν καθ' ὅλου ῥημάτων (δηγλωτικῶν, γνωστικῶν δεικτικῶν κτλ.).

188. Αἱ ἀπὸ τῶν τιούτων ῥημάτων ἐκτῷμεναι προτάσεις τίθενται.

1) αἱ μὲν προτάσεις κοίσεως, κατ' ἀπαρέμφατον μετ' αἰτιατικῆς (§ 84): Audīo illum abiisse (Ἀκούω δὲ ἐκεῖνος ἀπῆλθεν),

2) αἱ δὲ ἐρωτηματικαὶ καθ' ὑποτακτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου (§ 160): Scire volo quis ille sit (Θέλω νὰ γիξεύρω τίς εἰναι ἐκεῖνος),

3) αἱ δὲ προτάσεις ἐπιθυμίας καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut ἢ ne (§ 90): Monet ut in reliquum tempus suspiciōnes vitet (Συμβουλεύει αὐτὸν ἵνα τοῦ λοιποῦ ἀποφεύγῃ τὰς ὑπονοίας).

Περὶ τοῦ πλαγίου λόγου (oratio obliqua).

189. α') Πᾶσα κυρία πρότασις τοῦ εὐθέος λόγου διηγηματικὴ ἢ ἀποφαντικὴ τρέπεται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν.

Λόγος εὐθύς· Democritus dicit: innumerabiles sunt mundi.

Λόγος πλάγιος· Democritus dicit, innumerabiles esse mundos.

190. β') Πᾶσα κυρία πρότασις τοῦ εὐθέος λόγου σημαίνουσα προσταγήν, συμβούλην, παράκλησιν, ἐπιθυμίαν, ἐκφέρεται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ κατ' ἐνεστῶτα ἢ παραπατικὸν ὑποτακτικῆς,

Λόγος εὐθύς· Pyrrho a Dodonaeo Iōve data dictio erat: cave Acherūsiām aquam.

Λόγος πλάγιος· Pyrrho . . . . data dictio erat, cavēret Acherūsiām aquam.

ΣΗΜ. Ἐλληνιστὶ ἡ πρότασις *Κῆδος τέθνηκε τρέπεται* ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς φασὶ *Κῆδον τεθράραι*, ἀλλ' ὅμως καθ' ἔλου εἰπεν τὰ τοῦ πλαχίου λόγου ἐν τῇ ἐλληνικῇ δὲν ἔχουσι κατὰ πάντα, ὅπως ἐν τῇ λατινικῇ.

191. Αἱ πραγματικὲς ἐρωτηματικὲς προτάσεις τρέπονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ὑποτακτικήν.

Λόγος εὐθύς· ubi fuisti, quid egisti, quid consilii cepisti? = ποῦ ἦσα (ἐγένου), τί ἐπράξας, τίνα ἀπόφασιν (τί ἀποφάσεως) ἔλαβες;

Λόγος πλάγιος· Dic mihi, ubi fuēris, quid egēris quid consilii cepēris.

192. Αἱ λεγόμεναι ὁριογικὲς ἐρωτήσεις, ἐπειδὴ εἰναι κυρίως ἀποφάνσεις ὑπὸ τὸ βητορικὸν σχῆμα τῆς ἐρωτήσεως, τρέπονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν.

Λόγος εὐθύς· quōnam haec omnia nisi ad suam perniciem pertinet? = ποῦ ἀρά γε ταῦτα πάντα τείνουσιν εἴμῃ εἰς τὸν ἔαυτοῦ ὅλεθρον; (ἐρώτησις ἴσοδυναμοῦσα πρὸς τὴν ἀπόφασιν· haec omnia ad nihil nisi ad suam perniciem pertinēnt).

Λόγος πλάγιος· quōnam haec omnia nisi ad suam perniciem pertinere?

ΣΗΜ. Καὶ αἱ βητορικὲς ἐρωτήσεις τρέπονται εἰς ὑποτακτικήν, ἂν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ θὺ ἐτίθετο ὑποτακτικὴ δυνητικὴ ἢ ἀπορηματικὴ ἢ ἂν τὸ βῆμα ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ θὺ ἦτο δευτέρου προσώπου.

Λόγος εὐθύς· Ο Καίσαρ πρὸς ταῦς στρατιώτας του· quid veremini? (τί φοβεῖσθε;).

Αόγος πλάγιος: Caesar graviter incusavit eos, quid tandem venerentur = δ Καίσαρ βαρέως ἐπειμησεν αὐτοὺς (λέγων) τί τέλος πάντων ἔφθοιστο.

193. Αἱ παρεμβεβλημέναι προτάσεις τοῦ εύθέος λόγου τρέπονται ἐν τῷ πλαγίῳ εἰς ὑποτακτικήν.

B' Ἐπιρρηματικαὶ προτάσεις.

194. Εἰς τὰς ἐπιρρηματικὰς προτάσεις ἀνάγονται
 α' αἱ τελικαὶ, ἐκφερόμεναι διὰ τοῦ ut καὶ ὑποτακτικῆς. Ὁ γρόνος αὐτῶν, ἂν εἴναι ἐστι τερικῶς ἔξηρτημέναι, ῥυθμίζεται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων. Edere oportet ut vivas, non vivere ut edas = γὰ τρώγῃς πρέπει ήνα ζῆς, οὐχὶ δὲ γὰ ζῆς ήνα τρώγῃς;
 β') αἱ ἀποτέλεσματικαὶ, ἐκφερόμεναι πάντοτε (καὶ ὅταν σημανωσι τὸ πραγματικὸν ἀποτέλεσμα) διὰ τοῦ ut καὶ ὑποτακτικῆς. Autres eius clausae sunt, ut verum audire nequeat (Τὰ ὡτα αὐτοῦ εἴναι κεκλεισμένα, ὥστε νὰ μὴ δύναται γὰ ἀκούσῃ τὸ ἀλγθέε).

ΣΗΜ. Ἀποτέλεσματικαὶ προτάσεις τίθενται ἐν τῇ λατινικῇ καὶ ὡς ὑποκείμενα ἥγμάτων ἐγόντων τὴν ἔννοιαν τοῦ συμβαίνειν (fiéri, accidere, contingere). In bello a Romanis cum Persō, ultimō Macedōnum rege, gesto, accidit ut serēna nocte luna deficeret (ἐν τῷ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων πρὸς Περσέων τελευταῖον τῶν Μακεδόνων βασιλέα γενομένῳ πολέμῳ, συνέδῃ ὥστε αἱθρίας οὕσης τῆς νυκτὸς νὰ ἐκλίπῃ ἢ σελήνη).

γ') αἱ χρονικαὶ προτάσεις αἱ εἰσαγόμεναι διὰ τῶν συνδέσμων postquam (posteaquam = ἐπει. ἐπειδή), ubi (ubiprimum), ut (ut primum), cum primum (ώς πρῶτον), simul, simulatque (= ώς, εὐθὺς ὡς, ἐπειδή τάχιστα) καὶ ἐκφερόμεναι α') καθ' ὅριστικήν παρακειμένου (ἐντὸν περσυντελίκου, πρὸς δήλωσιν τοῦ πρατεροχρόνου. Ut primum tubae sonuerunt, milites ad arma concurrerunt (εὐθὺς ὡς αἱ σάλπιγγες ἤχησαν, οἱ στρατιῶται ἔδραμον εἰς τὰ ὅπλα), β') καθ' ὅριστικήν ὑπερσυντελίκου (πρὸς δήλωσιν ἐπαναλήψεως ἐν τῷ παρελθόντι). Apud vetēres Romānos ubi tonuerat comitia dimittebantur = Παρὰ τοῖς ἀρχαῖοις Ρωμαῖοις δοσάκις ἥθελε βροντήσῃ γέννητης αἱελύετο (ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ διπότε βροντήσειε).¹

¹ Περιειένομεν ἐνάστοτε ἔτις ἀνοικθείη τὸ δεσμωτήριον, ἐπειδή δὲ ἀνοικθείη εἰσῆμεν παρὰ τὸν Σωκράτη.

γ') καθ' ὁριστικὴν παρατατικοῦ μετὰ τῶν ἥγηέντων συνδέσμων (πρὸς δήλωσίν διαρκοῦς καταστάσεως ἐν τῷ παρελθόντι). Postquam res Romanorum satis prospéra satisque pollens videbatur, invidiā ex opulentia orta est—Αφ' εὖ ή κατάστασις τῶν Ρωμαίων ἐφαίνετο ἵκανως εὐτυχῆς καὶ ἵκανώς λαζαρός, ἐγεννήθη φθόνος ἐκ τῆς εὐπορίας· δ') μετὰ τοῦ cum· ε') μετὰ τοῦ priūsquam καὶ antēquam· Σ') μετὰ τοῦ dum, donec, quoad.

δ') αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις, ἐκφερόμεναι·

1) διὰ τοῦ cum καὶ ὑποτακτικῆς·

2) διὰ τοῦ quod, quia (ὅτι, ἐπειδή), proprieτα quod (ὅτι, τούτου ἔνεκα), quoniam (ἐπειδή, καὶ δριστικῆς· Vinum ad se importari non siverunt, quod eā re homines effeminari putabant—(Οἱ Σουηβοὶ) δὲν ἐπέτρεψαν γὰρ εἰσάγηται παρ' ἔαυτοῖς οἶνος, διότι ἐνόμιζον ὅτι διὰ τούτου τοῦ πράγματος (διὰ τοῦ οἴνου) οἱ ἄνθρωποι ἐκθηλύνονται·

ε') αἱ ἐναντιωματικαὶ προτάσεις, ἐκφερόμεναι ἀλλαὶ μὲν καθ' δριστικήν, ἀλλαὶ δὲ καθ' ὑποτακτικήν·

1) καθ' ὑποτακτικὴν ὅταν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων cum (=ἄν καὶ, ἐν ḡ), quamvis (=ὅσον καὶ ἄν), ut (=καὶ ἐάν, ἃς ὑποθέσωμεν ὅτι). Qui non vetat peccare, cum possit, iubet ("Οστις ἀν καὶ δύναται δὲν ἀπαγορεύει τὸ ἀμαρτάνειν, κελεύει αὐτό).—Mali non effugient impictatēm, quamvis aras deorum sanguine multo cruentaverint (οἱ πονηροὶ δὲν ἀποφεύγουσι τὴν ἀσέθειαν, καὶ ἀν τοὺς βωμοὺς τῶν θεῶν πολλῷ αἷματι ράνωσιν).—Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas (Καὶ ἀν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐλλείπουσιν αἱ δυνάμεις, ἀλλ' ὅμως εἰναι ἐπαινετέα ή καλή θέλησις),

2) καθ' δριστικὴν ὅταν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων quamquam (ἄν καὶ), etsi (tametsi), etiamsi (καὶ ἄν). Superiōra illa, quamquam ferenda non fuērunt, tamen, ut potui, tuli (Τὰ παλαιότερα ἐκεῖνα, ἀν καὶ δὲν ὑπῆρξαν ἀνεκτά, ἀλλ' ὅμως, ὅσον ἡδυνήθην ὑπέμεινα).—Eloquentiae studendum est, etsi eā quidam abutuntur (Πρέπει γὰρ σπουδάζωμεν περὶ τὴν εὐφράτειαν, καὶ ἀν τινες ποιοῦνται αὐτῆς κατάχρησιν).

ΣΗΜ. α') Αἱ διὰ τοῦ etsi (tametsi), etiamsi εἰσαγόμεναι ἐναντιωματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ἐνίστε καθ' ὑποτακτικὴν πρὸς δή-

λωσιν τοῦ δύνατοῦ η̄ τοῦ μὴ πραγματικοῦ, ὅπως καὶ αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις: *Etsi non fuēris suāsor profectionis meae, approbātor certe fuisti* (Καὶ ἀν δὲν συνεδούλευσας τὴν ἀναγόρησίν μου, πάντως δμως ἐπεδοκίμασας αὐτήν).

ΣΗΜ. β') Τὸ licet μεθ' ὑποτακτικῆς λοσιδυναμεῖ πρὸς ἐναντιωματικὸν σύνδεσμον. *Fremant omnes licet, dicam quod sentio* (Καὶ ἀν πάντες γογγύζουσιν, ἔχω θὰ εἴπω ὅτι αἰσθάνομαι).

Τὸ licet σπανίως τίθεται ως σύνδεσμος.

Συνήθως εἶναι δῆμα ἀπρόσωπον (=ἔξεστιν, ἔξέστω) λαμβάνει ἀπαρέμφατον (§ 88) καὶ δοτικὴν προσωπικὴν (*Licet mihi civi η̄ civem esse*=”Εἴεστί μοι πολίτης η̄ πολίτην εἶναι”).

Γ') αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὁριστικὴν καὶ καθ' ὑποτακτικὴν. Τὰ εἰδη τῆς ὑποθέσεως εἶναι τρία:

195. α') τὸ πραγματικόν, δταν δηλαδὴ μηδεμίᾳ ἔνδειξις παρέχηται, ἀν τὸ ὑποτιθέμενον συμβαίνει η̄ δὲν συμβαίνει, δύναται η̄ δὲν δύναται νὰ συμβῇ. Τὸ εἰδος τοῦτο τῆς ὑποθέσεως ἐκφέρεται καθ' ὁριστικὴν ἐν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει. *Si dies est, lucet* (Εἰ ἔστιν ημέρα, φέγγει). “Ο λέγων οὐδεμίαν γνώμην ἐκφράζει, ἀν εἶναι ημέρα η̄ ὅχι, ἀλλὰ τοῦτο μόνον λέγει, δτι, ἀν εἶναι ημέρα, ἀναγκαῖως εἶναι καὶ φῶς”. *Si bona existimatō divitiis praestat, et pecunia tantopere expetitur, quanto gloria magis est expetenda?* (Εἰ η̄ ἀγαθὴ ὑπόληψις ὑπερέχει τοῦ πλούτου, τὰ δὲ χρήματα οὕτω σφόδρα ἐπιτιητοῦνται, πόσῳ μᾶλλον ἐπιτιητέα η̄ δόξα;) — *Si haec facis peccas* (Εἰ ταῦτα δρᾶς, ἀμαρτάνεις).

196. β') τὸ δυνατόν, ὅπερ ἐκφράζεται διὰ τοῦ ἐνεστῶτος η̄ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει. *Dies deficitat, si velin haec numerare* (“Ηθελεν ἐπιλεέψῃ η̄ ημέρα, ἀν γέθελον ταῦτα νὰ ἀπαριθμήσω”). — *Si haec feceris, peccavérис* (Εἰ ταῦτα δρώης, ἀμαρτάνοις ἀν).

197. γ') Τὸ μὴ πραγματικόν, ὅπερ ἐκφέρεται διὰ τοῦ παρατατικοῦ η̄ ὑπερσυντελίκου τῆς ὑποτακτικῆς. *Si mater me castigasset non hucusque processissem et in mortem abducerer* =”Αγ η̄ μήτηρ μὲ εἶχε κολάση (ἀλλὰ δὲν μὲ ἐκόλασε), δὲν θὰ είχον προχωρήση ἔως ἔδη (ὅπως προεχόρησα) καὶ δὲν θὰ ὠδηγούμην εἰς τὸν θάνατον (εἰς

δν γνγ οδηγοῦμαι) — Aurum et argentum frustra natura genuis-
set, nisi eadem docuisset quemadmodum ad eorum venas per-
venirentur (Τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον ματάλις ἡ φύσις ἥθελε παρα-
γάγῃ, ἂν ἡ αὐτὴ φύσις δὲν ἥθελε διδάξῃ, κατὰ τίνα τρόπον εἰναι
δυνατὸν νὰ φθάσωσιν οἱ ἀνθρώποι εἰς τὰς φλέβας αὐτῶν) — si haec
facēres, peccāres (εἰ ταῦτα ἔδρας, ἡμάρτανες ἂν) — si haec fecis-
ses, peccasses (εἰ ταῦτα ἔδρασας, ἡμάρτετες ἂν).

198. Εἶναν ἡ ὑποθετικὴ πρότασις ἐξαρτᾶται ἐκ δήματος, συντασ-
σομένου πρὸς ἑτεροπροσωποὺν ἀπαρέμφατον (τοῦ πλαγίου λόγου),
τότε ἡ μὲν ὑπόθεσις τίθεται καθ' ὑποτακτικήν, ἡ δὲ ἀπόδοσις μετα-
βάλλεται εἰς ἀπαρέμφατον. Si habērem darem (‘Αν εἰχον, θὰ ἔδι-
δον) — Respondit se, si habēret, daturum esse (‘Απεκρίθη ὅτι ἂν
εἰχε, θὰ ἔδιδε). — Si hoc fecisses, peccasses (‘Αν εἰχες πράξη τοῦτο,
θὰ ἡμάρτανες). — Dico, si hoc fecisses, te peccatūrum fuisse
(Δέγω ὅτι ἂν εἰχες πράξη τοῦτο, θὰ ἡμάρτανες).

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς παθητικῆς συντάξεως. Crēdo, si
illud fiēret, futūrum esse ut a patre mihi scriberētur (Πιστεύω
ὅτι, ἂν ἔκεινο συνέβαινε θά μοι ἐγράφετο ὑπὸ τοῦ πατρός).

Nisi eo ipso tempore quidam nuntii de Caesaris victoria essent
allati, existimabant plerique futūrum fuisse ut oppīdum amit-
terētur (‘Αν κατ' αὐτὸν τοῦτον τὸν καιρὸν δὲν εἰχον προσκομισθῆ-
ἀγγελίαι περὶ τῆς νίκης τοῦ Καίσαρος, πολλοὶ νομίζουσιν ὅτι θὰ
ἔχαντο ἡ πόλις).

ζ') αἱ δευτερέουσαι προτάσεις αἱ σημαίνουσαι παραβολὴν (σύγκρισιν).

199. Αἱ προτάσεις αὗται ἐκφέρονται καθ' δριστικήν, ὅταν σημαί-
νωσι κρίσιν πραγματικήν, καὶ εἰσάγονται διὰ τῶν παραβολικῶν συν-
δέσμων, ἐπιθέτων καὶ ἐπίρρημάτων. Ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται
συνήθως ἡ συσχετικὴ λέξις οἵον

ut	—	sic, ita (ώς-οὕτως)
quam	—	tam (ὅσον-τοσοῦτον)
quantus	—	tantus (ὅσος-τοσοῦτος)
qualis	—	talis (οἷος-τοιοῦτος) καὶ π.

Xerxes cum tantis copiis in Eurōpam invāsit, quantas neque
antea neque postea habuit quisquam (‘Ο Ξέρξης μετὰ τοσούτου

στρατοῦ εἰσέβαλεν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὃσον οὐδὲ πρότερον οὐδὲ ὅστε ρον ἔσχε τις).

ΣΗΜ. Αἱ παραφορικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικήν, δταν ἔχουσαι ὑποθετικήν ἔννοιαν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων quasi (σχεδόν), tamquam velutsi (ώσει) κτλ.: Sēquani absentis Ariovisti crudelitātem, *velut si* coram adesset, horrēbant (Οἱ Σηκουανοὶ τὴν ὠμότητα τοῦ Ἀριοβίστου ἀπόντος ἐφριττον ὡς εἰ ἦτο παρών).

F') Ἐπιθετικαὶ προτάσεις

200. Εἰς τὰς ἐπιθετικὰς προτάσεις ὑπάγονται:

1) αἱ ἀναφορικαὶ, αἵτιγες, ἐπειδὴ τίθενται πρὸς ἀκριβέστερον διορισμὸν ὀνόματος, ἐπέχουσι τόπον ἐπιθετικῶν διορισμῶν.

201. Ἡ συμφωνία τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας πρὸς τὸ εἰς ὁ ἀναφέρεται γίνεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ, ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

202. Ωσαύτως καὶ ἡ ἐλξις τοῦ ἀναφορικοῦ (attractio relativa) γίνεται, ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ. Cum essent in quibus demonstrāvi angustiis (= in iis angustiis quas demonstrāvi) = "Οτε δὲ ἔφθασαν εἰς ἐκεῖνα τὰ στενά, ἅτινα ἐδήλωσα (ἐν oīs ἐδήλωσα στενοῖς).

203. Τὸ οὐδέτερον τοῦ ἀναφορικοῦ (quod, id quod) δύναται νὰ ἀναφέρηται καὶ εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς ὅλης προτάσεως. Tum pater singūlis singūlas virgūlas confringendas tradidit, id quod (δηλαδὴ τὸ confringere singūlas virgūlas) nullo negotio perpetravērunt=Τότε ὁ πατὴρ παρέδωκεν εἰς ἔνα ἔκαστον (ἐκ τῶν υἱῶν του) ἀνὰ ἐν ῥιθδίον, ἵνα θραύσῃ, ὅπερ (τὸ θραύσαι κτλ.) ἄνευ οὐδενὸς κόπου κατώρθωσαν.

204. Τὰ ἀναφορικὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα ubi, quo, unde, qua (ἴδε § 112) τίθενται ἀντὶ ἐμπροθέτων ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν πρὸς δήλωσιν τοπικῶν σχέσεων: Caesar noluit eum locum, unde (=a quo) Helvetii discesserant, vacare= Ὁ Καίσαρ ὅτεν ἡθέλγησε νὰ μένῃ κενὸς ὁ χῶρος ἐκεῖνος, ὅθεν (=ἀπὸ τοῦ ὅποιου) οἱ Ἐλσύγτιοι εἰχον ἀποχωρήσῃ.—Circa atrium erant triclinia, ubi (=in quibus) cenābant=Περὶ τὴν αἴθουσαν ἦσαν τρίκλινα, ἐνθα (=ἐνοῖς) ἐδείπνουν.

Εἰδη τῶν ἀναφορικῶν προτάσεων.

205. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις κρίσεως ἀκολουθοῦσι τοὺς γενικοὺς κανόνας.

α') αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ δηλοῦσαι τὸ πραγματικὸν ἐκφέρονται διὶ δριστικῆς, οἱ δὲ χρόνοι αὐτῶν δυθμίζονται ώσαύτως κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας.

Διὶ δριστικῆς ώσαύτως ἐκφέρονται καὶ αἱ ἀδριστοὶ ὑποδεικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις (αἱ εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ quisquis, quicumque, ubicumque).

Quamcumque tibi deus sortem destinavērit (τετελ. μέλλ. δριστικῆς), fortiter tolerāto = Οἰκανδήποτε τύχην θὰ ἔχῃ δρίση εἰς σὲ δὲ Θεός, γενναίως ὑπόμενε.

β') αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ δηλοῦσαι τὸ δυνατὸν ἢ τὸ μὴ πραγματικὸν ἐκφέρονται ώς αἱ δμοειδεῖς ἀνεξάρτητοι. Non exercitus neque thesauri praesidia regni sunt, verum amici, quos neque armis cogere, neque aurō parare queas = Οὕτε οἱ στρατοὶ οὗτε οἱ θησαυροὶ εἰναι ἐπικουρήματα τῆς βασιλείας, ἀλλ' οἱ φίλοι, οὓς οὗτε διὰ τῶν ὅπλων νὰ εἰσαγάγῃς, οὗτε διὰ τοῦ γρυσοῦ νὰ παρατευάσῃς θὰ ἡδύνασο (οὓς οὐκ ἀν δύραιο).

γ') αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ δηλοῦσαι ἀλλότριον διανόημα ἢ ἀλλοτρίαν γνώμην ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου. Mithridātes peromnen Asiam litteras misit, ut, ubicumque cives Romāni inventi essent (εὐθ. ubicumque erunt), vincirentur = Ὁ Μιθριδάτης ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν ἐπεμψε γράμματα, ὅπως, ὁ πουδήποτε ἥθελον εὑρεθῇ Ὦρμαῖς πολιταῖ, καθειρχθῶσιν.¹

δ') αἱ ἀναφορικαὶ τελικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν. Εἰς τὰς προτάσεις ταύτας τὸ qui=ut ego (tu, is κτλ.). τὸ ubi=ut ubi, τὸ unde=ut inde κτλ. Themistocli rex Magnēsiam donārat quae (ut ea) ei panem *praebēret*, Lampsacum autem unde (= ut inde) vinum sumēret, Myuntem ex qua (=ut ex eā) obsonium *habēret*=Τῷ Θεμιστοκλέᾳ διηγοῦντο ὅτι αὐτὸν εἶχε δώση, ἵνα αὐτῇ παρέχῃ αὐτῷ τὸν ἄρτον, τὴν δὲ Λάμψακον, ἵνα αὐτόθεν τὸν οἰνὸν λαμβάνῃ, τὴν δὲ Μυοῦντα, ἵνα ἐξ αὐτῆς τὸ δψώνιον ἔχῃ.

1 Ἐλληνιστὶ καὶ προτάσεις, αἱ δηλοῦσαι ἀλλότριον διανόημα ἢ ἀλλοτρίαν γνώμην τίθενται κατ' εὐκτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου. Οἱ στρατηγοὶ διηγοῦντο ὅτι αὐτοὶ ἐπὶ τοὺς πολεμίους πλέοντες, τὴν δὲ ἀναίρεσιν τῶν γνωμάτων προστάξαντες ἀνδράσιν ἴκκνοις (ἐπλεον—προσέταξαν).

206. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις (αἱ ἐκφερόμεναι διὰ τοῦ *ut=ώστε*) τίθενται ἐπίσης καθ' ὑποτακτικήν. Τῶν τοιούτων προτάσεων προηγεῖται ἡ ὑπονοεῖται δεικτικὸν (*olov talis, tantus κτλ.*). *Multae res sunt tales, quarum (= ut eārum) exītus nemo providēre possit*—Πολλὰ πράγματα εἰναι τοιαῦτα, ὅστε οὐδεὶς δύναται νὰ προΐῃ τὴν ἔκβασιν αὐτῶν.

207. Ἀναφορικὴ ἀποτελεσματικὴ πρότασις ἔπειται συνήθως καὶ μετὰ τὸ ἐπίθετον *dignus* (ὅπως καὶ *indignus, aptus, idonēus*). *Dignus sum qui* (= *ut ego*) *aliquid faciam* = "Ἄξιός εἰμι ποιεῖν τι.

208. Αἱ ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαὶ προτάσεις τίθενται συνήθως καθ' ὑποτακτικὴν καὶ ισοδυναμοῦσι: πρὸς αἰτιολογικὰς προτάσεις ἐκφερόμενας διὰ τοῦ *cum*: *olov Alexander cum ad Achillis tumulum adstitisset*: «Ο fortunāte, inquit, adulescens, qui tuae virtutis Homērum praecōnem invenēris» (= *cum tu invenēris*) = "Ο Ἀλέξανδρος στὰς παρὰ τὸν τύμβον τοῦ Ἀχιλλέως" «Ὥ μακάριε νεανία, εἶπεν, δις (= ἐπειδὴ σὺ) τῆς σῆς ἀρετῆς τὸν Ὄμηρον εὑρεις κήρυκα.

ΣΗΜ. Καὶ ἐν τῇ ἀληγονικῇ γλώσσῃ ἔχομεν ἐπίσης ἀναφορικὰς προτάσεις ἀποτελεσματικάς, αἰτιολογικάς, τελικάς, ἡ δὲ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία δις ἀναλύεται, ὅπως καὶ ἡ λατινικὴ *qui*: *olov tīs oītō μανεται*, *δστις* (= ὅστε εὕτε) οὐ βούλεται σοι φίλος εἶναι; — θυμαστὸν ποιεῖς, δις (ἐπειδὴ σὺ) ήμιν οὐδὲν δίδως. — ἥγεμόνα αἰτήσομεν Κύρον (παρὰ τοῦ Κύρου), *δστις* (= ἵνα ο ἥγεμὼν οὗτος) ήμας ἀπάξει (μέλλων δριστικής). Ἡ διαφορὰ εἶναι δι τὴν ἀληγονικὴν δὲν μεταβάλλεται ἡ σύνταξις, αἱ δὲ τοιαῦται μικταὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' δριστικήν, ὅπως αἱ ἀπλατικαὶ ἀναφορικαὶ.

2) αἱ παραθετικαὶ προτάσεις διὰ τοῦ *quod*.

209. Αἱ διὰ τοῦ *quod* εἰσχόμεναι προτάσεις, αἱ τιθέμεναι πρὸς διασάργησιν οὐσιαστικοῦ ἡ ἀντωνυμίας, δηλοῦσι τὸ πραγματικόν, ἀντιστοιχοῦσι δὲ πρὸς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἡ εἰδικὴν πρότασιν τῆς ἀρχαίας ἀληγονικῆς: *olov Caesar suā in Arioivistum beneficia commemoravit*, *quod rex appellatus esset a senatu* = "Ο Καῖσαρ ὑπέμνησε τὰς ἔκυτος πρὸς τὸν Ἀριόδιστον εὐεργεσίας, δι τηλαδὴ εἶχεν ὄνομασθη (δ Ἀριόδιστος) βασιλεὺς ὑπὸ τῆς συγκλήτου.

Σύνταξις ἐπιφωνημάτων.

210. *Vae* (οὐαὶ, δλλοίμονον) συντάσσεται μετὰ δοτικῆς· *Vae victis!* = Οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις!

hei (οἴμοι) ἐπίσης μετὰ δοτικῆς· *Hei mihi misero* = οἴμοι τῷ ἀθλίῳ.
proh ἢ *pro* (φεῦ, ὅ) ἐκφέρεται μετ' ὀνομαστικῆς· *Proh scelus* = φεῦ
 τῆς κακουργίας, *proh dii immortales* = ὁ πρὸς τῶν ἀθανάτων θεῶν.
heu (φεῦ) μετ' αἰτιατικῆς. *Heu me miserum* = *hei mihi misero*.

Ecce (ἴδε, ίτού) πρὸς ὀνομαστικήν· *Ecce homo* = *ἴδε* ὁ ἄνθρωπος,
 καὶ πρὸς αἰτιατικήν· *Ecce illum* = *ἴδε* αὐτόν.

Macte (εὐγε). Τὸ macte εἶναι κυρίως κλητικὴ τοῦ mactus (= magis auctus). *Macte virtute* (esto) = εὖ γε τῆς ἀρετῆς. Τίθεται ἐνίστε καὶ ἐν τῷ πληθυντικῷ macti· *Macti virtute estote*.

Apāge (ἀπαγε) πρὸς αἰτιατικήν· *Apāge te* = ἔπειθε· *Apāge istas mulieres* = "Απαγε τὰς γυναῖκας ταύτας.

Katà παράταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων.

211. *Katà παράταξιν* συγδέονται πρὸς ἀλλήλας αἱ αὐθυπόστατοι καὶ ἀνεξάρτηται προτάσεις.

212. Ἡ κατὰ παράταξιν σύνδεσις γίνεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ συντάξει, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, διὰ τῶν παρατακτικῶν συνδέσμων.

213. Οἱ παρατακτικοὶ σύνδεσμοι συγδέουσιν ὅχι μόνον προτάσεις πρὸς ἀλλήλας, ἀλλὰ καὶ μέρη προτάσεων.

Paραδείγματα. Caesar in Italiam contendit duasque legiones ibi conseribit, et tres quae circum Aquileiam hiemabant ex hibernis educit, et cum his quinque legionibus ire contendit = "Ο Καῖσαρ σπεύδει εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ παταγράφει ἐκεῖ δύο λεγεῶνας, καὶ τρεῖς, αἰτινες δεξείμαζον περὶ τὴν Ἀκυληγίαν ἐξάγει ἐκ τῶν χειμαδίων, καὶ μετὰ τῶν πέντε τούτων λεγεώνων πορεύεται ἐν σπουδῇ.

Vel voce vel fidibus = "Η τῇ φωνῇ ἢ τῇ λύρᾳ.

Licet tibi significavērim ut ad me venires, tamen intelligo tibi non facile esse = "Αν καὶ σοι ἐδήλωσα, ήνα ἔλθης πρός με, ἀλλ' ὅμως ἐννοῶ δι τι δέν σοι εἶναι εὔκολον.

Non tam barbārus neque imperitus sum = Οὔτε τόσον βάρ-
 θαρος οὔτε ἀπειρος είμαι.

Vidéo hoc difficile esse, sum enim solus = Βλέπω ζτι εἶναι
 δύσκολον τοῦτο, διότι είμαι μόνος.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

Α.

α') Προσῳδία.

1. Πᾶν φωνῆεν ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι ἡ μακρὸν (τὸ) ἢ βραχὺ (τὸ), ἔκαστη δὲ συλλαβὴ εἶναι μακρὰ μὲν ἀν τὸ φωνῆεν αὐτῆς εἶναι μακρόν, βραχεῖα δὲ ἀν τὸ φωνῆεν αὐτῆς εἶναι βραχύ.

2. Βραχὺ εἶναι πᾶν φωνῆεν πρὸ φωνήεντος (vocalis ante vocalēm corripitur), μὴ ὑπολογιζομένου τοῦ *h* ὡς συμφώνου· bestia, tūus vēho.

3. Ἐξαιροῦνται·

α') αἱ κλητικαὶ εἰς -āi καὶ ēi τῶν κυρίων ὄνομάτων εἰς āius καὶ eiuis: Gai, Pompei.

β') Τὸ ε τῆς καταλήξεως εἰ τῆς ε' κλίσεως, ὅταν προηγήται φωνῆεν διεῖ (ἀλλὰ fidēi).

γ') Αἱ γενικαὶ εἰς -ius τὰς ὀποίας θμως καὶ συστέλλουσιν οἱ ποιηταὶ πλήν τοῦ alius.

δ') Τὸ fīo, πλὴν τῶν τύπων fīeri καὶ fīrem.

ε') Αἱ Ἑλληνικαὶ λέξεις αἱ ἔχουσαι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ μακρὸν φωνῆεν ἡ διφθογγον· aēr (ἀέρ), Agēsilāus, Mēdēa, Darēus.

4. Μακραὶ εἶναι αἱ διφθογγοι καὶ μακρὰ τὰ ἐκ διφθόγγων προερχόμενα φωνήεντα· aēquus, inīquus,

plāudō, explōdō,

προσέτι δὲ πᾶν φωνῆεν ἐκ συναιρέσεως προερχόμενον·

cēgō (cēago), nīl (nīhl), bēbus (bēvībus).

5. Λέγεται δίχρονος (anceps=ἀμφικέφαλος) ἡ συλλαβὴ, ἣν οἱ ποιηταὶ λαμβάνουσιν ἄλλοτε μὲν ὡς μακρὰν καὶ ἄλλοτε ὡς βραχεῖαν.

6. Ἡ μακρὰ συλλαβὴ εἶναι ἡ φύσει μακρὰ ἡ θέσει.

7. Φύσει μακρὰ εἶναι ἡ συλλαβὴ, ὅταν ἔχῃ μακρὸν φωνῆεν ἡ διφθογγον.

8. Συλλαβὴ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν γίνεται μακρὰ θέσει·

α') ὅταν λήγῃ εἰς δύο σύμφωνα ἡ x· mors, dux·

β') ὅταν λήγῃ εἰς σύμφωνον, ἡ δὲ ἐπομένη συλλαβὴ εἴτε τῆς αὐτῆς εἴτε τῆς ἐπομένης λέξεως ἀρχηται ἀπὸ συμφώνου· ar-tis, os-sis (ὄνομαστ. ὅς), in terrā·

γ') ὅταν λήγῃ μὲν εἰς φωνῆεν, ἀλλ' ἡ ἐπομένη συλλαβὴ ἐν τῇ αὐτῇ λέξει ἀρχηται ἀπὸ χ, ζ ἢ δύο συμφώνων, τὰ δόσια νὰ μὴ είναι ἀφωρον πρὸ ὑγροῦ (mūtā cum līquīdā), δηλ. 1 ἢ r· a-xis, ga-za, resto. "Οταν ἡ συλλαβὴ λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆεν, ἡ δὲ ἐπομένη συλλαβὴ ἐν τῇ αὐτῇ λέξει ἀρχηται ἀπὸ ἀφώνου πρὸ ὑγροῦ, είναι δίγρανος: vōlū-cris, tēnēbrae, dūplīco.

Ποσότης τῶν καταλήξεων.

9. Η κατάληξις -a καὶ -e είναι βραχεῖαι, αἱ κατάληξις -i, -o καὶ -u είναι μακραί.

10. Ἡ κατάληξις -a είναι βραχεῖα· mēnsā, scūtā, māriā.

11. Ἐξαιροῦνται:

α') ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς α' κλίσεως fābūlā (ἀνομαστ. fābūlā).

β') ἡ προστακτικὴ τῆς α' συζυγίας laudā.

γ') τὰ ἄκλιτα ā (ab), trīgintā, contrā, antēā, πλὴν τοῦ itā καὶ τοῦ quiā.

12. Ἡ κατάληξις -e είναι βραχεῖα· dōmīnē, hōmīnē, mārē, ȣmārē.

13. Ἐξαιροῦνται:

α') ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ε' κλίσεως rē, diē (ἔτι δὲ τὸ quārē καὶ τὸ hōdīē) καθὼς καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ fāmē.

β') ἡ προστακτικὴ τῆς β' συζυγίας mōnē (ἀλλ' ἐνίστε cāvē, vālē).

γ') τὰ ἀπὸ δευτεροχλίτων ἐπιθέτων παραγόμενα ἐπιρρήματα longē, ȣtē δὲ τὰ ἐπιρρήματα fērē, fermē, πλὴν τοῦ bēnē καὶ mālē, tēmērē καὶ saepē.

δ') τὰ μονοσύλλαβα ē (ex), dē, mē, tē, sē, nē.

14. Ἡ κατάληξις -i είναι μακρά· dōmīnī, hōmīnī, marī, ȣmārī.

15. Ἐξαιροῦνται τὸ nīsī, καὶ quāsī, είναι δὲ δίγρονοι αἱ λέξεις mīhī, tībī, ūbī, πάντοτε ὅμως ibīdem, ibīque, ubīque.

16. Ἡ κατάληξις -o είναι μακρά· dōmīnō, lēgiō, ȣmō.

17. Ἐξαιροῦνται τὸ ȣgō, duō, mōdō καὶ ἐνίστε αἱ ῥηματικαὶ καταλήξεις. Ἡ prō πολλάκις συστέλλεται ἐν συνθέσει καὶ μάλιστα πρὸ τοῦ f̄ prōfīgus.

18. Ἡ κατάληξις-u είναι μακρά· mānū, cornū, iussū.

19. Πᾶσα τελικὴ συλλαβὴ λήγουσα εἰς ἄλλο σύμφωνο πλὴν

τοῦ σείνε βραχεῖα· *clav* mēnsām, hortām, pūer, arbōr, calcār (γεν. calcāris), rōbūr, ānīmāl (γεν. animālis), sēmēn, āmāt, mōnēt, lēgīt, audīt.

20. Ἐξαιροῦνται αἱ λέξεις· *sāl*, *sōl*, Lār, pār, vēr, fūr, dīc, dūc, ēn, nōn, quīn, sīn, sīc, cūr, hīc (ἐνθάδε), hūc, hāc, hōc, istīc, istūc, istāc, istōc, illīc, illūc, illāc, illōc.

Ἡ ἀντωνυμία *hīc* εἰναι δίχρονος.

21. Αἱ καταλήξεις -as, -es, -os εἰναι μακραί, αἱ καταλήξεις -is καὶ -us εἰναι βραχιῖαι.

22. Ἡ κατάληξις-as εἰναι μακρά mēnsās, aetās (aetatis) āmās, mōnēs, lēgās, audiās. Ἐξαιρεῖται τὸ ānās (ānatīs).

23. Ἡ κατάληξις-es εἰναι μακρή vulpēs, hōmīnēs, diēs, āmēs, mōnēs, lēgēs, audiās.

24. Ἐξαιροῦνται

α') ἡ δνομαστ. καὶ κλητ. τοῦ ἐν. τῶν περιττοσυλλαβῶν δνομάτων τῆς γ' κλίσεως, ὅταν ἡ γενικὴ αὐτῶν ἔχῃ τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν· *sēgēs* (*segētis*) mīlēs (*militis*), *divēs* (*divītis*), τούναντίον δὲ quiēs (*quiētis*). Μακρὰ μένει ἡ λήγουσα τῶν λέξεων· Cērēs, ābiēs, āriēs, pāriēs καὶ pēs, ἀν καὶ ἔχουσιν ἐν τῇ γεν. βραχεῖαν τὴν παραλήγουσαν.

β') τὸ β' πρόσ. τοι ῥήματος sum, es·

γ') ἡ πρόθεσις pēnēs.

25. Ἡ κατάληξις-os εἰναι μακρά dōmīnōs, hōnōs.

Ἐξαιρεῖται τὸ ὄs (*ossis*), τὸ compōs καὶ τὸ impōs.

26. Ἡ κατάληξις-is εἰναι βραχεῖα cīvīs, militīs.

27. Ἐξαιροῦνται

α') αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τοῦ πληθυντικοῦ mēnsīs, hortīs, nōbīs, omnīs (=omnes).

β') τὸ β' πρόσ. τοῦ ἐνεργ. ἐνεστ. τῆς δ' συζυγίας audīs, īs (τοῦ eo), ώς καὶ fīs, sīs, vīs, vēlīs, nōlīs, malīs, ēti δὲ καὶ māvīs, quamvīs, quīvīs.

γ') τὸ līs (*lītis*) καὶ vīs.

28. Ἡ κατάληξις-us εἰναι βραχεῖα dōmīnūs, mānūs.

Ἐξαιροῦνται

α') ἡ ὀνομαστ. τῆς γ' κλίσεως, ὅταν ἡ γενικὴ ἔχῃ π. virtūs (virtutis), mūs (mūris), προσέτι δὲ καὶ grūs (grūis) καὶ sūs (sūis).

β') ἡ ἐν. γεν. καὶ ἡ πληθ. ὀνομαστ., αἰτιατ. καὶ κλητ. τῆς δὲ κλίσεως rītūs.

29. Αἱ ἐλληνικαὶ καταλήξεις διατηροῦσι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὴν ποσότητα αὐτῶν Aeneā, epītōmē, Dēlōs, Dīdūs (Διδοῦς), Pārīdī (τῷ Πάριδι) κτλ.

30. Τὰ παράγωγα διατηροῦσι συγήθως τὴν προσῳδίαν τῶν πρωτούπων cādo, occīdo, caedo, occīdo, aequus-inīquus, lux, lūcis-lūcēo κτλ.

31. Υπάρχουσιν δομως καὶ τινα παράγωγα, ἄτινα μεταβάλλουσι τὴν προσῳδίαν.

rēx, rēgis —	rēgo
vōx, vōcis —	vōco
dux, dūcis —	dūco
sēdes —	sēdeo
lex, lēgis —	lēgo
odi —	ōdīum

confīdo, infīdus fīdūcia-fīdes, fīdēlis, perfīdus
ācus, ācuo, ācūtus, ācēs, ācer.

β') Μετρική.

32. Οἱ στίχοι σύγκειται ἐκ ποδῶν. Οἱ πόδες σύγκεινται ἐκ μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν. Ἡ μακρὰ συλλαβὴ ἔχει τὸν ρυθμὸν τόνον, διτις λέγεται θέσις. Ἡ συλλαβὴ ἡ μὴ ἔχουσα τὸν ρυθμὸν τόνον λέγεται ἄρσις.

33. Οἱ κυριώτατοι πόδες εἰναι αἱ ἔξης:

iambus	˘ ˘	ἰαμβῖς	—	pōtē'ns
trochaeus	˘ ˘	τροχαῖς	—	mē'nsā
dactylus	˘ ˘ ˘	δάκτυλος	—	σ'mnīă
anapaestus	˘ ˘ ˘	ἀνάπαιστος	—	bōnītā's.

34. Μίx μακρὰ συλλαβὴ iσοδυναμεῖ πρὸς δύο βραχείας, ὥστε ἀντὶ μιᾶς μακρᾶς δύνανται νὰ τεθῶσι δύο βραχεῖαι, καὶ μία μακρὰ δύνανται νὰ ἀντικαταστήσῃ δύο βραχείας. Ἀντὶ τοῦ δακτύλου καὶ τοῦ ἀναπαιστοῦ δυνατὸν νὰ διπάρχωσι δύο μακραὶ συλλαβαί, δηλαδὴ

ἀντὶ | — | — καὶ ἀντὶ | — | — ὁ δὲ οὗτῳ παραγόμενος ποὺς καλεῖται σπονδεῖος (spondēus) — vīrtūs.

35. Ἐκ τοῦ εἰδους τῶν ποδῶν, ἐξ ὧν σύγκεινται, οἱ στίχοι καλοῦνται
 τροχαῖκοι
 λαμβικοί
 δακτυλικοί
 ἀναπαιστικοί.

36. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν οἱ πόδες καλοῦνται.

διποδίαι	(δύο πόδες)
τριποδίαι	(τρεῖς πόδες)
τετραποδίαι	(τέσσαρες πόδες)
πενταποδίαι	(πέντε πόδες)
έξαποδίαι	(έξ πόδες).

37. Δύο τροχαῖαι, δύο λαμβοί, δύο ἀνάπαιστοι, ἢτοι μία τροχαῖκή, λαμβική, ἀναπαιστικὴ διποδία ἀποτελεῖσιν ἐν μέτρον, ἐνῷ τούναγτίον εἰς μόνος δάκτυλος ἀποτελεῖ καθ' ἔκαυτὸν μέτρον. Οἱ στίχοι λοιπὸν οἱ τροχαῖκοι, λαμβικοί, ἀναπαιστικοί μετοῦνται κατὰ διποδίαν, οἱ δακτυλικοί κατὰ πόδα.

38. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μέτρων διακρίνονται μονόμετρα (ἐν μέτρον), δίμετρα (δύο μέτρα), τρίμετρα (τρία μέτρα), τετράμετρα (τέσσαρα μέτρα), πεντάμετρα (πέντε μέτρα), ἕξάμετρα (έξ μέτρα).

39. Παντὸς στίχου ἡ τελευταία συλλαβὴ εἰναι ἀδιάφορος, δύναται δηλαδὴ νὰ εἰναι καὶ μακρὰ καὶ βραχεῖα (syllaba anceps).

40. Παντὸς στίχου ὁ τελευταῖος ποὺς εἰναι ἡ ἀκατάληκτος (acalectus), τουτέστι πλήρης, ἡ καταληκτικὸς (catalecticus), τουτέστιν ἀτελῆς ἡ ἑλλιπής.

41. Μέτρα καταληκτικὰ εἰς συλλαβαβον (catalecticā in bisyllabum) λέγονται ὅσα ἐκ τοῦ τελευταίου ποδὸς ἔχουσι δύο μόνον συλλαβάς, ἐνῷ ὁ ποὺς πλήρης ἔχει πλείονας τῶν δύο.

Μέτρα καταληκτικὰ εἰς συλλαβὴν (catalecticā in syllabam) λέγονται ὅσα ἐκ τοῦ τελευταίου ποδὸς ἔχουσι μίαν μόρον συλλαβὴν.

42. Τομὴ (caesura) λέγεται ἡ διακοπὴ τοῦ στίχου πρὸς ἀνάπαισιν τῆς φωνῆς, γίνεται δὲ ἡ τομὴ ἐν τέλει λέξεως. Ἐκαστος στίχος πρέπει νὰ ἔχῃ μίαν τούλαχιστον τομὴν κυρίαν.

43. Τὸ ἐμμέτρως ἀναγινώσκειν τὸν στίχον λέγεται ποδίζειν (scandere).

44. *Ἐκθλιψις* (elis̄io, -ōnis) καλεῖται ἡ ἀποδολὴ τελικοῦ φωνήνευτος ἢ τοῦ φωνήντος τελικῆς συλλαβῆς ληγγούσης εἰς μ., ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἔρχηται ἀπὸ φωνήτος ἢ h· *clov* desert' in litōre (desertō in litōre) suprem' audīre labōrem (supremūm audīre labōrem). Τοῦτο γίνεται πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμώσιας (hiatus).

45. "Οταν μετὰ τὴν εἰς φωνήν ἢ εἰς -μ λήγουσαν λέξιν ἀκολουθῇ τὸ ρήμα est, ἀποδάλεται τὸ e, τὸ δὲ st προσαρτᾶται εἰς τὴν προηγουμένην λέξιν· -quaesīta est: quaeſitast, utendum est: utendumist.

46. Βραχεῖα συλλαβῆς κειμένη ἐν τῇ θέσει τοῦ ποδὸς δύναται νὰ ληφθῇ ως μακρά· τοῦτο λέγεται διαστολὴ (diastole), καὶ ἄλλαι δὲ βραχεῖα δύνανται διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου νὰ διασταλῶσιν, ώς λ. κ. ἡ πρώτη συλλαβῆ Itāliā, ἐπειδὴ ἀκολουθεῖσι πολλαὶ κατὰ σειρὰν βραχεῖαι.

47. Τούναντίον, ὅταν ἡ μακρὰ συλλαβῆ λαμβάνηται ως βραχεῖα, συστέλλεται (συστολή, systole) *clov* óbstupuī stetéruntque comaé.

48. Δύο συλλαβαὶ συνιζάνονται πολλάκις καὶ συνεκφωνοῦνται ως μία· aurea-aurā, de-inde-deinde, deesse-desse (synaerēsis ἢ synizēsis).

49. Τὰ φωνήντα i καὶ u συμφωνοποιοῦνται (j καὶ v) πολλάκις χάριν τοῦ μέτρου *clov* abbjetē (abbiētē), gēnva (gēnūa).

50. Τούναντίον γίνεται διαίρεσις ἢ διάλησις (diaerēsis ἢ dialysis) dissolvo (dissolvo), sīluae (silvae).

51. Ἐνίστε γίνεται συγκοπὴ (syncöpe)· *clov* puerītia (pueritia), calfaciō (calefaciō).

52. *Τμῆσις* (tmēsis) λέγεται ὁ χωρισμὸς τῶν συνθετικῶν μερῶν τῆς συνθέτου λέξεως διὰ παρεμπτώσεως ἑτέρας λέξεως· *clov* Quó me cùmque rapi't tempéstas (quocumque rapit me tempestas).

Δακτυλικὸς ἔξαμετρος.

53. Ὁ δακτυλικὸς ἔξαμετρος εἶναι στίχος ἀκατάληκτος, ὃν ἀποτελοῦσιν ἔξι πόδες, ὡν ὁ ἔκτος πάντοτε σπονδεῖος (— —) ἢ, ἐπειδὴ ἡ τελευταία συλλαβῆ εἶναι ἀδιάφορος, τροχαῖος (— —).

Ἐκαστος ἐκ τῶν πρώτων τεσσάρων δακτύλων δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ σπονδείου, ἀλλ' ὁ πέμπτος σπανίως ἀντικαθίσταται. Ἡ κυρία τομὴ γίνεται κανονικῶς μετὰ τὴν τρίτην θέσιν, λέγεται δὲ ἡ τομὴ αὕτη πενθημιμερῆς (penthemimimērēs), διότι συμβαίνει μετὰ 5 ἡμίσην μέρη, ἢτοι μετὰ 5 ἡμιπόλια. Ἐν δὲν εἶναι δυνατή ἡ πενθημιμερῆς, τότε γίνεται ἑφθημιμερῆς (hephthēmimimērēs) μετὰ τὴν τετάρτην θέσιν (μετὰ 7 ἡμίσην μέρη, ἢτοι μετὰ 7 ἡμιπόλια), ὑποστηριζομένη καὶ ὑπὸ μιᾶς τριημιμεροῦς (μετὰ τὴν δευτέραν θέσιν, ἢτοι μετὰ 3 ἡμιπόλια).

Qua'drupeda'nte putre'm || sonitu' quatit u'ngula ca'mpum
Illi int'er sese' || magna'vi'bra'cchia to'llunt
Mu'lti ri'xantu'r || ed lána sae'pe capri'na
Du'm vir'es || anni'que sinu'nt, || tolera'te labo'res

ΣΗΜ. "Αν συμβῇ νὰ εἶναι σπονδεῖος ὁ πέμπτος πούς, ὅπερ σπάνιον (§ 53), τότε ὁ τέταρτος ποὺς εἶναι ἐξ ἀπαντος δάκτυλος. Ὁ στίχος ὁ ἔχων σπονδεῖον ἐν τῇ πέμπτῃ χώρᾳ λέγεται σπονδειάζων ἡ σπονδειακὸς (spondiācus). Τελευτᾷ δὲ συνήθως διὰ τετρασυλλάβου λέξεως ὁ σπονδειάζων στίχως.

Ca'ra deū'm subole's, Imagnu'm Iōvis i'ncreméntum

‘Ο λεγόμενος δακτυλικὸς πεντάμετρος.

54. ‘Ο λεγόμενος δακτυλικὸς πεντάμετρος διαιρεῖται εἰς δύο ἡμιστίχια, ὃν τὸ πρῶτον ἀποτελεῖται ἐκ δύο δακτύλων ἡ σπονδείων καὶ μιᾶς μακρᾶς συλλαβῆς, ἢτις ἐπειδὴ κεῖται εἰς τὸ τέλος τοῦ στίχου, εἶναι ἀδιάφορος. Ἀμφότερα λοιπὸν τὰ ἡμιστίχια εἶναι καταληκτικά. Ψυλογιζομένων λιπὸν τῶν δύο καταληκτικῶν ποδῶν (τῶν δύο δηλ. συλλαβῶν μιᾶς ἐν ἐνατέρῳ ἡμιστιχίῳ) ὃς ἐνδὸς μέτρου, ἐθεωρήθη ὅτι συναποτελοῦνται δήθεν πέντε μέτρα καὶ ἐκ τούτου εὑχὴ δρθῶς ὁ στίχος ἐπεκράτησε νὰ καληται πεντάμετρος.

Σχῆμα τοῦ μέτρου τούτου εἶναι τὸ ἔξης:

Oī πεντάμετροι ἀκολουθοῦσι πάντοτε μετὰ δακτυλικὸν ἔξαμετρον' oīov
(έξάμ.) Venturaé memorés | iam nu'nc esto'te senéctae;
(πεντάμ.) Si'c nullu'm vobi's | témpus abi'bit inérs

(έξαμ.) Do' neceris feli'x | multo's numera'bis ami'cos
(πεντάμ.) Tempora si' fueri'nt nu'bila, so'lus eri's.

ΣΗΜ. Ὁ συνδυασμὸς εὕτης τοῦ ἔξαμέτρου καὶ τοῦ πενταμέτρου ἀποτελεῖ τὸ ἐλεγειακὸν μέτρον.

55. Πολλάκις ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ εὑρίσκονται συνημμένοι πρὸς ἀλλήλους τροχαῖκοι καὶ δακτυλικοὶ πόδες (στίχοι λογαοιδικοί). Ἐνίστε προηγεῖται τοῦ κυρίως μέτρου ἐν τοῖς λογαοιδικοῖς στίχοις μία μονοσύλλαβος ἢ δισύλλαβος ἀνάρροσης.

55. Τὰ συνγθέστατα λογαοιδικὰ μέτρα εἰναι τὰ ἔξης:

'Αδώνειον — — — — = ἀκατάληκτος λογαοιδικὴ διποδία μετὰ δακτύλου ἐν τῷ πρώτῳ ποδί.

Φερενζάτειον — — — — — = ἀκατάληκτος λογαοιδικὴ τριποδία.

Γλυκώνειον. — — — — — = καταλ. λογαοιδικὴ τετραποδία.

'Ασκληπιάδειον (ἔλασσον) — — — — || — — — — = ἀκατάλ. λογ. τριποδία

Σαπφικὸν (ἔλασσον) — — — — || — — — — = ἀκατάλ. λογ. πενταποδία.

Δεκασύλλαβον Ἀλκαιόν. — — — — — = ἀκατάλ. λογ. τετραποδία,

'Ενδεκασύλλαβον Ἀλκαιόν

= | — — — — || — — — — = καταλ. λογ. πενταποδία μετ' ἀνακρούσεως.

Τοῦ ἐννεασυλλάβου Ἀλκαικοῦ τὸ σχῆμα εἰναι:

(=) — — — — — (τροχαῖκὴ ἀκατάλ. τετραποδία μετ' ἀνακρούσεως.

Συστήματα ἢ στροφαῖ.

57. Ἡ σύνδεσις πλειόνων ὁμοίων ἢ ἀνομοίων στίχων καλεῖται σύστημα ἢ στροφή. Ὁ Ὀράτιος ἔχει ἐν ταῖς φύσαις τετραστίχους στροφάς.

58. Αἱ κυριώταται στροφαῖ εἰναι αἱ ἔξης:

α') Ἀσκληπιαδεῖα ἐκ 4 ἀσκληπιαδείων στίχων.

β') » ἐκ 3 » καὶ 1 γλυκωνείου.

γ') Ἀσκληπιαδεῖα	ἐξ 1 γλυκ. 1 ἀσκλ. 1 γλυκ. 1 ἀσκληπ.
δ') »	ἐκ 2 ἀσκλ. 1 φερεχρ. 1 γλυκ.
Ἄλκαικὴ στροφὴ	2 ἐνδεκασύλλαβα ἀλκαικὰ
	1 ἐννεασύλλαβα ἀλκαικὰ
	1 δεκασύλλ. ἀλκαικά.
Σαπφικὴ στροφὴ	3 σαπφικοὶ καὶ 1 ἀδώνειος.

B'

Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον.

1) Οἱ Ῥωμαῖκοὶ μῆνες ὀνομάζονται ὡς ἔξηγες:

Ianuarius	Ἰανουάριος	Iulius	Ἰούλιος
Februarius	Φεβρουάριος	Augustus	Αὔγουστος (*)
Martius	Μάρτιος	September	Σεπτέμβριος
Aprilis	Ἀπρίλιος	October	Οκτώβριος
Maius	Μάϊος	November	Νοέμβριος
Iunius	Ἰούνιος	December	Δεκέμβριος

ΣΗΜ. Τὰ ὄνόματα ταῦτα τῶν μηγῶν εἰναι κυρίως ἐπίθετα, ὑπονοεῖται καὶ δύναται νὰ προστεθῇ τὸ nensis μήν.

ΣΗΜ. β') Κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον τὸ ὑπὸ τοῦ Γαῖου Ἰουλίου Καίσαρος τῷ 45ῷ π. Χ. ἔτει διορθωθέν, ἐπερ καὶ εἰς ἡμᾶς μέχρι τοῦδε παρεδόθη, ὁ μὲν Φεβρουάριος εἰχεν, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, 28 ἡμέρας καὶ ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος 29, ὁ δὲ Ἀπρίλιος, Ἰούνιος, Σεπτέμβριος καὶ Νόεμβριος 30, καὶ οἱ λοιποὶ 31.

2) Διέφερον δὲ οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τοῦτο, ὅτι πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ χριστιανισμοῦ δὲν διέρρουν τοὺς μῆνας εἰς ἑδησμάδας, οὐδὲ ἡρθμούν τὰς ἡμέρας τοῦ μηγὸς ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς πρώτης καὶ προχωροῦντες ἔξηγες μέχρι τῆς τελευταίας, ἀλλ' εἶχον ἵδιον τοῦ ἀριθμεῖν τρόπον, τὸν ἔξηγες.

Α') Τρεῖς ἡμέρας ἐκάστου μηγὸς (τρεῖς κυρίας ἡμέρας) ἐξέφραζον δι' ἴδιων ὀνομάτων. Ἡσαν δὲ αὗται

α') αἱ Καλάνδαι (Calendae), ἡ πρώτη τοῦ μηγός,

β') αἱ Νόναι (Nonae), ἡ πέμπτη τοῦ μηγός,

(*) Οἱ Ἰούλιος καὶ Αὔγουστος ἐλέγοντο μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου Quintiliis (ὁ πέμπτος δηλαδὴ μήν) καὶ Sextiliis (ὁ ἕκτος).

γ') αἱ Εἰδοὶ (Idus), ἡ δεκάτη τρίτη τοῦ μηνός.

Τοῦ Μαρτίου ὅμως Μαῖου, Ιουλίου καὶ Ὀκτωβρίου αἱ μὲν Νῶναι εἰναι ἡ ἔδδομη, αἱ δὲ Εἰδοὶ ἡ δεκάτη πέμπτη. Μετὰ τῶν τριῶν τούτων ὀνομασιῶν συνδυάζονται τὰ τῶν μηνῶν ὀνόματα ἐπιθετικῶς· οἷον Nonae, Ianuariae ἡ πέμπτη τοῦ Ιανουαρίου, Nonis Ianuariis τῇ πέμπτῃ τοῦ Ιανουαρίου, Idus Octobres ἡ δεκάτη πέμπτη τοῦ Ὀκτωβρίου, Idibus Octobribus τῇ δεκάτη πέμπτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου.

B') Τὴν προτεραίαν τῶν τριῶν τούτων κυρίων ἡμερῶν ἔξεφραζον διὰ τοῦ pridie (τῇ προτεραιᾳ) καὶ τῆς αἰτιατικῆς τῆς κυρίας ἡμέρας· οἷον pridie Nonas Ianuarias, pridie Idus Ianuarias, pridie Calendas Februarias = τῇ προτεραιᾳ τῶν Νωρῶν τοῦ Ιανουαρίου, τῇ προτεραιᾳ τῶν Εἰδῶν τοῦ Ιανουαρίου, τῇ προτεραιᾳ τῶν Καλαγδῶν τοῦ Φεβρουαρίου (= τῇ 4ῃ, 12ῃ, 31ῃ τοῦ Ιανουαρίου).

Γ') Τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας ἔξεφραζον δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῶν τριῶν κυρίων ἡμερῶν διπισθιδρομοῦντες. Ἄλλ' οἱ Ψωμαῖοι χρονολογοῦντες ἀπό τινος ὅρου (terminus) προσεμέτρουν καὶ τοῦτον οἷον ἡ τρίτη ἡμέρα πρὸ τῶν Νωνῶν, γῆτοι πρὸ τῆς πέμπτης τοῦ μηνός, δὲν εἰναι ἡ δευτέρα τοῦ μηνός, ὡς ἡμεῖς ἀφαιροῦντες λέγομεν, ἀλλ' ἡ τρίτη. Ὁθεν γεννᾶται ὁ πρακτικὸς κανών· ἀριθμοῦντες τὰς ἡμέρας τοῦ μηνός νὰ προσθέτωμεν μίαν μονάδα εἰς τὸν ἀριθμόν, ἀπὸ τοῦ διποίου ἀφαιροῦμεν· οἷον die quarto ante Nonas Ianuarias = τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Νωνῶν Ιανουαρίων = τῇ δευτέρᾳ τοῦ Ιανουαρίου, διότι αἱ Νῶναι τοῦ Ιανουαρίου, εἰναι ἡ πέμπτη· εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον προσθέτοντες μίαν μονάδα ἔχομεν 6 καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἀφαιροῦντες τέσσαρας ἔχομεν 2. Die sexto ante Nonas Martias = τῇ δευτέρᾳ Μαρτίου· διότι $7+1=8-6=2$. Die octavo ante Idus Ianuarias = τῇ ἑκτῃ τοῦ Ιανουαρίου· διότι $13+1=14-8=6$. Die tertio ante Idus Maias = τῇ δεκάτῃ τρίτη Μαῖου· διότι $15+1=16-3=13$. Ὅταν δὲ ὁ ὥρος ἀπὸ τοῦ διποίου διπισθιδρομοῦντες ἀριθμοῦμεν εἰναι αἱ Καλάνδαι, γῆτοι ἡ πρώτη τοῦ ἐπομένου μηνός, τότε δὲν ἀρκεῖ νὰ προσθέσωμεν μίαν μονάδα εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ τρέχοντος μηνός, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσμετρήσωμεν καὶ τὰς Καλάνδας τοῦ ἐπομένου μηνός, δηλαδὴ ὁ ἀριθμὸς

τῶν ἡμερῶν τοῦ τρέχοντος μηνὸς πρέπει νὰ αὐξηθῇ κατὰ δύο μονάδας: δῆθε dies tertius ante Calendas Iulias εἶναι ἡ εἰκοστή ἐνάτη τοῦ Ἰουνίου· διότι $30+2=32-3=29$. Die tertio ante Calendas Apriles τῇ τριακοστῇ τοῦ Μαρτίου· διότι $31+2=33-3=30$.

"Οταν δὲ τούναντίον θέλωμεν νὰ μεταφέρωμεν χρονολογίαν τινὰ ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου ἡμερολογίου εἰς τὸ βωματικόν, νὰ ἐκφράσωμεν δηλαδὴ αὐτὴν λατινιστὶ, τότε πρῶτον μὲν πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν τίς τῶν κυρίων ἡμερῶν εὐθὺς ἔπειται μετὰ ταύτην τὴν χρονολογίαν, εἰτα δὲ νὰ προσθέσωμεν εἰς μὲν τὰς Νόνας καὶ Εἰδούς, ἐὰν αὗται εὐθὺς ἔπωνται, μάζα μονάδα, εἰς δὲ τὰς ἡμέρας τοῦ τρέχοντος μηνός, ἐὰν κυρία ἡμέρα ἡ εὐθὺς ἐπομένη εἶναι αἱ Καλάνδαι τοῦ ἐπομένου μηνός, δύο, καὶ ἔπειτα νὰ ἀφαιρίσωμεν ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου τὴν ἡμετέραν χρονολογίαν καὶ τὸ ὑπόλοιπον εἶναι ἡ λατινικὴ χρονολογία· οἷον τῇ δευτέρᾳ τοῦ Μαρτίου = die sexto ante Nonas Martias· διότι ἡ εὐθὺς μετὰ τὴν δευτέραν Μαρτίου ἐπομένη κυρία ἡμέρα εἶναι αἱ Νῶναι, γῆται ἡ ἔδησμη τοῦ Μαρτίου. Λοιπὸν $7+1=8-2=6$. Τῇ ἔδησμῃ τοῦ Ἰανουαρίου = die septimo ante Idus Ianuarias· διότι $13+1=14-7=7$. Τῇ δεκάτῃ ἐνάτῃ τοῦ Ἰουλίου = die quarto decimo ante Calendas Augustas· διότι $31+1=33-19=14$.

3) Die tertio ante Calendas Martias εἶναι ἡ γραμματικῶς δρθὴ ἐκφρασις, ἀλλ' οἱ Λατῖνοι παραλείποντες καὶ τὸ die καὶ τὸ ante ἔλεγον tertio Calendas Martias ἡ συντομώτερον III Cal. Mart.

'Αντι δημιώς τῆς δυκαλῆς ταύτης ἐκφράσεως εἶναι ἔτερα τις ἀνώμαλος ἐν πολλῷ μείζονι χρίσεις ἡ πρόθεσις δηλαδὴ ante προηγεῖται πασῶν τῶν λοιπῶν λέξεων ἐπιφερομένων κατ' αἰτιατικήν· οἷον ante diem tertium Calendas Apriles (τῇ πρὸ τοῦ *Kalendārum Apri-* λίων ἡ τῇ τρίτῃ πρὸ τῶν *Kalendārum τοῦ Απριλίου*) ἡ συντομώτερον a. d. III Cal. Apr. (= τῇ τριακοστῇ τοῦ Μαρτίου).

ΣΗΜ. Ἡ ἐκφρασις αὕτη ante diem θεωρεῖται ὡς ἀμετάδηλητον οὐσιαστικὸν καὶ συντάσσεται καὶ μετὰ προθέσεων (in, ex)· οἷον «Dixi ego idem in senatu, caedem te optimatum contulisse in ante diem V. Cal. Novembres» (Κιν. Κρτ. 1, 3) «Supplicatio indicta est ex ante diem quintum Idus Octobres cum eo die in quinque dies» (ΔΙΘ. 45, 2).

‘Ωσαύτως δὲ καὶ τὸ pridie συντάσσεται ώς ἀμετάθλητον οὐσιαστικὸν μετὰ προθέσεων οἷον «Nos in Formiano esse volumus usque ad pridie Nonas Maias» (Κιν. Ἀττ. 2,11).

4) Τὴν δὲ ἐμβόλιμον ἡμέραν (diem intercalarem) ἐνέδαλλον οἱ Ψωμαῖοι οὐχί, ως ἡμεῖς, μετὰ τὴν εἰκοστὴν δύδον, ἀλλὰ μετὰ τὴν εἰκοστὴν τετάρτην τοῦ Φεβρουαρίου, ἥ, κατὰ τὴν λατινικὴν ἔκφρασιν, τὴν πρὸς Ἑξ Καλανδῶν, τὴν ἐποίαν ἔγραψον δίς, καὶ ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα πρὸς διάκρισιν ἐλέγετο dies bis sextus· διθεν a. d. sextum Cal. Mart. = τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Φεβρουαρίου. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸ ἔτος τὸ ἔχον τὴν ἐμβόλιμον ἡμέραν ἐλέγετο annus bis sextus (βίσεκτος ἥ δίσεκτος).

Γ'

Συντομίαι λέξεων

(Notae ἢ compendia scripturæ)

α') Συντομίαι τῶν προωνυμίων.

A. Aulus
App. Appius
D. Decimus
G. ἢ C. Gaius ἢ (ἡττον δρθὸν) Caius
Gn. ἢ Cn. Gnaeus ἢ (ἡττον δρθὸν) Cnejus
K. Kaeso
L. Lucius
M. Marcus

β') Συντομίαι ἄλλων λέξεων
Aed. Aedilis
Cal. ἢ Kal. Calendae
Cos. Consul
Coss. Consules
D. Divus (D. Caesar)
Des. Designatus
Eq. Rom. Eques Romanus
F. Filius
Id. Idus
Imp. Imperator
Leg. Legatus ἢ Legio
N. Nepos (P. Mucius P.F. Q.N.)

M. Manius
Mam. Mamercus
N. ἢ Num. Numerius
P. Publius
Q. Quintus
S. Sex. Sextus
Ser. Servius
Sp. Spurius
T. Titus
T. Tiberius.

= Publī filius Quinti nepos)
Non. Nonae
O. M. Optimus Maximus (ἐπωνυμία τοῦ Διὸς)
P. C. Patres conscripti
Pl. Plebis
Pont. Max. Pontifex Maximus
Pop. Populus
P. R. Populus Romanus
Pr. Praetor
Praef. Praefectus
Proc. Proconsul

Resp. Respublica	Ps. Postscriptum
S. Senatus	Q. D. B. V. Quod deus bene vertat
S. C. Senatus consultum	Q. F. F. Q. S. Quod felix fau- stumque sit
S. P. Q. R. Senatus populusque Romanus	Q. B. F. F. Q. S. Quod bonum felix faustumque sit
Tr. Tribunus	S. V. B. E. E. V. Si vales bene est, ego valeo (ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ἐπιστολῶν)
Tr. Pl. Tribunus plebis	c. caput
Quir. Quirites	cf. confer ἡ conferatur
A. Anno	i. e. id. est
A. c. Anno currente	l. loco ἡ lege. h. l. hoc loco ἡ hac lege
A. pr. Anno praeterito	l. c. ἡ l. l. loco citato ἡ loco laudato
A. M. Anno mundi	pag. m. pagina mea
A. u. c. Anno urbis conditae	scil. scilicet
A. Chr. Anno Christi	seq. sequens, seqq. (ἐν τῷ πλη- θυντικῷ)
a. Chr. ante Christum	v. versus
B. M. Bene merenti	vid. vide ἡ videatur
Dn. Dominus	L. Salutem
D. D. Dono dedit	S. D. P. Salutem dicit plu- riam
D. D. D. dono dedit dicavit	
D. M. Diis manibus	
D. S. De suo	
D. S. P. P. De sua pecunia posuit	
F. C. Faciendum curavit	
Jetus Jureconsultus	
L. M. Loco Sigili	
MS. Manuscriptus	

Δ'

‘Ρωμαϊκὰ νομίσματα, σταθμά, μέτρα.

A' 1 ἀσσάριον (as, γεν. assis) =	τιὶ) = δρ. 2,50).
10 λεπτά.	(10000 σηστέρτιον. (decem milia sestertiūm = sestertiōrum ἡ decem sestertiā, εὐδετέρως = δραχ. 2500.
1 σηστέρτιος (sestertius) = 25	
λεπτά ¹ .	
(10 σηστέρτιοι (decem sester-	

¹ Sestertiūs=semis tertius=τρίτον ἡμιασσάριον, δύο δηλ. ἀσσάρια και
γῆμασι. Δηλοῦνται δὲ τὸ ἀσσάριον διὰ τοῦ σημείου HS, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἡ
1+1+S (=1+1+1/2). Οἱ 10 σηστέρτιοι δηλοῦνται διὰ τοῦ σημείου HSX, οἱ
τεκτονιστὴιοι διὰ τοῦ σημείου HS[X].

(1000000 σηστ. (decies [centena milia] sestertium, γεν.
decies sestertiī = δραχμαὶ 250000).

1 δηγάριον (dēnarīus) = δρ. 1
B' 1 λίτρα (libra ἢ pondo) =
 $\frac{1}{3}$ χιλιογράμμου (140 δράμ.)
Γ' 1 ποδός (pes, pedis) = 0,3
μέτρου (δλίγον μικρότερος τοῦ
νῦν ἐν χρήσει)
1 (διπλοῦν) βῆμα (passus, γεν.

passus) = $1\frac{1}{2}$ μέτρ. 1000
passūs (1 δρ. μ. μῆλιον) =
1500 μέτρα (1 $\frac{1}{2}$ χιλιόμετρ.)
5000 (quinque milia) passuum
= 7500 μέτρ. (7 $\frac{1}{2}$ χιλιόμ.) =
(1 γεωγραφικὸν μίλιον)
1 δρ. πλέθρον (iugērum) =
 $\frac{1}{4}$ ἑκατόριον (2500 τετρ. μέτρα)
2 $\frac{1}{2}$ βασιλικὰ στρέμματα)
1 μάδιος (modius) = περίπου
2 $\frac{1}{2}$ δικάδες (1 κοιλόν).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Λέξεις λατινικαὶ πρὸς σχηματισμὸν φράσεων διὰ ζώσης φωνῆς καὶ
πρὸς ἀσκησιν εἰς τὴν αλῆσιν. Οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα τῆς α' καὶ β'
αλίσεως (σελ. 11), τὸ δῆμα sum (σελ. 61).

1.

Minerva ('Αθηνᾶ) — Mercurius ('Ερμῆς) — deus (θεός) —
dea (θεά) — magnus, -a, -um (μέγας) — bonus, -a, -um (ἀγαθός) —
altus, -a, -um (ὑψηλός) — sapientia (σοφία, σύνεσις) —
littéra (γράμμα), — littérae (γράμματα), (ἐπιστολή) — poëta (ποιητής) —
nauta (ναύτης) — mensa (τράπεζα) — nuntius (ἄγγελος) —
bellum (πόλεμος) — Romă, Romanus ('Ρώμη, 'Ρωμαῖος) — Athēnae ('Αθηναῖ) — Graecia, Graecus ('Ελλάς, "Ελλην) — musica
(μουσική) — Musa (Μοῦσα) — eloquentia (εὐφράξεις) — Calliope
(Καλλιόπη) — medicus (ἰατρός) — poena (ποινή) — incōla (κάτοικος) —
ara (βομβός) — puer (παῖς) — puella (κόρη) — pratum (λειμῶν) —
hortūs (κήπος) — varius, -a, -um (ποικιλός) — arma (πληγθ. ὅπλα) —
scutum (ἀσπίς) — lorica (θώραξ) — gladius (ξίφος) —

¹ Άτις κάκησις αὗται δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τοὺς διδάσκοντας, διποὺς ποικιλλούντες αὐτάς άσκησιν κατὰ διαφόρους τρόπους τοὺς μαθητάς. Εἶναι παραδείγματα δυνάμενα νὰ πολλαπλασιάζωνται.

telum (βέλος, ὅπλον) — pilum (ὑσσός ἀκόντιον) — sagitta (τόξον) — galēa (περικεφαλαῖα) — casa (καλύδη) — ancilla (θεραπαινίς) — planta (φυτόν) — equus (ἵππος) — taurus (ταῦρος) — lupus (λύκος) — periculōsus, -a, -um (ἐπικινδυνός) — agnus (ἀμνὸς) — praeda (λεία) — Homērus ("Ομήρος") — Vergilius (Βεργίλιος) — antiquus, -a, -um (ἀρχαῖος) — agricōla (γεωργός) — Corinthus (Κόρινθος), Corinthiūs (Κορίνθιος) — divitiae (πλούθ. πλοῦτος) — Aegyptus (Αἴγυπτος) — frumentum (σῖτος) — Nilus (Νεῖλος) — unda (κύμα) — aqua (ὕδωρ) — Alexander ("Αλέξανδρος") — terra (γῆ) — prudentia (φρόνησις) — imperiūm (κράτος) — oppidum (πόλις) — vinum (οἶνος) — olēa (ἔλαια) — odīum (μῆσος) — ripa (σχημή) — rivus (ρύαξ) — fluvius (ποταμός) — fāgus (φηγός) — vīta (βίος, ζωὴ) — humānus, -a, -um (ἀνθρώπινος) — domīnus, domīna (κύριος, κυρία) — totus, -a, -um (ὅλος) — multi, -ae, -a (πολλοί) — robustus, -a, -um (ρωμαλέος) — caelum (οὐρανός) — silva (δάσος) — rosa (ῥόδον) — corōna (στέφανος) — historiā (ἱστορία) — philosophus, philosophia (φιλόσοφος, φιλόσοφία) — bestiā (κτήνος) — ala (πτέρυξ) — aquila (ἀετός) — fama (φήμη) — pīrāta (πειρατής) — stella (ἄστρον) — rana (βάτραχος) — luna (σελήνη) — regīna (βασίλισσα) — unus, -a, -um (εἷς) — insūla (γῆσος) — Siciliā (Σικελία) — Italīa ("Ιταλία") — malus, -a, -um (κακός) — populūs (δῆμος, λαός) — et (καὶ).

2.

Φράσεις λατινικαὶ πρὸς ἀπόδοσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Minerva dea sapientiae — Musa Calliope — Magnus deus — Filius medici — filii medicorum — Arma Romanorum erant scuta, loricae, galēae, pila — Homērus antiquus poēta Graecus — Vergilius poēta Romānus — Athēnae magnum oppidum Graeciae — Varia prata — Frumentum Aegypti — Mercurius unus deorum — Puéri et puellae — Ripae rivorum et fluminum — Agni sunt (εἰσὶ) praedā luporum — Tauri et lupi sunt periculosi — Periculosi sunt lupi agnis (δοτική) — Casae agricultarum — Corinthae rosarum — Corinthus antiquum oppidum — Corinthiū sunt Graeci — Mensa poētae — Mensae poetarum — Alta fagus horti — Graeci nautae — Mercurius deus eloquentiae — Caelum

et terra — Aqua Nīli fluvii — Nilus fluvius Aegypti — Vita humana — Sicilia est magna insula Italiae — Undae aquarum — Alexander erat (ητο) Graecus — Imperium Alexandri — Olēa Minervae — Bonum vinum — Vina Italiae et Graeciae sunt bona — Silvae Italiae sunt multae et magnae — Tota Graecia, totius Graeciae, toti Graeciae, totam Graeciam — Stellae caeli — Mali piratae, malis piratis (δοτ.) — Antiqua historia Graeciae — Ranae rivorum — Odium Romanorum — Plantae hortorum — Aquae rivorum.

3..

Φράσεις ἑλληνικαὶ πρὸς ἀπόδοσιν εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν.

Τὸ μίσος τῶν Ἑλλήνων — Ὁ οἶνος τῆς Ἰταλίας — Κακὸς οἶνος — Ἡ σχθη τοῦ ποταμοῦ — Τὰς σχθας τῶν ρυάκων — Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες καὶ Ρωμαῖοι ποιηταὶ — Τὰ γράμματα τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ρωμαίων — Οἱ πόλεμοι τῶν ἀρχαίων λαῶν — Μεγάλη ποινὴ — Υψηλὰ καὶ παλαιὰ (ἀρχαῖα) δάση — Αἱ ὄφηλαι φηγοὶ τῶν ἀρχαίων δασῶν — Οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἰταλίας, τῆς Κορίνθου — Μεγάλαι πόλεις — Ἡ γῆ τῆς Αιγύπτου — Σοφία καὶ φρόνησις μεγάλα ἀγαθά εἰσι (εἰναι) — Οἱ Κορίνθιοι γεωργοὶ — Αἱ ἐλαῖαι τῶν γεωργῶν — Παικίλοι εἰσὶν (εἰναι) οἱ κῆποι — Οἱ φιλόσοφοι τῆς Ἑλλάδος — Ἡ φιλοσοφία τῶν Ἑλλήνων — Τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου — Οἱ Ἐρμῆς ὁ ἄγγελος τῶν θεῶν — Οἱ ἵπποι τοῦ Ἀλεξανδροῦ — Μεγάλα μίση, μεγάλαι ποιναὶ — Ἡ Ρώμη ητο (erat) κυρία τῆς Ἰταλίας — Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου, οἱ κάτοικοι τῶν νήσων, οἱ κάτοικοι τῆς νήσου — Ἡ σελήνη ἐστὶ (εἰναι) βασιλισσα τῶν ἀστρων — Λύκος καὶ ἀμνός, λύκοι καὶ ἀμνοί, τοῖς λύκοις καὶ τοῖς ἀμνοῖς, τῷ λύκῳ καὶ τῷ ἀμνῷ — Τοῖς Ρωμαίοις ὑπῆρχε (erat) μέγα κράτος — Πολλοὶ τῶν κατοίκων τῆς Σικελίας ἦσαν (erant) Ἑλληνες — Ἡ Ἀθηνᾶ, θεὰ τῆς σοφίας καὶ τῶν γραμμάτων — Οἱ ναῦται εἰσι (εἰναι) ρωμαλέοι — Περὶ (circa μετὰ αἰτιατικῆς) τὴν καλύβην τοῦ γεωργοῦ ὑπάρχει (ἐστι) μέγχας κῆπος καὶ μετὰ (post μετὰ αἰτιατικῆς) τὸν κῆπον παλαιὸν δάσος.

4.

Οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα τῆς γ' οὐλίσεως, οὐσιαστικὰ τῆς δ' καὶ τῆς ε' (σελ. 31) μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων τῆς α' καὶ τῆς β'.

Mors, -tis (θάνατος), mortalis immortalis, (θυητός, ἀθάνατος) —

tempus, -ōris (*χρόνος*, καιρὸς) — certus, -a, -um (*βέβαιος*), incertus, -a, -um (*ἀδέβαιος*) — Nemo, (*οὐδεὶς*) — rex, -gis (*βασιλεὺς*) — dux, -cis (*στρατηγός*, ἥγεμῶν) — lex, -gis (*νόμος*) — pax, -cis (*εἰρήνη*) — senex, γεν. senis (*γέρων*) — corpus, -ōris (*σῶμα*) — civis, -is (*πολίτης*) — arbor, -ōris (*δένδρον*) — sacer, sacra, sacrum (*ἱερὸς*) — Apollo, -īnis (*Ἀπόλλων*) — laurus, -us (*δάφνη*) — dies, ēi (*ἡμέρα*) — nox, -ctis (*νύξ*) — cypressus, -i (*κυπάρισσος*) — cornu (*κέρας*) — comes, -ītis (*διπαδός*) — comis ἄρσ. καὶ θηλ., come σύδετ. (*φιλόφρων*) — carmen, -īnis (*ἄσμα, ποίημα*) — ars, artis (*τέχνη*) — amor, -ōris (*ἔρως, ἀγάπη*) — dēcus, -ōris (*χόσμος, κόσμημα*) — magister, -tri (*διδάσκαλος*) — discipūlus, -i (*μαθητής*) — pelagus (*πέλαγος*) — exemplum, -i (*παράδειγμα*) — verbum (*λέξις, ρῆμα*) — principium (*ἀρχὴ*) — templum (*γαός*) — aedes, -is (*ἐν τῷ ἐνικῷ=ναός, ἐν τῷ πληθυντικῷ=οίκος*) — domus, -us (*οἶκος*) — ager, -gri (*ἀγρὸς*) — socer, -ēri (*πενθερὸς*) — gener (*γαμβρὸς*) — vis (*δύναμις*) — vir, vri (*ἀνὴρ*) — castrum (*φρούριον*) — castra (*πληθ. στρατόπεδον*) — ius, -ūris (*δικαιον*) — nix, nīvis (*χιῶν*) — nux, nūcis (*καρύα καὶ κάρυον*) — crimen, -īnis (*ἔγκλημα*) — labor, -ōris (*πόνος, κόπος*) — sacerdes, sacerdōtis (*ἱερεὺς*) — certamen, -īnis (*χιῶν*) — flos, flōris (*ἄνθος*) — poēma, -ātis (*ποίημα*) — pater, mater, frater, soror (*πατέρ, μήτηρ, ἀδελφός, ἀδελφὴ*) — parens, -tis (*γονεὺς*) — fons, fontis (*πηγὴ*) — frons, frontis (*μέτωπον*) — frons, frondis (*φύλλωμα*) — mons, montis (*ὄρος*) — urbs, -is (*πόλις*) — civitas, -ātis (*πολιτεία*) — delis (*θεός*) — os, -ōris (*στόμα*) — os, ossis (*στοῦν*) — milēs, -ītis (*στρατιώτης*) — exercitus, -us (*στρατός*) — mensis, -is (*μήν*) — frugalitas, -ātis (*λιτότης*) — animal, -ālis (*ζῷον*) — tribūnal, -ālis (*δικαστήριον*) — canis, -is (*κύων*) — ovis, -is (*օϊς, πρόσθιτον*) — consul, -ūlis (*ὕπατος*) — praetor, -ōris (*πραξίωρ, στρατηγός*) — dictātor, -ōris (*δικτάτωρ*) — concordia (*ὁμόνοια*) — salus, -ūtis (*σωτηρία*) — durus, -a, -um (*σκληρός*) — doctrīna (*διδασκαλία*) — imāgo, -īnis (*εἰκὼν*) — liber, libri (*βιβλίον*) — liber, -ēra, -ērum (*ἐλεύθερος*) — nullus, -a, -um (*οὐδείς*).

5.

Concordia civium salus est civitatis — Alta est domus patris — Domus senis — Multa nix, multae nivis — Frondes silvā-

rum — Comes regis — Cōmis rex — Magnae nuces — aedes
 soc̄eri — Bonae lēges salus popūli — Dura lex sed lex — Vitā sine
 (ἀνευ) doctrīna, est mortis imāgo — Homīnes sunt mortāles,
 deus immortālis — Certi tempōris — Discipūlis (δοτ.) sunt libri —
 Discipulōrum magistri — Tempus mortis incertum est, mors
 est certā — Nemo est immortālis — Reges antiquae Romae —
 Dux militū — Corpus humānum, corpōra humāna — Pax
 hominib⁹ — In (ἐν) horto sunt multae et altae arbōres — Sa-
 crae silvae deōrum — Sacra silva Apollinis — Laurus erat sacra
 Apollīni — Historīa urbīs Romae et regun Romanōrum. Agri-
 cōla (Ἀγρικόλας κύρ. ὅν.) erat sacer Tacīti (Τάκιτος κύρ. ὅν.) et
 Tacītus erat gener Agricōlæ — Dies et noctes eram (ἡμην) in
 pelāgo — Bestiārum cornua.

6.

Ο γέρων ἔστι φιλόφρων — Ο οίκος τοῦ γέροντος — Τῶν μεγά-
 λων βασιλέων — Τοῖς βασιλεῦσιν — Ο ναὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ οίκος τῶν
 ἀνθρώπων — Μεγάλα κάρυα — Πολλὰς γῆμέρας καὶ πολλὰς νύκτας,
 πολλῶν γῆμερῶν καὶ πολλῶν νυκτῶν — Εχω (habeo) πολλὰ καὶ καλὰ
 βιβλία — Η δόμονοιά ἔστιν ἡ σωτηρία τῶν πόλεων καὶ τῶν πολιτειῶν —
 Τῶν πολιτῶν, τῶν βασιλέων, τῶν τεχνῶν, τῶν γερόντων — τῶν θεῶν
 καὶ τῶν ἀνθρώπων — τοῖς κυρίοις, τοῖς ἵερεσι, τοῖς ποιηταῖς, τοῖς
 οἴκοις — Τῶν ἀγαθῶν ποιητῶν, τῶν ὑψηλῶν δένδρων — Πολλὰ δύται,
 πολλὰ σώματα — Τῶν δύτῶν τῶν στομάτων, τῶν φυλλωμάτων, τῶν
 παραδειγμάτων, τῶν ἀγώνων, τῶν ἀνθρώπων, τῶν δυνάμεων, τῶν ἐγκλη-
 μάτων — Η ἀρχὴ τοῦ πόνου, αἱ ἀρχὴι τῶν πόνων — Τοῖς ἱεροῖς δέν-
 δροις, τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις, τοῖς στρατοπέδοις — Η δάφνη τοῦ Ἀπόλ-
 λωνος — Τὸ κόσμημα τῶν μαθητῶν — Η ἀγάπη τοῦ Θεοῦ — Οἱ ὑπάτοι
 καὶ οἱ πραίτωρες τῶν Ρωμαίων — τῶν ὑπάτων, τῶν πραιτώρων, τῶν
 ἀνθέων, τῶν κυνῶν τῶν προσδάτων, τῶν καλυσθῶν — Υψηλὴ κυπάρισ-
 σσα — Πολλῶν γῆμερῶν — Πολλῶν στρατιωτῶν — Αἱ πηγαὶ τῶν ποτα-
 μῶν — Τὰ μέτωπα τῶν ἀνθρώπων — Τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων —
 Νύξ, κάρυον, χιῶν — Νυκτός, καρύος, χιόνος — Η καρύα ἔστι (εἶναι)
 δένδρον ὑψηλὸν — Θύεις, οὐδενὸς — Η λιτότης τῶν γεωργῶν, τῆς
 λιτότητος τοῦ γεωργοῦ.

7.

Ὀρόματα τῆς γ' αλίσεως.

Ordo, -inis (τάξις) — caro, carnis (κρέας) — dos, dōtis (προὶξ) — quies, quiētis (ἡσυχία) — merces, -ēdis (ἀμοιβὴ) — orīgo, -inis (ἀρχὴ) — imāgo, īnis (εἰκὼν) — natīo, -ōnis (ἔθνος) — oratīo, -ōnis (λόγος) — aequor, -ōris (πέλαχος) — iter, itinēris (πορεία, ὁδὸς) — frigus, -ōris (ψύχος) — orbis, -is (κύκλος) — piscis, -is (ἰχθύς) — sanguis, -īnis (αἷμα) — dens, -tis (δόσης) — grex, gregis (ἄγέλη) — custos, -ōdis (φύλαξ — sōl, -ōlis (γῆλος) — sal, -ālis (ἄλας) — palus, -ūdis (τέλμα) — mons, -tis (ὅρος) — iuventus, -ūtis (γεότης) — ver, -ēris (ἔχρος) — aes, -ris (χαλκός).

ΣΗΜ. Περὶ τοῦ γένους τῶν ὀνομάτων τῆς γ' αλίσεως βλέπε § 34.

8.

Ordo senatorius (συγκλητικὸς) erat primus ordīum Romae (ἐν Ἀράβῃ) — Praeclara (ἔξαιρετος, λαμπρὸς) est oratīo Ciceronis (Κικέρων) pro Milone (ὑπὲρ τοῦ Μίλωνος) — Milo erat bonus ci- vis — Orīgo homīnum divīna (θεῖος, ἐκ θεοῦ) est — Bonam pos- tulavīmus (ἐξηγήσαμεν) carnem. — Somnus (ὕπνος) est mortis imāgo. — Temporibus (χρόνος) Ciceronis ἡ ἑλληνικὴ (graeacus) lingua ἦτο γνωστὴ (notus) τοῖς Ἀρματίοις. — Longum (μακρὸς) est iter ex Italīā en Britannīam (Βρεττανία). — Proxīmo (προσεχῆς) vēre Caesar magnis itinerībus properāvit (ἔσπευσεν) in Gallīam (Γαλατία). — Proxīma nocte dictātor (δικτάτωρ) iter con- tinuāvit (ἐξηκολούθησε). — Pulchrum (ώραῖον) erat marmor (μάρ- μαρον) statuārum (ἄγαλμα) graecarum. — Ora (πρόσωπον) mul- tōrum homīnum pallida (ἀχρός) sunt.

9.

Ἡ πρεὶξ τῶν Ἀρματῶν γυναικῶν (mulier) ἦτο μικρά (par- vus). — Τὴν ἀληθὴν ἀρχὴν πολλῶν πόλεων (urbs) ἀγνοοῦμεν (igno- rāmus). — Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ (noster) νήσῳ (In μετὰ ἀφαιρετικῆς) εἰναι (sunt) ὑψηλὰ (altus) δένδρα (arbor). — Μεγάλη ἀμοιβὴ ἔδόθη (data est) τοῖς στρατιώταις. — Τὰ εἶδη (genus) τῶν ποιημάτων (car- men) εἰναι διάφορα (varia). — Λιθυκὸς (Africānus) λέων (leo) ἐφο- νεύθη (occisus est) ὑπὸ (ad, a μετ') ἀφαιρετικῆς Ἀρματίου μονομά-

χου (gladiātor). — Ό Κικέρων ἔγραψε (scripsit) πολλοὺς λόγους. — Εἴσαιρτοι εἶναι εἰ λόγοι τοῦ Κικέρωνος ἐναντίον (in μετὰ αἰτιαὶ κῆς) τοῦ Κατιλίνα (Catilinā). — Ζητεῖ (postūlat) μεγάλην ἀμαῖρήν. — Αχανὲς (vastus) πέλαγος καὶ ὑψηλὰ δένδρα κοσμοῦσι (ornant) τὴν γῆν τῶν Βρεττανῶν (Britannus). — Κατὰ τὸ ἔαρ (ἀφαιρετική) αἱ πορεῖαι ἡμῶν (αἱ ἡμέαραι πορεῖαι) θὰ εἶναι (erunt) μακραὶ (longus). — Τὸ μάρμαρον εἶναι ώραῖον. — Ξυρεῖ (habēmus) ἄρτον (panis), οἶνον (vinum), κρέας καὶ τρεῖς ἵχθοις. — Τὸ πρόσωπον τῶν συνωμοτῶν (coniuratus) ἥτο (erat) ὁγρόν. — Η κόρη ἐκόσμησε (ornam̄vit) τὴν ἔκυτής (suus) κόμην (crines πλιγθ.) δι' ἀνθέων (χραιρετική). — Περὶ (circum μετ' αἰτιαῖς) τὴν πόλιν ἡσαν (erant) μεγάλα τέλματα. — Εἶδομεν (vidimus) δύο μεγάλας ἀγέλας βοῶν (bos).

10.

Ἐπανάληψις οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων πασῶν τῶν κλίσεων μετὰ δημάτων.

Eloquentia oratōris anīmos homīnum movet (συγκινεῖ). — In urbibus multi divites sunt et multi paupères (πτωχός). — Messores (θεριστής) falce (falx, δρέπανον) segētes (σπαρτὰ) recidunt (χόπτουσι). — Flores tui habent pulchrum colorem (χρῶμα). — Athēnae laude (ἐπαινος) artium et litterarum diu (πολὺν χρόνον) floruerunt (γιγαντῶν). — Ignāvi (δειλὸς) milites pericula (κίνδυνος) timent (φοδοῦνται). — Fulgūra (ἀστραπή) in silvis lucem praebent (παρέχουσι). Gladiatōrum pugnae Romānis magnam laetitiam (χαράν, εὐχαρίστησιν) praebēbant. — Cicero senatum (σύγκλητος, γερουσία) convōcat (συγκαλεῖ). — Tota (όλοκληρος) Italīa in metu (φόβος) erat propter (ἔνεκκ) Catilinam. — Prusias (ὁ Προυσίας), rex Bithyniae, filium senatūi commendāvit (συγέστησε). — Xerxes maxīmus exercitus (στρατὸς) in Eūrōpam transportāvit (διεβίβασε). — Deus omnīum rerum auctor (δημιουργὸς) est. — Milites humavērunt (εθύψαν) ossa hostiū (πολέμιος). — Saepe (συχνάκις) spes (ἐλπὶς) homīnum fallāces (fallax, ἀπατηλὸς) sunt.

11.

Τὴν ἐπομένην (proximus) ἡμέραν ὁ Καῖσαρ ἐξηκολούθησε τὴν

πορείαν μετὰ (cum met' ἀφαιρετικής) τῆς δεκάτης λεγεώνος (legio). — Ἐν τῇ μάχῃ (pugna) ὁ Κῦρος (Cyrus) ἦτο ἐν (in met' ἀφαιρετικής) τῷ μέσῳ τῆς παρατάξεως (=ἐν τῇ μέσῃ, medius, παρατάξει, acies), ὁ Κλέαρχος (Clearchus) μετὰ (cum met' ἀφαιρετικής) τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων (mercenarius) ἐν τῷ δεξιῷ (dexter) κέρατι (cornu), ὁ Ἀριαῖος (Ariaeus) ἐν τῷ ἀριστερῷ (sinister). — Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ἦτο υἱὸς τοῦ Φιλίππου βασιλέως τῶν Μακεδόνων (Macēdo, -ōnis). — Οἱ νέοι (iuvēnes) ἔχουσι μεγαλοψυχίαν (μεγάλην ψυχήν). — Οἱ ὅμεροι (imber) συγχάκις βλάπτουσι (laedunt) τὰ ἄνθη καὶ ταύς καρπούς (fruges). — Οἱ δδόντες τῶν κυνῶν (canis) εἰναι σκληροί (durus) καὶ δέξεις (acutū). — Τῶν σκληρῶν καὶ δέξεων δδόντων. — Τῷ σκληρῷ καὶ δέξει δδόντι. — Οἱ Ἑλληνες εἴχον (habebant) πολλὰς πόλεις. — Ἡ ταχύτης (celeritas) τῶν πλοίων (navis) συγχάκις ὑπῆρξεν (fuit) ἀφορμὴ (causa) νίκης (victoria) τοῖς Ῥμαίοις. — Ἐν τῇ θαλάσσῃ (mare) καὶ τοῖς ποταμοῖς (flumen) ὑπάρχουσι (sunt) διάφορα εἰδη λιγθύων. — Τὸ κέρας τῆς ἀφθονίας (abundantia) εἴχε (habebat) πολλοὺς καρπούς (fructus) καὶ πολλὰ ἄνθη.

12.

Παραθετικὰ τῶν ἐπιθέτων (ἰδ. σελ. 38).

Nihil est miserius (ἀθλιος) servitū (δουλεία). — Nihil est eloquentia (εὐγλωττία) difficilius. Eloquentia res est omnium difficillima. — Pauperes saepe multo (κατὰ πολὺ) magnificenteres (μεγαλόδωρος) sunt quam divites. — Sensus (αἴσθησις) videndi est omnium nostrorum sensuum acerrimus (δέκτης). — Somnus morti simillimus (δμοιος) est. — Urbs Syracusae erat omnium Sicularum (σικελικός) urbium pulcherrima. — Ferocias (ἀγριός) erant antiqui Galli, ferociores Germani, ferocissimi Scytha. — Sapientis (σοφός) erat Xenophon, sapientior Plato. — Omnium philosophorum sapientissimus Aristoteles. — Quid dulcissimus (γλυκύς) patria?

13.

Νὰ σχηματισθῶσι τὰ παραθετικὰ τῶν ἔξῆς ἐπιθέτων.

celer (ταχὺς)	felix (εὐτυχής)
bonus (ἀγαθός)	magnus (μέγας),
celeber (πολυάνθρωπος)	pius (εὐσεβής)

idonēus (κατάλληλος)	parvus (μικρὸς)
acer (ἀξὺς)	magnificus (μεγαλοπρεπής)
fortis (ἰσχυρὸς)	piger (δύνηρὸς)
maledīcus (κακολόγος)	malus (κακός)

altissima

14.

Τὰ ὅψιστα ὅρη τῆς Εὐρώπης (Eurōpa) εἰναι (sunt) αἱ Ἀλπεις (Alpes).— Τὸ ὄρος εἰναι ὑψηλότερον ἢ (quam) ὁ λόφος (collis).— Οὐδεὶς (nemo) ὑπῆρξε (fuit) δικαιούτερος (iustus) ἢ (quam) ὁ Ἀριστίδης (Aristides), οὐδεὶς σοφώτερος ἢ ὁ Σωκράτης (Sōkrātēs).— Ἄριστα (ὑπερθετ. τοῦ bonus) ἦσαν τὰ πλοῖα τῶν Φοινίκων (Poenus).— Οἱ Φοινίκες ἦσαν τολμηρότατοι (audax) καὶ ἐμπειρότατοι (peritus) ναῦται.— Ὁ Νέστωρ ἦτο συνειώτατος (prudens), ὁ Ὅδυσσεὺς (ulysses) πανευργότατος (callidus).— Ὁ ἀδελφὸς εἰναι εὐσεβέστερος (pius) ἢ (quam) ὁ φίλος. — Ὁ Αἰνείας (Aenēas) ἦτο εὐσεβέστατος. — Πολυανθρωπόταται ἦσαν αἱ πόλεις τῶν Φοινίκων.— Μέγιστα ἦσαν τὰ τείχη (moenia) τῶν πόλεων τῆς ἀρχαίας Ἰταλίας.— Ὁ ἴσχυρότατος (fortis) τῶν Ἑλλήνων ἥρων (hēros) ἦτο ὁ Ἀχιλλεὺς (Achilles).— Ὁ Ὀμηρος (Homērus) εἰναι ὁ μέγιστος τῶν ποιητῶν.— Ἡ Σικελία εἰναι κατὰ πολὺ (multo) μικροτέρα (συγκριτικὸν τοῦ parvus) τῆς Ἰταλίας (ἀφαιρετική).— Ἐπὶ τῶν (in meτ' ἀφαιρετικής) ὑψίστων δρέων ὑπάρχει (est) πάντοτε (semper) χιών.

15.

Νὰ σχηματισθῶσιν ἐπιρρήματα μετὰ τῶν παραθετικῶν
ἀντῶν ἐκ τῶν ἐξ τῶν ἐξ τῶν ἐπιθέτων (§ 83).

bonus (ἀγαθὸς)	pius (εὐσεβὴς)
altus (ὑψηλός)	celer (ταχὺς)
malus (κακός)	maledīcus (κακολόγος)
piger (δύνηρὸς)	sapientis (σοφός).

16.

Ἀριθμούματα (στή. 48).

Ἐγὼ καὶ σū — Ἡμῶν καὶ ὑμῶν — Ὑμῖν καὶ ἡμῖν — Ὁσε ὁ ἀνήρ — Τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς — Τῷδε τῷ πατρὶ — Τοῦτον τὸν ἀνδρα — Τούτων τῶν ἀνδρῶν — Ἐκείνῃ ἡ πόλις — Ἐκείνους τοὺς στρατιώτας — Ἡμεῖς

οι Ἐλληνες—Ο ἐμὸς πατὴρ—Η ἐμὴ μῆτηρ—τῆς σῆς ἀδελφῆς—
τοῦ ἔαυτου ἀδελφοῦ—Πάντας ἔκεινους τοὺς ἄνδρας, πάντων τούτων
τῶν ἀγδρῶν—Τίς ἐστιν ὁ ἀνήρ;—Τίνες εἰσὶν οἱ στρατιῶναι;—Ἐμοί,
σοί, ἔκεινῳ, τούτῳ, τίνι;—Ἐκείνη ἡ γυνὴ (mulier, -ēris), ἔκεινης
τῆς γυναικός, ἔκεινῃ τῇ γυναικί, ἔκειναις ταῖς γυναιξί.

17.

Ἀριθμητικὰ (σελ. 42) μετ' ἑπαταλήψεως τῶν προηγουμένων
ἀσκήσεων.

Quinque milites—Primus dux—Triginta arbores—Tertium senem—Illam quartam mulierem—Centum homines—
Centesima pars (γεν. partis, μέρος)—Centesimae partis—Mille
milites—Sex milia militum—Septingenti—Unius viri—duorum
virorum—Duarum mulierum—Quater—Deni—Vice-
simus—MDCC—LIII—CLV—XIX—XCII—LX—DC.

18.

Πεντήκοντα πέντε ἄνδρες καὶ τριάκοντα ἓπτα γυναικες—Ο
χιλιοστὸς στρατιώτης—Πεντάκις, ἕξάκις, ἑπτάκις, δεκάκις—Ἄντα
πέντε, ἄντα δώδεκα, ἄντα εἴκοσι—15, 24, 32, 86, 91, 102, 203, 1850,
1904 (νὰ γραφῶσι διὰ ρωμαϊκῶν ἀριθμῶν καὶ νὰ ἐκφωνηθῶσιν ὡς
ἀπόλυτα καὶ ὡς τακτικὰ ἀριθμητικά).—Δύο εὐτυχέστεροι μαθηταί—
Ἐκείνους τοὺς τρεῖς εὐτυχεστάτους ἄνδρας—Τούτους τοὺς δύο ταχεῖς
ἵππους—Ταῦτα τὰ πέντε μεγάλα καὶ ὑψηλὰ δένδρα. Οὗτος ἐστιν ὁ
τέταρτος, ἔκεινός ἐστιν ὁ δέκατος πέμπτος—Τρία καὶ πέντε καὶ ἐννέα.

19.

Tὸ δῆμα sum καὶ τὰ δήματα τῶν τεσσάρων συζυγῶν (σελ. 61).

Ο Ἀπόδλων ἦτο θεὸς τῆς μουσικῆς (musicæ)—Η Ἀθηνᾶ
εἶναι (ἐστι) θεὰ τῆς σοφίας καὶ τῆς φρονήσεως—Ο κύων ἦτο καὶ
θὰ εἶναι (ἐσται) πάντοτε (semper) πιστὸς (fidēlis)—Οι πιστοὶ φίλοι
(amicus) εἶναι (εἰσὶ) πάντοτε προσφιλέστατοι (carus, ὑπερθ.)—Τῶν
γραμμάτων αἱ βίζαι (radix,-īcis θηλ.) εἰσὶ πικραὶ (amārus), οἱ καρ-
ποὶ γλυκεῖς (dulcis,-e).
Ο μνοῦσμεν τὸν θεόν, διηνεῖτε τὸν θεόν, διηνή-
σωμεν αὐτὸν—Ἀγαπῶ (amo) τοὺς φίλους—Ἀγάπα τοὺς γονεῖς, τὸν
πατέρα καὶ τὴν μητέρα—Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου—Τὰ
ὠραῖα (pulcher, -a, -um) ποιήματα τέρπουσι (delectare) τοὺς νέους

σαμηνα

(iuvēnis), τοὺς ἄνδρας, τοὺς γέροντας — Γάλακτι (lac, -ctis, oīd.) τρέφονται (nutrio, -īvi δ') τὰ παιδία (infans, infantis) — Ἐγράψα σήμερον (hodiē) δέκα ἐπιστολάς, χθὲς (heri) εἰχον γράψη δώδεκα — Ὁ γράψων, δι γράψεις, ή γράψουσα, ή γράψασα, τὸ γραψὲν — Παρανεῦν (monēre), παρανέσαι, παρανέσειν; παρανεῖσθαι, παρανεθῆσθαι — Ὁ υἱός (filius) ἀγαπᾷ τὸν πατέρα — Ἡ θυγάτηρ (filia) ἀγαπᾶται ὑπὸ (ab, a μετ' ἀφαιρετικής) τῆς μητρὸς — Λέγω (dico), ἔλεγε, ἐλέγομεν, εἶπον, εἰρηκας (ἔχεις εἰπη), ἐρεῖς (θὰ εἰπης), ἐρεῖ (ἐὰν) λέγης, (ἐὰν) λέγητε.

20.

Ασκήσεις ἐπὶ τῶν δημάτων

Capio (νὰ δειχθῇ ή ἀνωμαλία τοῦ δύματος τούτου) — Romāni mare (θάλασσα) situm (κείμενος) inter (μεταξὺ) Eurōpam et Asiam appellabant (δινομάζω) «mare nostrum» — Sparta, caput (κεφαλή, πρωτεύουσα) Lacedaemoniōrum, moenia (τεῖχος) non habebat (ἔχω) — Corvus (κόρφης) aliquando (ποτέ), cum (ὅτε, ἐπειδή), casēum (casēus τυρὸς) raptavisset (rapto ἀρπάζω), cum (μετά, σὺν) praedā suā in altam arborem evölavērat (ἔξιπταμαι) — C. Iulii Caesāris praenōmen (προωνύμιον) est Gaius, nomen (ὄνομα) vel (ἢ) nomen gentile (τοῦ γένους) Iulius, cognōmen (ἐπώνυμον) Caesar — Simonides, egregius (ἔξοχος) Graecōrum poëta, in multis urbibus Asiae carmina sua cantans (canto φέω) magnas dīvitias sibi paravērat (paro, ἀρε παρασκευάζω) — Post (μετὰ) bellum (πόλεμος) Persārum Athenienses urbem muris (murus συνών. τοῦ moenia) munivērunt (munio, ἵτε δχυρώω) — Romulus et Remus a (ὑπὸ) lūpā (λύκαινα) nutriti esse narrantur (nasso, ἀρε διηγοῦμαι, λέγω, μυθολογῶ) Vastare (vasto ἐρημώω, καταστρέφω) agros — Coriolanus quem Romāni exsiliō (οὐδέτ. φυγή, ἔξορία) multavērant (multo, -ἀρε κολάζω, τιμωρῶ) civium suōrum agros vastavisset (γῆθε)ε. . . . . , nisi (εἰμή) mater et uxor (γεν. Ὀris, σύζυγος) eius animum (anīmus, ψυχή, καρδία) mollivissen (mollio, ἵτι, μαλάσσω).

21.

Ἡ Ἰουλία, θυγάτηρ τοῦ Γαῖος Ἰουλίου Καίσαρος ὑπανδρεύθη

nubo, -έρε μετὰ δοτικῆς) τὸν Πομπίγιον — Τὴν Ἰουλίαν, θυγατέρα τοῦ Αὐγούστου (Augustus), ἣντις εἶχεν ὑπανδρευθῆ (παθητ. ὑπερσυντ. τῆς δριστ. τοῦ πῦбо) τὸν Ἀγρίππαν (Agrippa κατὰ δοτ.), ὁ αὐτοκράτωρ (imperator, ὄρις) Τίβεριος (Tiberius) εἰς (in μετὰ αἰτιατ.) γάμον (matrimonium οὐδέτερον) ἡγάγετο (παρακ. δριστ. τοῦ δίκο) — Ὁ Τάκιτος ὁ συγγραφεὺς (scriptor, -όρις) τῶν Γερμανῶν (Germānus) περιέγραψε (describo) — Ἡ τιμὴ (honor) τρέφει (alo, ἔρε) τὰς τέχνας — Άι τέχναι τρέφονται ὑπὸ (ab ἀφαιρετ.) τῆς τιμῆς — Θραύσεται (rumpo, -ἔρε) τὸ τόξον (arcus, -us ἀρσ.), ὁ καθ' ὑπερβολὴν (nimium) ἔτεινας (tendo) — Εἰς τρεῖς καιρούς (tempus οὐδὲ) ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων διαιρεῖται (divido, -ἔρε), ἐπερ (quod) ἔστιν, ὅπερ ἐγένετο, ὅπερ ἔσται.

22.

Ἐπανάληψις πάντων τῶν προηγούμενων.

O Mercuri, fili Mařae, tu deorum nuntius fuisti — Deus mundum semper gubernat (κυβεργῶ) — Nos amamus beneficia (εὐεργέτημα) amicorum — Tuā eloquentia (εὐγλωττία), Marce Tulli (Μᾶρκος Τύλλιος Κικέρων), patriae (πατρὶς) praesidium fuit — Graeci fuērunt magistri Romanōrum — Nos agros et hortos habēmus, vos habētis boves et oves — In agris est frumentum, in silvis herbae (herba θηλ. χόρτος) — Facies (ὄψις) non semper speculum (κάτοπτρον) est fidēi (τῆς ε', πίστις) et spēi (ἐλπίς) — Eloquentia oratōris animos hominum movet (movēo, ἔρε, κινῶ) — Ignāvi (δειλός) milites pericula (οὐδ. κίνδυνος) timent (timēo, ἔρε (φοβούμασι) — Canum dentes (dens, -tis δόδοντες) sunt duri et acuti (δέξις) — Atrae (ater, -a, -um μέλας) nubes (νέφος) indicētes (προάγγελος) imbrīum (ὢμβρος, βροχή) sunt — Homīni quinque sensus (αἰσθησίς) sunt: visus, audītus, tactus, gustus, odorātus — Duodecim sunt menses: primus Ianuariū secundus Februariū (νὰ συμπληρωθῶσι τὰ δινόματα τῶν δώδεκα μηνῶν μετὰ τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν) — Equitātus (τῆς δ' ἵππικὸν) Romanōrum magnō impētu (impētus ὄρμη) hoctūm (τίνος δινόματος;) copias (τί σημαίνει ἡ λέξις ἐν τῷ ἐνικῷ καὶ τί ἐν τῷ πληθυντικῷ;) fugāvit (fugo, -āre, τρέπειν εἰς φυγήν, φυγαδεύειν).

23.

Ἡ Ἡρα (Iūno, -onis) ἡτο σύζυγος (coniux, συνώνυμον;) καὶ ἀδελφὴ τοῦ Διὸς (δὲ Ζεύς;) βασιλέως τῶν θεῶν — Οἱ κύνες εἰναι φύλακες (custos, -idis) τῶν βασιλέων, τῶν προσβάτων, τῶν χοίρων (sus, -uis) — Τὸν αρέας τῶν ζόφων ἐσθίεται (edo, -ere) ὑπὸ(α, ab ἀφαιρ.) τῶν ἀνθρώπων — Οἱ Ρωμαῖοι κατέστρεψαν (deléo) τὴν Καρχηδόνα (Carthāgo, -īnis) — Οἱ Ρωμαῖοι ὑποκρίται (histrō, -inis), ἀφ' οὗ ἥθελε περατωθῆ (cum μετὰ τοῦ ὑπερσυντ. δριστ. τοῦ finō, -ire) ἡ θέα, στραφέντες (converto, παθητ. παρακ. μετοχ.) πρὸς (ad μετὰ αἰτιατ.) τοὺς θεατὰς (spectator, -oris) ἀνέκραζον (exclāmo, -āre) χειροκροτήσατε! (plando) — Νὰ σχηματισθῇ ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτ. καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου, ἐνεργ. καὶ πιθητ. τῶν ἔξης ἥγμάτων sonare, domare, dare, monere, augere, lugere, videre, audere, colere, strepere, sinere, cernere, fingere, figere, fluere, capere, fidere, vincere, ventre, sepelire.

24.

Carthāgo delēta est a (ὑπὸ) Romānis — Bis dat, qui cito (ταχέως) dat — Sparta viros non muros habebat — Alcibiādes puer in palaestra cum nesciret (ἐπεῖδὴ — nescio = δὲν γίξεύρω) quomodo (τίνι τρόπῳ) ab adversario (ἐντίπαλο;) se solvēret (μέσον, ἀπαλάττομαι), illius manum (χεῖρ) momordit — Castra, bina castra — magnae dvitiae — Iter Romanorum — Archias (Ἀρχιας "Ἐλλην ποιητὴ") — populi Romāni nomen carminibus celebravit (ὑμῶ) — nomina Homēri et Hēsiodi discipulis nota sunt (nosco, γνῶσκω) — Hasdrubae frater Hannibalis a Claudio Nērōre, consule Romāno, fugātus est (fugo = τρέπω εἰς φυγὴν) — Populi Romāni nomen ab Archia poēta Graeco celebratum est — Splendor (λάμψις) sōlis (sol, ἥλιος) — Ὑδωρ θαλάσσιον (ιματίνus, -a, -um) — Ἀλας θαλάσσιον — Η Ῥώμη ἐπὶ μακρὸν χρόνον (diu) ὑπῆρξεν (ἐγένετο) κεφαλὴ (caput, -itis) τῆς ὁλοκυμένης (τοῦ κύκλου, orbis, τῶν γαιῶν) — Ποικίλοι ἦσαν οἱ νόμοι τῶν Γαλατῶν — Λίθος (lapis, -idis), λίθῳ, λιθου, λιθίνου (lapidēus, -a, -um) — Γέφυρα (pons, -tis) λιθίνη — Μέγιστος, μεγίστω, ἐλάχιστα, ἐλάσσονι, μείζονες — Υψηλοτέρους, ὑψηλοτέροις — Η τάξις (ordo, -inis) τῶν συγκλητικῶν (senāter, -oris).

25.

Nihil est virtute (ἀφαιρετ. ἀποδοτ. διὰ γεν.) formosius, (formosus, -a, -um, εὐμορφος, ωραῖος), nihil pulchrius (pulcher, -a, -um, καλός, ωραῖος), nihil amabilius (amabilis, ἀξέραστος) — Nihil est eloquentia difficultus — Dies magis (μᾶλλον) idoneus (ἐπιτίθεσιος) est ad laborem quam nox — Nihil est magis regium (βασιλικὸς) quam clementia (ἐπιείκεια) — Ipse rex — Eodem die — Illi homines — Homo ipse est faber (δημιουργός) fortunae (τύχη) suae — Hic est filius cuius pater mortuus est (miorior, (ἀποθνήσκω) — Caesar hortatur milites — Quot (πόσοι) milites erant in pugna (μάχη)? — Nescio — Quanta (πόστη) hora est? — Tertia — Egō lego eosdem libros quos tu legis — Incredibilis (ἀπίστευτος) est ea res — Vergilius et Horatius quorum carmina legimus — Cuius est hic liber? — Cui dederas illum librum? — Quibus dixisti hanc fabulam (μῦθος)? — Quid facitis hic? — Abite (abeo = ἀπέρχομαι) hinc — Nemo, nullus hominis Tria sunt genera (δν. genus) nominum, masculinum, femininum et neutrum — Qualis pater, talis filius.

26.

Νὰ κλιθῶσι τὰ ἔξης ὀνόματα :

Unus deus — una filia — unum os (Ὄρις) — Duo consules — duae legiones — duo tempora — tres libri — tres urbes — tria dona (δῶρα) — solus senex — sola mulier — solum iter — Δὲν δυνάμεθα πάντες τὰ πάντα — Τί ἐσθιεις; τί ἐσθιει; — Οὐ βούλεται — Νὰ σχηματισθῇ ἡ αἰτιατ. τοῦ ἐν. καὶ ἡ ὄνομαστ., γενικὴ καὶ αἰτιατ. τοῦ πληθ. τῶν ἔξης ὀνομάτων: animal, mare, vetus (-ēris, παλαιός), imbris (-is, θετός), canis, ars, mus (uris, μῦς) cliens (-tis πελάτης), bos, civis, pax, dux, arbor — Alσχρὸν (turpis, -e) τὸ φεύδεσθαι (mentiri) καὶ (vel) ἀπαξ — Τὰ πτηγὰ (avis) ἔχουσιν ἀνὰ δύο πόδας (pes, -dis) — Πᾶν ωραῖον πρᾶγμα εἶναι καὶ δύσκολον.

27.

Προοθέσεις (σελ. 102).

Ante domum, ante noctem — Apud Ciceronem scriptum est — Apud consulem multum valebat (ισχύω) praetor — Frater

Δατινικὴ Γραμματικὴ

habitabat (κατοικῶ) apud amicū tuum—Ad vesp̄erū (έσπέρα) venīam— Hostes (πολέμιος) posuērunt (pono, τίθημι) castra adversus (ἀπέναντι) urbem— Omnia ad nutum (νεῦμα) alicuius facere— Contra lēgem facere aliquid— Contra natūram (secundum natūram τὸ ἐναντίον)— Extra muros (intra muros τὸ ἐναντίον)— Infra lunam nihil est nisi mortale et cadūcum (πτώσιος, φθαρτός).— Caesar castra posuit iuxta murum— Pefies rēgem est omnis potestas (έξουσία)— Hoc fēci praeter consuetūdinem (συνήθεια) meam— Omnes praeter unum periērunt (ἀπόλλυμα)— Villula (μικρὰ ἔπαυλις) mea est prope urbem— Supra lūnam aeterna sunt omnia— De nocte venīam ad te— Multis cum lacrimis (δάκρυ) — Cicero scripsit librum de amicitia— Galli misērunt lēgatos de pace— Ex memorīā recitare (ἀπαγγέλλω), ex tempore (ἐκ τοῦ προχείρου) dicere— Hostes sub iugum (ζυγὸς) misērunt exercitū (στρατός) Romanōrum— Sub dīvo (ἐν ὑπαίθρῳ) dormīre (κοιμῶμαι) — In urbe esse, in urben ire— In ore semper habēbat nomen tuum— In Graeciam— In rebus secundis (εὐτυχίᾳ), in rebus adversis (δυστυχίᾳ).

28.

Συντακτικὸν

Περὶ γενικῆς (σελ. 139)

Δύσκολος εἶναι ἡ φροντὶς τῶν ἀλλοτρίων (aliēnus) πραγμάτων— Ο θάνατος εἶναι ἀνάπαυσις (quies, -tis) τῶν πόνων— Ο λέπιδος μέγα εἶχε μῆσος τῆς δουλείας (servitus, -tūtis)— Οὕτω (ita) φανερὸν εἶναι ὅτι ὑπάρχουσι θεοὶ (ἀπαρέμφ.), ὥστε ὅστις τοῦτο ἀρνεῖται (nego ἐνεστ. ὑποταχτ.) μόλις (vix) τοῦτον θὰ θεωρήσω (existimō) οὐγιεῖς (sanus) διανοίας (mens, -tis)— Τῶν Ἑλλήνων ῥητόρων ἐπιφανέστατοι (ἐπιφανῆς=praestantis) εἶναι ἔκεινοι, οἵτινες ἐγένοντο ἐν Ἀθήναις (ἀπλῇ ἀφαιρετ.), τούτων δὲ (autem) πρῶτος (princeps) εἶναι ὁ Δημοσθένης— Πολλὰ τούτων (iste) τῶν δένδρων τῇ ἐμῇ κειρὶ (manus, -us, ἀφαιρετ.) ἐφυτεύθησαν (sēro, -ēvi, -ātum, -ēre)— Ή δικαιοσύνη οὐδὲν βραβείου (praetīnm) αἰτεῖ (expēto)— Μόνοι (γῆμεῖς) πάντων τῶν ἐμψύχων ὄντων (animans) ἔγγωμεν (cognosco) τὰς ἐπιτολὰς τῶν ἀστρων καὶ τὰς δύσεις (ortus, -us, obītus, -us)— Ο

Οὐιργίνιος εἰς ἐκ τῶν πολλῶν (de ...) τὴν θυγατέρα τῇ ἔαυτοῦ (suus) χειρὶ ἐφόνευσεν (occido)— Ποῦ γῆς (πληθ.) γῆσο (παρατ. ὑποτάχτ.) οὐδέ γε (quidem) ὑπώπτευον (suspicor).

29.

Quis nescit primam esse historiae lēgem ne quid falsi (ψευδὲς) dicere audēat?—Pythagoras cum in geometrīa quiddam novi (γέος) invenisset (ἐφευρίσκω) Musis bovem immolasse dicuntur—Graeci sunt contentiōnis (ἔρις) cupidiōres (ἐπιθυμητικὸς) quam veritatis — Pythagoras sapientiae studiōsos appellavit philosōphos—Omnes immeātorem (τὸν...) beneficii odērunt—Catilīnae (ὁ Κατιλίνας) corpus erat patiens inedīae (in, edo=έσθιω), vigiliæ (ἀγρυπνία), algōris (φίγος)—Somno (ἐν τῷ ...) anīmus memīnit praeteritōrum—Est propriūm (ἴδιον) stultitiae vitia (ἐλάττωμα) aliōrum cernere (συνώνυμον;) oblivisci (λησμονῶ) suōrum—Discipūlos id unum monēo, ut praeceptores (διδάσκαλος) suos non minus quam ipsā studia (σπουδὴ) ament—Cinnam (ὁ Κίνας) memīni, vidi Sullam—Venit mihi in mente Platōnis — Meā mihi conscientia (συνεῖδησις) pluris est quam omnīum sermo (λόγος) — Est homīnis magni atque sapientis maxīmi aestimare conscientiam suam — Epicūrus dolōrem nihili facit— Cicero Verrem avaritiae (φιλοχρηματία) nimīae coarguit (ἐλέγχω)—Cuiusvis homīnis est errāre (πλανῶμαι) Epistōlae inventae sunt, ut (ἴνα) certiōres facerēmus absentes si quid esset (εἴτι εἴη), quod eos scire aut nostrā aut ipsōrum interest—Semper Milo (ὁ Μίλων) cogitābat, quantum interesset Publī Clōdī (ὁ Πέπλιος Κλάδιος) se perīre (perēo).

30.

Julia, Julia Περὶ τῆς δοτικῆς (σελ. 145)

Οὐδενὶ (nemo) ἐπιτρέπεται (licet) ἀμαρτάνειν (pecco)—Οὐ μόνον χάριν ἡμῶν (ἡμῖν) θέλομεν νὰ εἰμεθα πλούσιοι (dives, divitis), ἀλλὰ καὶ χάριν τῶν τέκνων (libéri, ὄτρου), τῶν συγγενῶν (propinquus), τῶν φίλων (τοῖς τέκνοις κτλ.)—Δὲν μανθάνομεν χάριν τοῦ σχολείου (τῷ σχολείῳ, schola), ἀλλὰ χάριν τοῦ βίου (βίῳ)—Τοῦτο είναι τῷ θεῷ πλησιέστατον, ὅπερ είναι ἀριστον—Τὸ ἴματιον (pallium) είναι ἐπιτή-

δειον (aptus) πρὸς (ad) πᾶσαν ὥραν (tempus) του ἔτους (annus) — Venus (ἡ Ἀφροδίτη) nupsit (nubo) Vulcano (ὁ Ἡφαῖστος) — Si quis mihi maledicet, insanus (παράφρων) est — Probus (ὁ χρηστὸς) invīdet (φθονῶ) nemīni — Οὐ Ρήνος (Rhenus) ἐκεῖ ὅπου τῷ ὀκεανῷ πλησιάζει, διαχειται (diffluo) εἰς πλείονα μέρη (pars, -tis) — Οὐ Πυθαγόρας δὲν ἥθέλησε (διὰ μᾶς λέξεως) νὰ θυσιάσῃ (immolo) τῷ Ἀπόλλωνι ἵερειον (hostia), ἵνα μὴ (διὰ μᾶς λέξεως) τὸν βωμὸν (ara) αἷματι (sanguinis, sanguinis) προσφρατίσῃ (adspergo) — Τῷ Κικέρωνι (Cicero, -onis) ὁ δῆμος τῶν Ρωμαίων (= ὁ ρωμαῖκός λαός) ἀθανασίαν ἐδωρήσατο (donare) — Τῷ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει (ἐστιν) δμοιότης (similitudo, -inis) πρὸς τὸν θεὸν (cum μετ' ἀφαιρετ.) — Ηλούσιος εἶναι (ἐκείνος), φ τοσαύτη (tantus) ὑπάρχει (ἐστιν) κτήσις (possessio), ὅστε (ut) οὐδὲν γὰ εὑχηται (ἐνεστ. ὑποτ. τοῦ opto) δαψιλέστερον (συγκρ. τοῦ ἐπιρρήμ. amplē).

31.

Περὶ τῆς αἰτιατικῆς (σελ. 149).

Deus aedificavit mundum — Mundus aedificatus est a deo — Scipio (ὁ Σκιπίων) Carthaginem delēvit — Carthago delēta est a Scipiōne — Omnium animantium formam vincit (νικᾷ) hominis figura (μορφὴ) — Paulatim (κατὰ μικρὸν) videbat Germānos consuescere (συνηθίζω) Rhēnum transire — Gloriā (δόξα) virtūtem tamquam (ὡσπερ) umbrā (σκιὰ) sequitur (ἀκολουθῶ, ἔπομαι) — Me civitatis morum (mos, γεν. mōris) pīget taedetque — Decemvīrōrum (decenvīri) Romanos pertaesum est — Tui me miseret, mei pīget — Praetōrem decet non solum (οχι μόνον) manus, sed etiā (ἄλλὰ καὶ) oculos abstinentes (ἐγκρατής) habere — Non te celāvi sermōnem Ampīi (ὁ Ἀμπιος) — Philosophia nos cum (καὶ) ceteras res omnes, tum (καὶ) quod est difficilimum docuit (εἰδάσκω), ut nosmet ipsos noscerēmus (nosco) — Bassus (ὁ Βάσσος) noster me de hoc libro celāvit — Verres parentes pretium (πληρωμὴν) pro sepultūra (ταφὴ) libērum (= liberōrum) poscēbat — Me frumentum flagitant, quasi vero ego (ώς εἰ ἐγώ) rei frumentariae (res frumentaria = τὸ σιτηρὸν πρᾶγμα, τὰ περὶ τὸν σῖτον) praefuissem (praesum =

προτίσταμαι) — Summum (ὑπερθ. = suprēmus, τὸ ἐναντίον;) consilium maiōres (μείζονες, παλαιότεροι κατὰ τὴν γέννησιν, πρόγονοι) nostri appellārunt (appellavērunt) senātum — Quid stultius (μωρὸς) quam (ἢ) incertā pro certis habēre, falsā pro vēris? — Pericles quadraginta annos praeſuit (praesum) Athenis (ἐν. . .).

32.

Διονύσιος ὁ τύραννος (ἥ αὐτὴ λέξις) ἐκβληθεὶς (expello) ἐν τῶν Συρακουσῶν (Syracūsae) ἐδίδασκε (τοὺς) παῖδας ἐν Κορίνθῳ — Δημάρατος (Dēmarātus) ὁ πατήρ τοῦ βασιλέως Ταρκυνίου (Tarkuṇīus) ἔφυγεν εἰς τοὺς Ταρκυνίους (πόλις τῆς Τυρρηνίας ἐν Ἰταλίᾳ) ἐν τῇς Κορίνθου — Ἐν Βαβυλῶνι (Babylon, -ōnis) ἀπέθανεν (mor̄or) ὁ Ἀλέξανδρος — Τοιοῦτος (talis) ἐν Ῥώμῃ ὁ Φαβρίκιος (Fabriciūs), οἷος (qualis) ὁ Ἀριστείδης (Aristides) ἐν Ἀθήναις ὑπῆρξεν (ἐγένετο) — Ἐν τῇ πόλει Ῥώμῃ — Ἐν τῇ πόλει Ἀθήναις — Ἐν τῇς πόλεως (oppidum) Γεργοδίας (ἐν Γαλατίᾳ) ἐκδιώκεται — Ὁ Δημάρατος μετέβη (se contulit) εἰς τοὺς Ταρκυνίους, εἰς πόλιν ἀνθηροτάτην — Ὁ Περικλῆς ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις — Ὁ Καίσαρ ἀπέθανεν ἐν Ῥώμῃ — Ὁ Δημάρατος ἐκ τῆς Ἑλλάδος μετέβη εἰς τὴν Ἰταλίαν.

33.

Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς (σελ. 155).

Summa difficultate rei frumentāriae afficiebātur (κατατρύχω) Caesaris exercitus (στρατὸς) — Ibi casu (κατὰ τύχην) rex erat Ptolemaeus, puer aetate (ἥλικια) — Doctrinā (παιδεία) Graecia Romanos et omni litterarum genere (γένος) superābat (ὑπερτερῶ) — Lucius (Λεύκιος) Catilina, nobili genere natus, fuit magna vi (vis vires) et animi et corporis, sed ingenio (ἐνταῦθα = χαρακτήρ) malo pravōque (et pravo, φασλος) — Legiones nostraes saepe (συχάνις, πολλάκις) profectae sunt (proficiscor) alacri et erectō animo (alacer εὐθυμος, erectus θαρραλέος) in eum locum, unde se nunquam oīδέποτε) reddituras (esse) arbitrarantur (ἐνόμιζον, ἡγοῦντο, εἶχον τὴν γνώμην) — Beāte (εὐδαιμόνως) vivere et honeste (τιμῶς), id est cum virtute vivere — Hibernia (Ἰερενία, Ἰρλανδία) dimidio (κατὰ τὸ ½) minor est quam Britan-

nia (Ἐλλ. Βρεττανία) — Qua nocte natus est Alexander, eādem Diānae Ephēsiae templum deflagrāvit — Roscius (Ρώσκιος) Romam multis annis non venit — Homērus annis multis fuit ante Romūlum — Themistōcles fēcit idem (τὸ αὐτό), quod viginti annis ante fecerat Coriolānus — In parentis locō eum colere (τιμῶ) debēbam (διφεῖλω) — Caesar eōdem itinēre, quo hostes ierant (eo, ivi, itum, ire), ad eos contendit (σπεύδω) — Est (εἰναι ἔδιον) boni consūlis suam salūtem posteriōrem salūte commūni (κοινὸς) ducēre (ἡγοῦμαι, νομίζω) — Non ego comparābo (συγκρίνω) vitam Platōnis cum Dionysīi tyranni vitā, quā nihil miserius (συγκρ. τοῦ ἀθλιος) excogitare (φαντάζομαι) possum (δύναμαι) — Commōda (ἐνταῦθα = τὰ ἀγαθά), quibus utimur (χρῶμαι), lucemque (lux), quā fruimur (ἀπολαύσω), spiritumque, quem ducimus, a deō nobis dari atque impertīri (παρέχω) vidēmus — Contenutum suis rebus esse, maxīmae certissimaeque sunt dīvitiae.

34.

Ο Βροῦτος ἡλευθέρωσε (liberāre) τὴν πολιτείαν τῆς βασιλικῆς δεσποτείας — Τῇ βουλῇ (consilium) καὶ τῇ ἀρετῇ τοῦ Σκιπίωνος ἡγαγνάσθη (cogere) δὲ Ἀννίθιας νὰ ἐπανέλθῃ (redire) εἰς τὴν Ἀφρι-κήν καὶ (atque) ἐκ τῆς Ἰταλίας νὰ ἀπογωρήσῃ (decedere) — Ο Δημόκριτος λέγεται ὅτι ἐστέρησεν (privare) ἐκυτὸν τῶν ὀφθαλμῶν — Εἶναι χρεία (opus est) ἀρχόντων, ἀνευ τῆς συνέσεως καὶ τῆς ἐπιμε-λείας τῶν ὁποίων (sine, prudentia, diligentia, qui) δὲν δύναται (possum) νὰ ὑπάρχῃ ἡ πολιτεία — "Οσον (quantum) ἐκάστῳ εἶναι χρεία, πρὸς τοῦτο ἀναλογεῖ (accommodare) τὸ μέτρον (modus) τοῦ πλούτου.

35.

Num vir bonus emet (μέλλ. τοῦ emo ἀγοράζω) denarīo (δηγά-ριον), quod sit (τί σημαίνει ἐνταῦθα τὸ sit;) mille denarium (= denariorum)? — Trecentis talentis (τάλαντον) vendidisti te regi Cotto — Matris magnae (τῆς Πέτρας) fanum (τὸ ιερὸν) pecu-niā grandi vendītum est — Milites Caesar edōcet, quantō de-ritmentō (ζημίᾳ, ἀπώλεια, βλάβῃ) et quot virōrum fortīum (for-

tis, -e) morte necesse (ἀνάγκη) sit constare (τιμᾶται, κοστίζει) victoriā — Emit Canūs (ὁ Κάνιος) portos tanti, quanti Pythiūs volūit — Vendo meum frumentum non pluris quam cetéri, fortasse etiam (ἴσως καὶ) minōris, cum (ὅταν) maior est copia (ἐν τῷ ἐν.=ἀφθονίᾳ, ἐν τῷ πληθ.=στράτευμα) — Ager nunc multo pluris est, quam tunc (τότε) fuit.

36.

Χορῆσις τῶν χρόνων κτλ.

Περὶ τῆς Καρχηδόνος δὲν: θὰ παύσω (desino) γὰρ φοδῶμα (ve-reor) πρὶν ἡ (ante quam) μάθω (τετελ. μέλ. δριστ. τοῦ cognosco) δὲτι κατεστράψῃ (excido, Ἀπαρεμφατ. σύνταξις ἐκείνην. . . .) — Ὡς (ut) ἔκαστος εἰς τὴν Μεσσήνην ἥθελεν ἔλθῃ (ὑπερσυν. δριστ.), ταῦτα εἰχον συνήθειαν (solēo) νὰ σκέπτωνται (νὰ θεῶνται, visere) — Ἐν φταῦτα (dum . . .) ἐν τῷ διαδουλίῳ (colloquium) ἐπράττοντο (ιστορ. ἔνεται) ἥγγέλθη (nuntiare) τῷ Καίσαρι. — Ὁ Πομπήιος εἶναι ἀνήρ πάντων, δσοι (οἵτινες) ὑπάρχουσιν (εἰσίν), ὑπῆρξαν (ἐγένοντο), θὰ ὑπάρξωσιν (ἔσονται), κατὰ τὴν ἀρετὴν (ἀραιρετ.), τὴν σύνεσιν καὶ τὴν δόξαν πρῶτος — Ὄτε (ubi) οἱ Ἐλουήται (Helvētii) ἔμαθον (certior fio) περὶ (de) τῆς ἀφίξεως (adventus, -us) τοῦ Καίσαρος, πέμπουσι πρὸς (ad) αὐτὸν πρέσβεις (lēgatus) — Ὄτε (cum) ὁ Καίσαρ εἰς τὴν Γαλατίαν (Gallia) ἦλθε, τῆς ἑτέρας (alter) μερίδος (φατρίας, factio) ἤγέται (princeps) ἦσαν οἱ Αἰδουοι (Aedui), τῆς ἑτέρας οἱ Σηκουανοί (Sēquāni).

37.

Caesar lēgatis Helvetiōrum ita (οὕτω) respondit, si obsides (obses, -īdis= ὅμηρος) ab iis (Helvētiis) sibi (Caesari) dentur, uti ea, quae pollicantur, factūros (esse) intelligat; et si Aedūis de iniuriis, quas ipsis sociisque eōrum intulērint, item si Allobrogib⁹bus satisfaciānt, sese cum iis pacem factūrum — Ἀφ' οὖ μεταφρασθῇ ἡ φράσις αὗτη, νὰ τραπῇ εἰς λόγον εὐθύν.

Hannibal promīsit Gallis non strictūrum (stringo) ante gladīum, quam in Italiam venisset.

Τῆς φράσεως ταῦτης ὁ εὐθύնς λόγος εἶναι οὕτως (ὁ Ἀννίδας πρὸς

τοὺς Γαλάτας) Ego non stringam gladium antequam in Italiā venero.

Summā curā exspectabam (=exspecto) adventum (ἀφιέσθαι) servi (δοῦλος), quem ad te mis̄ram (=misi). Ἡ φράσις αὕτη εἶναι ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς.

38.

Ἀκολουθία τῶν χρόνων (σελ. 184).

Diu (ἐπὶ πολὺν χρόνον) cogitāvi (σκέπτομαι, λογίζομαι) quidnam causae (αἰτία) esset—Nemo erit qui censēat (ἡγούμεναι, νομίζω) a virtute esse recēdendum (ἀπομακρύνομαι)—Unum illud (ἐκεῖνο μόνον) extimescēbam (φοβοῦμαι), nequid turpiter (αἰσχρῶς) facērem—Cura incesserat patres (φροντὶς εἴχε καταλάθη τοὺς συγκλητικοὺς πατέρας) ne plebs (ἡ πληθὺς) tribūnos militum (στρατιωτικὸν χιλιάρχοι) ex plebe creantur,

39.

Περὶ τῆς ὑποτακτικῆς.

Haec si tecum (cum te) patria loquātur, nonne impetrāre debēat, etiam si vim adhibēre non possit? Ἀν γένυντο (παρατ. ὑποτακτ.) σύμπασα (universus) ἡ ἐπαρχία (provincia) νὰ λαλήσῃ (loquor), τήνδε τὴν φωνὴν γῆθελε μεταχειρισθῇ (παρατ. ὑποτακτ. τοῦ ῥ. utor μετ' ἀφαιρετ.)

Themistōcles fertur Seriphio cuidam respondisse, cum ille dixisset non eum suā, sed patrīae glorīa splendōrem assecūtum. Nec hercule, inquit, si ego Seriphīus essem, nobilis; nec tu, si Atheniensis essem, clarus unquam fuisses—Mori nemo sapiens mis̄rum dix̄erit (=nemo sapiens dix̄erit, εἰπεὶ ἃν mis̄rum esse mori, τὸ ἀποθνήσκειν).

Utīnamego tertius vobis amīcus adscribērer (εὐκτ.)—Ne sit sane (παραχωρητικὴ) summum malum dolor, malum certe est.

40.

“Οσου (γεν. τοῦ τιμῆματος) ἔκαστος (quisque) αὐτὸς (ipse) ποιεῖται (facio) ἔκατὸν (μετάφρασον: ἔκαστος ἔκατὸν αὐτὸς ποιεῖται), τοσούτου ἃς ποιήται (ὑποτακτ. τοῦ παθητ. τοῦ facio) ὑπὸ τῶν φίλων—Δώροις (donum) οἱ ἀσεβεῖς (impie) ἃς μὴ (ne) τολμῶσι (ἐγεστεῖ).

ὑποτακτ.) νὰ ἔξιλεώνωσι τους θεούς (placāre) — "Ας ἀγαπῶμεν (ἐνεστ. ὑποτακτ.) τὴν πατρίδα, ἃς ὑπακούμεν (parēre) τῇ συγκλήτῳ, ἃς φροντίζωμεν (consūlo) περὶ τῶν ἀγαθῶν (δοτ.), ἃς ἀμελῶμεν (neglēgo) τῶν παρόντων (alīticiat.) καρπῶν (fructus), ἃς δουλεύωμεν (servire) τῇ δόξῃ (δοτ.) τῶν μεταγενεστέρων χρόνων (posterioritas κατὰ γενικήν), τοῦτο οὖτι εἶναι ὅριστον (optimus) ἃς νομίζωμεν (puto), ὅπερ θὰ εἶναι ὁρθότατον (ὑπερθετ. τοῦ rectum).

41.

Ὑποτακτικὴ ἐν ἔξαρτήσει (σελ. 181).

Tanta vis probitatis est, ut eam vel in eis, quos nunquam vidimus, vel quod maius est, in hoste etiam diligamus—Siciliam Verres per triennium ita vexavit ac perdidit, ut ea restitui in antiquum statum nullō modō possit— Socrates ita in iudicio capitis pro se ipse dixit, ut non supplex et reus, sed magister et dominus videtur esse iudicium—Cuius (ἐκεῖνος τοῦ ὀποίου) aures (τὰ ὄτα) clausae veritati sunt, ut ab amico verum audire nequeat (non possit), huius (τούτου) salus desperanda est— Fiéri potest ut fallar—Persaepe evenerit, ut utilitas cum honestate certet— Restat (ὑπολείπεται) ut docemam omnia, quae sint in mundo, hominum causā facta esse— Omne animal se ipsum diligit (=amat) ac, simul et ortum est, id agit, ut se conservet— Caninius noster me admonuit, ut scribere— Gallinae (ὄρνιθες) avesque relīquae pennis fovent pullos, ne (ἴντα μὴ) frigore laedantur (βλάπτω)— Statuitur (ἀποφασίζεται), ne post Marcum Brutum proconsulem sit Creta provincia— Hoc et potuisti prohibere, ne fieret, et debuisti— Verendum est, ne brevi tempore fames (λιμὸς) in urbe sit— Vide (=cave) ne tu veteranos in eum locum deduxeris, ex quo ipsi iam sentiunt se nunquam exituros (esse)— In funeribus (κηδείᾳ) Atheniensium sublata erat (tollo) celebritas virorum ac mulierum, quo (=ut eo) lamentario minueretur— Aetas (ἡ γῆικα) non impedit, quominus (=ut eo minus) litterarum studia teneamus usque ad ultimum tempus senectutis— Quid obstat (obsto, ob+sto) quomodo deus sit beatus?— Quis est quin (=qui non)

cernat, quanta vis sit in sensibus (αἰσθησίς) ? — Fiéri nullō modō potuit, quin (=ut non) Cleomēni parcerētur — Non dubitāri debet, quin fuērint ante Homērum poētae — Quis bonus dubitēt pro patriā mortem oppetēre, si ei (patrīae) sit profutūrus?

42.

(Οὗτος) ὅστις δὲν ἀποκρούει (defendo) τὴν ἀδικίαν, ὅταν δύνηται (cum μεθ' ὅριστ.), ἀδίκως πράττει — Υπῆρξέ τις (quoddam) χρόνος, ὅτε (cum) ἐν τοῖς ἀγροῖς οἱ ἄνθρωποι δίκην (more) κτηγνῶν ἐπλαγῶντο (vagāri) — Maxima laetitia affectus sum, cum audīvi te consūlem factum esse — "Οτε (cum) ἐκ τῆς Κιλικίας ἀπερχόμενος (decēdo) εἰς τὴν Ἱόνιον ἔλθη (διηγηματικὸς λόγος), ἔμαθον τὸν θάνατον τοῦ Ὁρτησίου — "Οτε οἱ Ἀθηναῖοι οὐδενὶ τρόπῳ ἡδύναντο (διηγηματ. λόγος) νὰ ὑπομείνωσι (sustinēo) τὴν ἔφοδον (impētūs) τῶν Περσῶν (Persa, -ae) καὶ ἀπεφάσιζον (ὑποτακτ.), ἵνα (ut) καταλιπόντες τὴν πόλιν (καταλειφθείσης τῆς πόλεως, relinquo) καὶ καταθέσαντες τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα (κατατεθεισῶν τῶν συζύγων κτλ. depōto) ἐν Τροιζῆνι, ἐπιβιβασθῶσιν (conscendo) εἰς τὰς ναῦς καὶ διὰ τοῦ στόλου (classis) τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος ὑπερασπίσωσι (defendo) Κύρσιλόν τινα (quendam) προσπαθοῦντα νὰ πείσῃ (πείθοντας (suadō), ἵνα ἐν τῇ πόλει μείνωσι καὶ τὸν Ξέρξην ὑποδεχθῶσι (recipio), ἐλιθοβόλησαν (λίθους συνεκάλυψαν, cooperio).

43.

⁹Ἐπειδὴ (cum) ὑπάρχουσιν (εἰσὶν) ἡμῖν βουλή, λογισμός, σύνεσις, ἀνάγκη εἶναι οἱ θεὸι νὰ ἔχωσιν αὐτὰ ταῦτα μείζονα (ἀπαρεμφ. σύνταξις) — Ἐγὼ ἐννοῶ (intellegere) ὅτι φαίνομαι (ἐμὲ φαίνεσθαι) ὅτι λέγω (λέγειν) νέα (novus, -a, -um) [πράγματα], ἐν φ (cum) λέγω (ὑποτακτ.) παλαιότατα — ¹⁰Ἐφ' ὅσον (dum) θὰ ὑπάρχῃ (ἔσται, ὅριστ.) πολιτείαν, θὰ γίνωνται (fiéri) δίκαιοι (iudicium) — ¹¹Ο Μίλων (Milo) ἐν τῇ συγκλήτῳ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἔως οὖ (quoad) ἡ σύγκλητος διελύθη (dimitto) — ¹²Ἐφ' ὅσον (donec) θὰ εἴσαι εὐτυχῆς (fēlix) πολλοὺς θὰ ἀριθμῆς (numerāre) φίλους — Τὰ πάντα ἔθηκα δεύτερα (postprōto), ἀρχεῖ μόνον νὰ ὑπήκουουν (parētre παρατατ. ὑποτακτ.) εἰς τὰς ἐντολὰς (praeceptum) τοῦ πατρὸς — Πρὸτιν ἥ (ante quam)

περὶ τῶν ζημιῶν (incommōdum) τῆς Σικελίας εἴπω (ἐνεστ. ὁριστ.), δὲ λίγα (pauca) φαίνονται μοι ῥητέα περὶ τῆς ἀξιοπρεπείας (de dignitate) τῆς ἐπαρχίας — 'Ο Ἀριστεῖδης μετέσχε (intersum μετὰ δοτ.) τῆς ἐν (apud μετ' αἰτιατ.) Σαλαμῖνι ναυμαχίας (pugnā navālis), ηὗτις ἐγένετο πρὶν ἡ (prius quam) ἀπαλλαγῇ (ἐλευθερωθῇ—παθητ. παρατατ. ὑποτακτ.) τῆς ποιηῆς (ἀφαιρ.). τῆς ἐξορίας (exilium).

44.

Parvi (γεν. τιμήματος) sunt foris (ἀντίθ. πρὸς τὸ domi) arma, nisi (εἰμήν) est consilium (βουλή, σύνεσις) domi (οἰκοι)—Aequitas (ἰσότητς) tollitur (αἴρω) omnis, si habere (νὰ ἔχῃ) suum (τὸ ἔχυτον) cuique (δοτ.) non licet (οὐκ ἔξεστι)—A (παρὰ) deo tantum (μόνου) ratiōnem (λόγος) habēmus, si modo (δὴ) habēmus — Dies deficiat (ζῆθελε . . .), si velim (ἐνεστ. ὑποτ.) numerāre, quibus (ἐκ τίνων) bonis male evenērit (κκκὰ ἐπῆλθον ἀποτελέσματα) nec minus (οὐδὲν ἡττον), si commemōrem (συγώνυμον τοῦ numerāre), quibus imprōbis (=malis) optime (δηλ. evenērit) — Pluribus verbis (διὰ πλειόνων . . .) ad te scrib̄erem (θὰ . . .), si res verba desiderāret (εἰχεν ἀνάγκην . . .) — Praeclāre (λαμπρῶς) vicissēmus (θὰ εἰχομεν . . .), nisi spoliātum, inerūmem, fugientem Lepidus recepīsset (recipio) Antōnium — Quaeris (ἐρωτᾶς) quid potuērit ampliū assēqui Planciūs, si Gn. Scipiōnis fuisse filiūs?

45.

Tivēs (quidam) διὰ τοῦτο (idcirco) νομίζουσιν ὅτι δὲν ὑπάρχει θεὸς (ἀπαρεμφ. σύντ.), ἐπειδὴ (quia) δὲν φαίνεται οὐδὲ δρᾶται, ὥσπερ ἂν (proinde qaisi) τὸν ἴδιον ἡμῖν νοῦν (mens) δυνάμεθα (ὑποτακτ.) νὰ βλέπωμεν — Μωρότατον εἶναι (stultus) ἐν τῷ πένθει (luctus) νὰ ἀποσπᾷ τις (evello) ἀφ' ἑαυτοῦ (sibi) τὰς τρίχας (capillum), ὡς ἂν (quasi) ἔκουψετο (ἐνεστ. ὑποτακτ. levo) ή λύπη (moeror) διὰ τῆς φαλακρότητος (calvitium) — Οἱ iatροι (medicus), ἂν καὶ (quam-quam) συχάκις (saepe) ἐννοοῦσιν (intellēgo), ὅμως (tamen) οὐδέποτε nunquam) τοῖς ἀρρώστοις (aeger) λέγουσιν ὅτι ἐξ ἐκείνης τῆς νόσου (morbis) μέλλουσι νὰ ἀποθάνωσι (morior).

46.

Titus Manlius Torquātus bellō Galliō filiū suūm quod

(ἐπειδὴ) is contra imperium (*πρόσταγμα*) in (ἐναντίον) hostem (*pugnarebat*) necāri iussit — Quoniam (quom = ἐπει + iam = δὴ — ἐπειδὴ) de genere (*περὶ τοῦ εἶδους*) belli dixi, nunc de magnitudine (eius) pauca dicam — Ego me ducem in civili (ἐμφύλιος) bellō negāvi esse (=dixi non esse), non *quin* (=quia non) esset rectum, sed quia, (illud) quod multo rectius fuit, id mihi frādem *tulit* — Mihi videntur homines hac re maxime (μάλιστα) beluis (=bestiis) praestare, quod loqui possunt.

47.

Ἐρωτηματικὴ προτάσεις (σελ. 175).

Utrum (*πότερον*) ignōrant dii quae res maxime sint, an vim non habent, quā (ut eā) tantas res sustinēant et gerant? — Quo modo ouīdit Sextus Roscius patrem? ipse percussit, an aliis occidēt um dedit? Roman ne venio an hic maneo an Arpīnum fugio? — Postrēma syllaba brebis an longa sit, ne in versu quidem rēfert — Quis divinare potest, unus ne mundus sit an plures? — Interrogātur, tria pāncă sint anne multă? — Dubito (*ἀμφιβάλλω, διστάζω*), an Venusiam tendam (*ἄν πρέπει νὰ . . .*) et ibi exspectam de legionibus — Tanti tibi honores habēti sunt, quanti haud scio (nescio) an nemini — Tarquinius rex interrogāvit: Estis ne vos legati oratōresque missi a populo Collatino, ut vos populumque Collatīnum dedētis? — Sumus — Estne populus Collatīnus in sua potestate (*αὐτεξούσιος*)? — Est — Deditisne vos populumque Collatīnum in meam popūlique Romani diciōniem? — Dedimus.

48.

Dasne (*δέχεσαι*) aut manere animos post morten aut morte ipsa interire? — Do vero — Visne sermōni reliquo demus opēram sedentes? Sane quidem — Ubi fuit Sylla? num Romae? — Immo longe afuit (*οὐ μόνον δὲν ἔτο ἐν Πόμη, ἀλλά . . .*) — Si patrīam prodēre (*προδίζω*) conabitur (*ἀποπειρῶμαι*) pater, silebitne (*θὰ σιωπήσῃ*) filius? — Immo vero obsecrabit (*θὰ ἔξορκίσῃ*) patrem ne id faciat.

49.

Ἀραφορικὴ (σελ. 195).

Tὸ ὄνομα τοῦ πρεσβευτοῦ διφεῖλει (debēt) νὰ εἰναι τοιούτον τρό-

που (is modus), ὅπερ (ἀναφορικὴ ἀντωνυμία) οὐ μόνον μεταξὺ (inter) τῶν δικαίων (ius, iūris) τῶν συμμάχων, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ὅπλων (telum) τῶν πολεμίων (hostis) ἀδικηθές incolūmis νὰ ἀναστρέψῃ τα (versor, -ātus sum)—Οὐδὲν ἔθνος (gens, -tis) τόσον ἄγριον (ferus), οὐδὲς πάντων τόσον ὡμὸς (immānis) ὑπάρχει (ἐστι), οὐ τὴν διάνοιαν (mens) δὲν ἐνεπότισεν (imbūto, -ere) ἢ ιδέα (γγώμη=opinio) τοῦ θεοῦ—Οὐδὲν ὑπάρχει (ἐστι) δυσκολώτιερον ἢ τὸ εὑρεῖν (reperio, κατ' ἐνεστ ἀπαρεμφ.), ὅπερ νὰ εἴραι ἐκ (ex) παντὸς μέρους ἐν τῷ ἔκατον γένει τέλειον (perfectus, -a, -um)—Ἔπαρχουσι (τινες), οἵτινες νομίζουσι (censō) ὅτι ὅμοι ἡ ψυχὴ (animus) καὶ τὸ σῶμα ἀφανίζονται (occido) καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ (τὴν ψυχήν τε) ἐν τῷ σώματι ἀποσβέννυται (extinguo)—Εὑρέθησαν (inveniō) πολλοί, οἵτινες οὐ μόνον χρήματα (pecunia, ἐν. ἀριθ.), ἀλλὰ καὶ (etiam) τὴν ζωὴν ἥσαν ἔτοιμοι (parare) νὰ θυσιάσωσιν (ἐκχέω, προχέω, προεμπαι, profundo, -ere pro+fundo) ὑπὲρ (pro ἀφαιρετ.) τῆς πατρίδος—Οὐδὲν ὑπάρχει (ἐστι) ζῷον πλὴν (praeter alīat.) τοῦ ἀνθρώπου, ὅπερ νὰ ἔχῃ ἔννοιαν τινα (notitia, alīquis τοῦ θεοῦ—Οἱ Καμπανοὶ μείζονα όμάρτησαν (delinquo) ἢ ὅσον νὰ είναι δυνατὸν εἰς αὐτοὺς νὰ συγχωρηθῇ (μετάφρ. ἢ οἵσι συγχωρεῖσθαι δυνατὸν εἶη — Οἱ φιλόσοφοι ἐδίδασκον ὅτι δὲν ὑπάρχει κρίσις (iudicium) ἀληθείας (veritas) ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν (sensus γεν. sensus), τὸν νοῦν (mens, -tis γέν. θηλ.) ἡθελον κριτὴν (iūdex) τῶν πραγμάτων, μόνον (αὐτὸν) ἐνόμιζον ἐπιτίθεσιν (idoneus), φ νὰ δίδηται πίστις (crēdor) — Οὐδέποτε θὰ εἴραι δυνατὸν (possum) ἵκανως (satis) νὰ ἐπαινῆται (laudo) ἡ φιλοσοφία, εἰς τὴν ὅποιαν ὅστις ὑπακούει (μετάφρ. ἢ ὃς ὑπακούει, paréo ἐνεστ. ὑποτ.). πάντα τὸν χρόνον τοῦ βίου (aetas) ἄνευ (sine ἀφαιρ.) λύπης (molestia) δύναται νὰ διάγῃ (dēgēre)—Τὰ γράμματα χάριν (causā) τῶν μεταγενεστέρων (posterioritas, θηλ. ἀφηρ.) ἐφευρέθησαν (reperio), ἀντα πρὸς ἐπικουρίαν (subsidiūm, κατὰ διετ. ἄνευ προθ.) τῇ λήθῃ (oblivio, -ōnis) δύνανται (παρατ. ὑποτ. δυνάμει τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων, διότι προηγεῖται ἐφευρέθησαν) νὰ εἴμαι — Οἱ Κλουσῖνοι (Clusini, κάτοικοι τῆς πόλεως Κλουσίου ἐν Ἰταλίᾳ) πρέσβεις (legatus) εἰς τὴν Ῥώμην ἐπεμψαν (mitto), οἵτινες βοήθειαν (auxilium) παρὰ (ἀπὸ) τῆς συγκλήτου νὰ ζητήσωσι μετάφρ. νὰ ἔξήτουν) -- Πᾶ-

σιν (ἐκείνοις), οἵτινες τὴν πατρίδα συνετήρησαν (conservāre), ἐδογῆθησαν (adiuvāre), γῆξησαν (augēre), ὑπάρχει βέβαιος (certus) ἐν τῷ οὐρανῷ (caelum) τόπος (locus) διοισμένος (definītus), ὅπου μακάριοι (leātus, συνών. fēlix, fortunātus) ἀπολαύονται (ὑποτάκτ. τοῦ fruor, ἀποθ. γ' συζυγ. συντάσ. μετ' ἀφαίρ.) αἰωνίου (sempiternus, συνών. aeternus) βίου (alōros, aevum, συνών. aetas, vita).

50

Προστακτικὴ (σελ. 177).

Magnā vis est in virtutibus, eas *excīta* si forte dormīunt — Iustitiam *cole* et pietatem — Si quid (=si aliquid) in te (=erigate) peccāvi, *ignosce* — Cum valetudini tuae (ὑγεία) consulēris (consūlo, τί σημαίνει, πῶς συντάσσεται καὶ διατί ἐνταῦθα πρέπει νὰ τεθῇ κατὰ δριστικὴν χρόνου τετελεσμένου μέλλοντος) tum *consulīto* navigatiōni — Ex lēgatōrum sententiā foedus (σπονδαί, συνθήκη), in haec verbā fere (περίπου) cum Antiōchō conscriptum est : Amicitia regi Antiōchō cum popūlō Romānō his lēgibus (ἐπὶ τοῖσδε τοῖς νέμοις, ἐπὶ τούτοις τοῖς ὄροις) *esto* : *Excēdīto* urbībus, agris, vīcīs (vīcus, κώμη, χωρίον) castellis (ὑποκοριστ. τοῦ castrum) cis (τὸ ἐναντίον trans, τοῦ δὲ citra τὸ ἐναντίον ultra) Taurum montem usque (ἔως) ad Tanaim amnem (συνών. flūmen οὐδέτ. flūvius ἀρσ.) Nolite id velle, quod fieri non potest — Cave festīnes (σπεύδω) — Qui (illi, qui) voluptatibus (ἡδονὴ) ducīuntur (ἀγω), rempublīcam ne attingant (ἐφάπτομαι) ἐπιλαμβάνομαι τινος. ad+tango — Corpōris virībus utare (ūtor, dum adsint, cum absint, *ne requīras* (Ἄρειστον ὑποκείμενον· eas-ne eas) — *Nōli temēre* (ἢ ne timuēris) mortem.

51.

Πλάγιος λόγος (σελ. 189).

Νὰ μεταφρασθῶσι τὰ δύο ἐπόμενα χωρία, εὐθέος καὶ πλαγίου λόγοι, καὶ νὰ δειχθῇ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν περὶ πλαγίου λόγου κανόνων,

Εὕθυς λόγος: Si pācem nobiscum fac̄es, in eam partem ibīmus atque ibīrīmus, ubi nes constitūerīs atque esse voluerīs; sin bello pers̄equi pers̄erābis, reminisc̄itor et vet̄erīs incom̄mōdi popūli Romāni et pr̄istīnae virtūtis Helvētiōrum. Quāre

nē commis̄eris (ἢ *nōli committere*) ut *hic locus ex calamitāte popūli Romāni nōmen capiat.*

Πλάγιος λόγος: Divīco dux Helvētiōrum dixit: Si pācem sēcum fac̄eret, in eam partem se itūros atque ibi futūros, ubi se constituisset atque esse voluisset; sin bello perséqui p̄s̄erēraret, reminiscerētur (ἃς ἐνθυμηθῆ) et vetēris incommodi popūli Romāni et pristinae virtutis Helvētiōrum. Quāre ne committēret, ut ille locus ex calamitāte popūli Romāni nomen cap̄eret.

Κατὰ τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα νὰ τραπῇ εἰς πλάγιον λόγον ὁ ἔξης εὐθὺς λόγος· Ομιλεῖ πρὸς Ἐλουητίους ὁ Καίσαρ· Si vetēris contumeliae oblivisci volo, num etiam recentiū iniuriārum memoriam depōnēre possum?

Νὰ τραπῇ εἰς εὐθὺν λόγον ὁ ἔξης πλάγιος λόγος· Ariovistus dixit: *se prius in Galliam venisse* quam illum. Quid sibi vellet? Cur in suas possessiōnes veniret (ὁ Ἀριόδιστος ἀποτελεῖται πρὸς τὸν Καίσαρα).

52.

Περὶ τῆς ἀπαρεμφάτου (σελ. 160).

Ἐνθυμοῦμαι (memīmi) ὅτι ὁ Κάτων ἔν ἔτος πρὶν ἀποθάνῃ (μετάφρ. ἔτει πρότερον ἢ ἀπέθανε) μετ' ἔμοῦ καὶ μετὰ τοῦ Σκιπίωνος συνεζήτει (dissēro) — Διὰ τῆς μνήμης κατέχω (tenēre) ὅτι ὁ Κόρητος Σκαιόλας (Quintus Scaevola) κατὰ τὸν Μαρσικὸν πόλεμον (ἀπρόθ. ἀφαιρ.) ἐν φ (cum) ἦτο (ὑποτακτ.) ἐν βαθεὶ (ὑπερτάτῳ) γήρατι (ἀπρόθ. ἀφαιρετ.) καθ' ἑκάστην ἡμέραν (cotidie) ἐποίει πᾶσιν ἔξουσίαν (potestas) τοῦ ἔρχεσθαι εἰς λόγους (convenio, θὰ τεθῇ ἡ γεν. τοῦ γερουσιδίου) πρὸς αὐτὸν (sui) — Βλέπω ὅτι (σὺ) θέλεις νὰ μετοικήσῃς (migrāre) εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐλπίζω (spero) ὅτι θὰ συμβῇ τοῦτο εἰς ἡμᾶς (μεταφρ.: ἔσεσθαι, ὥστε νὰ ουμβῇ, contingere ἐνεστ. ὑποτακτ.) — Γλυκὺ καὶ πρέπον (decōrum) εἰναι (τὸ) ἀποθνήσκειν ὑπὲρ (pro μετ' ἀφαιρ.) πατρίδος — Νὰ νικᾶς ἡξεύρεις (sc̄io), Ἄννιβα (Hannibal), νὰ κάμνῃς χρῆσιν (utor μετ' ἀφαιρ.) τῆς νίκης δὲν ἡξεύρεις (διὰ μιᾶς λέξεως) — Ο Κάτων ἥθελε μᾶλλον (διὰ μιᾶς λέξεως) νὰ εἴναι ἡ νὰ φαινηται (vidēor) ἀγαθὸς — Δὲν εἴναι ὁρθὸν (rectus, -a, -um) τῷ ἐλάσσονι νὰ ὑπακούῃ (parēo) ὁ μείζων — Ἀνάγκη (necessse)

εῖναι ὅπὸ τοῦ θεοῦ *rā διευθύνηται* (rego, -xi) ὁ κόσμος.— Αἰσθάνεται (sentio) ἡ ψυχὴ ὅτι (αὐτὴ) κινεῖται τῇ ἔαυτῃ, οὐχὶ ἀλλοτρίᾳ (aliēnus) κινήσει — Διὰ (per μετ' αἰτιατ.) προσκόπων (explorātor) ἔμαθεν (certior fio) δὲ Καῖσαρ ὅτι τρεῖς ἥδη μοίρας (pars) τοῦ στρατεύματος (copiae) εἰς Ἐλουήτιαι εἶχον διαβιβάση πέραν τοῦ ποταμοῦ (λέγεται: transdūco flūmen ἦτε dūco trans flūmen) — Δὲν συμφωνῶ (assentior πρὸς ἐκείνους (τούτους), οἵτινες ταῦτα ἐπ' ἐσχάτων (nuper) ἤρχισαν (coepi) *rā συζητῶσι* (dissēro), ὅτι μετὰ τῶν σωμάτων ὁμοῦ καὶ αἱ ψυχαὶ διαφθείρονται (intereo) καὶ τὰ πάντα διὰ τοῦ θυνάτου (mors κατ' ἀφαιρετ.) καταστρέφονται (dēlēo) — Εὑρέθησαν (reperiō) δύο ἵππεις (eques, γεν. equītis) Ῥωμαῖδι, οἵτινες ὑπέσχοντο (pollicēor, pollicēri, κατὰ παρατ. ὑποτακτ), ὅτι κατ' αὐτὴν (ipse) ἐκείνην (ille) τὴν νύκτα ἐμελλον (αὐτὸς = sese) *rā* μὲ φορεύσωσιν (interficīo) — Ὁ Ἀριστοτέλης διδάσκει (docēo) ὅτι δὲ Ὅρφεος (Orphēus) οὐδέποτε ὑπῆρξεν (ἐγένετο) — Ὁ Σέξτος Ῥώσκιος κατηγορεῖται (arguiō) ὅτι ἔχει φορεύση (occīdo) τὸν πατέρα — Ὁ Πυθαγόρας λέγεται ὅτι ἥλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν βασιλεύοντος τοῦ Ταρκυνίου Σουπέρθου (ἡ ἀπόλυτος γεν. θὰ τραπῇ εἰς ἀπόλυτον ἀφαιρετικήν) — Ἔγραψαν πρὸς (ad) αὐτὸν εἰς οἰκεῖοι (οἱ ίδιοι του) *rā* μὴ πράξῃ τοῦτο (ne μετὰ ὑποτακτ. ἀντὶ ἀπαρεμφ. συντάξεως) — Οἱ νόμοι (lex) τῶν Αἰδούων (Aedūus) οὐ μόνον (non solum) ἀπηγόρευον (veto, -āre) *rā* ἐκλέγωνται (creāre) δύο ἄρχοντες ἐκ μιᾶς οἰκογενείας (familia) ζώντων ἀμφοτέρων (μεταφρ.: ζῶντος ἐκατέρου, vivus, uterque κατ' ἀφαιρ.) ἀλλὰ καὶ (sed etiā) δὲν ἐπέτρεπον (prohibeo, συνών. veto) ἐν τῷ συνεδρίῳ (senātus) *rā* εἶναι — Ὁ Ξενοφῶν, ποιεῖ (δηλ. παριστάνει, περιγράφει) τὸν Σωκράτη συζητοῦντα (disputo, κατηγορ. μετοχὴ) — Κελεύει (jubeo) ἡμᾶς δὲ Πύθιος Ἀπόλλων *rā* γινώσκωμεν (nosco) ἡμᾶς (μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ met) αὐτοὺς (ipse) — Οἱ Γερμανοὶ (Germāni) δὲν ἀφίνουσι (sino) καζθ' ὅλου (omnīno) *rā* εἰσάγηται (importo) πρὸς αὐτοὺς (se) οἴνος (vinum).

53.

Περὶ μετοχῆς (σελ. 163).

Pisistratus primus Homéri libros, confūsus (confundo, cum + fundo) antea, sic (συνών. ita) disposuisse dic̄tur, ut nunc ha-

biēnus castris hostiū potītus (potior, -ītus sum, potīri=κυριεύω, συντ. ἀφαιρετ.) et ex loco superiore (διὰ τί ἡ ἀφαιρετικὴ εἰς -εῖ), quae res in nostris (castris) gererentur (πλάγ. ἐρωτημ. λόγος), conspicātus, decimam legiōnem subsidio nostris mittit (σύνταξις τοῦ mitto πρὸς δύο δοτικάς) — Maximum ornementum (κόσμημα) amicitiae tollit, qui ex ea tollit verecundiam (έλληνιστι δὲ ἐξ αὐτῆς αἴρων τὴν αἰδῶ) — Socrātem Xanthippe aiebat eōdem (δὲ αὐτὸς) semper vultu se vidisse (ἀπαρεμφ. σύνταξις ἐν ταυτοπροσωπίᾳ ὡς ἐπὶ ἑτεροπροσωπίᾳ) exeuntem (iens, euntis) domo (δὲ κανῶν;) et revertentem (ποῦ;)

54.

Αὐτόσε αὐτικόμενος εἰς νόσου (morbus) ἐνέπεσε (incido, in+cado). Ἡ φράσις αὕτη θὰ μεταφρασθῇ λατινιστὶ: "Ote (cum) αὐτόσε (huc) ἀφικόμην (ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ advenio) εἰς νόσου κτλ.

"Ομοίως καὶ ἡ φράσις: Οἱ ἐν τῇ μάχῃ (proelium, συνών. pugna) πεσόντες πολέμιοι ἐσκυλεύθησαν, θὰ μεταφρασθῇ: Οἱ πολέμιοι (hostes, τὶ διαφέρει τοῦ inimici;) , οἵτινες ἐν τῇ μάχῃ ἔπεσον (cādo, cecidi) ἐσκυλεύθησαν (spoliare ἐκ τοῦ spolium, spolja). "Ομοίως. "Ἐν ταύτῃ τῇ ὑφ" ἡμῶν πολιορκουμένη πόλεις πολλοὶ λιμῷ ἐφθάρησαν, θὰ μεταφρασθῇ: "Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, ὧντις ὑφ" ἡμῶν πολιορκεῖται (νὰ διακριθῶσι τὰ δύο δρήματα obsidēo καὶ obsīdo) πολλοὶ λιμῷ (fames, ἀφαιρ. διὰ τί;) ἐφθάρησαν (per eo. Τίνα σχέσιν ἔχει τὸ περέο πρὸς τὸ perdo;) — "Ο Πλάτων ἀπέθανε γοάφων — Οὐδεὶς ποτε (unquam) τὸν Δηιόταρον εἰδεν δοχούμενον (saltāre), καὶ ἐν τῇ λατ. tibetari κατηγορημ. μετοχή) ἢ μεθύσοντα (ἀποδίδ. διὰ τοῦ ἐπιθέτου ebrius) — Πᾶν κακὸν ἐν τῇ γενέσει αὐτοῦ (λατινιστὶ μετοχή γεννώμενον, nascor τῆς γ' συζ.). εὔκόλως καταστέλλεται (oppr̄mo, ob+pr̄mo) — "Τὸ παλαιοῦ φιλοσόφου ἐγράφη βιβλίον περὶ (de μετ' ἀφαιρ.) καταφρονήσεως τῆς δόξης (λατινιστὶ περὶ καταφρονητέας, contemno, δόξης, gloria) — Οὐδεὶς ἀμφέδαλλεν ὅτι (συνἀπτέον πρὸς τὸ ἔξης δὲν καὶ μεταφραστέον quin μεθ' ὑποτακτ. παρατατ.) ἡ παραθίασις τῶν ξένων (μεταφρ. οἱ παραδιασθέντες, violāri, ξένοι), δὲ φόνος τῶν πρέσβεων (οἱ φονευθέντες, necāre, πρέσθεις) ἡ κάκωσις τῶν ιερῶν

Δατινικὴ Γραμματικὴ

16

(τὰ κακωθέντα, vexare, ierā, fanum) δὲρ θὰ κατέποντος (efficīo) τηλικάτηγν (tantus) ἐρήμωσιν (vastitas).

55.

Απόλυτος ἀφαιρετική (σελ. 164).

Maximās virtūtes iacēre omnes necesse est *voluptate dominante* — *Pietate* adversus deum sublatā (tollo, sustuli) fides etiam (καὶ ἡ πίστις) et societas humāni genēris tollitur — Romāni vetēres (συνώνυμον;) regnāri (γὰ βασιλεύωντας) omnes volēbant libertatis dulcedine nondum expertā — Cum Gn. Pompeius de caelō tactus (ὑπὸ κεραυνοῦ πληγείς, κατὰ λέξιν τί σημαίνει τὸ de caelō tactus;) mortuus esset (διὰ τὸ οὐκ ἔχει φράσις δι' ἀφαιρετ. ἀπολύτου· Pompeio de caelō tactō mortuō;) — Naturā duce (θὰ ἐννοηθῇ ἡ μετοχὴ οὐσῆς· τῆς φύσεως οὐσῆς ὁδηγοῦ, ὅταν ἡ φύσις ὁδηγῇ) nullo modō (οὐδενὶ τρόπῳ) potest errāri (τί σημαίνει errāre, error;) — Haec factā sunt Marīo consule et Catūlo (Κάτλος) — Nihil potest evenīre nisi causā antecēdente (εἰμὶ προηγηθείσης αἰτίας) — ‘Ο Αλέξανδρος ἀκούοντος δηλ. τούτου, ἀποδοτ. κατ' ἀφαιρετ.) διτὶ δ Δαρεῖος εἶχε κινήσει (movēo) ἀπὸ τῶν Ἐκβατάνων (Ecbatānā μετὰ τῆς ab), ἐξακολουθεῖ (pergo) γὰ καταδιώκῃ (ἀπαρέμφ. insēquor) (κύτον) φεύγοντα (fugientem) — ‘Ο βατας κηρούξας (κηρυχθέντος δηλ. τούτου, ἔδικο) διτὶ (ut μεθ' ὑποτακτ. παρατατ.) σίσσδήποτε (quicumque) σπεύσῃ (τείνῃ, tendo) πρὸς τὸ χαράκωμα (vallum) θὰ ἔθεωρεῖτο (habēri, παρατ. ὑποτ.) ώς (pro μετ' ἀφαιρ.) πολέμιος, ἀντέστη (obsto, ἀρχ. χρόνοι;) τοῖς φεύγουσι.

56.

Περὶ γερουνδίου καὶ γερουνδιακοῦ (σελ. 166).

Non soli corpōri (διὰ τὶ δοτική;) subveniendum est, sed menti atque anīmo multō magis — Moriendum est; at (=sed) id incertum (est), an eō ipsō diē — Aguntur (κινδυνεύουσι;) bonā (ἀγαθά, περιουσία) multōrum cīvium Romanōrum, quibus (τίνος πτώσεως διὰ τί;) est a vobis (διὰ τὶ μετὰ τοῦ γερουνδ. consulē-

dem δὲν ἐτέθη, ως συνήθως, ἀπλὴ δοτικὴ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, ἀλλ᾽ η ab μετ' ἀφαιρ.;) et ipsorum et reipubliae causā consulendum — Diligentia in omnibus rebus plurimum valet; haec praecipue colenda est nobis, haec semper adhibenda — Legendum mihi saepius est Cato maior — Caesar pontem in Arari faciendū curat — Justitiae fruendae causā (ἀνευ τῆς γερουνδιακῆς ἔλξεως θὰ ἡτο· causā fruendi justitiam) videntur olim (πάλαι ποτέ, τὸ quondam=ἄλλοτε ποτε) bene morati (χρηστόγθης) rēges constituti — Ἡ σοφία θεωρητέα (puto) τέχνη τοῦ ξῆν (γεν. τοῦ γερουνδίου) — Ἐδουλεύθησαν δὲ Κατιλίνας καὶ οἱ ἑταῖροι (socius) χύτοῦ (μεταφρ. παθητικῶς τὴν φράσιν inīre consilia, ὑπὸ τοῦ Κατιλίνα καὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ) νὰ καταστρέψωσι τὴν πόλιν (μεταφρ. τοῦ καταστρέψου τὴν πόλιν, καὶ τρέψουν κατὰ τὴν γερουνδιακὴν ἔλξιν), νὰ καταστράξωσι (trucidare) τοὺς πολίτας (ἡ αὐτὴ τροπή), νὰ ἔξαλείψωσι (extinguo) τὸ δωματικὸν ὄνομα (ώσαντως) — Ἐν φ (cum) ἥμην (ὑποτακτ.) ἐν Ἀπαμείᾳ (Apamea), πολλῶν πόλεων (πολιτειῶν) οἱ πρόκριτοι (princeps, -ipis) ἀνήγεγκον (defero, tuli) πρός (ad) ἐμὲ οὐ διαλύματα (sumptus) ἐψηφίζοντο (παθ. τοῦ decernere) τοῖς πρεσβευταῖς ὑπερβολλόντως (nimis) μεγάλα, ἐν φ (cum μεθ' ὑποτακτ.) δὲν ὑπῆρχον (ῆσαν) πόλεις πρὸς τὸ ἀποτίνειν (solvēre δοτικὴ τοῦ γερουνδίου) — Τρεῖς ἀνδρεῖς πρὸς τὸ συντάξαι τὴν πολιτείαν (καθ' ἔλξιν συντακτέα τῇ πολιτείᾳ. Constituo, respublika) — Ὁκι μόνον πρὸς τὸ μανθάνειν (ad-endum), ἐπιρρεπεῖς (propensus) εἰμεθι, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διδάσκειν — Τοῦ ἀνθρώπου τὸ πνεῦμα (mens, -tis) διὰ τοῦ ἐρωτᾶ (interrōgo) καὶ διὰ τοῦ μανθάνειν (disco) τρέφεται (ἀφαιρ. γερουνδ.). — Γυμναστέα ἐστι (exercéo) ἡ μνήμη διὰ τοῦ ἐκμαθάνειν (edisco) κατὰ λέξιν (ad . . .) ὅσψ τὸ δυνατὸν (quam) πλειστα (ὑπερθ. τοῦ multum) καὶ ἡμέτερα καὶ ἀλλότρια (aliēna) συγγράμματα (scripta). Ἡ φράσις θὰ ἀποδοθῇ διὰ τῆς γερουνδιακῆς ἔλξεως ως ἔξης: Γυμναστέα ἐστὶν ἡ μνήμη δι' ἐκμαθητέων (ἀφαιρ.) ὅσον τὸ δυνατὸν πλειστων συγγραμμάτων κτλ. (ἀφαιρ.) — Multa sunt dicta ab antiquis de contemnendo et despiciendo res humanas (νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις).

Περὶ ὑπίου (σελ. 168).

Συντελεσθέντος (perficio) τοῦ πολέμου τῶν Ἑλαιογητίων, ὀλοκλήρου (totus, γεν.) σχεδὸν (fere) τῆς Γαλατίας πρέσθεις συνῆλθον (ἔγιμπ σύνθετον ἐκ τῆς cum καὶ venio) πρὸς τὸν Καίσαρα, ἵνα συγχαρῶσι (τὸ δῆμα εἶναι gratiūlōr, gratulāri ἀποθετικόν, πῶς θὰ τεθῇ τὸ τελικὸν αἴτιον, ἵνα συγχαρῶσι;) — Ὁ Κικέρων πέντε κοόρτεις (cohors, -rtis, τί-ειναι cohors;) ἔπειμψεν εἰς τὰς πλησιεστάτας σιτοφυτείας (seges, segētis. Πόσας σημασίας ἔχει ἡ λέξις;) πρὸς ἐπιοιτισμὸν (ἐπισιτίζομαι, σιτολογῶ λέγεται frumentor, frumentāri, ἀποθετικόν). Κατὰ πόσους τρόπους δύναται γὰρ ἀποδοθῇ λατινιστὶ ἡ ἔννοια αὕτη πρὸς ἐπισιτισμόν, ἵνα σιτολογήσῃ;

Δύσκολον είναι νὰ εἴπῃ τις (εἰπεῖν, ἀποδοτέον διὰ τοῦ ὑπίου εἰς -u), πόσον (quam) εὐνους ποιεῖ (conciliāre, κατὰ ποίαν ἔγκλισιν θὰ τεθῇ; διὰ τί;) τὰς ψυχὰς ἡ εὐπροσηγορία (comītas, πόθεν ἡ λέξις;) καὶ ἡ φιλοφροσύνη (affabīlitas, πόθεν ἡ λέξις;) τοῦ λόγου (sermō) — Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ πρὸς (cum μετ' ἀφαιρ.) οὐδὲν (nullus) ἄλλο (alius) εἰμὴ πρὸς αὐτὸν (ipse) τὸν Θεόν, ἢν τοῦτο ὅσιον (fas) εἶναι νὰ εἴπῃ τις, δύναται γὰρ παραδοληθῇ (comparāre).

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

(Ο αριθμός δηλοῖ τὴν σελίδα).

	Σελ.
Αίτιατική ἐν τῇ συντάξει	149—154
Αίτιολογικαὶ προτάσεις	192
“Αζλίτα μέρη τοῦ λόγου	9, 100
“Αζλίτα ὄνόματα	33
“Αναφορικαὶ προτάσεις	195
“Αντωνυμίαι	48
“Ανόμαλα ὄνόματα	33
“Ανόμαλα ὁρήματα	85, 112
“Απαγορευτική (προστατική)	178
“Απαρέμφατον	58, 160
“Αποθετικά ὁρήματα	77, 124
“Αποτελεσματικαὶ προτάσεις	191
“Απρόσωπα ὁρήματα	99
“Αριθμητικά ἔπιθετα	42
“Αριθμητικά ἐπιοργήματα	45
“Αφαιρετική ἐν τῇ συντάξει	155—160
“Αφαιρετική ἀπόλυτος	164
“Αφαιρετική τοπική	152—153
“Αφθονοῦντα ὄνόματα	35
“Αφομοίωσις συμφώνων ἐν συνθέσει	134
 Γενική ἐν τῇ συντάξει	139—145
Γένος ὄνομάτων γ' κλίσεως	21
Γερουνδιακή ἔλξις	167
Γερούνδιον καὶ γερουνδιακὸν	165—168
Γράμματα ἀλφαβήτου	5
 Δακτυλικός ἑξάμετρος	204
Διάβασις διὰ τόπου	56
Διανεμητικά	44, 47
Δίφθογγοι	6
Δοτική ἐν τῇ συντάξει	145—149
Δυνητικαὶ προτάσεις	173
 Ἐγχλίσεων καὶ χρόνων σχηματισμὸς	73
“Ἐλληνικά ὄνόματα γ' κλίσεως	25

	Σελ.
'Ελλιπή δύνομιτα	33
'Ελλιπή όγηματα	95
'Εναντιωματικά προτάσεις	192
'Εναρξτικά όγηματα	81
'Επίθετα	37
'Επίθετα μετά δοτικής	146
'Επιθετικά προτάσεις	195
'Επιθετικοί προσδιορισμοί	137
'Επιθέτων και μετοχών κλίσις	23, 25
'Επιφρήματα	100
'Επιφρημάτων σύγχροσις	41, 102
'Επιφωνήματα	111, 197
'Εφωτηματικά προτάσεις	175, 181
'Ετερογενή δύνοματα	35
'Ετερόζητα δύνοματα	35
Εὐητικά προτάσεις	179
'Εφετικά όγηματα	132
 Ημιαποθετικά όγηματα	81
 Θαυμιστικά όγηματα	132
Κατηγορηματική μετοχή	164
Κλασματικοί άριθμοι	48
Κλητική	160
Κλίσεις δύνομάτων	11—33
Κλιτά μέρη του λόγου	9
 Λέξεων συντομίει	210
Μέρη του λόγου	6
Μέση διάθεσις όγημάτων	57
Μετοχή ἐν τῇ συντάξει	163—165
Μετοχών και ἐπιθέτων κλίσις	23, 25
 Νομίσματα όφωματα	211
 'Ονομαστική	138
'Ονόματα προσηγορικά, κύρια, συγκενοιμένα, ἀφηρημένα	9
'Ονόματα ἔχοντα ἄλλην σημασίαν ἐν τῷ ἑνικῷ και ἄλλην ἐν τῷ πληθυντικῷ	35
'Ονομάτων γ' κλίσεως καταλήξεις	17
Ούδετεροπαθητικά όγηματα	81

	Σελ.
Παθητικός τύπος τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσομένων ὥμιμάτων	147
Παραθετικά	38
Περιφραστική συζυγία	74
Πλάγιος λόγος	189
Ποιητικὸν αἴτιον	148, 155
Ποσότης καταλήξεων	200
Ποσότης συλλαβῶν	6
Προθέσεις	102
Προσδιορισμοί	138
Προστακτική	177
Προσφδία	199
Προτάσεις παρακελευσματικαὶ	177
Προτάσεις τοῦ μὴ πραγματικοῦ	174
Προφορά γραμμάτων	7
Πτωτικαὶ καταλήξεις	10
 ‘Ρῆμα	56
‘Ρήματα μετὰ δοτ. συντασσόμενα	147
‘Ρήματα μνήμης καὶ λήθης σημαντικά	142
‘Ρήματο συντασσόμενα μετὰ δύο αἰτιατικῶν	151
‘Ρημάτων διαφορὰ σημασίας κατὰ τὴν διάφορον σύνταξιν	148
‘Ρημάτων οὐλίσις	63
‘Ρημάτων συζυγίαι	63
‘Ρημάτων συναιρέσεις	74
‘Ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον	207
 Σύγχρονισις	156
Συγχροιτικὰ καὶ ὑπερθετικά ἀνευ θετικοῦ	41
Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως	136
Σύνδεσις προτάσεων	138, 186
Σύνδεσμων σύνταξις	186
Σύνθεσις	133
Σύνθετοι προτάσεις	181
Συσχετικαὶ ἀντωνυμίαι	55
Συσχετικά ἐπιφράματα	55
 Τελικαὶ προτάσεις	191
Τοπικαὶ σχέσεις πῶς ἐκφράζονται	152—153
 ‘Υποθετικαὶ προτάσεις	193
‘Υποκείμενον	163
‘Υποκοριστικὰ ὄνόματα	129
‘Υποκοριστικὰ ὥμιμα	132

	Σελ.
"Υπτια ἀνώμαλα	84
"Υπτιον (σουπίνογ)	58, 168
Φωνήεντα	6
Φωνηέντων μεταβολή ἐν τῇ συνθέσει	134
 Χαρακτηριστικὸν φωνῆεν τῶν οἰλίσεων	10
Χρονικά προτάσεις	191
Χρόνοι τοῦ όγιματος	172
Χρόνων ἀκολούθια	184
Χρόνων καὶ ἔγχλίσεων σχηματισμός	73
Χρόνων χρῆσις ἐν ἐπιστολαῖς	173

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

	Σελ.
Absens, praesens	63
Abundantia (nomina)	35
Ager	15
Aio	96
Alexander	16
Antēquam	189
Apage	98
 Belli=in bello	 154
 Capio	 75
Codrus	16
Coepi	95
Consilio	148
Cum (πρόθεσις)	105
Cum (σύνδεσμος)	187
Cum inversum	188
 Decet (dedēcet)	 151
Deus	16
Die	59
Domus	32, 154
Dono	148
Due	59
Dum	188
Dummōdo	189
 Edo (ἐσθίω)	 87
Eo (εἴμι)	90
 Fac	 159
Fari (λέγειν)	97
Fer	59
Fero	93
Fio	94
Fore	98
Forem	98
 Haeréo	 135

	Σελ.
Intellēgo	135
Interest	144
 Licet.	193
Loci zai loca	35
 Memini	95
Militiae (=in militia)	154
Mille - milia	46
Misčret	150
 Neglēgo	121, 135
Nemo	54
Nullus	54
Nomen esti mihi	148
Novi	95
 Odi (μοσῶ)	95
Opusest	158
 Paenītet	150
Perlēgo	121, 135
Piget	150
Pluralja tantum	34
Posco	151
Possum	85
Postōlo	151
Priusquam	189
Prope (propius, proxīme)	146
Pudet	150
Puer	15
 Quamquam, quamvis	192
Queo	91
Quin	187
Quo (īva)	186
Quoad	188
Quomīnus	186
 Rēfert	145
Rus	153
 Satur	37

	Σελ.
Solus	54
Sum	61
Taedet	150*
Totus	54
Tradūco	150*
Transporto	150*
Unus	46-
Ut (σύνδεσμος)	191
Utřínam	180*
Volo (molo, malo)	88-
Vir	15*

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
Εισαγωγή	3
Γράμματα	5

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ. ΤΥΠΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Α' Μέρη τοῦ λόγου	8
Κεφάλαιον Β' Πρώτη ψλίσις	11
Κεφάλαιον Γ' Δευτέρα ψλίσις	13
Κεφάλαιον Δ' Τρίτη ψλίσις	17
Κεφάλαιον Ε' Τετάρτη ψλίσις	31
Κεφάλαιον Ζ' Πέμπτη ψλίσις	32
Κεφάλαιον Ζ' Ἀνωμαλίαι ὄνομάτων	33
Κεφάλαιον Η' Ἐπίθετα	37
Κεφάλαιον Θ' Ἀριθμητικά	42
Κεφάλαιον Θ' Δις Ἀντωνυμίαι	48
Κεφάλαιον Ι' Ρῆμα	56
Κεφάλαιον ΙΒ' Ἀνώμαλα δήματα	85
Κεφάλαιον ΙΙ' Ἐλλητὴ δήματα	95
Κεφάλαιον ΙΔ' Ἀπόδοστα δήματα	99
Κεφάλαιον ΙΕ' Ἀκλιτα μέρη τοῦ λόγου	. . . . .
Α' Ἐπιφρούματα	100
Β' Προθέσεις	102
Γ' Σύνδεσμοι	108
Δ' Ἐπιφωνήματα	111
Κατάλογος δημάτων σχηματιζόντων ἀνωμάλως τὸν παρακείμενον καὶ τὸ ὕπτιον	112
Κατάλογος ἀποθετικῶν δημάτων	124

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Α' Παραγωγὴ	127
Κεφάλαιον Β' Σύνθεσις	133

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Α' Ὁροι τῆς προτάσεως καὶ συμφωνία αὐτῶν	136
Κεφάλαιον Β' Σύνδεσις προτάσεων καὶ προσδιορισμοὶ	138
Κεφάλαιον Γ' Προσδιορισμοὶ	. . . . .

	Σελ.
α') Διὰ πλαγίων πτώσεων	138
Α' Ὄνομαστική	139
Β' Γενική	145
Γ' Δοτική	149
Δ' Αίτιατική	155
Ε' Ἀφαιρετική	160
Ϛ' Κλητική	102
β') Διὰ προθέσεων	160
Ἄπαρεμιφατον	163
Μετοχή. Γερουνδιακόν	166
Γερούνδιον	168
"Υπτιον	169
Κεφάλαιον Δ' Ἀντωνυμίαι	171
Κεφάλαιον Ε' Εἴδη τῆς ἀπλῆς προτάσεως	171
Κεφάλαιον Ζ' Σύνθετοι προτάσεις	181

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

Α' Προσφοδία	199
Β' Μετρική	202
Γ' Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον	207
Δ' Συντομίαι προωνυμίων καὶ ἄλλων λέξεων	218
Ε' Ῥωμαϊκὰ νομίσματα, σταθμά, μέτρα	211
Ἀσκήσεις	211

ПАРОПАМАТА

²⁷Ἐν σελ. 17 §. 27 ἀντὶ πα-νις, γοάφε παγ-ις.

» » » » la-pis » lap-is

• • 21 34 • (yey, ōris) • (yey, ūris)

• • • 35 ποόσθες ὅτι οὐδέτερον εἶναι τὸ αεινοῦ (vsv. ὄρις)

²⁵ § 47 ἀντὶ (§ 18), γούμε (§ 40).

• • 48 Ἐγένετο πάλιν Κεφαλαιού Θ., ὥστε εἶναι Κεφαλαιού Θ' δίς

‘Η τάξις ἀποκαθίσταται πάλιν ἐν Κεφαλαιώ ΙΒ’ (σελ. 85), οὐτινος δὲν προηγεῖται Κεφάλαιου ΙΑ’

⁷Ἐν σελ. 81 § 143 ἀντὶ (ἐπιστοέφω) (συναινῶ), γράψε (ἐπιστοέψειν) (συναιγεῖν)

» » 112 Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ Καταλόγου ἀντί (ἰδ. σελ. 58), γράφε (ἰδέ σελ. 82—85).

Ἐν σελ. 138 Γρ. Προσδιορισμοί. 1 διὰ πλαγίας πτώσεως (ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἐν σελ. 160, 2 Οἱ διὰ προθέσεων προσδιορισμοὶ)

²² Εν σελ. 158 § 73 ἀντί: περὶ ἣς ἵδε § 68, γο. περὶ ἣς ἵδε §§ 55, 56

* * 161 § 85 àvti: Cupio esse clementen, γο. Cupio me esse clementem

⁷Ἐν σελ. 168 § 112 σημ. ἀντὶ (σελ. 58), γρ. (σελ. 74)

> > 192 στίγ. 10 ἀντὶ προπιερα, γο, προπτερα

² 217 > 14 > ordřum, γο. ordřnum

γ' καρ' γ' νοίσι
εντίππα. Πάγωσε
εντίππα. οὐ καρέσα
εντίππα πραγμάτων αείτη
οὐδὲ αείτη.

οὐ γίγαντα

Ειπώθηκεν

